

TARTU ÜLIKOOL
ÕIGUSTEADUSKOND TALLINNAS

Avaliku õiguse instituut

Kristel Soodla

VAHISTAMINE, SELLE ALUSED JA PÕHJENDATUS

Magistritöö

Juhendaja
Heino Tõnismägi

Tallinn

2015

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. Vahistamise ja vahistuse põhjendatuse kontroll	8
1.1. Vahistamise mõiste	8
1.2. Vahistamise alused	12
1.3. Vahistamise kord	19
1.4. Vahistuse põhjendatuse kontroll	25
2. Vahistamise ja vahistuse põhjendatuse kontrolli regulatsioonist	27
2.1. EIÕK vahistamisest ja vahistuse põhjendatuse kontrollist	27
2.2. Vahistamise korra regulatsioon teistes riikides	31
2.2.1. Vahistamine Soomes	32
2.2.2. Vahistamine Tšehhis	34
2.2.3. Vahistamine Taanis	35
2.2.4. Vahistamine Saksamaal	37
2.2.5. Vahistamine Lätis	38
2.2.6. Vahistamine Rootsis	40
2.2.7. Vahistamine Inglismaal	41
2.2.8. Vahistamine Venemaal	43
2.3. Vahistamise korrast Eestis ajas tagasi vaadates	46
2.4. Õigus hüvitusele alusetu vabaduse võtmise korral	51
3. Vahistamine kohtute praktikas	57
3.1. Vahistamine perioodil 2008-2014	57
3.2. Tartu Maakohtu vahistamismääruste üldistus perioodil 01.01.2014-11.03.2015	61
3.3. Tartu Maakohtu vahistamismääruste põhjendamine	64
KOKKUVÕTE	70
Summary	74
KASUTATUD MATERJALID	79
Kirjandus	79
Õigusaktid	82
Kohtupraktika	83
Muud allikad	86
LISAD	89
Lisa 1. Tabel 1. Vahistamise alused erinevate riikide seadustes	89

Lisa 2. Joonis 2. Vahistamismäärustes esinenud kuriteoliigid perioodil 01.01.2014-11.03.2015	90
Lisa 3. Tabel 2. Tartu Maakohtu vahistamismäärustes esinenud kuriteo kvalifikatsioonid perioodil 01.01.2014-11.03.2015.....	91
Lisa 4.....	93

SISSEJUHATUS

Eesti Vabariigi Põhiseaduse (edaspidi: PS) § 20 sätestab, et igaühel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusel. See on ülim põhiseaduslik väärtus. Ka tänapäeva inimõiguste ühe alusakti – ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni artikkel 1 algab konstateeringuga, et kõik inimesed sünnivad vabadena. Samuti näevad isikuvabaduse kaitse ette PS § 21, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi: EIÕK) artikkel 5, mis sätestab vabaduse erilist kaitset vajava õigusena ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 6. Õigus vabadusele ja turvalisusele on üks olulisemaid inimõigusi, sest sellest oleneb paljude teiste õiguste ja vabaduste kättesaadavus ning vaba kasutamine.¹ Nii on ka Riigikohus seisukohal, et õigus vabadusele on PS üks olulisemaid põhiõigusi.²

Eelnimetatud õigusaktid näevad ette ka olukordi, kus vabaduse võtmine on üldistes huvides õigustatud. Seega vabadusõigus pole sugugi mitte piiramatu, selle eesmärk on siiski eelkõige kaitsta igaüht meelevaldse vabadusevõtmise eest. Kõige tõsisemalt riivab isikuvabadust ja süütuse presumptsiooni just vahistamine. Vahistamise mõiste defineerib kriminaalmenetluse seadustiku (edaspidi: KrMS) § 130 lg 1, mis sätestab, et vahistamine on kahtlustatavale, süüdistatavale või süüdimõistetule kohaldatav tõkend, mis seisneb isikult kohtumääruse alusel vabaduse võtmises.³

Niisiis on vahistamise kui kriminaalmenetluse tagamise vahendil äärmuslik iseloom ja selle vahendi kohaldamisega kaasneb intensiivne põhiõiguste riive. Käesolevas töös käsitletakse vahistatud isikuid, kes vahistamismääruse tegemise hetkel ei olnud süüdi mõistetud ja kelle osas ei olnud süüdimõistev kohtuotsus jõustunud. Autor soovib rõhutada, et käesolevas töös käsitletakse vahistatud isikuid, kelle suhtes süüdimõistvat kohtuotsust ei pruugigi ka tulla. Need on isikud, keda ei saa kuriteos süüdiolavana käsitleda. Vastavalt PS §-le 22 ei tohi kedagi käsitleda kuriteos süüdiolavana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus. Vahi all pidamist kohaldatakse aga enne kohtuotsuse langetamist. Samal ajal on eluliselt tähtis võtta kahtlustatavad või süüdistatavad vahi alla, et vältida pakkuminekut ja õigusemõistmise nurjamist, uute kuritegude toimepanemist, tõendite hävitamist, tunnistajate mõjutamist jms. Seega on vajalik leida mõistlik kompromiss süütuse presumptsiooni ja

---

¹ R. Maruste. PõhiSK §20/1.-E.-J. Truuväli jt (toim). Eesti Vabariigi Põhiseadus, komm vlj. Tallinn: Juura 2008.

² RKÜKo 3-1-2-2-11.

³ Kriminaalmenetluse seadustik. – RT I 2003, 27, 166 ... RT I, 12.07.2014,8.

pragmaatilise vajaduse vahel kindlustada õigusemõistmine ning hoida ära uute kuritegude toimepanemine.⁴

Vangistusseaduse sätete alusel viibib vahistatu praktiliselt kogu vahistamise aja ilma mõtestatud tegevuseta nelja seina vahel, aga kui selliseks isolatsiooniks puudub sisuliselt vajadus, on tegemist juba isiku põhiõiguste rikkumisega, mis võib kujutada endast PS §-ga 18 keelatud inimväärikust alandavat kohtlemist. Seega vahi all viibimine peab kestma vaid nii kaua, kui see on hädavajalik ning iga konkreetse kriminaalasja puhul tuleb pidevalt jälgida, et vahi all peetaks isikut üksnes nii kaua, kui see on kriminaalmenetluse tagamiseks tõepoolest vajalik. Kahjuks Eestis tuleb siiski ette olukordi, kus isik on vahi all järjest aasta või isegi rohkem. Riigikohtu lahendis 3-1-1-10-13 kolleegium vabastas vahi alt süüdistatava, kes oli vahi all viibinud üle kahe aasta. Kohtuotsusest ega kriminaalasja materjalidest ei nähtunud, et süüdistatava puhul saaks rääkida mõne KrMS § 130 lõikes 2 sätestatud vahistamisaluse olemasolust.⁵ Õiguskantsler on öelnud, et riigivõim peab tegutsema, et püüda hoida vahi all pidamise aegu nii lühikesena kui võimalik. Keskmine vahistamise kestus, nn mediaan, kohtueelses menetluses on 132,5 päeva ehk 4,3 kuud, aritmeetiline keskmine on seejuures 123 päeva ehk 4 kuud. Ideaalis peaks ka praegu kehtiv regulatsioon vahi all pidamise põhjendatuse ja regulaarse kontrollimise kaudu suutma vältida isiku põhjendamatult pikka vahi all hoidmist.⁶

KrMS § 137 näeb ette võimaluse vahistamise põhjendatuse kontrollimiseks. Neid võimalusi on seadus ajaliselt piiranud. Kahtlustatav, süüdistatav või kaitsja võib eeluurimiskohtunikule või kohtule esitada kontrollimise taotluse vahistamise põhjendatuse kohta kahe kuu jooksul alates vahistamisest. Eeluurimiskohtunik vaatab taotluse läbi alates selle saamisest viie päeva jooksul. Eeluurimiskohtuniku juurde kutsutakse prokurör ja kaitsja ning vajaduse korral ka vahistatu ise. Taotlus lahendatakse kohtumäärusega, mida edasi ei saa kaevata, kuid uue taotluse võib esitada juba pärast kahte kuud eelneva taotluse läbivaatamisest.

Kui isiku vahi all pidamise tähtaega on pikendatud üle kuue kuu kriminaalasja erilise keerukuse või mahukuse korral või kriminaalmenetluses rahvusvahelise koostööga

---

⁴ U. Lõhmus. Õigus vabadusele ja turvalisusele. – Juridica III/1996, lk 129.

⁵ RKKKo 3-1-1-10-13.

⁶ Riigikogu istungi stenogramm Riigikogu toimetatud stenogramm 23.01.2014, kättesaadav arvutivõrgus:

<http://www.riigikogu.ee/?op=steno&stcommand=stenogramm&date=1390463834#pk14259>
(16.03.2015).

kaasnevatel erandlikel asjaoludel, kontrollib eeluurimiskohtunik kriminaaltoimikuga tutvudes vahistuse põhjendatust vähemalt ühe korra kuus kontrollimise taotlemisest sõltumata ja määrab vahistatule kaitsja, kui viimati nimetatu puudub. Eesmärk on kontrollida, et isik ei oleks põhjendamatult vahi all ning et ta oleks vahistatud vaid hädavajaliku aja kriminaalmenetluse tagamiseks.

Käesoleva töö teemaks on vahistamine, selle alused ja põhjendatus. Nimetatud teemal kirjutamise ajendiks on asjaolu, et vahistamist ja tõkendite valdkonda on Eestis vähe uuritud ning vahistamise põhjendatuse kontrolli käsitlevaid üliõpilastöid ei ole ka võimalik leida Eesti andmebaasides. Eestis on vahistatute arv suur, seejuures kuritegude arv on aga langemas, seetõttu on vaja uurida vahistamiste praktikat, sest isikuid tuleb vahi alla võtta ja hoida neid vahi all seni kuni see on vältimatult vajalik. Vahistatute õigustega seonduvad küsimused on üles kerkinud ka Euroopa Kohtu (edaspidi: EK) praktikas. Samuti on Justiitsministeerium julgustanud tegema tudengitöid käesoleval ja sellega seonduvatel teemadel. Töö autor leiab, et eelnimetatud ajendid viitavad probleemide olemasolule ning teema päevakajalisusele.

Töö eesmärk on analüüsida vahistamist, vahistuse põhjendatuse kontrolli olemust ja probleeme, mis sellega kaasneda võivad ning kas kriminaalmenetluses vahistamise kohtumäärused on ikka küllaldaselt põhjendatud ja motiveeritud ning seega õigustatud. Töös uuritakse vahistamise ja vahistamise põhjendatuse kontrolli mõistet, vahistamise aluseid ja korda kriminaalmenetluses, vahistamise korra regulatsiooni teistes riikides ning vaadatakse ka vahistamise korda Eestis ajas tagasi vaadates. Käesolevas magistritöös puudutatakse nii probleemi teoreetilist külge kui ka praktilist poolt Tartu Maakohtu kohtumääruste näol, kus kohus on lahendanud taotlused vahistamiseks.⁷ Samuti on magistritöös analüüsitud Riigikohtu ja Euroopa Kohtu ning Euroopa Inimõiguste Kohtu (edaspidi: EIK) praktikat.

Käesoleva magistritöö hüpoteesiks on väide, et maakohtute vahistamismäärused kajastavad piisaval määral isiku vahi alla võtmise põhjendatust ning motiveeritust.

Magistritöö allikatena on kasutatud eesti- ja inglisekeelset erialakirjandust, kriminaalmenetluse õpikuid, seaduseid, Eesti seadustike kommentaare, ajakirja „Juridica“ artikleid ja vastavat kohtupraktikat ning Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika uuringuid.

---

⁷ Kohtupraktika analüüsi valimi moodustanud kohtulahendite tabel on toodud magistritöö lisas 4.

Magistritöö vormistamisel on järgitud Tartu Ülikooli õigusteaduskonna üliõpilastööde kirjutamise ja vormistamise reegleid.⁸

Käesolev magistritöö jaguneb kolmeks peatükiks. Esimeses peatükis tuleb vaatluse alla vahistamise ja vahistuse põhjendatuse kontrolli mõisted ning välja on toodud vahistamise alused ja kord. Teises peatükis on tähelepanu all vahistamise ja vahistuse põhjendatuse regulatsioon tervikuna. Esimeses alapeatükis keskendutakse kooskõlale Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste konventsiooniga. Seejärel selgitatakse vahistamise korra regulatsiooni erinevates riikides, mis järel vaadatakse ajas tagasi ja kirjeldatakse vahistamise korra ajalugu Eestis. Töö autor on pidanud vajalikuks peatuda ka hüvitamise õigusele aluseta vabaduse võtmise korral. Kolmas peatükk aga keskendub eelkõige statistiliste andmete analüüsimisele, kasutatud on Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika uuringuid, kohtute aastaraamatuid ja riigi peaprokuröri ettekandeid Riigikogu põhiseaduskomisjonile. Samuti on nimetatud peatükis vaatluse all käesoleva töö autori poolt üldistatud 100 Tartu Maakohtukohtumäärust, mis on tehtud 2014. a ja 2015. a. Nimetatud vahistamismäärused on tehtud kohtuasjades, mille lõpplahendid on 11.03.2015. a seisuga jõustunud. Kui vahistamismäärusele oli esitatud määruskaebus, siis töö autor vaatas ka Tartu Ringkonnakohtu lahendit määruskaebuse lahendamise kohta. Töö kolmandas osas otsib autor vastust püstitatud hüpoteesile ning töö lõpus on esitatud kokkuvõtte.

---

⁸ J. Sootak. Üliõpilastööde kirjutamise ja vormistamise juhend. Tallinn: Juura, 2011

1. Vahistamise ja vahistuse põhjendatuse kontroll

1.1. Vahistamise mõiste

Vahistamine on üheks kriminaalmenetlust tagavaks menetlustoiminguks. Kriminaalmenetlust tagavate menetlustoimingute all peetakse silmas erinevaid põhiõigusi piiravaid kriminaalmenetluslikke sunnivahendeid. Kaasajal on vältimatu ja üldaktsepteeritud menetlusosaliste põhiõigusi piiravate menetlustoimingute kasutamine.⁹ Kriminaalmenetlust tagavate menetlustoimingutega piiravad põhiõigused on põhiliselt järgmised – isikuvabadus, liikumisvabadus, süütuse presumptsiooni põhimõte, perekonna- ja eraelu puutumatus, kehaline puutumatus, omandiõigus, kodu puutumatus, sidevahenditega edastatava info saladus.¹⁰

Vahistamine on äärmiselt tundlik ja suurt tähelepanu nõudev küsimus, kuivõrd selle kohaldamine tähendab demokraatliku õigussüsteemi ühe alusprintsipi, milleks on süütuse presumptsiooni, samuti üldise vabadusõiguse tõsist riivet. Kuid seejuures lasub avalikul võimul kohustus tagada igaühe õigused ja vabadused. Avalikul võimul tuleb tagada ühiskondlik turvalisus, tabada õigusrikkujad, selgitada välja nende poolt toimepandu, tuua nad kohtu ette, tagada õigusemõistmine ning seejuures austada ka igaühe õigusi ja vabadusi.¹¹ Vahistamise rakendamisel võetakse vabadus isikult, kelle suhtes pole veel jõustunud süüdimõistev ning vabaduse võtmist ettenägev kohtuotsus. Neid isikuid ei tohi käsitleda süüdlastena, sest neil lasub tegelikult vaid põhjendatud kahtlus. Vangistusseaduse (edaspidi VangS) § 4 alusel on vahistatu isik, kellele on tõkendina kohaldatud vahistamist ja kes kannab eelvangistust kinnise vangla eelvangistusosakonnas või arestimajas. Rõhutamist väärrib ka asjaolu, et vahistamine ise ei kuulu olemuslikult karistuse täideviimise esemesse.¹²

Vahistatutele rakendatavad piirangud peavad olema vähem ranged ja lähtuma teistest alustest kui süüdimõistetuile rakendatavad piirangud, sh vahialuseid ja süüdimõistetuid tuleb hoida lahus¹³, kuid kui VangS vahistatu kinnipidamise üldtingimusi võrrelda kinnipeetava

⁹ E. Kergandberg. Menetlustoimingute süsteem kui kohtumenetluse sisu. – Juridica VII/1996, lk 318.

¹⁰ E. Kergandberg, T. Järvet, T. Ploom, O. Jago. Kriminaalmenetlus 2. Trükk. Tallinn: Sisekaitseakadeemia 2008, lk 30. [Edaspidi: E. Kergandberg, T. Järvet, T. Ploom, O. Jago. Kriminaalmenetlus]

¹¹ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja –vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 359.

¹² Ü. Madise, P. Pikamäe, J. Sootak. Vangistusseadus, komm vlj §-id 1-109. Tallinn: Juura 2014, lk 27.

¹³ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja –vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 363.

kinnipidamise üldtingimustega, siis nähtub, et kuigi üldjuhul laienevad eelvangistusele vangistuse täideviimisreeglid, on üksikasjades vahistuse režiim isegi rangem. Nii hoitakse VangS § 90 lg 3 kohaselt vahistatut ööpäevaringselt lukustatud kambris, v.a töötamise või õppimise ajal. VangS § 90 lg 5 kohustab vangla juhtkonda võtma tarvitusele kõik meetmed, et välistada eri kambritesse paigutatud vahistatute omavaheline sidepidamine, aga kinnipeetavate suhtes VangS sarnaseid kinnipidamistingimusi ette ei näe. VangS § 8 näeb kinnise vangla üldtingimustena ette, et äratusest kuni öörahu alguseni on kinnipeetavalt lubatud vabalt liikuda kinnise vangla territooriumil sätestatud kohtades.¹⁴ Öörahu algusest kuni äratuseni eraldatakse kinnipeetavad neile ettenähtud kambritesse, mis lukustatakse. Vahistatute liikumis- ja suhtlemisvabadus on süüdimõistetuga võrreldes oluliselt piiratum ning olulisemate põhiõiguste osas on vahistatu kinnipidamisrežiim süüdimõistetu omast rangem. Selliste tingimuste kehtestamine on süütuse presumptsiooni aspektist vaieldav, kuid siiski põhjendatav kriminaalmenetluse eesmärkide saavutamise vajadusega.¹⁵

Vahistamist loetakse kahjulikuks oma mõju poolest mida see isikule avaldab. Eelvangistuse negatiivne mõju ei avaldu üksnes inimlikku kibestumist ja trotsi tekitavas üksinduse ning lootusetuse tundes, vaid ka kinnipidamiskohaga alati kaasas käivas kriminaalse nakatumise ja stigmatiseerumise ohus.¹⁶ Nimelt võib isik omaks võtta kriminaalse käitumise ja iseäranis ohtlik on see noore inimese puhul, kelle isiksus on veel kujunemise järgus ja kes on kergemini mõjutatav ümbritsevast keskkonnast. Juba seetõttu on väga oluline, et isik oleks vahi all täpselt nii kaua, kui see vajalik on.

KrMS § 130 sätestab, et vahistamine on kahtlustatavale, süüdistatavale või süüdimõistetule kohaldatav tõkend, mis seisneb isikult kohtumääruse alusel vabaduse võtmises. Tõkend on kriminaalmenetluse tagamisele suunatud kahtlustatava või süüdistatava isikuvabadust pikemaks ajaks piirav või isikuvabadust võttev menetluslik sunnivahend. Tõkendi eesmärgiks on kindlustada kriminaalmenetluse toimetamine ja kohtuotsuse täitmine.¹⁷ Kõigile kahtlustatavatele või süüdistatavatele kohaldatavad tõkendi üldliigid on elukohast (kauemaks kui 1 ööpäevaks) lahkumise keeld (KrMS § 128), vahistamine (KrMS § 130), lisaks on võimalik vahistamine asendada kaitsjoniga (KrMS § 135) või elektroonilise valvega (KrMS § 137¹).

---

¹⁴ Ü. Madise, P. Pikamäe, J. Sootak. Vangistusseadus, komm vlj §-id 1-109. Tallinn: Juura 2014, lk 28.

¹⁵ *Ibid*, lk 29.

¹⁶ *Ibid*, lk 28.

¹⁷ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj, Tallinn: Juura 2012, lk 344.

Vahistamine seisneb kahtlustatavalt, süüdistatavalt või ka süüdimõistetult vabaduse võtmises:

- 1) kohtueelses menetluses prokuratuuri taotlusel ja eeluurimiskohtuniku kohtumääruse alusel;
- 2) kohtumenetluses maakohtuniku või ringkonnakohtuniku kohtumääruse alusel
- 3) või täitemenetluses täitmiskohtuniku (KrMS § 429) kohtumääruse alusel.

Alaealiste puhul on Riigi peaprokurör oma juhises kuupäevaga 29.06.2007. a selgitanud, et alaealistele kohaldatakse tõkendina vahistamist vaid erandjuhtudel. Menetleja peab kaasama alaealise vahistusmenetlusesse vastavalt lastekaitse seaduse §-le 35 pedagoogi või psühholoogi ja arsti, kes saavad vahistusmenetluse käigus avaldada arvamust alaealiselt vabaduse võtmise kohta kirjalikult või suuliselt. Kui vahistatakse kasvatuseritingimusi vajavate õpilaste kooli suunatud alaealine, tuleb menetlejal teavitada vahistamisest vastavat õppeasutust.¹⁸

Tõkendi valikul peab seadusandja tahte kohaselt lähtuma KrMS §-s 127 loetletud kriteeriumidest. Nende kriteeriumide alusel peab tõkendit valides arvestama kriminaalmenetlusest või kohtuotsuse täitmisest kõrvalehoidumisega, kuritegude toimepanemise jätkamise või tõendite hävitamise, muutmise ja võltsimise võimalikkust, karistuse raskust, kahtlustatava, süüdistatava või süüdimõistetud isikut, tema tervist, perekonnaseisu ja muid tõkendi kohaldamise seisukohalt tähtsaid asjaolusid. Tõkendi kohaldamine sõltub menetleja põhjendatud hinnangust selle vajalikkusele konkreetses kriminaalasjas, tõkend ei ole kohustuslik meede iga kriminaalasja puhul. KrMS ei näe ette ka tõkendi kohaldamise piiranguid sõltuvalt kuriteo liigist või selle eest ette nähtud karistuse raskusest. Tõkendi kohaldamisel tuleb valida alati isiku õigusi kõige vähem riivav tõkend, arvestades seejuures kriminaalmenetluse eesmärke.¹⁹ Tõendite hävitamise, muutmise ja võltsimise võimalikkuse oht vastavalt PS §-s 20 ja KrMS § 130 lg-tes 2, 4 ja 5 sätestatu kohaselt ei saa olla iseseisvaks vahi alla võtmise aluseks. Küll aga võib see olla teiste tõkendite kohaldamise aluseks.²⁰

---

¹⁸ Riigi peaprokuröri juhised 29.06.2007 nr RP-1-4/07/8, lk 4. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/Riigi%20peaprokur%C3%B6ri%20juhised%20alaealiste%20C3%BChetaoliseks%20erikohtlemiseks%20krim.menetluses%2028.06.2007.pdf (16.03.2015).

¹⁹ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, kommenteeritud väljaand. Tallinn: Juura 2012, lk 344.

²⁰ E. Kergandberg, T. Järvet, T. Ploom, O. Jaggo. Kriminaalmenetlus, lk 30.

Vahistamise kohaldamine tõkendina on lubatav vaid juhul, kui kriminaalmenetluse toimetamise huvidest lähtuvalt ei ole leebema tõkendi rakendamine põhjendatud. Euroopa Nõukogu soovitude (resolutsioon (65) 11) ja kohtu praktika põhjal tuleb vahistamist käsitada erandliku abinõuna, mida kohaldatakse vaid siis, kui see on vältimatult vajalik ning muul viisil soovitud eesmärki saavutada pole võimalik, ning üksnes nii kaua, kui see on põhjendatud.²¹ Riigikohtu lahendites on korduvalt märgitud, et vahistamise näol on kriminaalmenetluses tegemist kahtlustatava või süüdistatava põhiõiguste kõige intensiivsema riivega. Seetõttu on ka Konventsiooni artikli 5 kohaldamispraktikas korduvalt rõhutatud vajadust iga üksiku kriminaalasja puhul kogu kriminaalmenetluse vältel jälgida, et vahi all peetaks isikuid üksnes siis ja nii kaua, kui see on kriminaalmenetluse tagamiseks tõepoolest vältimatult vajalik.²²

Igaühe õigus vabadusele ja isikupuutumatusel tuleneb PS §-st 20. Tegemist on vabadusõiguse kaitse keskse sättega, mis garanteerib igaühe füüsilise vabaduse kaitset meelevaldse ehk omavolilise vahistamise või kinnipidamise eest. Esmase tingimusena võib vabaduse võtmine toimuda vaid seaduses sätestatud juhtudel ja korras (nn seadusreservatsioon). Sama põhimõtte sisaldub ka EIÕK artikkel 5 lõikes 1. Seejärel esitab PS § 20 ammendava loetelu olukordadest, mil vabaduse võtmine lubatud on. See tähendab seda, et seadusega ei saa luua täiendavaid vabaduse võtmise aluseid. Seejuures Riigikohus on öelnud, et isikult vabaduse võtmise ei saa toimuda otseviitega PS § 20 mingile punktile, sest PS sama paragrahvi teise lõike preambula kohaselt peavad vabaduse võtmise juhud ja kord olema sätestatud eraldi ka seaduses.²³ PS §-is 20 sisalduv loetelu langeb suuresti kokku EÕK artikkel 5 lõikes 1 esitatuga. Igasugune riigivõimude tegevus isikult vabaduse võtmise korral peab olema ka sisuliselt kantud vastavast eesmärgist, näiteks kuriteo ärahoidmine või süüdimõistva kohtuotsuse täitmine.²⁴

Enne süüdimõistva otsuse tegemist esimese astme kohtus tuleneb vahistamise põhiseaduslik alus PS § 20 lõikest 3, mille kohaselt vabaduse võib võtta kuriteo või haldusõigusrikkumise ärahoidmiseks, sellises õigusrikkumises põhjendatud kahtlustatava toimetamiseks pädeva riigiorgani ette või tema pakkumineku vältimiseks. See vastab EIÕK artikkel 5 punktile c, mille kohaselt on lubatud seaduslik vahistamine või kinnipidamine, et tuua isik pädeva õigusvõimu ette põhjendatult kahtlustatuna õigusrikkumises või kui põhjendatult peetakse

---

²¹ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja –vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 363.

²² RKKKm 3-1-1-80-07.

²³ RKKKm 3-1-1-59-06.

²⁴ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja –vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 347.

vajalikuks takistada õigusrikkumise toimepanekut või põgenemist pärast seda. Vahetult PS või EIÕK alusel isikut vahistada siiski ei saa. Vahistamise seaduslikud alused ja kord sätestatud kriminaalmenetluse seadustikus. Samas ei saa seadusega laiendada põhiseaduslikke vahistamisaluseid.²⁵

1.2. Vahistamise alused

Vahistamise aluseks võib olla kriminaalmenetlusest kõrvalehoidmise (PS tekstis kirjeldatud kui pakkumineku) vältimine, kuritegude jätkuva toimepanemise vältimine ja kohtuotsuse täitmise tagamine.²⁶ Kohtueelses menetluses on kahtlustatava ja süüdistatava vahistamise vajalikeks eeldusteks esmalt põhjendatud kuriteokahtlus ja teiseks vahistamisaluse olemasolu kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumise või kuritegude jätkuva toimepanemise oht.²⁷ Vaid sellisel juhul saab vahistamist lugeda seaduslikuks.²⁸ Erialakirjanduses on kritiseeritud, et kohus teeb vahistamise üle otsuse oma õigusteadvuse alusel ning seaduses antud kriteeriumid ei ole piisavad selged selleks, et rakendada Kontinentaal-Euroopa õigussüsteemis domineerivat printsiipi lahendada asi üksnes seaduse alusel.²⁹

Põhjendatud kuriteokahtlus on vahistamise absoluutne eeltingimus tagamaks seda, et isikult vabaduse võtmise eesmärk on tema kriminaalasja kohtulik arutamine ehk isiku toimetamine kohtu ette. Põhjendatud kuriteokahtlusest vahistamise eeltingimuse mõttes on alust rääkida siis, kui kohus jõuab senise kohtueelse menetluse tulemuste põhjal veendumusele, et suure tõenäosusega on kahtlustatav või süüdistatav kas kuriteo täideviija või sellest osavõtja ehk et ta pani toime kriminaalkorras karistatava teo. Kuriteokahtluse põhjendamisel peab tuginema kriminaaltoimiku konkreetsele materjalile. Tegemist ei ole isiku süüküsimuse otsustamisega, mistõttu ei eelda see tõendite samavõrd põhjalikku kontrolli kui kohtuotsuse tegemine. Muus osas kehtivad tõendite hindamise puhul laias laastus samad põhimõtted kui kriminaalasja arutamisel.³⁰

Kuid siiski ainuüksi kuriteokahtluse olemasolust ei piisa isikult vabaduse võtmiseks, kuna selle esinemine on eelduseks ka kõigi muude tõkendite kohaldamisel. Kohus peab tuvastama

---

²⁵ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja –vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 347.

²⁶ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 209.

²⁷ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 347.

²⁸ RKKKm 3-1-1-127-12.

²⁹ A. Suik. Isiku vahi alla võtmine – ühepoolne kohtulik arutelu. – Juridica IV/1997, lk 196.

³⁰ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 348.

ja määruses põhjendama ka § 130 lõikes 2 nimetatud vahistamisaluse, kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumise või kuritegude jätkuva toimepanemise kahtluse olemasolu. Riigikohus on leidnud, et vahistamisaluse olemasolu sedastamine tähendab sisuliselt sellise negatiivse tulevikuproгноosi esitamist vahistatava käitumise kohta, mida vahistamine võimaldab vältida.³¹ Samuti on Riigikohus öelnud, et kuna vahistamisalus kujutab endast vahistamise tegelikku ja seaduslikku põhjust, siis see tähendab, et kahtlustatavat ei tohi kriminaalmenetluses vahistada mitte mingil muul vahistamisalusest hälbival põhjusel.³² Riigikohus on oma lahendites sedastanud, et vahistamisaluse olemasolu hindamisel on arvestatavad kahtlustatava käitumine selle terviklikkuses, tema eelnev elukäik ja isiklikud, perekondlikud ning majanduslikud suhted, aga ka isikut vabaduses ümbritsev sotsiaalne keskkond ning samuti tuleb arvesse võtta isiku hoiakut ja kalduvust panna toime teatud liiki kuritegusid.³³ Vahistamisaluse olemasolu põhjendades võib kohus kõigepealt tugineda samalaadsele teabele nagu ka kuriteokahtluse olemasolu põhjendamisel (seega muu hulgas vabatõendeile ning kriminalistika-, kriminaalmenetluse üldinimlikule kogemusele), kuid kohtupraktikas on vahistamisaluse põhjendamiseks peetud lisaks väliselt tajutavatele asjaoludele aktsepteeritavaks ka nn seesmisi asjaolusid, näiteks isiku hoiak ning tema kalduvus panna toime teatud liiki kuritegusid.³⁴

Tulenevalt PS-ist ei saa vahi alla võtta vaid kahtluse korral, et isik võib hakata takistama tõe tuvastamist kriminaalasjas, näiteks mõjutama tunnistajaid jms. Küll aga saab sellise kahtluse korral kasutada teisi tõkendeid. Ka kuriteo raskus iseenesest ei anna veel alust isiku vahi alla võtmiseks.³⁵ Eriala kirjanduses on leitud, et ei saa kuidagi korrektseks pidada sellele alusele tuginevat vahistamist põhjendusega, et kuna juba on toime pandud raske kuritegu, siis võib isik ka jätkata kuritegude toimepanemist. Esiteks pole kuriteo raskust PS-is loetud iseseisvaks vahistamise aluseks ja teiseks ei saa otse ja vahetult kuriteo raskusest tuletada kuritegude jätkuvat toimepanemist.³⁶ Samas, kuigi see EIÕK tekstist otse ei tulene, on Strasbourgi organid vahi all pidamise põhjendatud alusena aktsepteerinud mh ka inkrimineeritava teo ohtlikkuse määra.³⁷ Käesoleva töö autor on samuti seisukohal, et mõningatel juhtudel peaks inkrimineeritava teo ohtlikkus olema aktsepteeritav põhjendatud vahistamise alusena.

---

³¹ RKKKm 3-1-1-108-09.

³² RKKKm 3-1-1-103-06.

³³ Näiteks RKKKm3-1-1-30-08, 3-1-1-137-13 ja 3-1-1-103-06

³⁴ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 348.

³⁵ E. Kergandberg, T. Järvet, T. Ploom, O. Jaggo. Kriminaalmenetlus, lk 31.

³⁶ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 210.

³⁷ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja -vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 362.

Õiguskorda ei saa mitte kunagi nii täiuslikuna koostada, et ta annaks kohe vastuse igale tekkinud probleemile.³⁸ Nimetatud tõsiasi ilmneb ka vahistamise aluse formulatsiooni puhul. See on sõnastatud selliselt justkui saaks vahistada siis, kui isik võib kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduda, aga mitte siis, kui ta juba hoiab kõrvale. Arusaadavalt seaduse mõte on siiski see, et on võimalik taotleda vahistamisluba ka isikule, kes juba hoiab kõrvale kriminaalmenetlusest – kes on kuulutatud tagaotsitavaks või kelle asukoht on teadmata. Ilmselt oleks aga olnud üheselt mõistetavam, kui oleks formuleeritud järgmiselt: kahtlustatava, süüdistatava või kohtualuse kõrvalehoidmise vältimiseks.³⁹

Kriminaalmenetluses kõrvalehoidumise või pakkumineku oht vahistamisalusena on otseselt seotud vajadusega tagada kriminaalmenetluse toimetamine ehk isiku kättesaadavus tema suhtes menetluse läbiviimiseks. Kriminaalmenetluses kõrvalehoidumine tähendab isiku tahtlikku käitumist, millega ta püüab vältida enda suhtes menetluse läbiviimist, mis võib põhimõtteliselt seisneda nii tegevuses kui ka tegevusetuses. Pakkumineku ohule võib viidata näiteks isiku eelnev käitumine samas või muus kriminaalmenetluses või kui ta ei ole menetleja kutsel ilmunud ilma mõjuva põhjusega. Samuti võib arvesse võtta isiku tugevaid isiklikke seoseid välisriigiga (näiteks pere ja töökoht), menetletava teo olemust või ähvardava karistuse raskust. Kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumisega on tegemist ka siis, kui kahtlustatav, süüdistatav või kohtualune on kuulutatud tagaotsitavaks kooskõlas KrMS §-ga 140. Tagaotsitavaks saab isiku kuulutada siis, kui tema asukoht ei ole teada ehk siis isik on lahkunud oma senisest alalisest või ajutisest elukohast, jätmata mingit teavet enese uue asukoha või uue postiaadressi kohta. Teiseks on kõrvalehoidumisega tegemist siis, kui kahtlustatav, süüdistatav või kohtualune esitab valeandmeid enese kohta, elab vale nime all või varjab muul viisil enese identiteeti ning kolmandaks, kahtlustatav, süüdistatav või kohtualune on lahkunud välismaale ja ta ei kavatse Eestisse tagasi tulla.⁴⁰

Erialakirjanduses on avaldatud arvamust, et vahistamise aluseks võiks olla nii füüsiline kui ka „vaimse” kõrvalehoidumise võimalikkus. Kusjuures vaimselt võivad hakata kõrvale hoiduma näiteks narkomaanid ja kroonilised alkohoolikud. Samas ollakse pigem seisukohal, et näiteks suitsiidi võimalikkus või oodatav kõrge karistus iseenesest ei tohiks olla käsitatav kõrvalehoidumise kahtluse ja seeläbi vahi alla võtmise alusena.⁴¹

---

³⁸ A. Aarnio. Õiguse tõlgendamise teooria. Tallinn: Juura 1999, lk 23.

³⁹ E. Kergandberg, T. Järvet, T. Ploom, O. Jaggo. Kriminaalmenetlus, lk 31.

⁴⁰ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 209.

⁴¹ E. Kergandberg, T. Järvet, T. Ploom, O. Jaggo. Kriminaalmenetlus, lk 31.

Kogu menetluse vältel tuleb erinevatel menetlejatel kehtvalt pöörata tähelepanu sellele, milliseid meetmeid on vaja võtta vahistatud isiku järelevalveta jäävate alaealiste laste, abi vajava lähedase hooldamise või vara suhtes. See nõue tuleneb KrMS § 8 punktidest 5 ja 6. Selle nõude järgimisest võivad sõltuda paljuski isiku hoiakud tema osas läbiviidava menetluse suhtes, kallutades isikut kas menetlusele kaasa aitama või tekitades temas tugevamat vastasseisu menetluse käigule ning soovile kõrvale hoiduda menetlusest.⁴²

Kuritegude jätkuva toimepanemise kahtlust vahistamise alusena on erialakirjanduses loetud pigem problemaatiliseks. Nimelt arvatakse, et on üsnagi küsitav, millal on meil ühe – ja seejuures oletatavalt toimepandud kuriteo – puhul õigust oletada, et isik võib jätkata nende oletatavate kuritegude toimepanemist. Mitmetes riikides lubataksegi eeltoodud alusele tuginevalt vahistada vaid väga spetsiifiliste kuritegude või spetsiifiliste isikute puhul siis, kui on põhjust rääkida selle isiku teatud sõltuvusest või mingist hälbest. Näitena saab välja tuua, kui on tegemist seksuaalkuritegudega, narkomaanidega, aga ka näiteks kleptomaaniakalduvustega isikute puhul. Uute kuritegude toimepanemise oht on küll seotud kriminaalmenetluse toimetamisega, kuid on ka selge eripreventiivse eesmärgiga. Sellele alusele tuginemine isiku vahistamisel on põhjendatud eeskätt juhul, kui oletatavad tulevikukuriteod on seotud toimetatava kriminaalmenetluse takistamisega.

Kriminaalasjas tõe tuvastamise takistamine ei ole iseseisev vahistamisalus. Samas võimalus, et kahtlustatav või süüdistatav paneb kriminaalmenetluses takistamiseks toime uusi kuritegusid, on käsitatav KrMS § 130 lõikes 2 nimetatud vahistamisalusena, kuid seda üksnes siis, kui saab rääkida konkreetsetest faktidest, mis muudavad kõnealuse võimaluse tavapärasest tõenäolisemaks. Näiteks kahtlustatav on varem püüdnud tunnistajaid ebaseaduslikult mõjutada, ta on kuriteo toimepanemisel või pärast seda ähvardanud kannatanule või tunnistajale tõeste ütluste andmise korral kätte maksta, kannatanu või tunnistaja on kahtlustatavast erilises sõltuvuses või tema mõju all, kahtlustatavat on varem karistatud õigusemõistmisvastaste kuritegude eest.

Riigikohus on leidnud, et üldjuhul ei ole PS § 22 lõikest 3 ja EIÕK art 6 lõikest 1 tulenevalt karistatav see, kui isik kõrvaldab teda süüstavaid tõendeid (juhul kui sellega ei kaasne mõne õigushüve kahjustamine) või esitab ametivõimudele ebaõigeid andmeid eesmärgiga mitte paljastada enda kuritegu (juhul kui valetõendite esitamisega ei kaasne aktiivne tegevus teise

---

⁴² U. Krüger. Kriminaalmenetlus: Tõendamine kohtueelses menetluses. Tallinn: Sisekaitseakadeemia 2007, lk 59.

isiku alusetuks süüstatamiseks). Järelikult ei saa sellise teo toimepanemise ohtu käsitada ka vahistamisalusena § 130 lg 2 mõttes. Küll võib vahistamiseks alust anda näiteks see, kui on olemas põhjendatud oht, et kahtlustatav või süüdistatav või vabaduses viibides kihutada võimalikku tunnistajad valeütlusi andma või valeütluste andmisele kaasa aidata, sundida kedagi valeütlusi andma või panna tõendusteabe kõrvaldamiseks toime nt isiku- või varavastase kuriteo.⁴³

Riigikohus on aktsepteerinud, et vahistamisaluseks võib olla ka muude kuritegude toimepanemise oht. Sellisel juhul on veelgi olulisem näidata tulevikus oletatavalt toimepandavate kuritegude seost käimasoleva kuriteomenetlusega. Riigikohtu seisukoha kohaselt on selline prognoos võimalik eeskätt sõltuvus- ja nõ süstemaatiliste (eluviisi) kuritegude puhul (levinumad on näiteks narko- või varavastased kuriteod, kuid loomulikult ei ole see välistatud ka raskete isikuvastaste süütegude puhul). Menetleja otsustuse aluseks võivad olla eeskätt sellised asjaolud nagu vastavate süütegude toimepanemine minevikus ja süüteo toimepanemise sõltuvus isiku psüühikaomadustest. Otsustades, kas uute kuritegude toimepanemise risk on piisavalt suur, et kahtlustatav või süüdistatav selle tõttu vahi alla võtta, tuleb kohtul eraldi hinnata kahte aspekti: 1) uue kuriteo toimepanemise tõenäosust ja 2) võimaliku uue kuriteo raskust. Raskemate kuritegude toimepanemise ohu korral võib kahtlustatava või süüdistatava vahistamiseks piisata sellisest uue kuriteotoimepanemise tõenäosusest, mis kergemat liiki kuriteo toimepanemise ohu puhul vahistamiseks alust ei annaks. Näiteks kui on oht, et kahtlustatav või süüdistatav paneb toime mõrva või tapmise, ei pea uue kuriteo toimepanemise tõenäosus vahistamisaluse jaatamiseks olema samavõrd kõrge kui siis, mil kahtlustatav või süüdistatav vahistatakse näiteks uue varguse või kehalise väärkohtlemise toimepanemise eelduse tõttu.⁴⁴

Riigikohtu kohtulahendis nr 3-1-1-27-97 selgitatakse, et nii põhiseaduse § 20 punktist 3 kui ka EIK artikli 5 punktist 1c lähtuvalt on lubatud vabadust võtta mitte *bona fide* kahtlustuse, vaid põhjendatud kuriteokahtluse olemasolul. Sama on sedastatud EIK lahendis, millele Riigikohus oma otsuses ka viitas.⁴⁵ Üksnes põhjendatud kuriteokahtlusest ei piisa veel isiku vahi alla võtmiseks. EIK artikkel 5 punktist 1 c tulenevalt peab kellegi vahi alla võtmiseks olema põhjendatud ka vahistusalususe olemasolu. See tähendab, et vahistusmääruses tuleb lisaks vahistusalususe näitamisele igal juhul ka selgitada, miks võib vahistatav kas pakku minna

---

⁴³ RKKKm 3-1-1-32-12.

⁴⁴ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 349.

⁴⁵ EIKo 30.08.1990, 12244/86, 12245/86, 12383/86, Fox, Campbell ja Hartley vs. Ühendkuningriik.

või jätkata kuritegude toimepanemist. Samas ei tulene Riigikohtu kriminaalkolleegiumi arvates Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast nõuet, et ühelt poolt kuriteokahtlus (kui vahistamise vältimatu eeldus) ja teiselt poolt vahistusalus peaks olema ja saaks olla objektiivse hindaja seisukohast ühesuguses ulatuses põhjendatud.⁴⁶

Vahistamismäärus peab sisaldama teavet kuriteokahtluse kohta ehk faktiliste asjaolude kirjelduse ja teole antava õiguslikku hinnangu kohta. Need peavad mõistagi olema omavahel kooskõlas ehk isikule etteheidetava teo kirjeldus peab vastama konkreetse kuriteokoosseisu tunnustele. Seejuures ei saa vahistamismääruses piirduda üksnes ühelauselise tõdemusega, et toimikumaterjalide põhjal on olemas põhjendatud kuriteokahtlus või et kohtunik on veendunud selle olemasolus. EIK on oma lahendites öelnud, et ei piisa ka vaid üldist laadi arutlustest ega standardsetest formuleeringutest ega kriminaaltoimiku tõendite loetlemisest.⁴⁷

Vahistamismääruses tuleb esitada selged põhjendused, millistest asjaoludest ja tõenditest tulenevalt on kohtu arvates olemas põhjendatud kuriteokahtlus. Riigikohus on leidnud, et kohtul tuleb osutada nendes tõenditest tehtud järeldust kuriteokahtluse olemasolu või puudumise kohta ka põhistama ehkki seda mitte samavõrd põhjalikult, nagu kohtuotsuses isiku süüküsimust lahendades.⁴⁸ Vahistamismäärusest peab nähtuma vahistamise alus, millest peab lähtuma ka vahistamismääruses sisalduv vahistamise põhjendus. Üldist laadi põhjendustest ei piisa ka vahistamisaluse puhul, vaid vajalik on sisuline analüüs, milles lähtutakse konkreetsetest faktidest. Seejuures peavad põhjendused järgima Riigikohtu praktikas väljendatud põhimõtteid vahistamisaluse sisu kohta.⁴⁹

Kohtu alla antud süüdistatava võib vahistada maa- või ringkonnakohtu määruse alusel, kui ta ei ole kohtu kutsel ilmunud ja võib kriminaalmenetlusest jätkuvalt kõrvale hoiduda. Kui vabaduses viibiv isik ei ole kohtu jaoks kättesaadav, st ei ilmu kohtu kutsel ilma mõjuva põhjusega, võib see viidata kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumise soovile, mis võib omakorda tingida tõkendi kohaldamise. Kutsutu ilmumata jätmise mõjuvad põhjused on loetletud KrMS §-s 170. Sätte sõnastusest on võimalik järeldada, et selles menetluse staadiumis ei saa süüdistatavat vahistada kuritegude jätkuva toimepanemise ohu tõttu.⁵⁰

---

⁴⁶ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 211.

⁴⁷ EIK 16.03.2010 Ümit Isik vs. Türgi ja 16.12.2010 Borotyuk vs. Ukraina.

⁴⁸ RKKKm 3-1-1-105-11, 3-1-1-1-12 ja RKKKo 3-1-1-83-13.

⁴⁹ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 352.

⁵⁰ *Ibid*, lk 349.

Silmas tuleb pidada, et süüdlase karistamine vangistusega iseenesest tõkendi muutmiseks alust ei anna. Nimelt Riigikohtu lahendis nr 3-1-1-31-10 selgitati, et maakohus märkis vahistamise küsimust lahendades, et senine tõkend – elukohast lahkumise keeld – teenis kriminaalmenetluse läbiviimise tagamise eesmärki. Maakohus oli leidnud, et kuivõrd aga süüdistatavat karistatakse vangistusega, ei ole varasema tõkendi kohaldamise jätkamine enam põhjendatud, mille tõttu tuleb ta vahistada. Riigikohus märkis, et vaidlustatud otsusest ei nähtu, millistele faktilistele asjaoludele ja põhistustele maakohus raskemaliigilise tõkendi valimisel tugines. Sellega rikuti oluliselt kriminaalmenetlusõigust.⁵¹

Vabaduses viibiva süüdimõistetu võib vahistada süüdimõistva kohtuotsusega mõistetud vangistuse täitmise tagamiseks. Sellise otsustuse tegemine võib kaasneda kohtu süüdimõistva otsuse tegemisega, kui süüdistatav on seni viibinud vabaduses. Sel juhul on vahistamise aluseks valdavalt kahtlus, et süüdistatav võib pärast süüdimõistvast otsusest teadasaamist pakku minna.

Süüdimõistetu vahistamine on võimalik kohtuotsuse täitmise tagamiseks KrMS §-s 429 sätestatud alusel ja korras. Vahistamise alus on asjaolu, et süüdimõistetu hoidub kõrvale või võib tulevikus hoiduda kõrvale karistuse täitmisest, kui kohtul on alust arvata, et karistuse täitmine eeldab edaspidi süüdimõistetult vabaduse võtmist. Vahistamise eesmärgist tulenevalt on vahi all pidamine võimalik kuni karistuse täitmisele pööramise või karistuse asendamise otsuse jõustumiseni.⁵²

Kui aga isik on pagenud teise EL liikmesriiki, siis on võimalik liikmesriigi õigusasutusel esitada Euroopa vahistamismäärus, et teine liikmesriik võtaks isiku vahi alla ja annaks ta esimesele liikmesriigile üle kohtu alla andmise või vabaduse kaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks. Vahistamismääruse esitamise EL liikmesriigile sätestab KrMS ning Euroopa vahistamismääruse aluseks on EL nõukogu 13.06.2002. a raamotsus Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta. Nimetatud nõukogu määruse artikkel 14 sätestab, et kui vahistatu ei ole nõus oma üleandmisega, on tal õigus, et vahistamismäärust täitev õigusasutus ta üle kuulaks vastavalt vahistamismäärust täitva

---

⁵¹ RKKKo 3-1-1-31-10.

⁵² E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 349.

liikmesriigi õigusele.⁵³ Näitena saab tuua Anna-Maria Galojani kaasuse, kus Justiitsministeerium 10.02.2012. a edastas Euroopa vahistamismääruse Inglismaale ning 19.02.2015. a toodi Anna-Maria Galojan Eestisse karistust kandma. Küll aga võttis isiku Eestisse toimetamine aega kolm aastat. Justiitsministeeriumi rahvusvahelise justiitskoostöö talituse juhataja Astrid Laurendt-Hanioja selgitas Eesti Rahvusringhäälingule, et Ühendkuningriigi õigussüsteem on erinev meie omast ja seetõttu võttis menetlus sealses riigis sellise aja.⁵⁴

1.3. Vahistamise kord

Vahistamismenetluse algatajaks kohtueelses menetluses on uurimist juhtiv prokurör, kes vahistamisaluse olemasolul koostab vahistamistaotluse ja teavitab selle koostamisest viivitamatult kahtlustatavat või süüdistatavat ning üksnes nende soovil ka kaitsjat, nagu on märgitud KrMS § 131 lg 1 tekstis. Tegemist pole küll kohtumenetlusega § 45 lg 4 mõttes, kuid kaitsja kohustuslikku osavõttu ka vahistamismenetlusest tuleks vähemalt *de lege ferenda* korras siiski lugeda igati põhjendatuks.⁵⁵ Teatamine on reeglina vajalik siis, kui isik on kahtlustatavana kinni peetud või muul põhjusel ei ole ise võimeline kaitsjaga ühendust võtma. Kuigi reeglina tehakse seda isiku soovil, on kaitsjale teatamine ja tema kohalolek vahistamistaotluse arutamisel kohustuslik KrMS § 45 lg-s 2 ettenähtud juhtudel.⁵⁶ Vahistamistaotlus koos kriminaaltoimikuga edastatakse vastavale eeluurimiskohtunikule. KrMS-i § 429 lg 1 kohaselt on täitemenetluses vahistusmenetluse algatajaks vanglaametnik, kriminaalhooldusametnik või kohtutäitur. Kohtumenetluses käivitub vahistamismenetlus kohtu enda initsiatiivil ilma spetsiaalse algatamiseta.⁵⁷

Vahistamise, sh ka vahistamise pikendamise üle otsustamiseks peab isiku toimetama eeluurimiskohtuniku juurde. Tegemist on vahistamise kui vabaduse võtmise õiguspärasuse tagamise keskse garantiiga. Juhul kui kahtlustatavalt või süüdistatavalt on juba varasemalt vabadus võetud (kahtlustatavana kinnipidamine), tuleb seda teha vabaduse võtmisest alates 48

---

⁵³ Euroopa nõukogu raamotsus, 13.06.2002. a, Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (2002/585/JSK) – ELT L 190, 18.07.2002, lk 1-18 (eestikeelne eriväljaanne: ptk 19, kd 6, lk 34-51).

⁵⁴ ERR-i saate „Ringvaade“ salvestis: <http://uudised.err.ee/v/eesti/bd99ac75-d2ae-499e-8e98-04771ea68bc4> (16.03.2015).

⁵⁵ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 210.

⁵⁶ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 351.

⁵⁷ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 210.

tunni jooksul.⁵⁸ Kuivõrd isiku kahtlustavana kinnipidamine pole menetlejale kohustuslikuks toiminguks ja kinnipidamine võib kesta vaid 48 tundi, siis peab menetleja tõsiselt vaagima, kas ta annab piisava aluse olemasolul isikule kahtlustatava staatuse läbi tema kinnipidamise või vaid läbi isiku menetlustoimingule allutamise ilma temalt vabadust võtmata. Ühtlasi peab menetleja isiku kinnipidamise aja jooksul aktiivselt kogutud informatsiooni põhjal jõudma selgusele, kas kahtlustatava suhtes oleks otstarbekas taotleda tema vahistamist. Juhul, kui see oleks menetleja arvates otstarbekas, peab menetleja pöörduma prokuröri poole, kui viimane juba iseseisvalt pole vahistamise otstarbekust kaalunud, ning esitama talle oma kaalutlused. Prokurör otsustab, kas ta koostab kohtule vahistamistaotluse või mitte.⁵⁹ Vahistamistaotluse läbivaatamisel eeluurimiskohtuniku juures osalevad prokurör ja vahistatav ning viimase taotlusel ka tema kaitsja, seaduse napi teksti põhjal võib öelda, et vahistamismenetlus peab kindlasti hõlmama eeluurimiskohtuniku tutvumist kriminaaltoimikuga, vahistatava küsitlemist vahistamise aluse osas ja prokuröri ning kaitsja arvamuse ärakuulamist.⁶⁰ Seejuures isiku vahistamist ilma, et talle oleks tagatud õigus olla kohtuniku poolt ära kuulutatud, loeb riigikohus aga kriminaalmenetlusõiguse selliseks rikkumiseks, mis toob kaasa vahistamismääruse tühistamise.⁶¹

Kahtlustatava või süüdistatava küsitlemise põhjal koostatakse protokoll. Isiku küsitlemine tagab tema ärakuulamise ja kindlustab vastuvõetava otsuse läbipaistvuse. Küsitlemisreeglit võib kalduda kõrvale KrMS § 131 lg-s 4 nimetatud juhtudel, kui isiku vahistamine otsustatakse ilma tema juuresolekuta. Tulenevalt KrMS-i § 131 lg-st 4 ei nõuta objektiivsetel põhjustel küsitlemist tagaotsitavaks kuulutatud isiku, samuti väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi viibiva kahtlustatava vahistamismenetluses. Hiljemalt ülejärgmisel päeval pärast tagaotsitava tabamist või kaitseväelasest kahtlustatava Eestisse toimetamist viiakse vahistatu küsitlemiseks eeluurimiskohtuniku juurde. Kuna eeluurimiskohtuniku roll on ajas muutuv, siis ei ole välistatud, et näiteks tagaotsitava isiku vahistusmääruse koostab üks, kuid teda küsitleb tabamise järgselt hoopis teine eeluurimiskohtunik.⁶² Kui küsitlemisel jõuab kohus järeldusele, et vahistamine ei olnud põhjendatud, teeb ta otsuse isiku vabastamise kohta.

---

⁵⁸ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 351.

⁵⁹ U. Krüger. Kriminaalmenetlus: Tõendamine kohtueelses menetluses. Tallinn: Sisekaitseakadeemia 2007, lk 74.

⁶⁰ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 210.

⁶¹ RKKKm 3-1-1-150-05.

⁶² E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 211.

Vahistamismenetlus kohtumenetluse ajal võib olla kaheksugune: kas selleks eraldi eelistungit korraldades, järgides seejuures vastavalt KrMS-i §-des 259-260 ja § 327 lg-s sätestatud, või siis tavalise kohtuistungil ajal ühe eraldiseisva küsimusena lihtsalt ka vahistamise vajalikkust otsustades. Vahistamismenetlus kohtuotsuse täitmise staadiumis peaks KrMS-i § 429 lg-st 3 tulenevalt toimuma KrMS-i §-ides 131-136 sätestatud korras. Vastuolu KrMS-is § 131 lg-s 4 ja § 432 lg-s 3 sätestatu vahel tuleb kahtlemata lahendada esimesena nimetatud sätte kasuks: kriminaalmenetlusest kõrvalehoidva ja tagaotsitavaks kuulutatud süüdimõistetu vahistamise küsimust peab mõistetavalt saama lahendada ilma süüdimõistetu osavõtuta. Samas tuleb ka tabatud süüdimõistetu toimetada viivitamatult täitmiskohtuniku juurde.⁶³

Eeluurimiskohtunik võib korraldada istungi vahistamise kohaldamiseks viisil, et kohtusse kutsutud isikud saavad menetlusest osa võtta tehnilise lahenduse abil, mis vastab KrMS § 69 lg 2 p-s 1 nimetatud nõuetele. Nimetatud sätte käsitleb tehnilist lahendust, mille tulemusena menetlusosalised otseülekanne teel vahetult näevad ja kuulevad uurimisasutuses, prokuratuuris või kohtus mitteviibiva isiku ütluste andmist ja saavad talle küsimusi esitada menetleja kaudu. Videokonverentsi korraldamine ei sõltu kaugmeetodil osaleva isiku nõusolekust, vaid see jääb kohtu otsustada diskretsiooni korras. Otsuse langetamisel peab kohus lähtuma nii menetluslikust otstarbekusest, tehniliste vahendite usaldusväärsusest kui ka menetlusosaliste õiguste parema tagamise sihist.⁶⁴

Kooskõlas KrMS-i §-ides 132 ja 134 sätestatuga on vahistamismenetluse tulemiks üldjuhul kas vahistamismääruse või vahistamisest keeldumise määruse koostamine.⁶⁵ Kui eeluurimiskohtunik jõuab järeldusele, et vahistamisaotluse põhjendused ei anna alust vahistamiseks, teeb ta vahistamisest keeldumise määruse. Sel juhul vabastatakse isik viivitamatult ehk võimalikult kiiresti.⁶⁶

Vahi all viibimise tähtaja puhul on oluline eristada kohtueelset menetlust ja kohtumenetlust. Vahi all pidamise maksimaalne tähtaeg on ajast aega olnud tuliste õiguspoliitiliste diskussioonide objekt. KrMS-i § 130 lg-test 3 ja 3¹ lähtuv omamoodi kompromisslahendus on selline, et üldjuhul saab isikut kohtueelse menetluse staadiumis vahi all pidada maksimaalselt 6 kuud (kusjuures selle tähtaja hulka ei arvata välisriigi väljaandmisvahistuses ja analoogia pinnalt – ka välisriigi loovutamishistuses viibitud aega), kuid nimetatud tähtajast võib teha

⁶³ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 212.

⁶⁴ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 351.

⁶⁵ E. Kergandberg, T. Järvet, T. Ploom, O. Jäggo. Kriminaalmenetlus, lk 32.

⁶⁶ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 351.

erandi riigi peaprokuröri taotluse alusel. Eelkõige võib seda tähtaega pikendada kas kriminaalasja erilise keerukuse või mahukuse korral või kriminaalmenetluse rahvusvahelise koostööga kaasnevatel erandlikel asjaoludel. Tegemist on väga erandliku meetmega ning see vajab erilist põhjendamist ega saa olla tingitud vaid riigi tegevusetusest kriminaalasja menetlemisel.⁶⁷

Kuid peagi on hetkel kehtiv KrMS muutumas. Nimelt jõustuvad KrMS-is muudatused vahistamise regulatsiooni osas 01.09.2016.⁶⁸ Kuivõrd kehtivas KrMS-is puudub viide vahistamisele kui *ultima ratio* abinõule menetluse tagamiseks, siis on otsustatud KrMS § 130 lõiget 2 täpsustada ning viidatakse sellele, et vahistamine on võimalik vaid vältimatult vajalikel juhtudel. Nimetatud seaduse muudatuse eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et vabaduse piiramisel tuleb lähtuda vaid PS-is toodud alustest ning seega on võimalik vahistada kahtlustatav või süüdistatav vaid juhul, kui ta võib kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduda või jätkuvalt toime panna kuritegusid ja vahistamine on selle ärahoidmiseks vältimatult vajalik. Vahistamisele, kui vaid vältimatult vajalikule meetmele on viidanud ka Riigikohus mitmes otsuses (vt nt 3-1-1-110-10 p 15), seega praktikas tuleb seda juba praegu järgida.⁶⁹

Lisaks on seaduse muudatusega muudetud KrMS § 131 lõiget 3, milles nähakse ette täiendav kohustus alaealiste kahtlustatavate ja süüdistatavate vahistamisel hinnata ning arvestada erilise hoolikusega vahistamisega kaasnevaid võimalikke negatiivseid mõjusid vahistatule. Niiviisi luuakse alaealisena kuriteo toimepannute vahistamiseks eritingimused. Alaealiste erikohtlemise vajadus tuleneb sellest, et nii karistuslikud kui ka menetluslikud meetmed, mida rakendatakse alaealiste puhul, peavad eelkõige lähtuma resotsialiseerivatest ning kasvatuslikest eesmärkidest ning olema suunatud kuritegevuse vähendamisele. Sellega tagatakse Eesti regulatsiooni vastavus ÜRO lapse õiguste konventsiooni, ÜRO alaealiste õigussüsteemi standardmiinimumreeglite, ÜRO vabaduseta jäetud alaealiste kaitseks loodud reeglite ning Euroopa Nõukogu ministrite komitee reeglite vastavate punktidega.⁷⁰

Kehtiva KrMS regulatsiooni järgi võib isiku vahistada kohtueelses menetluses kuni kuueks kuuks ning seda tähtaega võib pikendada vaid riigi peaprokuröri taotlusel. Seaduse

---

⁶⁷ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 350.

⁶⁸ Kriminaalmenetluse seadustik. – RT I 2003, 27, 166 ... RT I, 19.03.2015, 23.

⁶⁹ Kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (770 SE) seletuskiri, lk 14. Arvutivõrgus: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub_file&file_id=61cc0b39-b9c5-4ada-928c-f553a66fd111& (16.03.2015).

⁷⁰ *Ibid*, lk 16.

muudatusega vähendatakse maksimaalset vahistamise kestust teise astme kuritegudes kohtueelses menetluses kuult kuult neljale kuule. Vahistamise maksimaalse kestusena kohtueelses menetluses sätestatakse alaealisena kuriteo toime pannud isiku puhul 2 kuud, mis on 2-4 kuud vähem kui täisealiste toimepanijate puhul. Tähtaja saabumisel on peaprokuröri taotlusel eeluurimiskohtunikul õigus vahistamise tähtaega pikendada. Vahistamise maksimaalse kestuse lühendamine alaealiste puhul vähendab kinnipidamisega ning tavakeskkonnast eraldamisega kaasnevat negatiivset mõju keskmise kinnipidamisaja vähenemise teel. Seletuskirjas on selgitatud, et inimene harjub eluga kinnipidamisasutuses 1-3 kuuga ning seejärel vastandumine keskkonnale väheneb ja inimene võtab omaks keskkonna reeglistiku ja väärtused, mis eriti alaealise puhul on iseäranis negatiivsete tagajärgedega.⁷¹

Seaduse muudatuse alusel muutub kohtueelses menetluses vahistamine etapiliseks. Nimelt esimese astme kuritegudes antakse korraga luba vahi all pidamiseks kuni kaheks kuuks ning teise astme kuritegudes üheks kuuks. Vahi all pidamise tähtaega on seejärel võimalik pikendada prokuröri põhistatud taotluse alusel eeluurimiskohtuniku määрусega kahe kuu kaupa, arvestades samal ajal vahi all pidamise maksimaalset tähtaega. Esimese astme kuritegudes tähtaega 6 kuud, teise astme kuritegudes tähtaega 4 kuud, alaealiste puhul tähtaega 2 kuud võib pikendada üksnes kriminaalasja erilise keerukuse või mahukuse korral või kriminaalmenetluses rahvusvahelise koostööga kaasnevatel erandlikel asjaoludel ning riigi peaprokuröri taotlusel.

Teatud juhtudel on kohane, kui kohus annab esialgse vahistamise tähtajaks lühema ajavahemiku kui 6 kuud või kui vahistamise põhistatust kontrollitakse varem kui kahe kuu möödumisel. Seejuures tähtis on, et kohus saaks anda hinnangu konkreetset vahistatavat puudutavatele asjaoludele ja vastavalt sellele võtta seisukoha, kas ja millise tähtajaga tõkend on konkreetset juhul kohane ja proportsionaalne.⁷² On ka Riigikohus oma lahendis nr 3-1-1-30-08 rõhutanud vahistamise õiguspärasuse kontrollil tuvastavate asjaolude individuaaliseeritust. Nimetatud lahendis on Riigikohus öelnud, et otsustamiseks isiku jätkuva vahi all pidamise küsimust, peab kohus iga vahistatu puhul eraldi analüüsima ja põhjendama, kas tema suhtes esinevad vahistamise alused.⁷³

---

⁷¹ Kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (770 SE) seletuskiri, lk 20. Arvutivõrgus: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub_file&file_id=61cc0b39-b9c5-4ada-928c-f553a66fd111& (16.03.2015).

⁷² *Ibid*, lk 20.

⁷³ RKKKm 3-1-1-30-08.

Kohtumenetluses ei ole vahistustähtaega seaduses sätestatud ja siin on regulaatoriks eeskätt kogu kriminaalmenetluse mõistlik aeg EIÕK ja selle rakenduspraktika mõttes.⁷⁴ EIÕK art 5 lg 3 kohaselt on vahistatul või kinnipeetul õigus kohtumenetlusele mõistliku aja jooksul või vabastamisele kuni asja arutamiseni. Mõistliku aja garantii vahi all viibivale isikule on täiendav tagatis EIÕK art 6 lg-s 1 sisalduvale põhimõttele, mille kohaselt peab kriminaalmenetlus toimuma mõistliku aja jooksul. Konventsiooni art 4 lg 3 ei tähenda mitte üldist volitust kuriteokahtluse korral isikult vabadust võtta, vaid seda, et vahistamine on üldse lubatud üksnes vältimatult vajalikel juhtudel.⁷⁵ Riigikohus on leidnud, et vahistamine peab jääma mõistliku aja piiresse sõltumata vahistamisaluse olemasolust ja menetluse põhjendamatute viivituste korral peab kaaluma vahi all pidamise asendamist mõne kergemaliigilise tõkendiga.⁷⁶ Samuti ei ole Riigikohtu hinnangul aktsepteeritav olukord, mil isik viibib pikaajaliselt vahi all vaid kohtuliku arutamise katkematuse põhimõtte tõttu.⁷⁷

Kohtueelses menetluses vahi all viibimise tähtaja arvutamisel ei võeta arvesse välismaal vahi all viibimist, sõltumata sellest, kas tegemist oli väljaandmis- või loovutamisvahistamisega või ka välisriigi enda otsustuse alusel vahi all viibitud aega enne kriminaalmenetluse ülevõtmist. Sellise lähenemise põhjendamiseks on toodud välja kolm sisulist põhjust:

- 1) vahi all pidamine toimub välisriigi seaduse ja reeglistiku kohaselt, mille üle Eesti õigusasutustel puudub kontroll;
- 2) Eesti õigusasutused ei saa teha vahistamise ajal isikuga menetlustoiminguid, mis on vajalikud meie menetluses ning mis oleksid otsustavad vahistusaja „mõistlikkust“ hinnates;
- 3) Eesti õigusasutused ei vastuta vahistamisotsuse õigsuse eest. Varasemas praktikas on ka Riigikohus lahendus nr 3-1-1-5-03 leidnud, et väljaandmisvahistuses viibitud aja puhul puudub Eesti pädevatel õigusasutustel reeglina võimalus teha menetlustoiminguid ja neil puudub kontroll vahistuses viibitud aja üle.⁷⁸

Vahistatu õigustest olulisimaks võiks vähemalt vahetult vahistamise järgsel ajal lugeda põhiseaduse § 21 lg-st 1 tulenevat õigust teavitada vahistamisest oma lähedasi. Põhiseaduses lubatakse seda õigust kuriteo tõkestamise ja kriminaalasjas tõe selgitamise huvides siiski

---

⁷⁴ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 212.

⁷⁵ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 350.

⁷⁶ RKKKm3-1-1-110-10.

⁷⁷ RKKKm 3-1-1-9-12.

⁷⁸ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 350.

seadusega piirata ja selline piiramisvõimalus ongi sätestatud KrMS-i §-s 133. Pikemat kui nädalast teatamisega viivitamist oleks ilmselt siiski raske lugeda kõnealuse põhiõiguse olemust mittemoonutavaks. Vahistatu muud õigused on aga sätestatud vangistusseadustikus.⁷⁹

Vastavalt §-le 136 on nii vahistamise kui ka sellest keeldumise, samuti KrMS-i § 130 lg 3¹ mõttes vahistamistähtaaja pikendamise ja sellest keeldumise määruised vaidlustatavad KrMS-i 15. peatükis sätestatud määruskaebe korras.

1.4. Vahistuse põhjendatuse kontroll

KrMS § 130 lg 3 alusel ei või kahtlustatav või süüdistatav olla vahistatud üle kuue kuu kohtueelses menetluses. Erandlikel asjaoludel võidakse pikendada vahi all pidamise tähtaega üle kuue kuu. Kuid vahi all viibimine on väga tõsine ja raske põhiõiguse riive. Sellist lahendust tasakaalustab vaieldamatult isiku õigus taotleda vahistamise põhjendatuse kontrolli iga kahe kuu tagant ning kui isiku vahi all pidamise tähtaega on pikendatud üle kuue kuu, kontrollib eeluurimiskohtunik vahistuse põhjendatust vähemalt ühe korra kuus kontrollimise taotlemisest sõltumata ja määrab vahistatule kaitsja, kui see puudub.

Kuna tõkendi kohaldamisel piiratakse oluliselt sellele allutatu õigusi, tuleb tagada isikule võimalus taotleda regulaarselt kohtulikku kontrolli selle üle, kas tõkendi kohaldamine on jätkuvalt põhjendatud. Vastav õigus tuleneb ka EIÕK art 5 lg-st 4. Perioodilise kontrolli kohustus on seotud ka EIÕK art 5 lg-st 3 tuleneva vahistatu õigusega kohtumenetlusele mõistliku aja jooksul või vabastamisele kuni asja arutamiseni. Nii Eesti kohtupraktika kui ka EIK seisukohtade kohaselt peab isiku vahi all hoidmise vajadus olema põhjendatud kogu vahi all viibimise aja jooksul kuni kohtuotsuse tegemiseni, st ei piisa esialgsest põhjendatud vahistamismäärusest.⁸⁰

KrMS § 137 lg 1 näeb ette võimaluse vahistamise jätkuva põhjendatuse kontrolliks isiku enda initsiatiivil iga kahe kuu tagant ja kautsjoni põhjendatuse kontrolliks iga nelja kuu tagant. Ajavahemike erinevus on tingitud arusaamast, et vahistamine on põhiõigusi enim riivav tõkend, mistõttu on põhjendatud selle põhjendatuse sagedasem kontroll, kuigi ka kahe kuu puhul võib esitada küsimuse, kas tegemist on piisavalt lühikese ajavahemikuga, et tagada tõkendile allutatud isiku õigusi. Sellele peaks loomulikult lisanduma prokuratuuri kui

⁷⁹ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 212.

⁸⁰ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 356.

kohtueelse menetluse juhi kontroll vahistuse põhjendatuse üle. Eelduslikult ei tohiks kedagi hoida vahi all kauem, kui kriminaalmenetluse toimetamiseks tingimata vajalik on.⁸¹

Kui vahistustähtaja pikendamise mehhanismi kehtimisel peab menetleja põhjendama, miks on vaja isikut jätkuvalt vahi all hoida, siis vahistuse põhjendatuse kontrollimise mehhanism eeldab justkui, et tõendamiskoormis on ümber pööratud. Siin peavad vahistatud ja tema kaitsja põhjendama, et vahepeal (st vahistamise järgsel perioodil) on aset leidnud sellised muudatused, mille tõttu ei saa vahistuse jätkumist enam lugeda põhjendatuks.⁸²

Vahistuse põhjendatuse kontrollimisest ei saa vahistatud ja tema kaitsja taotleda enne, kui vahistamisest on möödunud kaks kuud. Eeluurimiskohtunik on kohustatud selle taotluse läbi vaatama kriminaaltoimiku põhjal viie päeva jooksul saamisest alates prokuröri ja vahistatu kaitsja ning ka vajadusel vahistatu osavõtul. Samuti on võimalik korraldada istung tehnilise lahenduse abil KrMS § 69 lg 2 punktis 1 sätestatud korras. Vahistatu iseenesest ei ole kohustatud oma taotlust põhjendama, kuid aktiivsete kaitsevaidete esitamise korral on ootuspärane, et ta esitaks tõendeid enda toetamiseks või vähemalt looks võimaluse nende kontrollimiseks.⁸³

Kuigi KrMS §-is 137 ei ole otseselt öeldud, millised võivad täpsemalt olla kõnealuse taotluse lahendamise tulemused, ei tohiks olla üllatus, kui eeluurimiskohtunik vahistuse põhjendatuse kontrollimise tulemusena vabastab vahistatu KrMS-i § 134 lg-le 2 tugineva põhjendusega, et vahistamise alus on ära langenud.⁸⁴ Niisiis taotluse arutamise tulemusena võib kohus vabastada isiku vahi alt või jätta ta vahi alla.

Kooskõlas KrMS § 385 punktiga 6 ei ole vahistamise põhjendatuse kontrollimise määrus kohtueelses menetluses vaidlustatav. Edasikaebeõiguse piirangut tasakaalustab asjaolu, et pärast vahistuse põhjendatuse kontrollimise taotluse rahuldamata jätmist saab uue analoogilise taotluse esitada alles 2 kuu möödumisel.⁸⁵

Vahistuse põhjendatuse kontrollimise mehhanismi väga oluliseks osiseks on KrMS-i § 137 lg-s 4 sätestatud eeluurimiskohtuniku kohustus kontrollida omal initsiatiivil (sõltumata

---

⁸¹ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 356.

⁸² E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 213.

⁸³ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 357.

⁸⁴ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 214.

⁸⁵ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 357.

taotlusest) nende isikute vahistuse põhjendatust, kelle vahistustähtaega on pikendatud üle 6 kuu, samuti kohustus määrata neile isikutele kaitsja, kui see on seni puudunud.⁸⁶

Kuid vahistuse põhjendatuse kontrollimise eesmärk on siiski laiem, kui vahistamise aluste kestva olemasolu kontrollimine. Veelgi enam, on põhjust väita, et vahistamisel õigesti tuvastatud vahistamise alusel on tegelikult üsna raske lihtsalt ära langeda. On tunduvalt tõenäolisem, et vahistuse põhjendatuse kontrollimisel selgub hoopis, et see omaaegne põhjendatud kuriteokahtlustus vahistamise eeldusena ei olegi enam nii põhjendatud. Täiendavalt võiks eeluurimiskohtunikul olla alust kahelda vahistuse kestvas põhjendatuses näiteks ka siis, kui kriminaaltoimikust selgub, et tegelikult ei ole viimase kahe kuu jooksul tehtud enam ühtegi menetlustoimingut.⁸⁷

Asjaomased riigivõimuorganid peavad pöörama tõsist tähelepanu põhjendatud kahtluse jätkuvale olemasolule ja sellest tulenevalt jätkuvale vahi all pidamise põhjendatusele ning põhistamisele. Juhul kui põhjendusi ei ole esitatud, tõuseb esile kinnipidamise seaduslikkuse küsimus. Praktika, mis lähtub paljasõnalisest põhjendatud kahtluse kordamisest formaalse viitega seaduse tekstile vahi all pidamise pikendamise taotlemisel ja otsustamisel, ei ole piisav.⁸⁸

2. Vahistamise ja vahistuse põhjendatuse kontrolli regulatsioonist

2.1. EIÕK vahistamisest ja vahistuse põhjendatuse kontrollist

Kriminaalmenetlus on valdkond, kus ühiskonna ja kahtlustatava elulised huvid põrkuvad. Kaalukausil on ühelt poolt indiviidi hea nimi ja isikuvabadus ning teiselt poolt ühiskonna turvalisus ja rahulik koosseksisteerimine. Demokraatlikus ühiskonnas pole kriminaalmenetluse administreerimine orienteeritud üksnes süüdimõistmisele ja karistamisele. Võimuasutustel on ka vastutus, et toimiks õigusriigile kohane õigusemõistmine.⁸⁹

EIÕK artikkel 5 p 1 sätestab, et igaühel on õigus isikuvabadusele ja turvalisusele ning kelleltki ei või võtta tema vabadust väljaarvatud teatud juhtudel. EIÕK ja selle

---

⁸⁶ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 214.

⁸⁷ *Ibid*, lk 214.

⁸⁸ R. Maruste. PõhiSK §21/9.-E.-J. Truuväli jt (toim). Eesti Vabariigi Põhiseadus, komm vlj. Tallinn: Juura 2008.

⁸⁹ U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses. Tallinn: Juura 2012, lk 11.

kohaldamispraktika mõju süütegude menetlemisele on olnud märkimisväärne kõigis Euroopa riikides. Inimõiguste kohus on alates 1959. aastast teinud üle 15 000 otsuse, millest pooled puudutavad õiglast kohtumenetlust.⁹⁰

EIÕK artikkel 5 p 1 alusel võib vabaduse võtta järgmistel juhtudel:

- a) seaduslik kinnipidamine pädeva kohtu süüdimõistva otsuse alusel;
- b) seaduslik vahistamine või kinnipidamine kohtu seadusliku korralduse täitmata jätmise eest või seaduses ettenähtud kohustuse täitmise tagamiseks;
- c) seaduslik vahistamine või kinnipidamine, et tuua ta pädeva õigusvõimu ette põhjendatult kahtlustatuna õiguserikkumises või kui põhjendatult peetakse vajalikuks takistada õiguserikkumise toimepanekut või põgenemist pärast seda;
- d) seadusliku korralduse alusel alaealise kinnipidamine hariduslikuks järelevalveks või tema seaduslik kinnipidamine pädeva õigusvõimu ette toomiseks;
- e) seaduslik kinnipidamine, takistamaks nakkushaiguste levikut, samuti ebaterve psüühikaga isikute, alkohoolikute, narkomaanide või hulkurite seaduslik kinnipidamine;
- f) seaduslik vahistamine või kinnipidamine, vältimaks tema loata sissesõitu riiki või et võtta meetmeid tema väljasaatmiseks või -andmiseks.⁹¹

Alljärgnevalt käsitletakse EIÕK artikkel 5 lg 1 punkti c. Nimetatud katab vahi alla võtmise ehk vahistamise ehk arreteerimise ja sellele järgneva kinnipidamise ehk eelvangistuse kriminaal- ning osalt distsiplinaarmenetluses.⁹²

EIÕK kohaldamispraktika tunnistab nelja järgmist olulist riski, mis õigustavad isikuvabaduse piiramist kriminaalmenetluses:

- a) kahtlustatav läheb pakku;
- b) vabaduses kahtlustatav kahjustab õigusemõistmist;
- c) kahtlustatav paneb toime uue kuriteo
- d) kahtlustatav rikub avalikku korda.

Inimõiguste kohus on ka rõhutanud, et vabaduse võtmise põhjendatust ei saa hinnata abstraktselt. See nõue tähendab, et süüdistus peab esitama tõendeid nii kuriteokahtluse kui ka riskide kohta.⁹³

---

⁹⁰ U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses. Tallinn: Juura 2012, lk 11.

⁹¹ Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (täiendatud protokollidega nr. 2, 3, 5 ja 8) ning selle lisaprotokollide nr 1, 4, 7, 9, 10 ja 11 ratifitseerimise seadus – RT II, 1996, 11, 34.

⁹² R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja -vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 359.

⁹³ U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses. Tallinn: Juura 2012, lk 164.

Lisaks on EIK vahi all pidamise põhjendatud alustena aktsepteerinud ka tõendite kõrvaldamise, tunnistajate mõjutamise ja õigusemõistmist kahjustavate kokkulepete ohtu.⁹⁴

Vabaduse võtmist õigustab õigusrikkumise toimepanemise põhjendatud kahtlus. Põhjendatud kahtlus eeldab selliste faktide ja info olemasolu, mis näitab objektiivsele vaatlejale, et isik võis kuriteo toime panna. Vahi alla võtmine põhjendatud kuriteokahtluse tõttu ei eelda, siiski et süüdistaja on saanud piisavalt tõendeid süüdistuse esitamiseks. Faktid, mis tekitavad põhjendatud kahtluse, ei pea olema sama tugevad kui need, mis õigustavad süüdimõistmist või isegi süüdistuse esitamist. Samuti ei ole oluline, kas vahi alla võetule lõppkokkuvõttes esitatakse süüdistus.⁹⁵ Küll aga on oluline, et eesmärgiks oleks isik pädeva riigiorгани ehk lõppastmes kohtu ette toomine. Seega kui isikut kohtu ette ei tooda või puudub kavatsus seda teha, kuigi vabaduse võtmise muudest seadusjärgsetest alustest ja nõuetest peeti kinni, siis pole selline kinnipidamine kooskõlas põhiseaduse ja konventsiooni põhimõtetega. Selle põhimõtte fikseeris EIÕK juba 1961. aastal *Lawlessi vs. Iirimaa* otsuses ning on seda hiljem mitmel korral korranud. Seega lihtsalt preventiivne või karistuslik kinnipidamine ilma eesmärgita isik kriminaalsüüdistusega kohtu ette tuua on konventsiooni põhimõtete vastane.⁹⁶ *Lawlessi* kaasuses väitis Iiri Vabariikliku Armee (edaspidi IRA) liige, et Iirimaa valitsuse poolt tema vahi alla võtmise protseduur ja vahi all pidamise tingimused on EIK artikkel 5 rikkumine. IRA oli Iiri vabariigi territooriumil tegutsev salajane armee, kes oli haaratud konstitutsioonivastasesse tegevusse ja kasutas vägivalda oma eesmärkide saavutamiseks. Kohus asus seisukohale, et *Lawlessi* suhtes kohaldatud võis iseloomustada abinõudena, mis olid vältimatult vajalikud tekkinud olukorras.⁹⁷ Nimelt sätestab EIK artikkel 15 lepingujärgsetest kohustustest taganemise sõja või muu erakorralise seisukorra ajal. Nimetatud artikli alusel võib iga Kõrge Lepinguosaline sõja ajal või muus hädaolukorras, mis ähvardab rahva eluvõimet võtta meetmeid, millega ta taganeb EIK-iga võetud kohustustest ulatuses, mis on olukorra tõsiduse tõttu vältimatult vajalik.

Aja möödudes ei piisa isikuvabaduse piiramiseks põhjendatud kahtlusest, kuigi selle säilimine on endiselt vahi all pidamise tingimus *sine qua non*. Kui kahtlused on kõrvaldatud, tuleb isik vahi alt vabastada. Kui aga kahtlus säilib, peab kohus kontrollima, kas esinevad muud vahi all

---

⁹⁴ EIKo 27.06.1968, 2122/64, *Wemhoff vs. Saksamaa* ja EIKo 16.07.1971, 2614/65, *Ringeised vs. Austria*.

⁹⁵ U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses. Tallinn: Juura 2012, lk 164

⁹⁶ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja -vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 360.

⁹⁷ Euroopa Inimõiguste kohtu teatmik. Arvutivõrgus: www.riigikohus.ee/?id=535.

pidamist õigustavad alused. On sellised alused endiselt asjakohased ja piisavad, tuleb ka hinnata, kas kohtueelset uurimus teostav asutus või kohus pole rikkunud vahi all pidamise mõistliku aja piiri.⁹⁸

Vahistuse põhjendatuse kontroll on seotud EIÕK art 5 lg-st 3 tuleneva vahistatu õigusega kohtumenetlusele mõistliku aja jooksul või vabastamisele kuni asja arutamiseni.⁹⁹ Vahi all pidamise pikendamise juhtudel rakendub konventsiooni artikli 5 lõige 3 ning vabaduse võtmise faktilised alused ja põhjendatud kahtlus kuulub igal taolisel korral uuesti hindamisele ja otsustamisele kohtu poolt, sest varasemad põhjendused võivad olla muutunud või ära langenud. Muutuda ei saa vahistus alused formaalses ja seaduse mõttes, küll aga materiaalses ehk põhistavate asjaolude mõttes.¹⁰⁰ EIK on selgitanud, et eelnimetatud sätte eesmärk on isik vabastada kohe, kui tema vahi all olemine ei ole enam põhjendatud.¹⁰¹

EIÕK artikkel 5 lõige 4 sätestab, et igal juhul, kellel on võetud vabadus vahistamise või kinnipidamise teel, on õigus taotleda menetlust, millega kohus otsustaks kiires korras tema kinnipidamise seaduslikkuse ning korraldaks tema vabastamise, kui kinnipidamine osutub ebaseaduslikuks. Nimetatud sätte alusel on kinnipeetud isikuil õigus vaidlustada oma kinnipidamine kohtus ning selle alusel tuleb tagada isikule võimalus taotleda regulaarselt kohtulikku kontrolli selle üle, kas tõkendi kohaldamine on jätkuvalt põhjendatud¹⁰² ja see annab ka võimaluse isikule saavutada enda vabastamine juhul, kui kinnipidamine osutub ebaseaduslikuks.¹⁰³ Kõnealune tagatis tuleneb anglosaksi *habeas corpus*'e doktriinist, mis sai alguse 1679. aasta Habeas Corpus Actist.¹⁰⁴

Artikkel 5 lg 4 omab iseseisvat tähendust, sest vahi alla võtmine ja kinnipidamine võib olla aset leidnud põhjendatult ja seaduslikult, kuid nii üks kui ka teine alus võib aja jooksul ja asjaoludel toimel teiseneda või kaotada oma esialgse tähenduse.¹⁰⁵

EIÕK artiklis 4 lg 4 sisalduv vahi all viibimise kohtuliku kontrolli põhimõte nõuab selgelt, et kohus otsustaks „kiires korras”. Milline kord on kiire, on fakti küsimus ning otsustatakse iga

---

⁹⁸ U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses. Tallinn: Juura 2012, lk 165.

⁹⁹ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 356.

¹⁰⁰ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja –vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 361.

¹⁰¹ EIKo, 27.06.1968, Neumeister vs. Austria.

¹⁰² E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, komm vlj. Tallinn: Juura 2012, lk 356.

¹⁰³ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja –vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 378.

¹⁰⁴ U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses, teine, täiendatud ja ümbertöötatud väljaanne. 2014, Tallinn, lk 289.

¹⁰⁵ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja –vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 378.

üksiku juhtumi asjaolude põhjal. Hindamise metoodika ja arvesse võetavad asjaolud on sarnased nendega, mida rakendatakse mõistliku aja üle otsustamisel. EIÕK art 5 lg-s 4 kasutatud sõnastus „kiires korras” viitab siiski väiksemale kiirusele ja on selles mõttes leebem kui lõikes 3 kasutatud sõnastus „kohe” ega nõua seega kohest reageerimist. Kuid taolist eristust ei tule tõlgendada kui luba venitamiseks või põhjendamatuks viivituseks. Milline kiirus ja aeg vastab viivituseeta tingimusele, on, nagu juba osutatud, fakti küsimus.¹⁰⁶ Euroopa Inimõiguste kohus on selgitanud, et arvesse tuleb võtta ja hindamisele kuulub ka osapoolte, s.o nii kaebaja kui ka võimude käitumine ning suur töökoormus ega puhkuste periood ei saa õigustada kiire menetlemise tingimuse eiramist riigi poolt.¹⁰⁷

Seejuures kohtuasja arutamise kiirus ei ole konventsiooni mõttes omaette väärtuseks, vaid seda tuleb mõista nõudena viia kohtuasja arutamine läbi viivituseeta selliselt, et ühtlasi oleks tagatud kaebaja õigus põhjendatud kohtulahendile,¹⁰⁸ see tähendab, et tuleb vältida vahistamismääruste trafaretsust ja pealiskaudsust. Samuti ei saa kohtu alla andmisega oodata juhul, kui süüdistatav on vahi all. Näeb ju KrMS § 130 lg 3 ette, et kohtueelses menetluses ei või isik olla vahi all üldjuhul kauem kui kuus kuud. Kui kohus leiab, et tõkend tuleb jätta muutmata, tuleb isik anda kohtu alla enne selle kuue kuu täitumist. Tihti saabuvad aga asjad kohtusse napilt enne nimetatud tähtaja möödumist ja isiku kohtu alla andmine tuleb otsustada kiiresti.¹⁰⁹

Konventsioon ja selle kohaldamispraktika ei anna mingeid ajapiire ega tähtaegu, mille jooksul või järel on õigus kohtulikku järelevalvet taotleda. See on siseriikliku õiguse ja/või kohtupraktika reguleerida. Kuid on selge, et see võimalus peab olema.¹¹⁰

2.2. Vahistamise korra regulatsioon teistes riikides

Käesolevas peatükis kirjeldab töö autor erinevates Euroopa Liidu liikmesriikides ja Venemaal kehtivat vahistamise korda. Euroopa Liidu liikmesriikidest on vaadeldud Soome, Tšehhi, Taani, Saksamaa, Läti, Rootsi ja Inglismaa vahistamise korda. Niisiis on võrreldud Eestiga

¹⁰⁶ R. Maruste. PõhiSK §21/10.-E.-J. Truuväli jt (toim). Eesti Vabariigi Põhiseadus, komm vlj. Tallinn: Juura 2008.

¹⁰⁷ EIKo 23.02.1984, 9019/80, Luberti vs. Itaalia.

¹⁰⁸ P. Pikamäe. Õigus- ja kohtusüsteemi areng. Ettekanne kohtunike täiskogul 14.02.2014, lk 8. Arvutivõrgus: http://www.riigikohus.ee/vfs/1664/Lisa_nr_3_Priit%20Pikamae.pdf (18.04.2015).

¹⁰⁹ E. Kergandberg, H. Salmann, H. Jõks, A. Pärsimägi, R. Teeveer, M. Vutt, M. Eerik, M. Sedman. Kohtute aastaraamat 2009. 2010 Tartu, lk 39. Arvutivõrgus: http://www.riigikohus.ee/vfs/998/Kohtute_aastaraamat_2009.pdf (18.04.2015).

¹¹⁰ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja –vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 379.

sarnaseid riike kui ka erinevaid. Võrdluse tulemusena ilmnes, et Eestis kehtiv regulatsioon on lihtsakoelise, selge ja arusaadava ülesehitusega. Kui Euroopa Liidu liikmesriikides kehtiv vahistamise regulatsioon on sarnane, siis selgelt eristus võrdlusest Venemaa Föderatsioon, kus on kehtiv pikk ja keeruline vahistamise aja pikendamise kord.

2.2.1. Vahistamine Soomes

Eesti naaberriigis Soomes on vahistamise eesmärgiks tagada eeluurimise toimimine, kohtumenetlus ning karistuse täideviimine ja samuti ka kuritegude jätkumise vältimine.¹¹¹ Soome seaduses on vahistamise alustena mainitud uute kuritegude toimepanemise, kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumise ja kriminaalmenetluse takistamise ohtu.¹¹² Soome sunnimeetmete seadus¹¹³ sätestab, et kahtlustatava isiku võib vahistada, kui:

1. kuriteo eest ei ole ettenähtud väiksemat vangistust kui kaks aastat;
2. kuriteo eest on ettenähtud vähem kui kaks aastat vangistust. Seejuures, kui kuriteo eest ettenähtud karistus ületab ühte aastat vangistust ning võttes arvesse kahtlustatava isiklikke asjaolusid või muid tegureid, on alust kahtlustada, et isik võib:
  - a) põgeneda või muul moel uurimisest kõrvale hoiduda;
  - b) muuta asja uurimist raskemaks või
  - c) panna toime uusi kuritegusid.
3. kahtlustatava isik ei ole identifitseeritud ja kahtlustatav keeldub avaldamast oma nime ja aadressi või annab ilmselgelt valeandmeid või
4. kahtlustataval isikul ei ole alalist elamisluba Soomes ja on tõenäoline, et ta üritab vältida kriminaaluurimist, kohtuprotsessi ja karistuse täitmist lahkumisega riigist.¹¹⁴

---

¹¹¹ Soome Justiitsministeeriumi 30.11.2011. a vastuskiri Euroopa Komisjoni õigusküsimuste peadirektoraadile, lk 2. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/fi_ministry_of_justice_response_en.pdf (16.03.2015).

¹¹² J. Ginter, A. Plekksepp, A. Soo, M. Kairjak, A. Kangur, T. Mets. Analüüs isikute põhiõiguste tagamisest ja eeluurimise kiirusest kriminaalmenetluses, uuringu aruanne. Tartu Ülikool 2013, lk 77. Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/www.kriminaalpoliitika.ee/files/elfinder/dokumendid/analuus_isikute_pohioiguste_tagamisest_ja_eeluurimise_kiirusest_kriminaalmenetluses.pdf (16.03.2015).

¹¹³ Pakkokeinolaki. Arvutivõrgus: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110806> (16.03.2015).

¹¹⁴ Soome Justiitsministeeriumi 30.11.2011. a vastuskiri Euroopa Komisjoni õigusküsimuste peadirektoraadile, lk 6. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/fi_ministry_of_justice_response_en.pdf (16.03.2015).

Politsei peab isikule teatama vahistamise põhjuse kohe, kui isik on vahistamismääruse alusel vahistatud või kinni peetud. Samuti peavad nad isiku palvel vahistamisest teatama tema pereliikmele või lähedasele isikule, välja arvatud juhul, kui see võib uurimist raskendada.¹¹⁵

Kui isik on kinni peetud, tuleb vahistamismääruse taotlus esitada hiljemalt nelja päeva jooksul pärast isiku tabamist. Kohus korraldab eelistungi ja otsustab, kas isik tuleb kinni pidada või vabaks lasta. Alternatiiviks vahistamisele on riigist lahkumise keeld, mida saab rakendada isikule, keda kahtlustatakse kuriteos, mille eest on ette nähtud maksimaalse karistusega vähemalt üheaastane vangistus. Teiseks alternatiiviks on kautsjoni kohaldamine.¹¹⁶

Kohtueelse vahistamise osas lubatud maksimaalset kestust ei ole Soomes kehtestatud ja vahistamise aja pikkuse otsustab kohus. Isik vabastatakse, kui vahistamise aluseid enam ei ole. Juhtivuurija on kohustatud teatama kohtule ja vahistatule asjaoludest, mis mõjutavad vahistamise vajalikkust. Õigust kriminaalasja menetlemisele mõistliku aja jooksul kaitseb Soome põhiseadus § 21 lg 1 ning lähtutakse mõistlikust aja ja proportsionaalsuse põhimõtetest.¹¹⁷ Vahistatu vahi alt vabastamise taotluse vaatab kohus viivitamata hiljemalt nelja päeva jooksul läbi. Seejuures peab olema eelmisest arutamisest möödas kaks nädalat. Soome Justiitsministeerium on selgitanud, et maksimaalne vahistusaeg eelvangistuses omab vähest mõju vähendamaks kohtueelset menetluse aega. Vastupidiselt, seaduses ette antud tähtajad võivad pigem pikendada kohtueelse menetluse pikkust. Soome Justiitsministeeriumi sõnul leiab see järeldus toetust ka Euroopa Nõukogu kuritegevuse iga aastasesest statistikast (SPACE), mille kohaselt mitmes Euroopa riigis ei ole maksimaalne vahistamise tähtaeg andnud soovitud tulemusi.¹¹⁸ Eeltoodut tasakaalustab lisaks ka asjaolu, et kahtlustatava vahi

---

¹¹⁵ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Soomes kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-FI-maximizeMS-en.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).

¹¹⁶ Soome Justiitsministeeriumi 30.11.2011. a vastuskiri Euroopa Komisjoni õigusküsimuste peadirektoraadile, lk 3. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/fi_ministry_of_justice_response_en.pdf (16.03.2015).

¹¹⁷ J. Ginter, A. Plekksepp, A. Soo, M. Kairjak, A. Kangur, T. Mets. Analüüs isikute põhiõiguste tagamisest ja eeluurimise kiirusest kriminaalmenetluses, uuringu aruanne. Tartu Ülikool 2013, lk 72. Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/www.kriminaalpoliitika.ee/files/elfinder/dokumendid/analuus_i_sikute_pohioiguste_tagamisest_ja_eeluurimise_kiirusest_kriminaalmenetluses.pdf (16.03.2015).

¹¹⁸ Soome Justiitsministeeriumi 30.11.2011. a vastuskiri Euroopa Komisjoni õigusküsimuste peadirektoraadile, lk 7. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/fi_ministry_of_justice_response_en.pdf (16.03.2015).

alla võtnud kohus peab andma prokuratuurile ja politseile tähtaja kohtueelse menetluse läbiviimiseks ning süüdistuse esitamiseks.¹¹⁹

Alaealiste puhul on Soomes kohtul vahistamise otsustamisel kohustus arvesse võtta negatiivseid mõjusid, mida vahistamine võib alaealisele kaasa tuua. Mõjude kaalumine võib tagada nii selle, et vahi alla võetakse vähem alaealisi, kui ka selle, et vahistamise aeg on lühem. Nimelt kohtunik määrab vahistamise pikkuse igal individuaalsel juhul eraldi.¹²⁰

2.2.2. Vahistamine Tšehhis

Tšehhi kriminaalmenetluse seadustik sätestab vahi alla võtmise alused. Vahi alla võtmise põhjused võivad olla järgmised:

1. Isik võib kriminaalmenetlusest või karistuse kandmisest kõrvale hiilida (põgenemisvastane vahistus);
2. Isik võib takistada uurimist, näiteks tunnistajate mõjutamise kaudu või mõjutab teisi veel ülekuulamata süüdistatavaid (kaasosalusega seotud vahistus);
3. Isik võib alustatud kuriteo lõpule viia või sooritab uue kuriteo (ennetav vahistus).¹²¹

Eelnevale lisaks peab olema piisavalt tõendeid, et kuritegu tõepoolest aset leidis ja peab olema alus, et kuriteo pani toime süüdistatav ning vahistamise eesmärki ei saa teiste meetmetega saavutada.¹²²

Kui vahi alla võtmise põhjusi enam ei ole, siis isik vabastatakse prokuröri otsuse alusel. Isik tuleb vabastada ka tähtaja möödumisel. Kaasosalusega seotud vahistuse korral on tähtaeg 3 kuud. Põgenemisvastase vahistuse ja ennetava vahistuse korral on tähtaeg üks aasta. Kui

---

¹¹⁹ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Soomes kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-FI-maximizeMS-en.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).

¹²⁰ Kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (770 SE) seletuskiri, lk 19. Arvutivõrgus: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub_file&file_id=61cc0b39-b9c5-4ada-928c-f553a66fd111& (16.03.2015).

¹²¹ Fair Trials International: Pre-trial detention comparative research, 2012, lk 2. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/appendix_2_-_comparative_research_en.pdf (16.03.2015).

¹²² J. Ginter, A. Plekksepp, A. Soo, M. Kairjak, A. Kangur, T. Mets. Analüüs isikute põhiõiguste tagamisest ja eeluurimise kiirusest kriminaalmenetluses, uuringu aruanne. Tartu Ülikool 2013, lk 72. Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/www.kriminaalpoliitika.ee/files/elfinder/dokumendid/analuus_i_sikute_pohioiguste_tagamisest_ja_eeluurimise_kiirusest_kriminaalmenetluses.pdf (16.03.2015).

võimalik karistumäär teo eest on kuni viieaastane vabadusekaotus, siis tähtaeg on kaks aastat, kolm aastat eriti raskete kuritegude puhul ning neli aastat, kui kuriteo eest võib määrata erakorralise karistuse vastavalt Tšehhi KarS-le. Nendest tähtaegadest kolmandik kehtib eelmenetluse puhul ja kaks kolmandikku kohtueelse menetluse puhul.¹²³ Niisiis on Tšehhis maksimaalseks vahistusajaks eelvangistuses 16 kuud ning vahistamise kestus oleneb kuriteo raskusastmest.¹²⁴

Isiku vahi all hoidmise põhjuste olemasolu kontrollitakse pidevalt. Prokurör peab vastu võtma uue otsuse, kui isik on olnud vahi all kolm kuud. Isikul on alati õigus taotleda vahi alt vabastamist, aga seda alates neliteist päeva pärast seda, kui jõustus eelmine otsus isiku vahi alla võtmise kohta.¹²⁵

Isik võib taotleda, et põgenemisvastane vahistus või ennetav vahistus asendataks:

1. isiku kirjaliku lubadusega, et isik elab seaduskuulekalt ning et ilmub kutse korral kohtusse;
2. kohtu poolt määratud rahalise tagatisega (kautsjoniga);
3. kriminaalhooldaja järelevalvega;
4. asjast huvitatud kodanikuühenduse või muu usaldusväärse isiku garantiiga.¹²⁶

2.2.3. Vahistamine Taanis

Taanis sätestab vahi alla võtmise alused Taani õigusemõistmise korralduse seadus. Isik võidakse vahistada, kui politseil on alust kahtlustada, et isik on toime pannud kuriteo, ning kui vahistamine on vajalik selleks, et takistada muude kuritegude toimepanemist, tagada isiku kohalolek või see, et isik ei mõjutaks või hoiataks teisi isikuid.¹²⁷ Isikut ei vahistata, kui see

---

¹²³ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Tšehhis kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-CZ-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).

¹²⁴ Fair Trials International: Pre-trial detention comparative research, 2012, lk 2. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/appendix_2_-_comparative_research_en.pdf (16.03.2015).

¹²⁵ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Tšehhis kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-CZ-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).

¹²⁶ *Ibid.*

¹²⁷ Taani 05.03.2012. a vastuskiri Euroopa Komisjoni õigusküsimuste peadirektoraadile, lk 2. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/dk_ministry_of_justice_response_en.pdf (16.03.2015).

oleks ebaproportsionaalne selle rikkumise raskusastmega, milles isikut süüdistatakse. Näiteks on isiku vahistamine väga ebatõenäoline, kui teda kahtlustatakse õigusrikkumises, mille eest ette nähtud maksimaalne karistus on väike rahatrahv.¹²⁸

Isiku peab vabastama niipea, kui isiku vahistamise aluseks olnud põhjused enam ei kehti. Kui isikut ei ole vabastatud 24 tunni jooksul, tuleb isik viia kohtu ette, et kohtunik saaks otsustada, kas isik tuleks vabastada, kas isiku vahistamist tuleks pikendada või kas isik tuleks jätta eelvangistusse. Kui eelistungil kriminaalasja arutanud kohtunik leiab, et esitatud tõendid on ebapiisavad selleks, et teha otsus eelvangistuse kohaldamise kohta, võidakse vahistamist pikendada maksimaalselt 3 korda 24 tunniks alates sellest, kui esimene kohtuistung lõppes. Istungi jooksul esitab prokurör politsei arvamuse kriminaalasjast ning ka isikul on võimalus esitada oma seisukoht. Kohtunik otsustab eelvangistuse kohaldamise üle, mitte aga süü või süütuse üle.¹²⁹

Kui isik vangistatakse, määrab kohus vangistuse maksimaalseks kestvuseks neli nädalat. See tähendab, et isik tuleb enne nelja nädala möödumist vabastada või ta peab taas kohtuniku ette jõudma tagamaks, et tingimused vangistuse jätkumiseks oleks täidetud.¹³⁰ Eelvangistuses hoidmise aeg sõltub kriminaalasja laadist, kuid puudub maksimaalne aeg, mille jooksul isikut võidakse eelvangistuses hoida.¹³¹ Taanis rakendatakse aruandluse mehhanismi pikka kohtueelse kinnipidamise kohta. Aruannete esitamise eesmärgiks on tagada, et kohtueelsed kinnipidamise perioodid oleksid nii lühikesed kui võimalik. Taani Prokuratuur esitab vastavad aruanded iga aastaselt Justiitsministeeriumile, kes need omakorda edastab Taani parlamendi õiguskomisjonile.¹³²

---

¹²⁸ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Taanis kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-DK-maximizeMS-en.do?clang=en&idSubpage=3 (16.03.2015).

¹²⁹ *Ibid.*

¹³⁰ *Ibid.*

¹³¹ L. B. Langsted, P. Garde, V. Greve, Criminal Law in Denmark. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV 2011, lk 173. Arvutivõrgus: http://books.google.ee/books?id=bgaYQRLJSu0C&pg=PA215&lpg=PA215&dq=pre-trial+detention+in+denmark&source=bl&ots=lsvrJAyW4g&sig=X2M5au5s_ooR1wqt9bB-fEzhWNE&hl=et&sa=X&ei=OgRzVJTEBaT-ygPeo4LQAQ&ved=0CD0Q6AEwBTgK#v=onepage&q&f=false (16.03.2015).

¹³² Taani 05.03.2012. a vastuskiri Euroopa Komisjoni õigusküsimuste peadirektoraadile, lk 3. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/dk_ministry_of_justice_response_en.pdf (16.03.2015).

2.2.4. Vahistamine Saksamaal

Saksamaal sätestab vahi alla võtmise alused kriminaalmenetluse seadustik, milles on vahistamise kui olulise põhiõiguse riive alused määratud konkreetsemalt,¹³³ kui Eesti KrMS-is. Prokurör võib isiku vahi alla võtta juhul, kui on täidetud tingimused, mis on vajalikud vahistamismääruse tegemiseks otsese ohu või asja kiireloomulisuse korral. See on õigustatud näiteks juhul, kui on põhjendatud alust kahtlustada isikut kuriteos ning on konkreetsed alused vahistamiseks. Kui isik vahistatakse, siis võib määrus juba olla tehtud või prokurör võib olla seda taotlenud ja oodatakse, kuni kohtunik määruse teeb. Kinnipidamist kaalutakse ka siis, kui on vaja toimetada eraldi uurimistoimingud, näiteks ülekuulamine või isiku läbivaatus.¹³⁴

Kui isik on kinni peetud tehtud või seda on taotletud vahistamismääruse alusel, kohaldatakse isiku kinnipidamise suhtes ajapiiranguid. Kui isik on kinni peetud küsitlemiseks, tuleb see läbi viia kohe ning isik tuleb pärast seda ka vabastada. Ajapiirang sõltub igast konkreetsest juhtumist. Kui isik on vahistamismääruse alusel kinni peetud, tuleb see isikule anda vahistamise ajal.¹³⁵

Eelvangistust võidakse kohaldada, kui on põhjendatud kahtlus isikut kahtlustada kuriteo sooritamises ning on põhjused isiku kinnipidamiseks. Nende põhjuste hulka võivad kuuluda rasked kuriteod, põgenemine, põgenemise oht, korduva õigusrikkumise toimepanemise oht, õigusrikkumise uurimisest kõrvalehoidumise oht, näiteks tõendite hävitamise või tunnistajate mõjutamisega. Isikut võidakse käsitleda kui tõenäoliselt põgenevat isikut, kui tal ei ole alalist elukohta, püsivat töökohta või tihedat sotsiaalsõrgustikku.¹³⁶

Isik võib esitada eelvangistusmääruse peale apellatsiooni järgmise astme kohtule. Samuti võib esitada apellatsiooni asemel läbivaatamistaotluse. Sellist läbivaatamist teostab määruse teinud

---

¹³³J. Ginter, A. Plekksepp, A. Soo, M. Kairjak, A. Kangur, T. Mets. Analüüs isikute põhiõiguste tagamisest ja eeluurimise kiirusest kriminaalmenetluses, uuringu aruanne. Tartu Ülikool 2013, lk 71. Arvutivõrgus:

http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/www.kriminaalpoliitika.ee/files/elfinder/dokumendid/analuus_i_sikute_pohioiguste_tagamisest_ja_eeluurimise_kiirusest_kriminaalmenetluses.pdf (16.03.2015).

¹³⁴ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Saksamaal kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus:

https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-DE-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=3#No4 (16.03.2015).

¹³⁵*Ibid.*

¹³⁶*Ibid.*

kohus. Nimetatud läbivaatamistaotlusega saab taotleda ka alternatiivse meetme kohaldamist. Kui ühe taotluse puhul leitud, et vahistamine on õigustatud siis uue taotluse saab esitada alles kahe kuu möödudes. Sealjuures peab prokurör kontrollima pidevalt, kas kõik nõuded on täidetud isiku vahistuses hoidmiseks.¹³⁷

Isikut võib eelvangistuses hoida kuni kriminaalmenetluse lõpuni. See võib lõppeda varem, kui määrus tühistatakse või kui isik vabastatakse kautsjoni vastu. Kui isik vabastatakse kautsjoni vastu, võidakse talt nõuda rahasumma jätmist tagatiseks või korrapärast politseisse ilmumist.¹³⁸

Saksamaa kriminaalmenetluse seadustik ütleb, et kohtueelses menetluses ei tohi vahistamise aeg ületada kuut kuud.¹³⁹ Kuid üle kuue kuu võib isikut hoida vangistuses ainult konkreetsetel tingimustel, mille peavad kindlaks määrama prokurör ja kohus *ex officio* ehk siis, kui on erilisi raskusi, uurimine on erakordselt laiapõhjaline või kui on muid olulisi põhjuseid.¹⁴⁰

Alaealiste puhul tuleb kohtul arvestada otsust tehes raskustega, mida vahistamine alaealisele kaasa võib tuua. Kui kohus vahistamisotsuse teeb, tuleb selles põhjendada, miks ei ole vahistamise alternatiivsed meetmed piisavad. 14- ja 15-aastaste kahtlustatavate puhul lubab seadus pakkumineku ohu põhjusel vahistamist kasutada vaid siis, kui alaealine on varem põgenenud või tal ei ole elukohta Saksamaal.¹⁴¹

2.2.5. Vahistamine Lätis

Läti kriminaalmenetluse seadustiku alusel eeluurimiskohtunik langetab otsuse vahi all hoidmise kohta 48 tunni jooksul alates isiku kinnipidamisest. Isikut võidakse vahi all hoida,

---

¹³⁷ Fair Trials International: Pre-trial detention comparative research, 2012, lk 11. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/appendix_2_-_comparative_research_en.pdf (16.03.2015).

¹³⁸ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Taanis kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-DE-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=3#No4 (16.03.2015).

¹³⁹ The German Code of Criminal Procedure. Arvutivõrgus: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stpo/englisch_stpo.html#p0860.

¹⁴⁰ Fair Trials International: Pre-trial detention comparative research, 2012, lk 11. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/appendix_2_-_comparative_research_en.pdf (16.03.2015).

¹⁴¹ Kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (770 SE) seletuskiri, lk 19. Arvutivõrgus: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub_file&file_id=61cc0b39-b9c5-4ada-928c-f553a66fd111& (16.03.2015).

kui on tõendite alusel kahtlus, et isik on toime pannud kuriteo, mille eest on karistusena ette nähtud vabadusekaotus ja kui teised meetmed ei ole sobivad tagamaks kriminaalmenetlus.¹⁴²

Vahistamise alused on järgmised:

1. Isik võib uurimisest, kohtumenetlusest või kohtuotsuse jõustamisest kõrvale hoiduda;
2. Isik takistab kriminaalmenetluse läbiviimist;
3. Isik võib toime panna uusi kuritegusid.¹⁴³

Eraldi vahistamise alusena on ette nähtud Läti KrMS § 272 lg-s 2 kahtlustus eriti raske kuriteo toimepanemises (vabadusekaotusega 10 või rohkem aastat), kuid seda vahistamisel tuleb tõlgendada kooskõlas üldise kriminaalmenetluse tagamise sättega, mis näeb ette, et kriminaalmenetlust tagavaid vahendeid kohaldatakse, kui “on oht menetluse vältimiseks”.¹⁴⁴

Eeluurimiskohtunik kuulab isiku ära, enne kui langetab otsuse vahi all hoidmise kohta. Isikul on õigus esitada dokumente, mis tõendavad, et tema vahi all hoidmine ei oleks mõistlik.¹⁴⁵ Vahistamise aeg võib olla alates kolmest kuust kuni 24 kuuni.¹⁴⁶ Vahistamise aeg 24 kuud on äärmiselt pikk aeg võrreldes teiste riikidega ning lisaks on EIK korduvalt ette heitnud Läti kohtute vahistamismääruste põhjenduste pealiskaudsust ja trafaretsust.¹⁴⁷

Isikul on õigus esitada eeluurimiskohtuniku otsuse peale apellatsioon kohtu esimehele. Isikul on õigus esitada uurimist toimetava ametniku või prokuröri tegevuse peale apellatsioon vastavalt kas järelevalveprokurörile või vanemprokurörile. Uurimist toimetava ametniku, prokuröri või eeluurimiskohtuniku otsuste peale peab kaebuse esitama 10 päeva jooksul, kuid

---

¹⁴² Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Lätis kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-LV-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).

¹⁴³ Criminal Procedure Law of the Republic of Latvia. Arvutivõrgus: http://www.vvc.gov.lv/export/sites/default/docs/LRTA/Likumi/Criminal_Procedure_Law.doc (16.03.2015).

¹⁴⁴ J. Ginter, A. Plekksepp, A. Soo, M. Kairjak, A. Kangur, T. Mets. Analüüs isikute põhiõiguste tagamisest ja eeluurimise kiirusest kriminaalmenetluses, uuringu aruanne. Tartu Ülikool 2013, lk 74. Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/www.kriminaalpoliitika.ee/files/elfinder/dokumendid/analüüs_i_sikute_pohioiguste_tagamisest_ja_eeluurimise_kiirusest_kriminaalmenetluses.pdf (16.03.2015).

¹⁴⁵ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Lätis kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-LV-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).

¹⁴⁶ Criminal Procedure Law of the Republic of Latvia. Arvutivõrgus: http://www.vvc.gov.lv/export/sites/default/docs/LRTA/Likumi/Criminal_Procedure_Law.doc (16.03.2015).

¹⁴⁷ EIKo 20.12.2011, 71092/01, Zandbergs vs. Läti ja 11.06.2013, 19279/03, Bannikov vs. Läti.

isikul on õigus esitada kaebusi nende tegevuse peale kogu uurimismenetluse ajal. Kaebus tuleb läbi vaadata 10 päeva jooksul alates selle saamisest.¹⁴⁸

2.2.6. Vahistamine Rootsis

Rootsi vahistamise kord sarnaneb paljuski Soome õiguskorras sätestatuga. Kui on tõenäoliselt alust kahtlustada isikut kuriteos, mille eest võidakse karistuseks määrata vähemalt ühe aasta pikkune vangistus, võidakse esitada taotlus isiku vahistamiseks. Kuid seejuures peab valitsema oht, et isik:

1. põgeneb või hoidub kohtumenetlusest või karistuse kandmisest või
2. hävitab tõendeid või takistab muul viisil asja eeluurimist, kui isik viibib vabaduses, või
3. paneb toime uusi kuritegusid.¹⁴⁹

Olenemata sellest, kui raske kuriteoga on tegemist, võib kohus teha määruse isiku vahistamiseks, kui isik ei ole identifitseeritud ning ta keeldub ütlema oma nime ja aadressi või kui on alust arvata, et isiku esitatud teave ei vasta tõele. Isik võidakse vahistada ka siis, kui tal puudub Rootsis elukoht ning valitseb oht, et ta hoidub riigist lahkudes kõrvale kohtumenetlusest või karistuse kandmisest. Kui on alust arvata, et karistuseks määratakse ainult rahaträhv, siis kinni pidada ei saa.¹⁵⁰

Vahistamise põhistamise kriteeriumeid eristatakse olenevalt kuriteo raskusest. Kui isik on kahtlustatav või süüdistatav kuriteos, mille eest määratav karistus on raskem kui kaks aastat vangistust, isik vahistatakse, kui ei ole selge, et vahistamiseks puudub alus. See tähendab, et raske kuriteo puhul on prokuröri tõendamiskohustus teine ehk kriteerium, mida täita on ümber

---

¹⁴⁸ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Lätis kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-LV-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).

¹⁴⁹ Fair Trials International: Pre-trial detention comparative research, 2012, lk 43. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/appendix_2_-_comparative_research_en.pdf (16.03.2015).

¹⁵⁰ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Rootsi kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-SE-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2&member=1 (16.03.2015).

pööratud. Nimelt enam ei pea põhistama vahistamise vajadust, vaid seda, et puuduvad vahistamist välistavad asjaolud.¹⁵¹

Kohus peab kaaluma vajadust vahistada, võttes arvesse seda, mida vahistamine isikule tähendab. Kui vahistamisega kaasneks isikule ülemäärane sekkumine või kahju, siis ei tohi isikut vahistada. See küsimus võib muutuda asjakohaseks näiteks siis, kui eeluurimine kestab kaua. Kui kohus isikut ei vahista, on tal õigus viivitamata lahkuda. Kui isik vahistatakse, otsustab kohus samas, hiljemalt millisel kuupäeval peab prokurör menetlust alustama. Tavaliselt otsustab piirkonnakohus, et süüdistus tuleb esitada kahe nädala jooksul alates vahistamismääruse tegemisest.¹⁵²

Kui isik on jätkuvalt kahtlustatav sel ajal, kui saabub piirkonnakohtu poolt menetluse alustamiseks kindlaksmääratud tähtpäev, ning eeluurimist ei ole ikkagi lõpetatud, võib prokurör paluda süüdistuse esitamiseks ajapikendust. Selleks et teha kindlaks, kas vahistamist tuleks jätkata, võib osutada vajalikuks korraldada uus istung. Need uued istungid toimuvad sageli videokonverentsi vahendusel, st isik osaleb istungil kinnipidamiskohas oma advokaadi juuresolekul, prokurör osaleb oma prokuratuuris ning kohtunik istub piirkonnakohtu saalis.

Maksimaalselt vahi all hoidmise aega ei ole Rootsis kehtestatud, kuid kui menetluses ei ole toimunud ühtegi menetlustoimingut 14 päeva jooksul, siis on vajalik läbi viia uus kuulamine seoses vahi all viibimise vajalikkusega.¹⁵³

2.2.7. Vahistamine Inglismaal

Eeluurimine algab Inglismaal siis, kui politsei kahtlustab kuriteo toimepanemist. Politsei viib läbi uurimise ja kogub tõendeid. Tõsiste juhtumite korral, kui politseil on piisavalt tõendeid

---

¹⁵¹J. Ginter, A. Plekksepp, A. Soo, M. Kairjak, A. Kangur, T. Mets. Analüüs isikute põhiõiguste tagamisest ja eeluurimise kiirusest kriminaalmenetluses, uuringu aruanne. Tartu Ülikool 2013, lk 80. Arvutivõrgus:

http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/www.kriminaalpoliitika.ee/files/elfinder/dokumendid/analuus_i_sikute_pohioiguste_tagamisest_ja_eeluurimise_kiirusest_kriminaalmenetluses.pdf (16.03.2015).

¹⁵² Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Rootsi kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-SE-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2&member=1 (16.03.2015).

¹⁵³ Fair Trials International: Pre-trial detention comparative research, 2012, lk 43. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/appendix_2_-_comparative_research_en.pdf (16.03.2015).

süüdistuse esitamiseks, võtab politsei ühendust Riigiprokuratuuriga, kes otsustab, kas ja milline süüdistus esitada. Selleks võidakse läbi viia täiendav uurimine.¹⁵⁴

Kui isik on politsei arvates kahtlustatav, on esimene peamine etapp otsuse langetamine vahistamise kohta. Inglise ja Walesi õiguses on eeldus, et kahtlustatav on kuni asja arutamiseni vabaduses, kuid kehtib rida erandeid, sealhulgas juhul, kui kohus on veendunud, et kahtlustatav ei allu vastavatele nõuetele, mõjutab tunnistajaid või muul moel kriminaalmenetlust või kahtlustatavat tuleb tema enese kaitseks vahistada. Nimel on EIK öelnud, et kinnipidamise võib tingida ka isiku enda huvid.¹⁵⁵

Pärast vahi all ülekuulamist järgneb süüdistuse esitamise üle otsustamise etapp. Kui politseil on vaja läbi viia täiendav uurimine ning isiku eelvangistuses hoidmine ei ole vajalik, peab politsei isiku vabastama, kas süüdistust esitamata või kaitsjoni vastu, paludes isikul hilisemal kuupäeval politseijaoskonda tagasi pöörduda.¹⁵⁶

Kui siiski esitatakse süüdistus õigusrikkumises ning politsei otsustab, et isiku suhtes tuleks kohaldada eelvangistust, viiakse isik kohtu ette, kes otsustab, kas vabastada isik enne kohtumenetluse toimumist kaitsjoni vastu või ei. Kui isikut hoitakse vahi all, võib isik esitada kohtule taotluse enda vabastamiseks kaitsjoni vastu. Tavaliselt vabastatakse kaitsjoni vastu, kui isikul ei ole varasemast ajast kriminaalkaristusi ning kui kohus leiab, et isik ei kujuta endast ohtu ühiskonnale, ei sega vahele tunnistajate ütlustele ja ilmub kohtusse määratud ajal. Kaitsjoni vastu vabastamise suhtes võib kehtestada tingimusi, näiteks kindlal aadressil viibimine, politseile oma passi loovutamine või elektroonilise kiibi kandmine.¹⁵⁷

Kui kohus kaitsjoni määramisest keeldub, hoitakse isikut kohtumenetluseni vangis. Kui isikut hoitakse vangis, peab isiku asja kohtulik arutamine toimuma teatava aja jooksul. Tavaliselt peaks kohtu menetlus algama 182 päeva jooksul isiku vangistamisest ehk siis maksimaalseks vahistuse ajaks on 182 päeva. Seejuures see ajaline piir võib pikeneda, kui süüdistaja suudab

---

¹⁵⁴ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Inglismaa kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-EW-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).

¹⁵⁵ EIKo 06.11.1980, 7367/76, Guzzardi vs. Itaalia.

¹⁵⁶ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Inglismaa kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-EW-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).

¹⁵⁷ *Ibid.*

põhjendada pikema aja vajalikkust.¹⁵⁸ Kui sellest kinni ei peeta, võib taotleda enda vabastamist kaitsjoni vastu. Vähem tõsiste juhtumite puhul peab kohtumenetlus algama 56 päeva jooksul. Kui sellest kinni ei peeta, vabastatakse isik kaitsjoni vastu.¹⁵⁹

Kohtumenetlusele eelneva aja jooksul jätkab Riigiprokuratuur selle uurimist, kas on piisavalt alust süüdistuse esitamiseks. Prokurör jagab kahtlustatava advokaadiga tõendeid, mida kasutatakse kohtus isiku vastu. Näiteks, kui tõendeid esitavad tunnistajad, saab kahtlustatav nende kirjalikud ütlused. Prokurör peab samuti avaldama kõik isikule kasuks olevad materjalid, mis võivad prokuratuuri väiteid kahjustada. Prokurör peab tõendid pidevalt läbi vaatama ja avaldama isikule kõik materjalid, mis sellesse kategooriasse kuuluvad.¹⁶⁰ Kui alused vahistamiseks langevad ära, tuleb vahistatu vabastada vahi alt.¹⁶¹

Märkimist väärib asjaolu, et 2009. aasta statistika andmetel oli Inglismaal tavaliseks eelvangistuses vahi all viibimise ajaks kõigest 13 nädalat.¹⁶²

2.2.8. Vahistamine Venemaal

Vene Föderatsiooni kriminaalmenetluse koodeks sätestab vahistamise alused. Isiku võib kinni pidada kahtlustatavana kuriteo toimepanemises, kui on täidetud üks järgmistest alustest:

1. isik on tabatud kuriteo toimepanemisel või kohe pärast kuriteo täideviimist;
2. kannatanud või tunnistajad viitavad isikule, kui kuriteo toimepanijale;
3. isikul endal või tema riietel, tema läheduses või tema eluruumis võib leida vaieldamatuid kuriteo jälgi.¹⁶³

---

¹⁵⁸ Fair Trials International: Pre-trial detention comparative research, 2012, lk 5. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/appendix_2_-_comparative_research_en.pdf (16.03.2015).

¹⁵⁹ Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Inglismaa kohtueelse uurimise ajal. Arvutivõrgus: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-EW-maximizeMS-et.do?clang=en&idSubpage=2 (16.03.2015).

¹⁶⁰ *Ibid.*

¹⁶¹ D. Clark. Bevan & Lidstone's The Investigation of crime: A Guide to the law of criminal investigation, 3rd edition. Butterworths: LexisNexis 2004, lk 345.

¹⁶² Fair Trials International: Pre-trial detention comparative research, 2012, lk 5. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/appendix_2_-_comparative_research_en.pdf (16.03.2015).

¹⁶³ Criminal procedural code of the Russian Federation. Arvutivõrgus: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/4248/file/RF_CPC_2001_am03.2012_en.pdf (16.03.2015).

Kui on teisi andmeid, mis annavad alust kahtlustada isikut kuriteo toimepanemises, võib ta kinni pidada, kui ta on püüdnud põgeneda või kui tal ei ole kindlat elukohta või kui tema isikut ei ole tuvastatud või kui uurija või prokuröri nõusolekul küsituleja on esitanud kohtule vastava avalduse isiku kinnipidamiseks.¹⁶⁴

Isik vabastatakse, kui:

1. kahtlustus kuriteo toimepanemises ei ole kinnitatud;
2. ei ole alust kohaldada isiku suhtes vahistamise meetet;
3. kinnipidamisel rikuti seaduses sätestatud nõudeid.¹⁶⁵

Pärast 48 tunni möödumist alates kinnipidamisest peab kahtlustatava vabastama, kui kohus ei ole tähtaega pikendanud. Kui kohus ei pikenda tähtaega, tuleb kinnipeetu viivitamatult vabastada.¹⁶⁶

Vahistada võib isiku, kui on piisavalt alust arvata, et isik:

1. võib põgeneda, menetlusest kõrvale hoiduda;
2. võib jätkata kuritegeliku tegevusega;
3. võib ohustada tunnistajad või teisi kriminaalasja osalisi või võib hävitada tõendeid või segada kriminaalmenetlust muul viisil.¹⁶⁷

Vahi alla võtmise otsustab kohus. Vahi alla võtmise meetet kasutatakse, siis kui kuriteo karistusena näeb seadus ette üle kahe aastalist vabaduse kaotust ja kui ei ole võimalik kohaldada teistsugust leebemat meetet. Vahi alla võib võtta ka erandjuhtudel, kui esineb üks järgmistest asjaoludest:

1. isikult ei ole alalist elukohta Venemaa föderatsioonis,
2. isik ei ole identifitseeritud,
3. isik on rikkunud varem talle valitud tõkendit,
4. isik on põgenenud eeluurimise organite ja kohtu eest.

---

¹⁶⁴ Criminal procedural code of the Russian Federation. Arvutivõrgus:
http://www.legislationline.org/download/action/download/id/4248/file/RF_CPC_2001_am03.2012_en.pdf (16.03.2015).

¹⁶⁵ *Ibid.*

¹⁶⁶ *Ibid.*

¹⁶⁷ *Ibid.*

Vahistamismääruse saab edasi kaevata kõrgemasse kohtusse kolme päeva jooksul määruse tegemisest.¹⁶⁸

Kui Eestis täna kehtiva KrMS-is sisalduva vahistamisregulatsiooni mõte kohaselt on loobunud kunagisest pikast ja lohisevast vahistustähtaegade pikendamise mehhanismist¹⁶⁹, siis Venemaa Föderatsioonis on endiselt kehtiv taoline vahistustähtaegade pikendamise kord. Nimelt, kui ei ole võimalik lõpetada eelmenetlust tähtajaga kaks kuud ja kui ei ole alust muuta või tühistada vahistamise meedet, siis tähtaega võib pikendada tähtajaga kuni kuus kuud. Lisanduv tähtaja pikendamine on samuti võimalik, näiteks asja erilise keerukuse tõttu võib tähtaega pikendada kuni 12 kuu võrra. Nimetatud tähtaega on omakorda võimalik pikendada põhjendatuse puhul 18 kuu võrra. Vene kriminaalmenetluse koodeks ütleb, et edasine pikendamine on lubamatu, vahistatu tuleb tähtaja saabudes koheselt vabastada, kuid siiski sätestab erandid. Taotluse vahi all viibimise tähtaja pikendamiseks tuleb esitada kohtule vähemalt 7 päeva enne vahi all viibimise lõppemist. Viie päeva jooksul alates taotluse kättesaamisest peab kohtunik tegema lahendi, millega:

1. tähtaega pikendatakse kuni vahistatu ja tema kaitsja jõuavad lõpuni tutvuda kriminaaltoimiku materjalidega ja kui prokurör esitab kriminaalasja kohtule või
2. keeldutakse rahuldamast uurija taotlus ja vabastatakse vahistatu vahi alt.¹⁷⁰

Eston Kohveri kaasuse näol on näha, kuidas eelpool mainitud mehhanism töötab. 6. septembril 2014. a vahistati Eesti kaitsepolitseinik Eston Kohver. Sama aasta 31. oktoobril pikendas Lefortovo kohus Kohveri vahi all viibimise tähtaega 5. jaanuarini 2015. a. Detsembri lõpul pikendas kohus taas vahi all hoidmise kuupäeva, siis juba 5. aprillini¹⁷¹ ning 2. aprillil pikendati vahi all hoidmise kuupäeva 5. juunini.¹⁷²

Eeltoodud erinevate riikide vahistamiste regulatsioonide ülevaade võimaldab teha järgmised järeldused. Eestis kehtivad vahistamise alused on universaalsed, mis sisalduvad ka teiste

---

¹⁶⁸ Criminal procedural code of the Russian Federation. Arvutivõrgus: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/4248/file/RF_CPC_2001_am03.2012_en.pdf (16.03.2015).

¹⁶⁹ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 213.

¹⁷⁰ Criminal procedural code of the Russian Federation. Arvutivõrgus: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/4248/file/RF_CPC_2001_am03.2012_en.pdf (16.03.2015).

¹⁷¹ S. Randlaid. Eston Kohveri vahi all viibimist pikendati aprillini. – ERR 29.12.2014. Arvutivõrgus: <http://uudised.err.ee/v/eesi/56d29d2f-1a5e-46d9-a775-813cab9051b7> (16.03.2015).

¹⁷² N. Raud. ERR Moskvast: Vene kohus jättis Eston Kohveri vahi alla vähemalt juunini. – ERR 02.04.2015. Arvutivõrgus: <http://uudised.err.ee/v/eesi/b794f547-4b1d-44eb-b88e-1b061a6cbd53> (12.04.2015).

riikide seadustes. Teiste riikide seadustes on ka teisi vahistamise aluseid, mida võiks kaaluda sisse viia Eesti KrMS-i. Käesoleva töö autor leiab, et teatud juhtudel peaks olema kuriteo raskus aktsepteeritav ühe taolise vahistamise alusena. Nimelt võib esineda olukordi, kus vahistamise alused puuduvad, st ei ole alust kahtlustada, et isik võib kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduda või jätkata kuritegusid, aga kuritegu ise on niivõrd ohtlik, et õiguse prestiiži ja üldpreventsiooni silmas pidades oleks antud isiku vahistamine põhjendatud. Näitena saab vaadata 2014. aasta sügisel toimunud Viljandi Paalalinna Koolis toimunud tulistamist. Vaevalt oli menetlejal ja prokuröril alust arvata, et nooruk jätkab kuritegusid või hoiab kriminaalmenetlusest kõrvale, kuid ometigi teda vabadusse ei jäetud. Oleks mõeldamatu, et Eesti esimene koolitulistaja, kes tapab õpetaja tuleb järgmisel päeval samasse koolipinki.

Mitmetes riikides on kuriteo raskust aktsepteeritud ühe vahistamise alusena. Näiteks Saksamaa ja Rootsi ning samuti saab eeskujuks tuua Läti, kus isiku vahistamine sõltub ka sanktsiooni määra.

Kindlasti ei saa eeskujuks tuua Venemaal kehtivat vahistamise regulatsiooni, kuivõrd selline vahistamistähtaegade pikendamise süsteem ei ole otstarbekas ning ei aita kaasa menetlusökonomiale.

2.3. Vahistamise korrast Eestis ajas tagasi vaadates

19. sajandi lõpul oli vahi alla võtmine sätestatud kaelakohtu pidamise seaduses. Sõna kaelakohtuline õigus tuleb venekeelsest sõnast *уголовное право*.¹⁷³ Nimetatud seadus sisaldas keiser Aleksander II kohtuseadustes, mis kehtis alates 1883. aastast. Kaelakohtu pidamise seaduse § 421 sätestas, mida tuleb tõkendi valimisel arvestada. Ei tohtinud arvesse võtta ainult süüteo karistust, vaid tuli arvestada ka sellega, kui tähtsad on süüle viitavad asjaolud, kas on võimalik süüteo jälgi varjata, milline on isiku tervis, kas tegemist on naiste- või meesterahvaga, kui vana isik on ja missugune on isiku seisus seltskondlikus elus. Kaelakohtu pidamise seadus § 430 andis selged juhised, mis peab vahi alla võtmise määruks olema märgitud. Kirjas pidi olema, kelle poolt ja millal on määrus tehtud, kinnivõetud isiku nimi,

---

¹⁷³ J. Sootak. Kodifitseerimine, õigussüsteem ja terminoloogia karistusõiguse näitel. Tallinn: Juura 1/2014, lk 1. Arvutivõrgus: http://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/jaan_sootak._kodifitseerimine_oigussusteem_ja_terminoloogia_karistusoiguse_naitel.pdf (16.03.2015).

kuritegu, milles kinnivõetud isikut süüdistati ning kinnivõtmise põhjus. Määruse lõpus pidi olema määruse koostaja allkiri.¹⁷⁴

Alates 01.02.1935. a kehtis Eestis kriminaalkohtupidamise seadustik (edaspidi KKS). Nimetatud seadustiku alusel ei võinud kedagi vahi all pidada ilma seadusliku aluseta ega kinni pidada kohas, mis ei olnud seaduses selleks määratud ning vahistamiskäsku tuli täita ainult sellisel juhul, kui see oli antud kriminaalkohtupidamise seadustiku alusel. Tolleaegne vangistusseadustik sätestas, et isikud kellele on eeluurimise või kohtu all olemise aja kestel kohtuvõimude poolt tõkendina määratud vahi all pidamine, paigutatakse erilistesse eelvangistuse asutustesse.¹⁷⁵ Lisaks sätestas KKS, et kohtunik, kohtu-uurija¹⁷⁶ või prokuratuuri esindaja, kes leiab, et tema jaoskonnas või ringkonnas peetakse kedagi kinni ilma selleks õigustatud võimude korralduseta, on kohustatud seadusevastaselt kinnipeetava viivitamata vabastama või kui kedagi peetakse kinni mitte selleks määratud kinnipidamiskohas, on nad kohustatud tarvitusele võtma abinõud selleks, et kinnipidamine toimuks määratud korras.¹⁷⁷

Kõik kohtuasutused olid kohustatud asju lahendama seaduse täpse mõtte kohaselt. Leiti, et kellegi õigusi kitsendavaid seaduse eeskirju ei võinud laiendavalt tõlgitseda. Aga kui seadus, mille alusel kuritegu arutati, oli puudulik, selgusetu või vastuoluline, siis tuli otsus rajada seaduste üldisele mõttele. Seejuures KKS kommentaarides on selgitatud, et Riigikohtu osakonnad ei ole seotud oma varasemalt tehtud otsustes väljendatud vaadetega ning nad võivad oma vaatekohti seaduste tõlgendamisel muuta, sest kohtuotsuseid, kui inimliku töö tulemusi ei saa vaadelda kui otsitava tõe eksimatuid ja vääramatuid väljendusi, vaid kui kohtu tõeotsingu tulemusi, kelle kätes asi või küsimus on otsustada ja lahendada.¹⁷⁸

KKS § 210 sätestas menetluse tagamiseks tõkendid. 1935. aasta seaduse tekstis on tõkenditeks nimetatud tõkkeabinõusid. Eeluurimisest ja kohtust kõrvalehoidumise takistamiseks või süüaluse vastu vajaduse korral võis tarvitusele võtta järgmised tõkendid:

- 1) allkiri selle kohta, et süüalune oma elukohast ei lahku;

---

¹⁷⁴ Keisri Aleksandri Tõise Kohtuseadused, keisri Aleksandri Aleksandrovitshi käsu pääle väljaantud. Tallinn: Mathiesen 1889, lk 53.

¹⁷⁵ A. Buldas. Kriminaalseaduste kogu. Tallinn: Estotrükk 1935, lk 526.

¹⁷⁶ Kohtu-uurijaks oli nn eriline kohtunik, kelle poolt toimetati läbiotsimisi ja vahi alla võtmisi. Kriminaal kohtupidamise seaduse teesid. Kohtuministeeriumi kodifikatsiooni osakonna väljaanne. Tallinn: Keskvangimaja 1928, lk 21.

¹⁷⁷ K. Matto. Kriminaalkohtupidamise seadustik kommentaaridega. Tallinn: Ühiselu 1935, lk 28.

¹⁷⁸ *Ibid*, lk 29.

- 2) käendus;
- 3) kautsjon;
- 4) vahistamine.¹⁷⁹

Võrreldes varasemalt kehtinud korraga, ei pidanud kohtu-uuriija 1935. a kehtima hakanud korra järgi igal juhul süüaluse vastu tarvitusele võtma tõkendid obligatoorselt, vaid ainult vajaduse korral.¹⁸⁰

KKS § 212 sätestas, et tõkendi valikult tuleb kaaluda, kas on alust karta, et süüalune võiks eeluurimise või kohtu eest kõrvale hoiduda või süüteo järgi kõrvaldada või tõendeid moonutada. Samal ajal tuli arvestada ka ähvardava karistuse raskust, tõendite kaalukust, süüaluse tervislikku ja varalist olukorda ning vanust. Tõkendi aluseks olevate asjaolude muutmisel võis igal ajal tõkendit muuta. Tõkendi valikul oli rõhk sellele, kas on alust karta, et süüalune võib eeluurimise või kohtu eest kõrvale hoiduda või süüteo järgi kõrvaldada või tõendeid moonutada.¹⁸¹

Tõkendi kohaldamise kohta tegi kohtu-uuriija määruse, mis pidi sisaldama määruse tegemise aega, süüaluse nime, süüteo kirjeldust ning tõkendi kohaldamise aluseid. Juba siis sätestas seadus, et vahistamismääruses peab tõkendi kohaldamist põhjendama. Sellest varasemas Vene redaktsioonis oli sätestatud vaid vahistamismääruse koostamise kord, kuid KKS sätestas nüüd ka teiste tõkendite kohaldamise korra.¹⁸² Vahialusel oli ka õigus olla kutsutud kohtuistungile ning kutsumata jätmist ei õigustanud asjaolu, et vahialune viibis kohtuistungi kohast kaugel.¹⁸³

31.12.1940. a, pärast nõukogude okupatsiooni algust, kehtestati Balti riikides Venemaa Nõukogude Föderatiivse Sotsialistliku Vabariigi (edaspidi Vene NFSV) kriminaalprotsessi koodeks¹⁸⁴, mis kehtis 1941. aasta algusest kuni 1961. aastani. Nimetatud koodeks sätestas, et vahistamine tõkendina on lubatav ainult selliste kuritegude puhul, mille eest kohus võib määrata üle üheaastase vabadusekaotuse, kuid seejuures on andmed kartuseks, et süüalune

---

¹⁷⁹ K. Matto. Kriminaalkohtupidamise seadustik kommentaaridega. Tallinn: Ühiselu 1935, lk 131.

¹⁸⁰ *Ibid*, lk 132.

¹⁸¹ *Ibid*, lk 133.

¹⁸² *Ibid*, lk 135.

¹⁸³ I. Rebane. Riigikohtu kriminaalosakonna lahendeid. Tartu: Ilutrükk 1940, lk 138.

¹⁸⁴ Eesti NSV ajutise Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus VNFSV Tsiviilkoodeksi, VNFSV Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi, VNFSV Tsiviilprotsessi koodeksi ja VNFSV Kriminaalprotsessi koodeksi kehtimapaneku kohta (ENSV T 1940, 73, 1007).

vabaduses olles takistab tõe avastamist või hoidub kõrvale uurimisest või kohtust. Tõkendit määrav organ peab seejuures arvestama süüaluse vastu olevate süütõendite raskust, süüaluse tegevusala, vanust tervislikku seisundit ja perekonnaseisu. Lisaks sätestas koodeks, et juurdus ei või ületada ühte kuud, arvestades sellesse tähtjasse ka kohtu alla andmise akti.¹⁸⁵

Erilist kriitikat väärib toleaeagne säte, mille alusel vahi alla võtmist ei määranud mitte kohtuvõim, vaid vahi alla võttis hoopis uurija. Nimelt uurija koostas vahistamise kohaldamise kohta korralduse ning teavitas sellest viivitamata süüalust ja prokuröri. Prokuröril oli õigus teha uurijale tõkendi tühistamise või teisega asendamise või tõkendi kohaldamise ettepanekut, kui uurija polnud seda ise tarvitusele võtnud. Alles siis, kui uurija prokuröri ettepanekuga ei nõustunud, lahendas küsimuse kohus.¹⁸⁶

1961. aasta 1. aprillil hakkas kehtima Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeks, mis oli varasema koodeksi täiendatud variant. Sellel ajal võis vahi alla võtmist tõkendina kohaldada nii prokurör kui ka kohus.¹⁸⁷ Sellist regulatsiooni, kus prokuröril on õigus kohaldada vahi all hoidmist, ei saa põhjendatuks pidada, kuivõrd prokurör, kui tulevane süüdistaja on oma varasema otsusega seotud ning võib kohtus lähtuda hoopis „mundriaust“, mitte tõe väljaselgitamisest. Selline õigus saab kuuluda vaid kohtuvõimule, kes on oma tegevuses sõltumatu. ENSV kriminaalprotsessi koodeksi alusel ei tohtinud kriminaalasja uurimisel vahi all pidamine kesta üle kahe kuu.¹⁸⁸ Ainult asja erilise keerukuse korral võis kahekuulist tähtaega pikendada sõjaväeringkonna või sõjalaevastiku sõjaväe prokurör kuni kolme kuuni ning Eesti NSV prokurör ja sõjaväe peaprokurör kuni kuue kuuni. Vahi all pidamise tähtaega võis erandjuhtudel täiendavalt peaprokurör pikendada mitte rohkem kui kolme kuu võrra.¹⁸⁹

Vahi all pidamise kui tõkendi kohaldamise tähtaja piiramine oli süüdistatava õiguste oluline garantii, mis ühtlasi pidi kaasa aitama kriminaalasja uurimise ja lahendamise operatiivsusele. Üheski kriminaalasjas ei võinud vahi all pidamine kesta üle üheksa kuu, seejuures üldreeglina ei võinud vahi all pidamise tähtaeg ületada kahte kuud. Vahi all pidamise tähtaeg vastas

---

¹⁸⁵ VNFSV kriminaalprotsessi koodeks, ametlik tekst muudatustega kuni 1. augustini 1944. Tartu: Teaduslik Kirjandus 1947, lk 28.

¹⁸⁶ *Ibid*, 28.

¹⁸⁷ B. Levin, H. Randalu, K. Paas, J. Adojaan, O. Püssa, I. Rummel, V. Raudsalu, B. Heiman, B. Varm, H. Roop I. Rebane, K. Mägi. Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeks, komm vlj, 1965 Tallinn, lk 128.

¹⁸⁸ Kriminaalmenetluse koodeks – ENSV Ülemnõukogu Teataja 1961, 1, 4... RT I 2004, 27, 176.

¹⁸⁹ B. Levin, H. Randalu, K. Paas, J. Adojaan, O. Püssa, I. Rummel, V. Raudsalu, B. Heiman, B. Varm, H. Roop I. Rebane, K. Mägi. Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeks, komm vlj, 1965 Tallinn, lk 143.

eeluurimise tähtajale ning tuli arvestada, et seadus ei määra eeluurimise tähtaja erandliku pikendamise maksimaalset piiri. Vahi all pidamise tähtaja pikendamine üle kahe kuu pidi olema motiveeritud. Selle tähtaja pikendamiseks eriti keerukates asjades kuni kolme kuuni tuli koostada motiveeritud määrus, milles oli välja toodud konkreetsed põhjused, mis tingivad vahi all pidamise tähtaja pikendamist. Samuti tuli motiveerida vahi all pidamise erandjuhtidel täiendavat pikendamist.¹⁹⁰

Eeluurimise lõpuleviimise maksimaalne tähtaeg kaks kuud tähendas seda, et eeluurimine pidi olema teostatud lühema tähtaja jooksul ning kahe kuuline tähtaeg oli ette nähtud ainult keerukate asjade uurimiseks.¹⁹¹ Kui uurija kriminaalasja erilise keerukuse tõttu või mõnel muul põhjusel ei suutnud kahekuuse tähtaja jooksul eeluurimist lõpule viia, pidi ta enne uurimise tähtaja lõppu koostama motiveeritud määruse uurimise tähtaja pikendamise vajaduse kohta. Määruses tuli näidata, mis põhjusel ei ole võimalik eeluurimist tähtajaks lõpule viia, millised toimingud on selleks veel vaja teostada ning palju kulub selleks aega.¹⁹²

1992. aastal toimus pärast Eesti taasiseseisvumist kriminaalõiguse reform, mille käigus tunnistati senine Eesti NSV kriminaalkodeks kehtetuks ja võeti vastu selle uus redaktsioon-Eesti kriminaalmenetluse kodeks, kuid kriminaalmenetluses sellist reformi ei toimunud ja kehtima jäi sisuliselt omaaegne Eesti NSV kriminaalprotsessi kodeks.¹⁹³

Kriminaalmenetluse seadustiku eelnõu ettevalmistamist alustati 1994. aastal. Eesmärgiks oli luua stabiilne alus kuritegude kiireks avastamiseks ja nende efektiivseks menetlemiseks. Oluline valikukoht oli seotud kohtueelse menetluse tähtaegade sätestamisega. Eelnõuga loobuti kohtueelse menetluse tähtaegade sätestamisest. Põhjenduseks toodi, et kohtueelse menetluse tähtaegadest kinnipidamine on praktikas äärmiselt küsitav ja suure hulga taotluste, milles palutakse pikendada kohtueelse menetluse tähtaegu, ärajäämine võimaldab oluliselt kokku hoida ametnike tööaega. Kaudselt pidi kohtueelse menetluse tähtaega praktikas reguleerima hakkama eelnõus imperatiivselt sätestatud vahistamistähtaeg, mille järgi ei tohtinud kahtlustatavat või süüdistatavat kohtueelses menetluses vahi all hoida mitte mingil

---

¹⁹⁰ B. Levin, H. Randalu, K. Paas, J. Adojaan, O. Püssa, I. Rummel, V. Raudsalu, B. Heiman, B. Varm, H. Roop I. Rebane, K. Mägi. Eesti NSV kriminaalprotsessi kodeks, komm vlj, 1965 Tallinn, lk 143.

¹⁹¹ *Ibid*, lk 205.

¹⁹² *Ibid*, lk 205

¹⁹³ R. Teeveer, M. Eerik, H. Jõks, E. Kergandberg, A. Pärsimägi, H. Salmann, M. Sedman, E. Rohtmet. Kohtute aastaraamat 2012, 2013 Tartu, lk 65. Arvutivõrgus: http://www.riigikohus.ee/vfs/1467/Kohtute_aastaraamat2012_veeb.pdf.

juhul rohkem kui üks aasta. Kriminaalmenetluse seadustiku rakendusseaduse eelnõu menetlemisel 2004. aastal jõuti aga kuuekuuse vahistamistähtajani.¹⁹⁴ Seejuures jõustati see säte KrMS üldisest jõustumisest pool aastat hiljem, sest leiti, et liiga järsk vahistamistähtaegade lühendamine võib õiguskaitse süsteemile üle jõu käia.¹⁹⁵ Niisiis oli 1. juulil 2004. aastal jõustunud kriminaalmenetluse seadustiku väljatöötamisel eesmärgiks võimalikult kiire, efektiivse ja ökonoomse kriminaalmenetluse kujundamine ning Eesti kriminaalmenetluse koodeks oli ka ajast maha jäänud, nimelt kehtisid kriminaalmenetluse valdkonnas väga paljud 1. aprillil 1961 kehtestatud Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeksi sätted.¹⁹⁶ Seetõttu on täna kehtiva KrMS-is sisalduva vahistamisregulatsiooni mõtte kohaselt loobutud kunagisest pikast ja lohisevast vahistustähtaegade pikendamise mehhanismist.¹⁹⁷

2.4. Õigus hüvitusele alusetu vabaduse võtmise korral

Käesoleva töö autor peab vajalikuks peatuda ka õigusel hüvitusele alusetu vabaduse võtmise korral. Õiguskantsler on selgitanud, et eranditult kõik vahistatud viibivad kogu vahi all viibimise aja (mis võib vältida kuid või aastaid) lukustatud kambris, neil on võimalik vaid suhtlemine oma kambrikaaslaste ja vanglateenistuse ametnikega. Vahistatuile kohaldatakse piiranguid hoolimata sellest, kas nende eesmärgiks olev vajadus suhtlemisvõimaluste ahendamise kaudu ausat, õiglast ja tõhusat kriminaalmenetlust tagada ja õigusemõistmise vastaste kuritegude toimepanemist vältida konkreetselt isikult vahistamise läbi vabaduse võtmist ja kriminaalmenetluse hetkeseisu arvestades üldse eksisteerib või ei.¹⁹⁸ Isikult vabaduse võtmine riivab tõsiselt isikuvabadust, aga õigus isikuvabadusele ei ole absoluutne õigus. Seaduses on sõnastatud need juhud ja tingimused, millal võib isikuvabadust piirata. Vabaduse võtmine kohtueelses menetluses ja kohtumenetluse ajal ei riku põhiõigust tingimusel, et vahi all pidamine on sisuliselt õigustatud ja menetluslikult kindlustatud.¹⁹⁹

---

¹⁹⁴ R. Teeveer, M. Eerik, H. Jõks, E. Kergandberg, A. Pärsimägi, H. Salmann, M. Sedman, E. Rohtmets. Kohtute aastaraamat 2012, 2013 Tartu, lk 65. Arvutivõrgus: http://www.riigikohus.ee/vfs/1467/Kohtute_aastaraamat2012_veeb.pdf.

¹⁹⁵ Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2013. aastal. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/riigi_peaprokurori_ette_kanne_pohiseaduskomisjonile_16_06_2014.pdf.

¹⁹⁶ E. Kergandberg, P. Pikamäe. Eesti uue kriminaalmenetluse seadustiku lähtekohad. – Juridica, 9, 2000, lk 555.

¹⁹⁷ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Juura 2006, lk 213.

¹⁹⁸ Õiguskantsleri ettepanek nr 24 kuupäevaga 07.01.2014. a, vahistatu liikumisvabadus ja suhtlemisvõimalus teiste vahistatutega, vangistusseaduse § 90 lõike 3 lause 1 ja lõike 5 põhiseaduspärasus, lk 1. Arvutivõrgus: <http://adr.rik.ee/okk/dokument/2636703>.

¹⁹⁹ U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses, teine, täiendatud ja ümbertöötatud väljaanne. Tallinn: Juura 2014, lk 295.

Riigikohus on nentinud, et PS §-idest 32 ja 12 tuleneb riigi kohustus maksta kohtueelses kriminaalmenetluses õiguspärase vahistamisega omandipõhiõiguse riivamisel õiglast hüvitist juhul, kui vahistamine riivab üksikisiku omandipõhiõigust rohkem, kui seda õigustab talumiskohustus üldistes huvides.²⁰⁰ Sellisel juhul pole võimalik saavutada õiglast tasakaalu üldiste huvide ja üksikisiku õiguste vahel ilma hüvitist maksmata.²⁰¹ Kui ilmneb, et vabadus on võetud ebaseaduslikult on isikul õigus hüvitisele. Nimetatud hüvitis ei tohi olla illusoorne ning hüvitamisele kuulub nii materiaalne kui ka mittemateriaalne kahju. Hüvitise saamise korra peab õigus ette nägema. Õigus hüvitisele ebaseadusliku vabaduse võtmise eest näeb ette EIÕK artikli 5 lõige 5, mille alusel „igäühel, kes on vahistatud või kinni peetud vastuolus käesoleva artikliga, on õigus nõuda hüvitist“. EIÕK artikli 5 lõike 5 järgi tekib õigus hüvitisele siis, kui leiab tuvastamist mõni artikli 5 lõigetes 1-4 nimetatud rikkumine.²⁰²

Seega EIÕK-is sõnastatud reegel on selge – õigus hüvitisele tekib juhul, kui isik on ebaseadusliku vabaduse võtmise ohver ning ümberpööratult – õigus hüvitisele ei teki, kui pole rikutud põhiõigust isikuvabadusele. Õigus hüvitisele on teisene õigus ning see sõltub esmasest õigusest isikupuutumatusel.²⁰³

Põhiseaduses aga otseselt vastavat normi ei ole ning seetõttu tuleb juhinduda PS §-s 25 sisalduvast üldnormist.²⁰⁴ PS § 25 üldnormi alusel on igäühel õigus talle ükskõik kelle poolt õigusvastaselt tekitatud moraalse ja materiaalse kahju hüvitamisele. Hüvitise saamine vabaduse võtmise eest on reguleeritud riigi poolt isikule alusetult vabaduse võtmisega tekitatud kahju hüvitamise seadusega (edaspidi AVVKHS). Kui PS § 25 annab õiguse saada kahju eest hüvitist, kui kahju on tekitatud õigusvastaselt, siis seadus aga räägib kahju hüvitamisest, kui vabadus on võetud alusetult. Uno Lõhmus on selgitanud, et erinevused sõnakasutuses ei ole juhuslikku laadi. Riigi poolt isikule AVVKHS ei sea hüvitise saamise tingimuseks vabaduse võtmise ebaseaduslikkust. Hüvitise saamise õigus on neil, kelle vabadusõigust oli riivatud ja kelle suhtes tehti õigeksmõistev kohtuotsus või kelle suhtes menetlus lõpetati. Eesti seadusandja on olnud palju suuremeelsem kui rahvusvaheline õigus, kuid Eesti ei ole sellist korda ainsana sätestanud. Nimelt mitmed teisedki Euroopa riigid ei

---

²⁰⁰ E. Kergandberg. Kas kriminaalmenetlusega saab tekitada kahju? Kui saab, siis mis Eesti Vabariigis pärast seda juhtuda võib? – VIII/2011, lk 632.

²⁰¹ RKÜKo 3-3-1-69-09.

²⁰² Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (täiendatud protokollidega nr. 2, 3, 5 ja 8) ning selle lisaprotokollide nr 1, 4, 7, 9, 10 ja 11 ratifitseerimise seadus – RT II, 1996, 11, 34.

²⁰³ U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses. Tallinn: Juura 2012, lk 166.

²⁰⁴ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja -vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 381.

hüvita üksnes ebaseadusliku vahi all viibimisega tekitatud kahju, vaid ka seadusliku vahi all viibimisega tekitatud kahju, kui kriminaalasi hiljem lõpetatakse või isik mõistetakse õigeks.²⁰⁵

Eesti kohtupraktikas on kahetsust vääriv kaasus, kus 2000. aastal mõisteti jõhkras mõrvas alusetult süüdi vennad Dmitri, Valeri ja Igor Žurba. Vennad viibisid kinnipidamisasutuses ligi kolm aastat enne kui Riigikohus oma 27.03.2002. a otsusega tühistas süüdimõistva otsuse ja vabastas nad kinnipidamisasutusest ning saatis kriminaalasja tagasi Järva Maakohtule uueks arutamiseks.²⁰⁶ Veel samal aastal maksis riik neile igaühele hüvitist üle 320 000 krooni (u 20 452 eurot).²⁰⁷

Kompensatsiooninõue võib koosneda kahest poolest:

- 1) ebaseadusliku, EIÕK artikliga 5 vastuolus oleva kinnipidamise kompenseerimise nõudest ja
- 2) vabaduse võtmisega kaasnenud kahjude kompenseerimise nõudest.

Esimese suurus ja maksmise kord peavad olema riigisiselt seadusega kindlaks määratud ning sõltuvad riigi majanduslikest võimalustest, kuid selle suurus peab olema mõistlikult põhjendatud. Teise asjaolu, kahjude suuruse ja hüvitamise ulatuse väljaselgitamiseks peab kannatanul olema võimalus algatada asjakohane tsiviilmenetlus ning kannatanu peab tõestama kahjude olemasolu.²⁰⁸

Õigus hüvitisele ei tulene põhiõiguse rikkumisest ja seega pole tegemist põhiõiguste kaitsevahendiga. Vabadusekaotusega tekitatud kahju on riik otsustanud hüvitada isegi juhul, kui vabaduse piiramine on olnud õigustatud põhiseaduse ja EIÕK alusel. Seadus ei tee selget vahet ebaseadusliku ja seadusliku vabaduse piiramise vahel, süülise ja süüta vastutuse vahel, mistõttu termini „alusetu vabaduse võtmine“ kasutamine tekitab hüvituse iseloomust väärkujutluse. Riik võib olla suuremeelne ja hüvitada ka kahju, mis on tekkinud põhiõiguse seaduslikust riivamisest, kuid õigluse huvides peaks hüvitamisele kuuluv kahju ja hüvitise suurus võtma arvesse, kas tegemist on vabadusõiguse õiguspärase või –vastase piiramisega.

---

²⁰⁵ U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses. Tallinn: Juura 2012, lk 168.

²⁰⁶ RKKKo 3-1-2-1-02.

²⁰⁷ 1000 päeva asjata türmis. Eesti Ekspress 13.02.2003 Arvutivõrgus: <http://ekspress.delfi.ee/news/paevauudised/1000-paeva-asjata-turmis?id=69040349> (29.03.2015).

²⁰⁸ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja –vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 382.

Riigikogu halduskolleegium on alusetult vabaduse võtmist puudutavas kohtuasjas nr 3-3-1-55-12 selgitanud, et riigi poolt isikule AVVKHS kohane hüvitis on mõeldud katma nii tekitatud varalist kui ka mittevaralist kahju, kusjuures eeldatakse, et hüvitis jaguneb kahe osa vahel võrdselt.²⁰⁹ Riigivastutuse üldpõhimõtte kohaselt tuleb hüvitisega püüda luua olukord, mis oleks võimalikult sarnane olukorraga, milles kannatanu oleks siis, kui tema õigusi poleks rikutud. AVVKHS ei nõua kahju tekitamise õigusvastasuse tuvastamist. Õiguspäraselt tekitatud kahju hüvitamisel peab hüvitise suurus olema õiglane. Kui hüvitis ei kata täielikult kohtu arvestatud kahjusummat, tuleb määratud hüvitis lugeda õiglaseks, kui saamata jäänud tulu ja saadud hüvitise vahe kannatanu kande jätmise pole ebamõistlikult koormav ega ebaõiglane. Vahi all viibimisega kaasnevaid võimalikke kokkuhoitud kulutusi ei saa seejuures käsitada mahaarvatava kasuna – see oleks vastuolus kahju hüvitamise eesmärgiga.²¹⁰

Riigi poolt isikule AVVKHS näeb ette, et hüvitise suuruseks on seitse päevamäära iga ööpäeva eest ning sel viisil saadud summa katab saamata jäänud tulu ja mittevaralise kahju. Kuna kohus, kes teeb õigeksmõistva otsuse, või prokurör ja uurija, kes lõpetavad menetluse, peavad näitama päevade arvu, millal isikult oli vabadus võetud, siis saab Rahandusministeerium hüvitada kahju, lähtudes vahi all viibimise päevade arvust ja päevamäärast. Hüvitise suurus ei sõltu seega sellest, kas vabadusõigust piiras riik õiguspäraselt või õigusvastaselt.²¹¹

Inimõiguste kohus on selgitanud, et vaid ebaseaduslik, mitte aga põhjendamatu vahistamine toob kaasa õiguse kompensatsioonile EIÕK artikli 5 lõike 5 järgi. Isikul keda hoiti õiguspäraselt vahi all, kuid kes hiljem mõisteti õigeks, ei ole EIÕK järgi õigust taotleda hüvitust. Rahvusvahelise õiguse järgi ei saa õigeks mõistetud isik nõuda hüvitust, sest vahi all pidamine kohtueelse uurimise ja kohtumenetluse ajal ei riku põhiõigusi. Teisalt, kui isik mõisteti süüdi ja talle määrati karistus, on süüdimõistetul süüdimõistmisele vaatama õigus nõuda hüvitust, kui vahi all pidamine oli ebaseaduslik. Seega inimõiguslepingud ei näe kohtus õigeksmõistetud süüdistatavale ette õigust saada hüvitist. Õigeksmõistmine ei mõjuta eelneva vabaduse võtmise legitiimsust. Kohtu poolt isiku õigeksmõistmine ei ole vastuolus varasema põhjendatud kahtlusega, sest tõendamisstandard on erinev. EIÕK artikli 5 lõikega 5 sarnase normi leiame ka Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi artikli 85 lõikest 1 ning

---

²⁰⁹ RKHKo 3-3-1-55-12.

²¹⁰ R. Teeveer, I. Nõmm, V. Saarmets, T. Tampuu, T. Uusen-Nacke, T. Talviste, I. Kull. Kohtute aastaraamat 2013, 2014 Tartu, lk 81. Arvutivõrgus:

http://www.riigikohus.ee/vfs/1725/Kohtute_aastaraamat_2013.pdf.

²¹¹ U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses. Tallinn: Juura 2012, lk 168.

rahvusvaheline tavaõigus kinnitab, et õigust hüvitusele vabaduse võtmise korral ei teki, kui vabadus on võetud kohtu õiguspärase korralduse alusel.²¹²

Õigus hüvitisele väära süüdimõistmise korral on sõnastatud inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokolli nr 7 artiklis 3. Nimetatud artikkel sätestab, et kui isikut kuriteos süüdimõistev kohtuotsus on jõustunud ning kui tema süüdimõistmine seejärel ära muudetakse või kui ta vabastatakse karistusest seetõttu et uus või hiljem tuvastatud asjaolu tõendab selgelt süüdimõistmise ebaõigsust, peab sellise süüdimõistmise pärast karistus kandnud isik saama hüvitist asjaomase riigi seaduse või praktika alusel, kuni ei ole tõendatud, et seni teadmata asjaolu hilinenud ilmnemise oli osaliselt või täielikult põhjustanud ta ise.²¹³

Erialakirjanduses on toodud välja järgmised tingimused, mis peavad olema täidetud selle jaoks, et isikul tekiks õigus hüvitisele:

- 1) isikut süüdistatakse kuriteo toimepanemises;
- 2) isik on mõistetud süüdi;
- 3) otsus peab olema lõplik (*res judicata*);
- 4) isikule on määratud karistus;
- 5) isik peab olema asunud karistust kandma;
- 6) süüdimõistev otsus on tühistatud;
- 7) otsuse tühistamine põhineb uutel faktidel;
- 8) isik ei vastuta seni teadmata faktide hilinenud ilmnemisel;
- 9) tuvastatakse isiku süütus.²¹⁴

Paljas fakt, et vahistatu hiljem, eeluurimise käigus või kohtu hilisema sisulise otsuse põhjal vabaks lastakse, ei muuda vahistamist automaatselt ja iseenesest ebaseaduslikuks või PS-i ja EIÕK-ga vastuolus olevaks koos sellega kaasneva retroaktiivse toimega ja riigipoolse kompensatsioonikohustusega. Juhul kui võimud näitavad veenvalt, et neil oli tol ajahetkel ja faktilises informatsioonilises situatsioonis põhjendatud kahtlus, siis toimisid nad PS-i ja EIÕK-i kohaselt ning riigil pole kohustust maksta kompensatsiooni, kuigi see pole ka keelatud.²¹⁵ Lisaks vajab märkimist, et AVVKHS § 1 lg 3 p 1 alusel, kui isik aitab kaasa oma

---

²¹² U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses. Tallinn: Juura 2012, lk 166.

²¹³ U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses, teine, täiendatud ja ümbertöötatud väljaanne. 2014, Tallinn, lk 297.

²¹⁴ S. Trechsel. Human Rights in Criminal Proceedings. Oxford: Oxford University Press 2005, lk 375-379.

²¹⁵ R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja –vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004, lk 362.

vabaduse võtmisele ehk kui isik eneserõõnaga põhjustab endalt alusetult vabaduse võtmise, siis kahju ei hüvitata isikule.

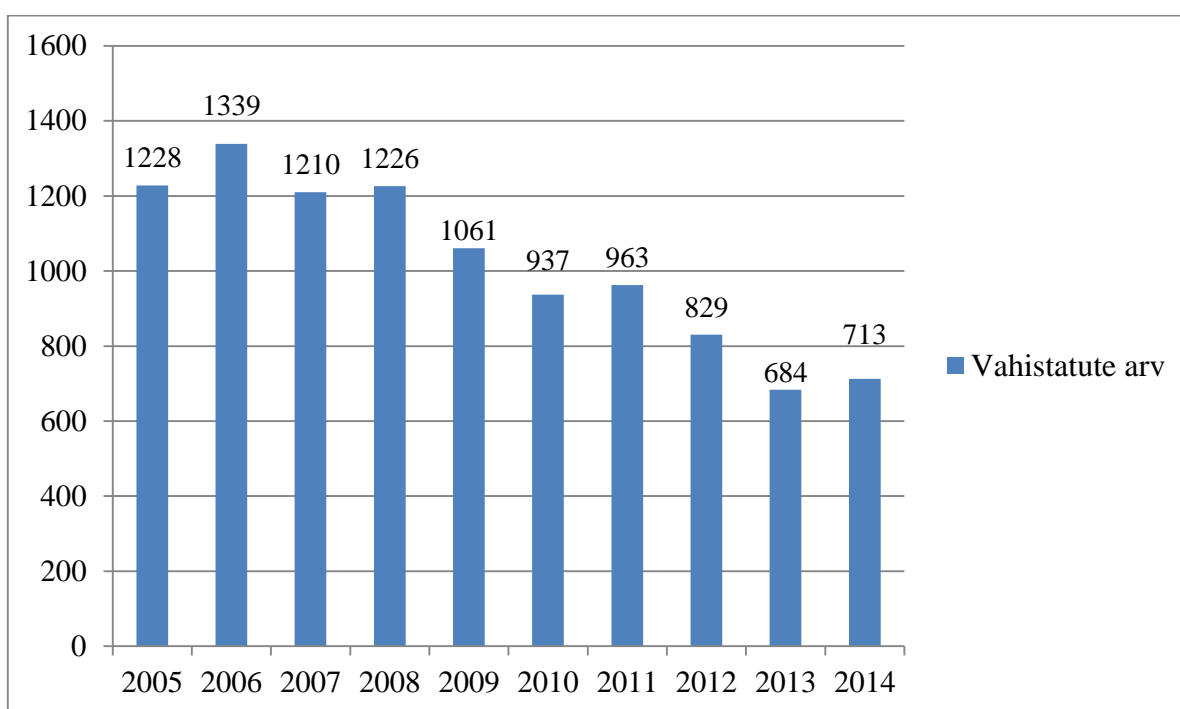
3. Vahistamine kohtute praktikas

3.1. Vahistamine perioodil 2008-2014

Käesolevas alapeatükis analüüsitakse Eesti vahistamiste statistikat varasematel aastatel. Kasutatud on Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika uuringuid ning riigi peaprokuröri ülevaateid Riigikogu põhiseaduskomisjonile, mis sisaldavad statistikat vahistamiste praktikast 2008-2013. aastal.

Aastatega on vahistatute arv langenud. Töö autor leiab, et vahistatute arvu langus on tingitud sellest, et prokurörid kergemaliigiliste kuritegude puhul alati vahistamistaotlust ei esita. Põhjuseks võib olla ka kinnipidamisasutuste ülerahvastatuse vältimine ning samuti võib vahistatute arvu langus viidata asjaolule, et vahistamist kasutatakse viimase abinõuna ning vältimatult vajalikel juhtudel. (Joonis 1)

Joonis 1. Vahistatute arv aasta lõpu seisuga aastatel 2005-2014

Justiitsministeerium on oma analüüsis välja toonud, et 2008. a kohtumääruste pinnalt selgus, et isik vahistatakse peamiselt siiski alles siis, kui ta on toime pannud korduvad kuriteod või kui ta hoiab menetlusest kõrvale. Ka sellistel juhtudel püüti esmalt kõigepealt kohaldada sundtoomist ning alles seejärel vahistamist. Samas oli ka mitmeid juhtumeid, mil isik

tegelikult varem kuritegusid toime pannud ei olnud. Menetlejate sõnul oli uute kuritegude toimepanemise oht kohtueelse menetluse staadiumis peamiseks vahistamise põhjuseks. 2008. aastal vahi alt vabanenud isikud viibisid keskmiselt vahi all 5,2 kuud, seejuures kohtueelses uurimises oli keskmiseks vahistamise kestuseks 3,9 kuud. Kõige pikemalt viibisid vahi all tapmises ja mõrvas kahtlustatavad (12,9 kuud), seejärel narkokuritegudes (7,6 kuud), röövimistes ja väljapressimistes (6,7 kuud) ning varavastastes kuritegudes kahtlustatavad (4,9 kuud).²¹⁶

Vahistatutest enam kui pooled viibisid vahi all rasketes kuritegudes nagu mõrv, tapmine, vägistamine, raske tervisekahjustuse tekitamine või narkootikumidega seotud esimese astme kuritegu. Vahistatutest neljandik viibisid vahi all varguse eest. Suurem osa (97%) 2008. a mõistetud karistustest vahi all viibinud isikutest said karistuseks vangistuse. 2008. a vahistati kokku 2392 isikut – sealhulgas ka vahistamised, mis olid seotud kriminaalhoolduses nt registreerimiskohustuse mittetäitmisega, samuti vahistamised, mis on seotud loovutamise- ning väljaandmisvahistamise asjadega.²¹⁷

2009. a ulatus korraga vahi all viibivate isikute arv üle 1 300²¹⁸ ning 2010. a võeti vahi alla kokku 1142 kuriteos kahtlustatavat isikut. Justiitsministeeriumi andmetel 2010. aastal keskmine vahistuse kestus eeluurimise ajal oli 120 päeva.²¹⁹ 2010. a esitas riigi peaprokurör taotluse pikendada vahi all pidamise tähtaega üle kuue kuu kokku 30 isiku suhtes 13-s kriminaalasjas. Kõnealuste kriminaalasjade käigus uuriti rahvusvahelise organiseeritud kuritegevusega või kuritegelike ühendustega seotud kuritegusid. Kõikidel juhtudel kohus rahuldada riigi peaprokuröri taotluse ja pikendas vahi all pidamise tähtaega. Samas jäid ka pikendatud eeluurimisvahistamise tähtajad üldjuhul lühemaks kui 1 aasta.²²⁰

---

²¹⁶ U. Klopets. Vahistamiste analüüs. Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika osakond. Tallinn 2009, lk 9. Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/www.kriminaalpoliitika.ee/files/elfinder/dokumendid/vahistamiste_analuus._justiitsministeerium._2009.pdf (19.03.2015).

²¹⁷ *Ibid*, lk 17.

²¹⁸ N. Aas. Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2010. aastal, lk 2. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/Riigi%20peaprokur%C3%B6ri%20%C3%BClevaade%20Riigikogu%20p%C3%B5hiseaduskomisjonile%202010.pdf (19.03.2015).

²¹⁹ N. Aas. Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2012. aastal, lk 5. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/riigi_peaprokurori_ette_kanne_pohiseaduskomisjonile_2013_0.pdf (19.03.2015).

²²⁰ N. Aas. Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2010. aastal, lk 3. Arvutivõrgus:

2011. a võeti vahi alla kokku 1172 kuriteos kahtlustatavat isikut. Justiitsministeeriumi andmetel 2011. a keskmine vahistuse kestus eeluurimise ajal oli 119 päeva²²¹ Alaealistest viibis 2011. a lõpul vanglas 29 vahistatut, nimetatud arv oli kahe eelneva aastaga võrreldes kasvanud.²²² Seisuga 31.12.2011. a viibis Eestis vahi all 960 isikut (kohtualused ja eeluurimisalused kokku). Kuigi vahistatute arv 2010. aastaga võrreldes veidi tõusis (u 3%), jäi see 2011. aastale eelneva paari aasta taguse ajaga võrreldes jätkuvalt oluliselt väiksemaks. Üheks vahistatute arvu languse põhjuseks nendel aastatel peeti asjaolu, et teatud arestimajades valitsenud halbade olmetingimuste ja majanduslangusest tingitud ressursside nappusest tingituna oli vähendatud vanglas ja arestimajades ettenähtud kohtade arvu, mistõttu jäeti prokuröride poolt vahistamistaotlusi esitamata ka põhjusel, et selleks puudusid vajalikud kohad kinnipidamissüsteemis. Eelkõige loobuti vahistamistaotluste esitamisest korduvalt kergemaid varavastaseid kuritegusid toimepannud isikute puhul. 2011. a esitas riigi peaprokurör taotluse vahi all pidamise tähtaja pikendamise üle 6 kuu kokku 23 isiku suhtes 8-s kriminaalasjas. Kõnealuste kriminaalasjade käigus uuriti rahvusvahelise organiseeritud kuritegevusega või kuritegelike ühendustega seotud kuritegusid.²²³

Justiitsministeeriumi poolt läbiviidud analüüsi järgi pikenes 2012. aastal võrreldes 2008. aasta andmetega vahistamise kestus nii kohtueelses kui ka kohtumenetluses. Seisuga 31.12.2012. a viibis Eestis vahi all 829 isikut (kohtualused ja eeluurimisalused kokku), st 13,7% vähem kui aasta varem. Kokku võeti 2012. a jooksul vahi alla 1174 kuriteos kahtlustatavat isikut. Justiitsministeeriumi andmetel 2012. a keskmine vahistuse kestus eeluurimise ajal oli 125 päeva ehk u 4 kuud. Seega vabastas kas prokurör või eeluurimiskohtunik isiku vahi alt juba eeluurimise ajal või jõudis kriminaalasi kohtusse enne 6-kuulise vahistamise tähtaja täitumist.

---

http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/Riigi%20peaprokur%C3%B6ri%20%C3%BClevaade%20Riigikogu%20p%C3%B5hiseaduskomisjonile%202010.pdf (29.03.2015).

²²¹ N. Aas. Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2011. aastal, lk 2. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/Riigi%20peaprokur%C3%B6ri%20%C3%BClevaade%20Riigikogu%20p%C3%B5hiseaduskomisjonile%202012.pdf (19.03.2015).

²²² A. Ahven, U. Klopets, A. Leps, P. Lindsalu, J. Salla, L. Surva, K. Tamm. Kuritegevus Eestis 2011. Kriminaalpoliitika uuringud 16. Justiitsministeerium. Tallinn 2012, lk 134. Arvutivõrgus: http://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/kuritegevus_eestis_2011.pdf (19.03.2015).

²²³ N. Aas. Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2011. aastal, lk 3. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/Riigi%20peaprokur%C3%B6ri%20%C3%BClevaade%20Riigikogu%20p%C3%B5hiseaduskomisjonile%202012.pdf (19.03.2015).

Seetõttu leiti, et ei ole alust ka aeg-ajalt tõstatud kahtlustel, et õiguskaitseasutused kasutatavad eeluurimisel vahi all pidamise aega ebaefektiivselt.²²⁴

Justiitsministeeriumi poolt 2013. a lõpus läbiviidud uuringu andmetel kahtlustati või süüdistati 12.11.2013. a seisuga Eestis vahi all viibivatest vahistatutest 7% tapmise või mõrva toimepanemises. Kõige suurema osakaalu moodustasid narkokuriteos (29%) ja varguses (26%) kahtlustatavad või süüdistatavad. 2013. a lõpul viibis kinnipidamisasutustes 11 vahistatud alaealist. Alaealiste vahistatute arv vähenes 2012. aastaga võrreldes peaaegu kaks korda ja jõudis üheksa aasta võrdluses rekordmadalale tasemele. Paralleelselt vahialuste arvu vähenemisega on aga pikenenud vahi all olemise aeg. Vahistamise kestuse pikenemise põhjuseks peeti asjaolu, et vahialuste arvu langemise tõttu on vahi all eelkõige isikud, keda kahtlustatakse raskemates kuritegudes, milliste uurimine on ressursse ja aega nõudvam (näiteks isikuvastased kuriteod ja narkokuriteod).²²⁵

2013. a toimunud vahistatute arvu kiire languse taga olid osaliselt tegevused, mis olid seotud kinnipidamiskohtade ülerahvastatuse vähendamisega. EIK tegi 19.12.2013. a otsuse Eesti suhtes kohtuasjas Tunis vs. Eesti.²²⁶ Kaebaja oli esitanud kaebuse Eesti Vabariigi vastu seoses konventsiooni rikkumisega. Kaebaja leidis, et teda koheldi Tallinna Vanglas vahi all pidamise ajal vastuolus konventsiooni artikliga 3 ebainimlikult ja alandavalt, kuna tal ei võimaldatud kasutada spordisaali, kambripind (enamuse ajast 2,55 m² inimese kohta) oli aga nii väike, et kambris ei olnud võimalik oma tervise eest hoolt kanda. EIK mõistis kaebajale mittevaralise kahjuna 10 000 eurot ja kohtukulu katteks 3000 eurot. Justiitsministeerium muutis probleemi leevendamiseks õigusaktidega kinnipeetavale kambris ettenähtud põrandapinna suurust. Minimaalseks kambri pinnaks sai kinnises vanglas kahe ja poole ruutmeetri asemel kolm ruutmeetrit. Tallinna vanglas vähenes vanglakohtade arv seetõttu 145 võrra, Harku ja Murru vanglas 45 võrra, seega vähenes 2013. a lõpuks kohtade arv kokku 190 koha võrra. See tõi vajaduse vähendada 2013.a teisel poolaastal reaalselt kinnipeetavate arv umbes 150 võrra. Seetõttu arvestas prokuratuur alates 2013.a sügisest isikute vahi alla võtmisel lisaks

---

²²⁴ N. Aas. Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2012. aastal, lk 5. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/riigi_peaprokurori_ette_kanne_pohiseaduskomisjonile_2013_0.pdf (29.03.2015).

²²⁵ N. Aas. Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2013. aastal, lk 15. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/riigi_peaprokurori_ette_kanne_pohiseaduskomisjonile_16_06_2014.pdf (29.03.2015).

²²⁶ EIKo 19.12.2013 429/12, Tunis vs. Eesti.

menetlusreeglitele ka Eesti kinnipidamissüsteemi võimekust neid inimväärikalt kohelda, st vahistamistaoatluse koostamisel tuleb kontrollida, kas kinnipidamisasutustes on vaba ruumi.²²⁷

2013. a esitas riigi peaprokurör taotluse pikendada vahi all pidamise tähtaega üle kuue kuu kokku 12 isiku suhtes kuues kriminaalasjas. Kõnealuste kriminaalasjade käigus uuriti peamiselt rahvusvahelise organiseeritud kuritegevusega (enamasti narkokuriteod) või kuritegelike ühendustega seotud kuritegusid. Kohus rahuldas 11 juhul riigi peaprokuröri taotluse ja pikendas vahi all pidamise tähtaega, 1 isiku suhtes kohus vahistamist ei pikendanud. Kokkuvõtvalt võib asuda seisukohale, et eeluurimise ajal üle 6 kuu vahi all olemise juhtumid on praktikas jätkuvalt väga erandlikud. Keskmiselt viibisid isikud, kelle eeluurimisvahistuse tähtaega pikendati 2013. a üle kuue kuu, enne kohtumenetlust vahi all 9,9 kuud, pikimal juhul 1 aasta 1 kuu ja 3 päeva.²²⁸

Seisuga 31.12.2013. a viibis Eestis vahi all 684 isikut (kohtualused ja eeluurimisalused kokku), st 17,5 % vähem kui aasta varem ja kaks korda vähem kui seitse aastat tagasi (vastavalt 1339 ja 684). Eeluurimisaluseid oli 2013. aasta lõpu seisuga vahi all veidi vähem kui kohtualuseid (vastavalt 45 % ja 55%).²²⁹

2014. aasta lõpul oli Eestis vahistatuid 713, seejuures 13 alaealist. Võrreldes 2013. aastaga vahistatute arv kasvas 4% (29 isikut)²³⁰, kuid võrreldes eelnevate aastatega on vahistatute arv siiski vähenemas tendentsis.

3.2. Tartu Maakohtu vahistamismääruste üldistus perioodil 01.01.2014-11.03.2015

Käesolevas alapeatükis uuritakse töö autori poolt üldistatuid vahistamismääruseid. Autor analüüsis põhjalikult 100 Tartu Maakohtu määrust, mis on tehtud 2014. a ja 2015. a.

---

²²⁷ N. Aas. Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2013. aastal, lk 17. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/riigi_peaprokurori_ette_kanne_pohiseaduskomisjonile_16_06_2014.pdf (29.03.2015).

²²⁸ *Ibid*, lk 18.

²²⁹ *Ibid*, lk 15.

²³⁰ A. Ahven, U. Klopets, K. Kraas, K.-C. Kruusmaa, A. Leps, P. Lindsalu, K. Palu, R. Rohtla, J. Salla, L. Surva, K. Tamm, B. Tammiste. Kuritegevus Eestis 2014. Kriminaalpoliitika uuringud 20. Tallinn 2015, lk 70. Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/www.kriminaalpoliitika.ee/files/elfinder/dokumendid/kuritegevuse_at_2015_0.pdf (29.03.2015).

Nimetatud vahistamismäärused on tehtud kohtuasjades, mille lõpplahendid on 11.03.2015. a seisuga jõustunud. Käesoleva töö lisamaterjalis on toodud eelnimetatud kohtumäärused tabeli kujul välja. Iga vahistamismääruse puhul on märgitud kohtuasja number, kohtulahendi tegemise kuupäev, kuriteo kvalifikatsioon, kuriteo lühikirjeldus, prokuröri taotluse põhjendus, kohtu põhjendus, miks peab kohus vajalikuks isik vahistada või mitte, vahistamismääruse resolutsioon ning lisaks ka ringkonnakohtu seisukoht selle olemasolul. Vaadeldud saja vahistamismääruse puhul vaid viiel korral Tartu Maakohus keeldus vahistamisest ning 95-el korral otsustas isiku vahistada. Seejuures ühe Tartu Maakohtu vahistamisest keeldumise määruse Tartu Ringkonnakohus tühistas ning leidis, et isik tuleb siiski vahistada.

Kui vahistamismäärusele oli esitatud määruskaebus, siis töö autor vaatas ka Tartu Ringkonnakohtu lahendit määruskaebuse lahendamise kohta. Viimaseid oli kokku 51 ehk siis veidi üle pooltele vaadeldud vahistamismäärustele esitati määruskaebus. Määruskaebustest vaid kolm rahuldati, seejuures nendest kolmest rahuldatud määruskaebusest üks oli esitatud prokuröri poolt ja kaks oli esitatud kahtlustatava poolt. Ühel juhul otsustas ringkonnakohus vabastada isiku ning ühel juhul otsustas vahistamise tõkendi asendada elektroonilise valvaga. Lisaks kahel juhul ka loobuti määruskaebusest.

Kõige enam esineb vahistamismäärustes rahvatervisevastaseid ja varavastaseid süütegusid.²³¹ Nagu eelnevas alapeatükis kirjeldatud siis ka eelnevatel perioodidel on just need kuriteoliigid olnud kõige levinumad.

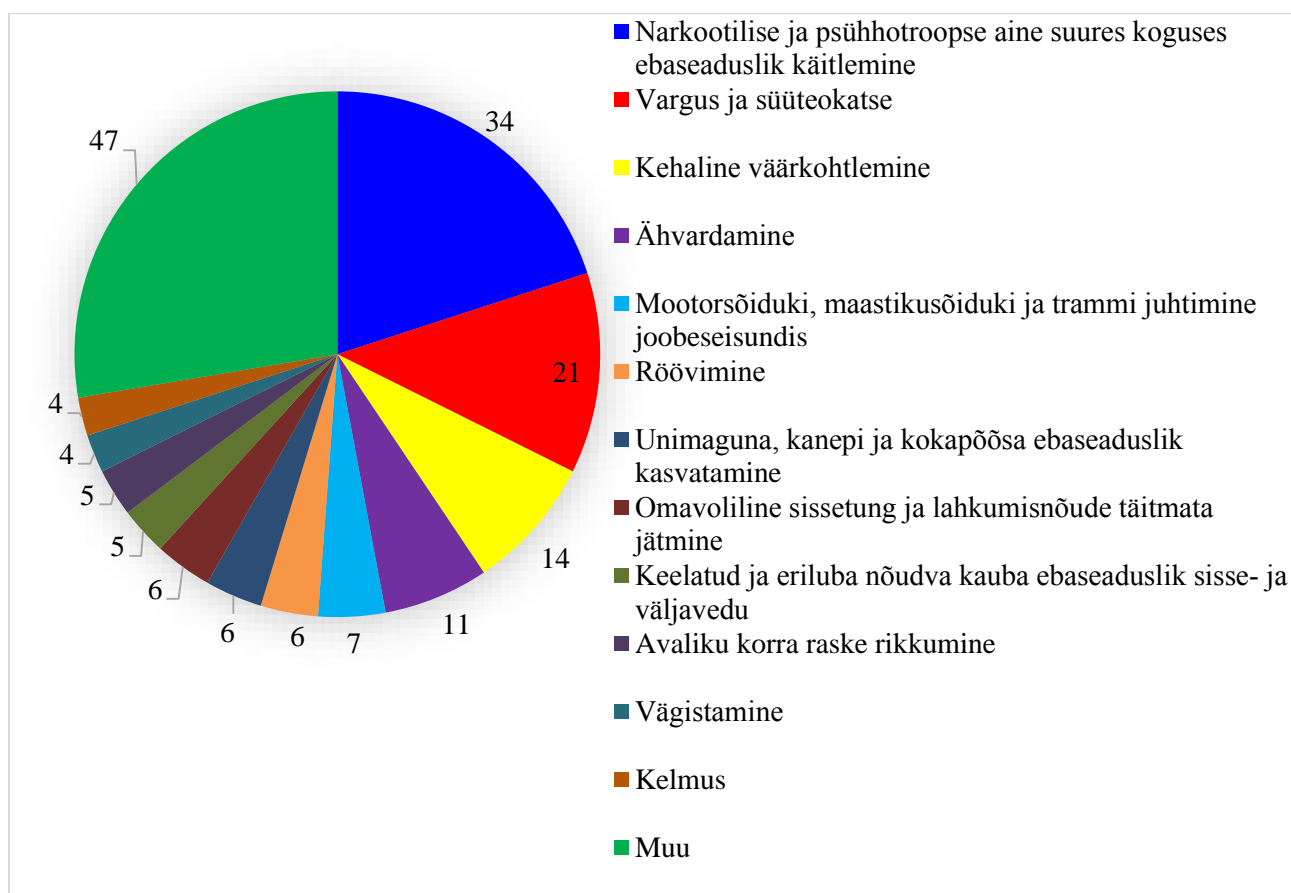
Vaadeldud sajas vahistamismäärustes esines 170-el korral erinevaid kuriteokvalifikatsioone, st üks isik võis toime panna väga erinevaid kuritegusid. Kõige suurema osa kuritegudest, milles vahistatuid kahtlustati, moodustasid narkootilise ja psühhotroopse aine suures koguses ebaseaduslik käitlemine (34) ja vargused (21), neile järgnesid kehalised väärkohtlemised (14), ähvardamised (11) ning mootorsõiduki juhtimised joobeseisundis (7). Muu osa moodustasid sellised kuriteoliigid nagu röövimine (6), unimaguna, kanepi ja kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine (6), omavoliline sissetung ja lahkumisenõude täitmata jätmine (6), keelatud ja eriluba nõudva kauba ebaseaduslik sisse- ja väljavedu (5), avaliku korra raske rikkumine (5), vägistamine (4) ning kelmus (4). Ülejäänud kuriteod, milles vahistatuid kahtlustati moodustasid valdavalt üksikjuhtumid, mis ei ületanud 3 juhtumit.²³² (Joonis 2)

---

²³¹ Käesoleva töö lisa 2, joonis 2 ja lisa 3, tabel 2.

²³² Käesoleva töö lisa 3, tabel 2.

Joonis 2. Vahistamise kohaldamine kuriteoliigiti perioodil 01.01.2014-11.03.2015. aastal

Kahtlustatavaid, kes olid süüteo ajal alkoholi joobes või keda iseloomustati määruuses alkoholisõltlastena oli kokku 25. Kõige rohkem panid alkoholi joobes isikud toime isikuvastaseid süütegusid. Kahtlustatavaid, keda iseloomustati narkootikumide sõltlastena või tarvitajatena oli kokku 10. Need olid isikud, keda kahtlustati enamasti ka just narkootilise ja psühhotroopse aine suures koguses ebaseaduslikus käitlemises. Vahistatuid alaealisi oli kokku vaid neli. Alaealisi kahtlustati ähvardamises, kehalises väärkohtlemises ja varguses ning avaliku korra raskes rikkumises.

Kriminaalkorras varem karistamata isikud vahistatute seas oli kokku 16 ning varem kriminaalkorras karistatud oli kokku 68. Varasema karistatavuse kohta puudusid andmed 15-el korral ning ühel korral oli varasem karistus kustunud. Seejuures vahistatuid, keda kahtlustati katseajal kuriteo toimepanemises oli kokku 26. 16-el korral oli vahistatule varasemalt rakendatud ka elukohast lahkumise keeldu.

Kõige rohkem vahistati isikuid motiivi alusel, et oli oht isikute poolt uute kuritegude toimepanemiseks (67-el korral). Kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumise alusel vahistati

isikuid vaid viiel korral ning 23-el korral esinesid Tartu Maakohtu hinnangul mõlemad alused vahistamiseks.

3.3. Tartu Maakohtu vahistamismääruste põhjendamine

Kuivõrd isiku vabaduse piiramine vahistamise näol on üks suuremaid põhiõiguse riiveid on väga oluline, et isikud oleks vahistatud õiguspäraselt. Et hinnata vahistamiste õiguspärasust tuleb vaatluse alla võtta konkreetsed vahistamismäärused. KrMS § 132 alusel märgitakse vahistamismääruses vahistatava isiku nimi ja elukoht, kuriteo asjaolud, mille toimepanemises isikut kahtlustatakse või süüdistatakse ja teo kvalifikatsioon ning vahistamise alus koos põhjendusega. Käesoleva töö autor leiab, et vahistamise kohaldamisel tuleb põhjalikult põhjendada vahistamise vajalikkust.

Nagu eelnevas alapeatükis kirjeldatud, siis kõige enam esines vahistamismäärustes rahvatervisevastaseid ja varavastaseid süütegusid. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on vahistamise põhjuseks eelkõige uute kuritegude vältimine. Kohus on tihti peale trafaretselt sellistel juhtudel kirjeldanud, et narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Samuti on põhjendatud uute kuritegude sooritamise ohtu sellega, et kahtlustataval sissetulekuid ei ole, kuid elab elustiili, mis eeldab suurt sissetulekut. Et mitte loobuda oma elustiilist võib isik jätkata kuritegude sooritamist. Niisiis on vahistamisega soovitud takistada isikutel narkootikumide jätkuvat käitlemist. Varguste puhul on samuti põhjuseks uute kuritegude vältimine. Kahtlustatavad on enamasti varasemalt juba korduvalt varguste eest karistatud isikud, keda iseloomustatakse isikutena, kes ei ole õiguskuulekad ja kellele varasemad karistused ei ole mõju avaldanud. Varguste puhul on isikud tihti peale mitmetes kuriteoepisoodides kahtlustatavad.

Vahistamismäärustest nähtub, et vahistamine ei ole alati esimene valik. Nimelt oli 16-el korral enne vahistamist kohaldatud kahtlustatavale ka tõkendit elukohast lahkumise keeld, kuid vaatamata sellele oli peagi neile isikutele põhjust esitada uus kuriteokahtlustus ja seejärel esitas prokurör kohtule juba taotluse isiku vahistamiseks. See näitab, et kergemaliigilisem tõkend ei olnud piisav ära hoidmaks isiku poolt uute kuritegude toimepanemist.

Vahistamismäärustest nähtub, et isik vahistatakse siis, kui ta on korduvalt kuritegusid toime pannud või kui ta hoidub kriminaalmenetlusest kõrvale. Kuid on ka näiteid, kus isikut ei ole varem kriminaalkorras karistatud. Varasemalt kriminaalkorras karistamata isikute vahistamise põhjuseks oli kriminaalmenetlusest kõrvale hoidmise oht või siis asjaolu, et isik juba oli hakanud menetlusest kõrvale hoiduma. Need olid isikud, kelle alaline elukoht ei ole Eestis ning kes olid ise avaldanud, et soovivad Eestist lahkuda või siis oli sellise soovi kohta kogutud tõendeid. Seejuures elukoha puudumine ei olnud iseseisvaks vahistamise aluseks, sellistel juhtudel esines ka muid asjaolusid. Varasemalt karistamata isikud, kelle puhul nähti ohtu isiku pakku minekuks toodi vahistamise põhjuseks asjaolu, et kogutud tõenditest nähtub, et isikut on alust kahtlustada pikaajalises seaduse rikkumises.

Kriminaalmenetlusest kõrvale hoidumise ohtu toetas ka varasem käitumine eelnevates kriminaalmenetlustes. Ühel juhul oli kohtumääruses välja toodudprokuröri taotluses kirjeldatud isa eeskuju oht. Nimelt oli kahtlustatava isa asunud menetlusest kõrvale hoiduma ning teatanud, et ei kavatse istungile tulla ning ei kavatse ka Eestisse tagasi tulla. Prokurör leidis, et hoiakud ja väärtushinnangud kujunevad kasvatustegevuse käigus ning seetõttu on suur tõenäosus, et isik isast selles küsimusest eeskuju võtab. Tuleb märkida, et kahtlustataval olid isaga omavahelised usalduslikud suhted ning isik oli suuri rahasummasid isa arvele kandnud. Samuti põhjendati kriminaalmenetlusest kõrvale hoidumise ohtu sellega, et eesootava reaalse vanglakaristuse kartuses võib isik pakku minna.²³³

Vaadeldud kohtumäärustest vaid 5%-l jättis kohus prokuröripoolse vahistamistaotluse rahuldamata. Vahistamismäärustes on põhjalikult selgitatud ka prokuröride taotlusi ning seetõttu saab öelda, et prokuröride taotlused on põhjendatud ja seaduspärased. Viimast toetab ka niivõrd väike vahistamistest keeldumise protsent. Mõningatel juhtudel, kui prokurör oli taotluses kajastanud mõlemad vahistamisalused, siis kohus alati mõlema alusega ei nõustunud.

Vahistamisest keeldumisel möönas kohus ühel juhul, et isik oli kannatanute suhtes käitunud tõepoolest vägivaldselt, kuid kohus ei pidanud uute kuritegude toimepanemise tõenäosust suureks, sest isik oli toimunu analüüsimisel olnud realistlik ning kahetses siiralt juhtunut. Lisaks oli isikul selleks hetkeks tegevusplaan enda ravimise osas ja motiiv õiguskuulekalt käituda.²³⁴ Vahistamistaotluse rahuldamata jätmise põhjuseks oli teisel juhul põhjendatud

---

²³³ Tartu Maakohtu 06.03.2015 kohtumäärus kriminaalasjas nr 1-15-1170.

²³⁴ Tartu Maakohtu 29.09.2014 kohtumäärus kriminaalasjas nr 1-14-8092.

kahtluse puudumine. Kolmandal juhul anti alaealisele tütarlapsele justkui võimalus ennast veel parandada. Nimelt vangistus lapsealasele on siiski äärmuslik ning kohus leidis, et isiku käitumist on esmajärjekorras võimalik mõjutada meditsiiniliste meetmetega.²³⁵ Kahjuks veidi aega hiljem oli prokuröri taaskord põhjus esitada sama tütarlapse osas vahistamisaotlus ja seekord kohus juba vahistas alaealise. Ka neljandal juhul leidis kohus, et isiku käitumist on võimalik mõjutada meditsiiniliste meetmetega.²³⁶

Ühe Tartu Maakohtu vahistamisest keeldumise määruse Tartu Ringkonnakohus tühistas. Nimelt ringkonnakohus leidis, et on alust karta, et isik võib vabaduses toime panna uusi kuritegusid ning isiku teod olid muutunud järjest raskemaks ja ohtlikumaks. Ringkonnakohus kritiseeris, et eeluurimiskohtunik on liigselt uskunud kahtlustatava selgitusi ja lubadusi.²³⁷

Üle pooltele vahistamismäärustele esitati määruskaebus, kuid vaid kolmel juhul Tartu Ringkonnakohus rahuldaski määruskaebuse. Ühel juhul ringkonnakohus leidis, et kohtu selgitused on ebapiisavad ja üksnes põhjendatud kahtlus ei anna alust vahistamiseks.²³⁸ Käesoleva töö autori hinnangul oli nimetatud kohtumääruse näol tegemist ainsa lahendiga sajast määrusest, kus ei olnud põhjendatud vahistamist. Lisaks leidis ringkonnakohus ühe määruskaebuse puhul, et tõkend vahistamine tuleks asendada elektroonilise valvuga.²³⁹ Vahistamismääruste niivõrd väike tühistamiste protsent näitab vahistamismääruste põhistatust ja õiguspärasust.

Vahistamismääruste puhul märkas käesoleva töö autor, et mitmetes määrustes oli väga põhjalikult kirjeldatud, millele rajaneb kuriteokahtlustus ning välja oli toodud ka lisaks kriminaaltoimiku tõendite loetelu. Töö autor leiab, et selline tõendite nimekiri ei ole vajalik. Oluline on eelkõige selge põhjendus, millistest asjaoludest ja tõenditest tulenevalt on kohus veendumusel, et tegemist on põhjendatud kuriteokahtlusega. Tuleb märkida, et tegelikult ei anna eeluurimiskohtunik lõplikku hinnangut kogutud tõenditele ja ei tee otsust kahtlustatava süüküsimuses, vaid ta peab tegema järelduse, kas kahtlustus on esitatud isikule põhjendatud või ei.

---

²³⁵ Tartu Maakohtu 13.02.2014 kohtumäärus kriminaalasjas nr 1-14-1367.

²³⁶ Tartu Maakohtu 10.10.2014 kohtumäärus kriminaalasjas nr 2-14-8427.

²³⁷ Tartu Maakohtu 22.02.2014 kohtumäärus kriminaalasjas nr 1-14-1696.

²³⁸ Tartu Maakohtu 08.02.2014 kohtumäärus kriminaalasjas nr 1-14-1167.

²³⁹ Tartu Maakohus 30.07.2014 kohtumäärus kriminaalasjas nr 1-14-6402.

Varasemalt on vahistamismäärustele ette heidetud, et ei kajastata prokuratuuri poolt esitatud taotluse sisu, ei nähtu määrusest, millest järeldeb kohus kriminaalmenetlusest kõrvale hoidumist ja jätkuvate kuritegude toimepanemise ohtu ning vahistamismäärused on sõnastuselt sarnased.²⁴⁰ Ka Eerik Kergandberg on oma kõnes kohtunike IX korralisel täiskogul nentunud, et meie kohtupraktikas on vahistamisega probleeme vahistamisvajaduse põhjendamisega²⁴¹. Käesoleva töö autori poolt analüüsitud Tartu Maakohtu määruste pinnalt saab öelda, et praegune olukord on vastupidine. Vahistamismäärustes sisaldub prokuratuuri taotlus, võib-olla isegi liiga põhjalikult, määrustes nähtub, miks on kohus veendumusel, et isik võib kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduda ja jätkuvalt kuritegusid toime panna, tegemist ei ole ühelauseliste tõdemustega, et esineb alus vahistamiseks. Maakohus on omapoolses põhjenduses toonud uusi põhjendusi lisaks prokuratuuripoolses taotluses sisalduvale. Määrustes mingil määral esineb trafaretsust, kuid siiski on põhjendus seotud just selle konkreetse kahtlustatavaga. Lisaks on määrustes kirjeldatud isikut, kui kuriteo toimepanemises kahtlustatavat isikut, välditud on seisukohta, et isik on toime pannud kuriteo. Selline seisukoht oleks ränk eksimine süütuse presumptsiooni suhtes.

Käesoleva töö autori seisukohalt on probleemiks vahistatute varasem karistatavus. Nimelt 68%-il oli määrustes märgitud, et tegemist on varasemalt kriminaalkorras karistatud isikuga. Tihti peale oli selliseid isikuid alust kahtlustada uues kuriteos peagi peale vangistusest vabanemist. See näitab ilmekalt, et varasemad karistused ei ole isikuid mõjutanud õiguskuulekalt elama, vastupidiselt näitavad nad oma käitumisega väär suhtumist nii eelmistesse karistustesse, kui ka seaduskuulekusse üleüldse. Kindlasti on muret tekitavaks ka see, et 26%-il vahistatutest oli tegemist isikutega, kes olid katseajal. Need isikud on teadlikud tagajärgedest, mis kaasnevad katseajal uute kuritegude toimepanemisega, kuid siiski on neid isikuid põhjust kahtlustada mitmetes kuriteoepisoodides.

Järgmiselt on välja toodud näiteid põhjendustest, kuidas on Tartu Maakohus motiveerinud vahistamismääruseid:

„Isiku puhul, keda on korduvalt üldohtlike samaliigiliste kuritegude toimepanemise eest süüdi mõistetud, kuid kes siiski on katseajal jätkanud sarnaste kuritegude toimepanemist, on negatiivne prognoos, et ta võib vabaduses taas toime panna uusi kuritegusid, ülikõrge.

²⁴⁰ T. Reinthal. Vahistamised Eestis – liiga palju või liiga vähe? – Juridica X/2007, lk 677.

²⁴¹ E. Kergandberg. EIK kriitika Eesti kohtusüsteemi suhtes – kas põhjus kohtuniku töö hindamiseks. Kõne kohtunike IX korralisel täiskogul 11.02.2010, lk 1. Arvutivõrgus: http://www.riigikohus.ee/vfs/957/Lisa_6_Eerik_Kergandberg_ettekanne.pdf (19.03.2015).

*Oluliseks ohuteguriks on ka kahtlustatava poolt avaldatud vastupandamatu ja seletamatu tung omada erinevaid relvi, laskemoona jm sõjandusega seonduvat. Tegemist on üldohtlike süütegudega, kus tegude läbi on ohtu seatud üldine turvalisus, mh loodud oht teiste isikute elule ja tervisele. Kuivõrd varasemad karistused pole mõjutanud isikut õiguskuulekalt elama, on alus kahtluseks, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav selleks, et ära hoida tema poolt uute kuritegude toimepanemist. Kohus nõustub prokuröriga ka teise vahistamise aluse, so kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumise ohu, olemasolu osas. Kogutud informatsioon toetab vanemprokuröri taotlusest esitatud seisukohti. Isiku puhul, keda ootab ees võimalik pikaajaline vangistus, on seda reaalsem oht, et ta võib vangistuse vältimiseks paku minna.*²⁴²

*„Kogutud tõenditest nähtub, et on põhjendatud alus arvamuseks, et isik on toime pannud kahtlustuses kajastatud varavastased teod. Kahtlustuses kajastatud kuriteoepisoodid on toime pandud ajal, kus isiku suhtes menetleti taas uut varavastast kuritegu, ja vaid mõni kuu peale viimase karistuse lõplikku ärakandmist. Isiku puhul, keda on korduvalt varavastaste kuritegude toimepanemise eest karistatud, kuid kes siiski jätkab kuritegude toimepanemist, mh ka samaliigiliste, on negatiivne prognoos, et ta jätkab vabaduses kuritegude toimepanemist, ülikõrge. Seega on alus kahtluseks, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav selleks, et ära hoida isiku poolt uute kuritegude toimepanemist. Samuti on olemas reaalne oht, et isik võib taas hakata kõrvale hoiduma kohtueelsest uurimisest ja kohtust.*²⁴³

„Eeluurimiskohtunik leiab, et prokuröri poolt esitatud taotlus on osaliselt põhjendatud. Isikut on varasemalt karistatud kahel korral. Kehtivaid väärteokaristusi on neli. Kogutud tõendid viitavad põhjendatud kahtlusele, et isik on rikkunud kohtu poolt kohaldatud lähenemiskeeldu ja tekitanud taas olukorra, kus kannatanu on tundnud end ohus olevana. Isik on oma iseloomult vägivaldne. Kohus on seisukohal, et olukorras, kus tuleb kaaluda eaka kannatanu ja kahtlustatava põhiseaduslike õiguste tagamise vahel, on põhjendatud riivata isiku põhiseaduslikku õigust vabadusele kui ta ei ole näidanud üles õiguskuulekust järgida kohtu poolt kehtestatud keeldu. Kohus ei saa tolereerida olukorda, kus eakas isik peab pidevalt elama hirmus oma lähedasi sissetungi ees ja tunnetab ohtu oma vaimsele ja füüsilisele tervisele. Kohus ei nõustu prokuröriga aga selles, et käesoleval juhul oleks kriminaalasjas

---

²⁴² Tartu Maakohtu 13.06.2014 kohtumäärus kriminaalasjas nr 1-14-5251.

²⁴³ Tartu Maakohtu 21.04.2014 kohtumäärus kriminaalasjas nr 1-14-3517.

tõendatud reaalne oht, et isikul oleks tahe kohtueelsest uurimisest või kohtust eemale hoiduda.“²⁴⁴

*„Isik, kes on varem tegelenud samaliigilise ebaseadusliku tegevusega ning jätkab seda ka aastaid hiljem, võib seda kergemini jätkata seda tegevust tulevikus, sest talle on teada nii isikud, kes narkootilist ainet saavad talle anda/müüa kui ka isikud, kes seda osta soovivad. Uute samaliigiliste kuritegude toimepanemise oht on seda suurem, et isik on ise pikaajaline narkootiliste ainete tarbija. Isik ei osanud täpsustada ei oma töökohta ega ka konkreetseid sissetulekuid. On alust arvata, et isik vähemalt osaliselt elatub kuritegelikul teel saadud rahast. Seega võib teda kallutada uusi kuritegusid toime panema ka varaline olukord.“*²⁴⁵

Esitatud näited on äramärkimist väärt, sest need näitavad Tartu Maakohtu põhjalikku suhtumist isiku vabaduse võtmise küsimuse otsustamisel. Nendes näidetes ei esine trafaretsust, sest igale isikule on lähenetud individuaalselt arvestades igat konkreetset olukorda.

---

²⁴⁴ Tartu Maakohtu 23.01.2014 kohtumäärus kriminaalasjas nr 1-14-622.

²⁴⁵ Tartu Maakohtu 08.03.2014 kohtumäärus kriminaalasjas nr 1-14-2135.

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö eesmärk oli analüüsida vahistamist ja vahistuse põhjendatuse kontrolli olemust ning probleeme, mis sellega kaasneda võivad ning kas kriminaalmenetluses vahistamise kohtumäärused on ikka küllaldaselt põhjendatud ja motiveeritud ning seega õigustatud. Eesmärgiks oli ka uurida vahistamise ja vahistamise põhjendatuse kontrolli mõistet, vahistamise aluseid ja korda kriminaalmenetluses ning vahistamise korra regulatsiooni teistes riikides.

PS-is sisalduv ülim põhiseaduslik väärtus ütleb, et igal inimesel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusele. Samas on olukordi, kus vabaduse võtmine on üldistes huvides õigustatud. PS lõige 3 kohaselt võib vabaduse võtta kuriteo või haldusõigusrikkumise ärahoidmiseks, sellises õigusrikkumises põhjendatud kahtlustatava toimetamiseks pädeva riigiorgani ette või tema pakkumineku vältimiseks. Vahistamise puhul tulebki kohtul kaaluda, kas isikult vabaduse võtmine on üldistes huvides õigustatud või mitte. Vahistamine on kriminaalmenetluse tagamisel äärmuslik iseloom ja selle kohaldamisel kaasneb põhiõiguste riive, sest vahistamise rakendamisel võetakse vabadus isikult, kelle suhtes pole veel jõustunud süüdimõiste ning vabaduse võtmist ettenägev kohtuotsus. Neid isikuid ei saa käsitleda süüdlastena, sest neil lasub põhjendatud kahtlus. Vahistamise kohaldamine tõkendina on lubatav vaid juhul, kui kriminaalmenetluse toimetamise huvidest lähtuvalt ei ole leebema tõkendi rakendamine põhjendatud. Lisaks sellele, et vahistamine niivõrd intensiivselt riivab põhiõigusi, loetakse vahistamist kahjulikuks ka oma mõju poolest, mida see isikule avaldab. Nimelt kinnipidamisasutuses võib isik omaks võtta kriminaalse käitumise. Selline oht on eriti suur kergesti mõjutatavate ja noorte inimeste puhul.²⁴⁶

Niisiis on väga oluline, et vahistamismäärused oleksid seaduspärased ja põhjendatud. Kohtueelses menetluses on kahtlustatava ja süüdistatava vahistamise vajalikeks eeldusteks esmalt põhjendatud kuriteokahtlus, kuid vaid kuriteokahtluse olemasolust ei piisa vahistamiseks, kuna selle esinemine on eelduseks ka teiste tõkendite kohaldamisel. Kohus peab tuvastama ja määruks põhjendama ka § 130 lõikes 2 nimetatud vahistamisaluse, kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumise või kuritegude jätkuva toimepanemise kahtluse olemasolu.

---

²⁴⁶ Ü. Madise, P. Pikamäe, J. Sootak. Vangistuseseadus, kumm vlj §-id 1-109. Tallinn: Juura 2014, lk 28.

Seejuures KrMS § 130 lg 3 alusel ei või kahtlustatav või süüdistatav olla vahistatud üle kuue kuu kohtueelses menetluses. Erandlikel asjaoludel võidakse pikendada vahi all pidamise tähtaega üle kuue kuu. Sellist lahendust tasakaalustab vaieldamatult isiku õigus taotleda vahistamise põhjendatuse kontrolli iga kahe kuu tagant ning kui isiku vahi all pidamise tähtaega on pikendatud üle kuue kuu, kontrollib eeluurimiskohtunik vahistuse põhjendatust vähemalt ühe korra kuus kontrollimise taotlemisest sõltumata ja määrab vahistatule kaitsja, kui see puudub.

Kui aga isikult on vabadus võetud aluseta, siis on tal õigus hüvitusele. Nimelt on Riigikohus nentinud, et PS §-idest 32 ja 12 tuleneb riigi kohustus maksta kohtueelses kriminaalmenetluses õiguspärase vahistamisega omandipõhiõiguse riivamisel õiglast hüvitist juhul, kui vahistamine riivab üksikisiku omandipõhiõigust rohkem, kui seda õigustab talumiskohustus üldistes huvides.²⁴⁷ Sellisel juhul pole võimalik saavutada õiglast tasakaalu üldiste huvide ja üksikisiku õiguste vahel ilma hüvitist maksmata.²⁴⁸

Töö autor uuris ka teistes riikides kehtivat vahistamise regulatsiooni. Töö autori poolt uuritud riikide vahistamise regulatsioonidest eristus selgelt Venemaa Föderatsioon, kus oli kehtiv pikk ja keeruline vahistamise aja pikendamise kord. Teiste Euroopa Liidu liikmesriikides kehtiva regulatsiooniga on Eestis kehtiv kord sarnane ning Eesti vahistamisalused esinevad ka teiste riikide seadustes. Eestis kehtiv regulatsioon on selge ja arusaadava ülesehitusega. Kindlasti annavad mõtteainet Eestile nende riikide seadusandlused, kus on leitud, et teatud juhtudel võib inkrimineeritava teo ohtlikkus olla aktsepteeritav ühe vahistamise alusena.

Peagi aga ootavad ees muudatused vahistamise regulatsiooni osas, nimelt jõustuvad vastavad muudatused KrMS-is 01.09.2016. Seaduse muudatuse alusel muutub kohtueelses menetluses vahistamine etapiliseks. Nimelt esimese astme kuritegudes antakse korraga luba vahi all pidamiseks kuni kaheks kuuks ning teise astme kuritegudes üheks kuuks. Vahi all pidamise tähtaega on seejärel võimalik pikendada prokuröri põhistatud taotluse alusel eeluurimiskohtuniku määrusega kahe kuu kaupa, arvestades samal ajal vahi all pidamise maksimaalset tähtaega. Teatud juhtudel on kohane, kui kohus annab esialgse vahistamise tähtajaks lühema ajavahemiku kui 6 kuud või kui vahistamise põhistatust kontrollitakse varem

---

²⁴⁷ E. Kergandberg. Kas kriminaalmenetlusega saab tekitada kahju? Kui saab, siis mis Eesti Vabariigis pärast seda juhtuda võib? – VIII/2011, lk 632.

²⁴⁸ RKÜKo 3-3-1-69-09.

kui kahe kuu möödumisel.²⁴⁹ Seejuures tähtis on, et kohus saaks anda hinnangu konkreetset vahistatavat puudutavatele asjaoludele ja vastavalt sellele võtta seisukoha, kas ja millise tähtajaga tõkend on konkreetsel juhul kohane ja proportsionaalne.²⁵⁰

Seejärel uuris käesoleva töö autor isikute vahistamise dünaamikat kohtu praktikas. Vaadates vahistatute arvu aastate lõikes, on näha, et vahistatute arv on langevas tendentsis. Vahistatute arvu langus võib olla tingitud sellest, et prokurörid kergemaliigiliste kuritegude puhul alati vahistamistaotlust ei esita. Põhjus võib olla ka kinnipidamisasutuste ülerahvastatuse vältimises ning samuti võib vahistatute arvu langus viidata asjaolule, et vahistamist kasutatakse viimase abinõuna ning vältimatult vajalikel juhtudel.

Kolmandas peatükis võttis töö autor uurimise objektiks Tartu Maakohtu praktika, üldistades 100 Tartu Maakohtu vahistamismäärust, mis on tehtud 2014. a ja 2015. a. Nimetatud vahistamismäärused on tehtud kohtuasjades, mille lõpplahendid on 11.03.2015. a seisuga jõustunud. Vaadeldud saja vahistamismääruse puhul vaid viiel korral Tartu Maakohus keeldus vahistamisest ning 95-el korral otsustas isiku vahistada. Kui vahistamismäärusele oli esitatud määruskaebus, siis töö autor vaatas ka Tartu Ringkonnakohtu lahendit määruskaebuse lahendamise kohta. Viimaseid oli kokku 51 ehk siis veidi üle pooltele vaadeldud vahistamismäärustele esitati määruskaebus.

Analüüsides vahistamismäärusi on näha, et kõige enam esineb vahistamismäärustes rahvatervisevastaseid ja varavastaseid süütegusid.²⁵¹ Ka eelnevatel perioodidel on just need kuriteoliigid olnud kõige levinumad. Kõige suurema osa kuritegudest, milles vahistatuid kahtlustati, moodustasid narkootilise ja psühhotroopse aine suures koguses ebaseaduslik käitlemine ja vargused.

Kui varasemalt on vahistamismäärustele nii mõndagi ette heidetud, siis käesoleva töö autori poolt analüüsitud Tartu Maakohtu määruste pinnalt saab öelda, vahistamismäärustes sisaldub põhjalikult prokuratuuri taotlus, nähtub selgelt, miks on kohus veendumusel, et isik võib kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduda ja jätkuvalt kuritegusid toime panna ning tegemist ei

---

²⁴⁹ Kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (770 SE) seletuskiri, lk 20. Arvutivõrgus: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub_file&file_id=61cc0b39-b9c5-4ada-928c-f553a66fd111& (16.03.2015).

²⁵⁰ Kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (770 SE) seletuskiri, lk 20. Arvutivõrgus: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub_file&file_id=61cc0b39-b9c5-4ada-928c-f553a66fd111& (16.03.2015).

²⁵¹ Käesoleva töö lisa 2, joonis 2 ja lisa 3, tabel 2.

ole ühelauseliste tõdemustega, et esineb alus vahistamiseks. Maakohus on määrustes omapoolses põhjenduses toonud välja uusi motiive lisaks prokuratuuripoolses taotluses sisalduvale. Määrustes mingil määral esineb trafaretsust, kuid siiski on kirjeldatud põhjendus seotud just selle konkreetse kahtlustatavaga.

Niisiis käesolevas töös leidis kinnitust hüpotees, et maakohtute vahistamismäärused kajastavad piisaval määral isiku vahi alla võtmise põhjendatust ning motiveeritust.

Käesoleva töö autori seisukohalt on probleemiks vahistatute varasem karistatavus. Nimelt 68%-il oli määrustes märgitud, et tegemist on varasemalt kriminaalkorras karistatud isikuga. Tihti peale oli selliseid isikuid alust kahtlustada uues kuriteos peagi peale vangistusest vabanemist. See näitab ilmekalt, et varasemad karistused ei ole isikuid mõjutanud õiguskuulekalt elama, vastupidiselt näitavad nad oma käitumisega väärast suhtumist nii eelmistesse karistustesse, kui ka seaduskuulekusse üldeldse. Kindlasti on muret tekitavaks ka see, et 26%-il vahistatutest oli tegemist isikutega, kes viibisid katseajal. Need isikud on teadlikud tagajärgedest, mis kaasnevad katseajal uute kuritegude toimepanemisega, kuid siiski on neid isikuid põhjust kahtlustada mitmetes kuriteoepisoodides. Käesoleva töö autor leiabki kokkuvõttes, et vahistamiste puhul ei ole probleemiks vahistamiste arv või vahistamismääruste põhjendused, vaid probleem seisneb kuritegude rohkes ja korduvas toimepanemises ning isikute sõltuvusest narkootikumidest ja alkoholist. Töö autori seisukoht on, et suuremat tähelepanu tuleks pöörata viimati nimetatud probleemide vältimisele.

Taking into custody, its bases and justification

Summary

The right to freedom and safety is one of the most important human rights since the availability and free use of many other rights and freedoms depend on it. Thus it is the stance of the Supreme Court that the right to freedom is one of the most important basic rights of the Constitution. However, legislation provides for situations where the taking of freedom is justified in the public interest.

The right to freedom is therefore not, by any means, unlimited; its purpose, first and foremost, is to protect everyone against arbitrary deprivation of liberty. Personal freedom and presumption of innocence are most seriously infringed by taking into custody. The concept of taking into custody is defined in paragraph 130 section 1 of the Code of Criminal Procedure (CCP), which states that taking into custody is a preventive measure applied to a suspect, the accused or a convict whereby a person is deprived of liberty pursuant to a court order.

This thesis deals with arrested persons against whom a criminal conviction may not be issued. These are persons that cannot be considered guilty of an offence. According to paragraph 22 of the Constitution, no one can be considered guilty of an offence until a guilty verdict has come into effect in regard to them. Custody is applied before a judgement is rendered. At the same time it is vital to take suspects and the accused into custody to prevent them going into hiding and to avoid the failure of justice, the committing of new crimes, the destruction of evidence, the influencing of witnesses etc.

The purpose of this thesis is to analyse taking into custody, the nature of and problems related to checks on the justification of taking into custody, what this can entail and whether court orders in criminal taking into custody are sufficiently reasoned and motivated and thus justified.

Taking into custody lies in taking the freedom of a suspect, an accused person or a convict in:

- 1) pre-trial proceedings at the request of the prosecutor's office or on the basis of a court order of the examining magistrate;
- 2) proceedings on the basis of a county or district judge's court order; or

- 3) enforcement proceedings on the basis of a relevant judge's (CCP paragraph 429) court order.

The basis of taking into custody may be the prevention of the circumvention of criminal proceedings, the prevention of further criminal offences or ensuring the implementation of a judgement. The preconditions in pre-trial proceedings for the arrest of a suspect or the accused person are, firstly, reasonable suspicion of a crime and secondly, a basis for arrest for the circumvention of criminal proceedings or the risk of further criminal offence. Only then can it be considered a lawful arrest.

Reasonable suspicion of a crime is the absolute prerequisite in ensuring that the aim of the deprivation of a person's liberty is a court hearing of their criminal matter, i.e. bringing the person to trial.

There is a basis for talking about reasonable suspicion of a crime in the sense of preconditions for arrest when a court comes to a firm conclusion, based on the results of on-going pre-trial proceedings, that there is a high probability that the suspect or accused is the perpetrator of or participant in a crime, i.e. that they committed a criminal act. However, the mere suspicion of an offence is not sufficient for the deprivation of a person's freedom because its existence is a prerequisite for applying all other preventive measures. The court must establish and also justify in the regulation the grounds for the arrest and the suspicion of the circumvention of criminal proceedings or of the risk of further criminal offence referred to in paragraph 130 section 2.

The risk of circumvention of criminal proceedings or of going into hiding as grounds for taking into custody is directly related to the need to ensure that criminal proceedings are conducted, i.e. that a person is available for proceedings to be conducted against them. Circumvention of criminal proceedings means a person's intentional behaviour in an attempt to avoid the conducting of proceedings against them. This may, in principle, lie in actions or inaction.

An indicator of the risk of going into hiding could be the person's previous behaviour in the same or other criminal proceedings or if they fail to appear when called to do so by the body conducting proceedings without a reasonable excuse. The person's strong personal links to a

foreign county (family and work), the nature of the act to be examined in the proceedings and the severity of the punishment that may be imposed can be taken into consideration.

The suspicion of further criminal offence as a basis for arrest is felt to be problematic in some specialist literature. Namely, when we have the right to assume that a person who commits a crime – and thereby a presumably committed crime – may continue to commit such supposed crimes is considered questionable. In a number of countries these grounds for arrest can only be used in regard to very specific crimes or people when there is reason to talk about a particular addiction or deviant behaviour (for example, crimes of sexual violence, drug addiction or people with tendencies towards kleptomania).

The risk of committing further crimes is related to the criminal proceedings but also has a clear special preventive purpose. Relying on this when arresting a person is particularly justified when the alleged future offence is related to the obstruction of the criminal proceedings.

An arrest warrant must contain information on the suspicion of a crime, i.e. a description of the facts and a legal assessment of the offence. These, of course, must be consistent, i.e. the description of the act of the person accused must comply with the specific characteristics of a criminal offence. However, the warrant cannot be confined to single-sentence findings that a reasonable suspicion of a crime exists based on the materials of the case, or that a judge is convinced of its existence. In its judgements, the ECHR has said that it is not enough either to merely have general discussions or standard formulations or a listing of evidence of a criminal file.

Clear reasons must be presented in the arrest warrant as to the circumstances and evidence based on which there is a reasonable suspicion of a crime in the opinion of the court. The Supreme Court has held that the court must provide evidence of the conclusion made in the presence or absence of the suspected offence and provide reasons for this, although not in as much depth as resolving the question of fault in the judgment of the person. The arrest warrant must set out the basis for the arrest, which must also form the basis of the justification for the arrest contained therein. Reasons of a general nature are not enough in the case of grounds for arrest: meaningful analysis based on concrete facts is required. The reasons for doing so must adhere to the principles expressed in the practice of the Supreme Court about the content of grounds for arrest. However, the court does not have to analyse the

admissibility of evidence as thoroughly when evaluating the reasonability of suspicion of an offence as is required for the trial of the accused in deciding the question of guilt.

The initiator of arrest proceedings in pre-trial investigations is the prosecutor leading the investigation, who, upon the existence of grounds for arrest, drafts the request for arrest and promptly informs the suspect or accused (and, at their request, their attorney) of its drafting. The person must be presented to a preliminary investigation judge to decide on arrest, including the prolonging of arrest. This is arrest as deprivation of liberty as a central guarantee of the assurance of legality.

It is important to distinguish between pre-trial proceedings and court proceedings in the case of the custody period. The maximum term of custody has been an object of heated legal policy debate at various times. A sort of compromise solution originating in CCP paragraph 130 sections 3 and 3¹ is such that a person can generally be held in custody for a maximum of six months in pre-trial proceedings (whereas this term does not include provisional custody in a foreign country and by analogy time spent in extradition custody in a foreign country), but this deadline could be extended at the request of the attorney general. The deadline can be extended in particular in the case of the special complexity or scope of the criminal case or exceptional circumstances arising from international cooperation in criminal proceedings. This is a highly exceptional measure: it requires special justification and cannot solely be due to the omissions of a state in criminal proceedings.

This solution is arguably offset by the person's right to request the verification of the reasons for arrest every two months, and if the custody period of the person has been extended beyond one month the investigating judge must examine the reasons for arrest at least once a month regardless of any request for verification and assign an attorney to the prisoner if they do not already have one.

As the rights of a person subjected to them are significantly restricted in the application of preventive measures, the person must be given the opportunity to request the regular judicial review of whether the application of preventive measures remains justified. The corresponding right also derives from ECHR item 5 section 4. The obligation of periodic verification is also associated with ECHR item 5 section 3, which states that a prisoner has the right to a legal process within a reasonable time or to release pending trial. According to the views of both Estonian case law and the ECHR, the need to keep a person in custody must be

justified for the entire period spent in custody until a verdict is reached, meaning that the initial justified arrest warrant is not enough.

CCP paragraph 137 section 1 provides an opportunity for the verification of the continued justification of arrest on the person's own initiative every two months and the verification of bail justification every four months. The perception of the difference between time periods is due to the assumption that arrest is a preventive measure which infringes fundamental rights the most, justifying the reasonableness of its frequent monitoring, although in the case of the two-month period it can be questioned whether it is a sufficiently short period of time to ensure the rights of the person subject to the preventive measures. This should, of course, be accompanied by checks by the prosecutor as the head of the pre-trial proceedings into the justification of arrest. Nobody should be held in custody on presumption for longer than is absolutely necessary for the criminal proceedings.

The third chapter gives a throughout overview of how the taking into custody is applied in practice. Author of this master's thesis analysed 100 arrest warrants of Tartu County Court. In conclusion the author finds that the research hypothesis was confirmed. Tartu County Court arrest warrants were justified. Author of this master's thesis believes that the number of arrest warrants or the justification of the arrest isn't the problem. The problem is the number of crimes.

KASUTATUD MATERJALID

Kirjandus

1. A. Aarnio. Õiguse tõlgendamise teooria. Tallinn: Juura 1999.
2. N. Aas. Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2010. aastal. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/Riigi%20peaprokur%C3%B6ri%20%C3%BClevaade%20Riigikogu%20p%C3%B5hiseaduskomisjonile%202010.pdf (19.03.2015).
3. N. Aas. Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2011. aastal. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/Riigi%20peaprokur%C3%B6ri%20%C3%BClevaade%20Riigikogu%20p%C3%B5hiseaduskomisjonile%202012.pdf (19.03.2015).
4. N. Aas. Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2012. aastal. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/riigi_peaprokur%C3%B6ri_ettekanne_pohiseaduskomisjonile_2013_0.pdf (19.03.2015).
5. N. Aas. Riigi peaprokuröri ülevaade Riigikogu põhiseaduskomisjonile seadusega prokuratuurile pandud ülesannete täitmise kohta 2013. aastal. Arvutivõrgus: http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/riigi_peaprokur%C3%B6ri_ettekanne_pohiseaduskomisjonile_16_06_2014.pdf (16.03.2015).
6. A. Ahven, U. Klopets, K. Kraas, K.-C. Kruusmaa, A. Leps, P. Lindsalu, K. Palu, R. Rohtla, J. Salla, L. Surva, K. Tamm, B. Tammiste. Kuritegevus Eestis 2014. Kriminaalpoliitika uuringud 20. Tallinn 2015. Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/www.kriminaalpoliitika.ee/files/elfinder/dokumendid/kuritegevuse_at_2015_0.pdf (29.03.2015).
7. A. Ahven, U. Klopets, A. Leps, P. Lindsalu, J. Salla, L. Surva, K. Tamm. Kuritegevus Eestis 2011. Kriminaalpoliitika uuringud 16. Justiitsministeerium. Tallinn 2012. Arvutivõrgus: http://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/kuritegevus_eestis_2011.pdf (19.03.2015).
8. M. Bohlander. Principles of german criminal procedure. Oxford and Portland, Oregon: studies in international & comparative criminal law 2012.

9. A. Buldas. Kriminaalseaduste kogu. Tallinn: Estotrükk 1935.
10. D. Clark. Bevan & Lidstone's The Investigation of crime: A Guide to the law of criminal investigation, 3rd edition. Butterworths: LexisNexis 2004.
11. Euroopa Inimõiguste kohtu teatmik. Arvutivõrgus: www.riigikohus.ee/?id=535 (16.03.2015).
12. Fair Trials International: Pre-trial detention comparative research, 2012. Arvutivõrgus: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/appendix_2_-_comparative_research_en.pdf (16.03.2015).
13. J. Ginter, A. Plekksepp, A. Soo, M. Kairjak, A. Kangur, T. Mets. Analüüs isikute põhiõiguste tagamisest ja eeluurimise kiirusest kriminaalmenetluses, uuringu aruanne. Tartu Ülikool 2013. Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/www.kriminaalpoliitika.ee/files/elfinder/dokumendid/analuu_isikute_pohioiguste_tagamisest_ja_eeluurimise_kiirusest_kriminaalmenetluses.pdf (16.03.2015).
14. E. Kergandberg, T. Järvet, T. Ploom, O. Jaggo. Kriminaalmenetlus 2. trükk. Tallinn: Sisekaitseakadeemia 2008.
15. E. Kergandberg. Kas kriminaalmenetlusega saab tekitada kahju? Kui saab, siis mis Eesti Vabariigis pärast seda juhtuda võib? – VIII/2011.
16. E. Kergandberg. Menetlustoimingute süsteem kui kohtumenetluse sisu. – Juridica VII/1996.
17. E. Kergandberg, P. Pikamäe. Eesti uue kriminaalmenetluse seadustiku lähtekohad. – Juridica, 9, 2000.
18. E. Kergandberg, P. Pikamäe. Kriminaalmenetluse seadustik, kommenteeritud väljaanne, Tallinn: Juura 2012.
19. E. Kergandberg, H. Salmann, H. Jõks, A. Pärsimägi, R. Teeveer, M. Vutt, M. Eerik, M. Sedman. Kohtute aastaraamat 2009. 2010 Tartu. Arvutivõrgus: http://www.riigikohus.ee/vfs/998/Kohtute_aastaraamat_2009.pdf (18.04.2015).
20. E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus, Tallinn: Juura 2006.
21. U. Klopets. Vahistamiste analüüs. Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika osakond. Tallinn 2009. Arvutivõrgus: http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/www.kriminaalpoliitika.ee/files/elfinder/dokumendid/vahistamiste_analuus._justiitsministeerium._2009.pdf (19.03.2015).
22. Kriminaal kohtupidamise seaduse teesid. Kohtuministeeriumi kodifikatsiooni osakonna väljaanne. Tallinn: Keskvangimaja 1928.

23. Kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (770 SE) seletuskiri. Arvutivõrgus:
http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub_file&file_id=61cc0b39-b9c5-4ada-928c-f553a66fd111& (16.03.2015).
24. U. Krüger. Kriminaalmenetlus: Tõendamine kohtueelses menetluses. Tallinn: Sisekaitseakadeemia 2007.
25. L. B. Langsted, P. Garde, V. Greve, Criminal Law in Denmark. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International BV 2011, Arvutivõrgus:
http://books.google.ee/books?id=bgaYQRLJSu0C&pg=PA215&lpg=PA215&dq=pre-trial+detention+in+denmark&source=bl&ots=lsvrJAYW4g&sig=X2M5au5s_ooR1wqt9bB-fEzhWNE&hl=et&sa=X&ei=OgRzVJTEBaT-ygPeo4LQAQ&ved=0CD0Q6AEwBTgK#v=onepage&q&f=false (16.03.2015).
26. B. Levin, H. Randalu, K. Paas, J. Adojaan, O. Püssa, I. Rummel, V. Raudsalu, B. Heiman, B. Varm, H. Roop I. Rebane, K. Mägi. Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeks, kommenteeritud väljaanne, Tallinn 1965.
27. U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses. Tallinn: Juura 2012.
28. U. Lõhmus. Põhiõigustest kriminaalmenetluses, teine, täiendatud ja ümbertöötatud väljaanne. Tallinn: Juura 2014.
29. U. Lõhmus. Õigus vabadusele ja turvalisusele. – Juridica III/1996.
30. Ü. Madise, B. Aaviksoo, H. Kalmo, L. Mäliksoo, R. Narits, P. Pruks, P. Vinkel. Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Kolmas, täiendatud väljaanne. Tallinn: Juura 2012.
31. Ü. Madise, P. Pikamäe, J. Sootak. Vangistuseseadus, kommenteeritud väljaanne §-id 1-109, Tallinn: Juura 2014.
32. R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja -vabaduste kaitse. Tallinn: Juura 2004.
33. K. Matto. Kriminaalkohtupidamise seadustik kommentaaridega. Tallinn: Ühiselu 1935.
34. P. Pikamäe. Õigus- ja kohtusüsteemi areng. Ettekanne kohtunike täiskogul 14.02.2014. Arvutivõrgus:
http://www.riigikohus.ee/vfs/1664/Lisa_nr_3_Priit%20Pikamae.pdf (18.04.2015).
35. I. Rebane. Riigikohtu kriminaalosakonna lahendeid. Tartu: Ilutrükk 1940.
36. T. Reinthal. Vahistamised Eestis – liiga palju või liiga vähe? – Juridica X/2007.
37. Riigi peaprokuröri juhis 29.06.2007 nr RP-1-4/07/8. Arvutivõrgus:
http://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/Riigi%20peaprokur%C3%B6ri%20juhis-

%20alaealiste%20%C3%BChetaoliseks%20erikohtlemiseks%20krim.menetluses%2028.06.2007.pdf (16.03.2015).

38. J. Sootak. Kodifitseerimine, õigussüsteem ja terminoloogia karistusõiguse näitel. Tallinn: Juura 1/2014. Arvutivõrgus:

http://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/jaan_sootak._kodifitseerimine_oigussusteem_ja_terminoloogia_karistusoiguse_naitel.pdf (16.03.2015).

39. A. Suik. Isiku vahi alla võtmine – ühepoolne kohtulik arutelu. – Juridica IV/1997.

40. R. Teeveer, M. Eerik, H. Jõks, E. Kergandberg, A. Pärsimägi, H. Salmann, M. Sedman, E. Rohtmets. Kohtute aastaraamat 2012, 2013 Tartu. Arvutivõrgus:

http://www.riigikohus.ee/vfs/1467/Kohtute_aastaraamat2012_veeb.pdf (16.03.2015).

41. R. Teeveer, I. Nõmm, V. Saarmets, T. Tampuu, T. Uusen-Nacke, T. Talviste, I. Kull. Kohtute aastaraamat 2013, 2014 Tartu. Arvutivõrgus:

http://www.riigikohus.ee/vfs/1725/Kohtute_aastaraamat_2013.pdf (16.03.2015).

42. S. Trechsel. Human Rights in Criminal Proceedings. Oxford: Oxford University Press 2005.

Õigusaktid

43. Criminal Procedural Code of the Russian Federation. Arvutivõrgus: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/4248/file/RF_CPC_2001_am03.2012_en.pdf (16.03.2015).

44. Criminal Procedure Law of the Republic of Latvia. Arvutivõrgus: http://www.vvc.gov.lv/export/sites/default/docs/LRTA/Likumi/Criminal_Procedure_Law.doc (16.03.2015).

45. Eesti Vabariigi põhiseadus. – RT 1992, 26, 349 ... RT I, 27.04.2011, 2.

46. Euroopa nõukogu raamotsus, 13.06.2002. a, Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (2002/585/JSK) – ELT L 190, 18.07.2002.

47. Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (täiendatud protokollidega nr. 2, 3, 5 ja 8) ning selle lisaprotokollide nr 1, 4, 7, 9, 10 ja 11 ratifitseerimise seadus – RT II, 1996, 11, 34.

48. Keisri Aleksandri Tõise Kohtuseadused, keisri Aleksandri Aleksandrovitshi käsu pääle väljaantud. Tallinn: Mathiesen 1889.

49. Kriminaalmenetluse koodeks – ENSV Ülemnõukogu Teataja 1961, 1, 4... RT I 2004, 27, 176.

50. Kriminaalmenetluse seadustik. – RT I 2003, 27, 166.

51. Kriminaalmenetluse seadustik. – RT I 2003, 27, 166 ... RT I, 12.07.2014, 8.
52. Kriminaalmenetluse seadustik. – RT I 2003, 27, 166 ... RT I, 19.03.2015, 23.
53. Pakkokeinolaki. Arvutivõrgus: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110806> (16.03.2015).
54. Riigi poolt isikule alusetult vabaduse võtmisega tekitatud kahju hüvitamise seadus - RT I 1997, 48, 775 ... RT I, 10.06.2011, 4.
55. Свод законов Российской Империи, том 10. Sankt Peterburg 1867.
56. The German Code of Criminal Procedure. Arvutivõrgus: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stpo/englisch_stpo.html#p0860 (16.03.2015).
57. Vangistusseadus – RT I 2000, 58, 376 ... RT I, 12.07.2014, 10.
58. VNFSV kriminaalprotsessi koodeks, ametlik tekst muudatustega kuni 1. augustini 1944. Tartu: Teaduslik Kirjandus 1947.

Kohtupraktika

Euroopa Inimõiguste Kohtu otsused

59. EIKo 01.07.1961, 332/57, *Lawless vs. Iirimaa*.
60. EIKo, 27.06.1968, *Neumeister vs. Austria*.
61. EIKo 27.06.1968, 2122/64, *Wemhoff vs. Saksamaa*.
62. EIKo 16.07.1971, 2614/65, *Ringeised vs. Austria*.
63. EIKo 06.11.1980, 7367/76, *Guzzardi vs. Itaalia*.
64. EIKo 23.02.1984, 9019/80, *Luberti vs. Itaalia*.
65. EIKo 30.08.1990, 12244/86, 12245/86, 12383/86, *Fox, Campbell ja Hartley vs. Ühendkuningriik*.
66. EIKo 15.02.2005, 55939/00, *Sulaoja vs. Eesti*.
67. EIKo 21.06.2005, 73270/01, *Pihlak vs. Eesti*.
68. EIKo 16.03.2010, 10317/03, *Ümit Isik vs. Türgi*.
69. EIKo 16.12.2010, 33579/04, *Borotyuk vs. Ukraina*.
70. EIKo 20.12.2011, 71092/01, *Zandbergs vs. Läti*.
71. EIKo 11.09.2013, 19279/03, *Bannikov vs. Läti*.
72. EIKo 19.12.2013 429/12, *Tunis vs. Eesti*.

Riigikohtu lahendid

73. RKHKO 3-3-1-55-12	74. RKKKm 3-1-1-1-12

- 75. RKKKm 3-1-1-9-12
- 76. RKKKm 3-1-1-27-97
- 77. RKKKm 3-1-1-30-08
- 78. RKKKm 3-1-1-32-12
- 79. RKKKm 3-1-1-59-06
- 80. RKKKm 3-1-1-80-07
- 81. RKKKm 3-1-1-83-13
- 82. RKKKm 3-1-1-86-10
- 83. RKKKm 3-1-1-103-06
- 84. RKKKm 3-1-1-105-11
- 85. RKKKm 3-1-1-108-09

- 86. RKKKm 3-1-1-110-10
- 87. RKKKm 3-1-1-127-12
- 88. RKKKm 3-1-1-137-13
- 89. RKKKm 3-1-1-150-05
- 90. RKKKo 3-1-1-5-03
- 91. RKKKo 3-1-1-10-13
- 92. RKKKo 3-1-1-31-10
- 93. RKKKo 3-1-2-1-02
- 94. RKÜKo 3-1-2-2-11
- 95. RKÜKo 3-3-1-69-09

Tartu Ringkonnakohtu määrused

- 96. 1-14-237
- 97. 1-14-513
- 98. 1-14-524
- 99. 1-14-622
- 100. 1-14-835
- 101. 1-14-837
- 102. 1-14-1167
- 103. 1-14-1277
- 104. 1-14-1377
- 105. 1-14-1446
- 106. 1-14-1451
- 107. 1-14-1541
- 108. 1-14-1612
- 109. 1-14-1626
- 110. 1-14-1696
- 111. 1-14-1980
- 112. 1-14-2133
- 113. 1-14-2135
- 114. 1-14-2185
- 115. 1-14-2190
- 116. 1-14-3522

- 117. 1-14-3694
- 118. 1-14-3695
- 119. 1-14-3819
- 120. 1-14-3921
- 121. 1-14-4266
- 122. 1-14-4603
- 123. 1-14-5004
- 124. 1-14-5101
- 125. 1-14-5398
- 126. 1-14-5536
- 127. 1-14-5755
- 128. 1-14-5764
- 129. 1-14-6328
- 130. 1-14-6402
- 131. 1-14-6472
- 132. 1-14-6474
- 133. 1-14-6621
- 134. 1-14-6703
- 135. 1-14-6735
- 136. 1-14-6736
- 137. 1-14-6794

138. 1-14-7239
139. 1-14-7820
140. 1-14-8181
141. 1-14-8185
142. 1-14-8949

143. 1-14-9037
144. 1-14-10329
145. 1-14-10962
146. 1-15-274

Tartu Maakohtu vahistamismäärused

147. 1-14-237
148. 1-14-284
149. 1-14-352
150. 1-14-513
151. 1-14-524
152. 1-14-596
153. 1-14-622
154. 1-14-835
155. 1-14-837
156. 1-14-895
157. 1-14-1167
158. 1-14-1170
159. 1-14-1277
160. 1-14-1367
161. 1-14-1377
162. 1-14-1378
163. 1-14-1446
164. 1-14-1451
165. 1-14-1451
166. 1-14-1612
167. 1-14-1626
168. 1-14-1696
169. 1-14-1980
170. 1-14-2133
171. 1-14-2135
172. 1-14-2134
173. 1-14-2136

174. 1-14-2137
175. 1-14-2185
176. 1-14-2190
177. 1-14-2643
178. 1-14-2712
179. 1-14-3187
180. 1-14-3309
181. 1-14-3356
182. 1-14-3517
183. 1-14-3522
184. 1-14-3694
185. 1-14-3695
186. 1-14-3819
187. 1-14-3921
188. 1-14-4071
189. 1-14-4266
190. 1-14-4424
191. 1-14-4603
192. 1-14-4732
193. 1-14-4794
194. 1-14-4984
195. 1-14-5004
196. 1-14-5101
197. 1-14-5174
198. 1-14-5251
199. 1-14-5398
200. 1-14-5536

201. 1-14-5755	224. 1-14-8092
202. 1-14-5763	225. 1-14-8170
203. 1-14-5764	226. 1-14-8181
204. 1-14-5841	227. 1-14-8185
205. 1-14-5980	228. 1-14-8249
206. 1-14-6111	229. 1-14-8427
207. 1-14-6311	230. 1-14-8874
208. 1-14-6328	231. 1-14-8949
209. 1-14-6402	232. 1-14-9037
210. 1-14-6472	233. 1-14-9186
211. 1-14-6474	234. 1-14-9310
212. 1-14-6482	235. 1-14-9342
213. 1-14-6575	236. 1-14-9560
214. 1-14-6621	237. 1-14-10329
215. 1-14-6703	238. 1-14-10379
216. 1-14-6735	239. 1-14-10423
217. 1-14-6736	240. 1-14-10962
218. 1-14-6794	241. 1-15-274
219. 1-14-6977	242. 1-15-449
220. 1-14-7239	243. 1-15-1056
221. 1-14-7439	244. 1-15-1238
222. 1-14-7820	245. 1-15-1318
223. 1-14-7962	246. 1-15-1753

Muud allikad

247. 1000 päeva asjata türmis. Eesti Ekspress 13.02.2003 Arvutivõrgus:
<http://ekspress.delfi.ee/news/paevauudised/1000-paeva-asjata-turmis?id=69040349>
 (29.03.2015).

248. ERR-i saate „Ringvaade“ salvestis: <http://uudised.err.ee/v/eesti/bd99ac75-d2ae-499e-8e98-04771ea68bc4> (16.03.2015).

249. Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Inglismaa kohtueelse uurimise ajal.
 Arvutivõrgus:

https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-EW-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).

250. Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Lätis kohtueelse uurimise ajal.
Arvutivõrgus:
https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-LV-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).
251. Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Rootsi kohtueelse uurimise ajal.
Arvutivõrgus:
https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-SE-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2&member=1 (16.03.2015).
252. Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Soomes kohtueelse uurimise ajal.
Arvutivõrgus:
https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-FI-maximizeMS-en.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).
253. Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Taanis kohtueelse uurimise ajal.
Arvutivõrgus:
https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-DK-maximizeMS-en.do?clang=et&idSubpage=3 (16.03.2015).
254. Euroopa Komisjoni selgitused isikute õiguste kohta Tšehhis kohtueelse uurimise ajal.
Arvutivõrgus:
https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-CZ-maximizeMS-et.do?clang=et&idSubpage=2 (16.03.2015).
255. S. Randlaid. Eston Kohveri vahi all viibimist pikendati aprillini. – ERR 29.12.2014.
Arvutivõrgus: <http://uudised.err.ee/v/eesti/56d29d2f-1a5e-46d9-a775-813cab9051b7>
(16.03.2015).
256. N. Raud. ERR Moskvast: Vene kohus jättis Eston Kohveri vahi alla vähemalt juunini. – ERR 02.04.2015. Arvutivõrgus: <http://uudised.err.ee/v/eesti/b794f547-4b1d-44eb-b88e-1b061a6cbd53> (12.04.2015).
257. Riigikogu istungi stenogramm Riigikogu toimetatud stenogramm 23.01.2014.
Arvutivõrgus:
<http://www.riigikogu.ee/?op=steno&stcommand=stenogramm&date=1390463834#pk14259>
(16.03.2015).
258. Soome Justiitsministeeriumi 30.11.2011. a vastuskiri Euroopa Komisjoni õigusküsimuste peadirektoraadile. Arvutivõrgus:
http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/fi_ministry_of_justice_response_en.pdf (16.03.2015).

259. Taani 05.03.2012. a vastuskiri Euroopa Komisjoni õigusküsimuste peadirektoraadile.

Arvutivõrgus:

http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/dk_ministry_of_justice_response_en.pdf (16.03.2015).

260. Õiguskantsleri ettepanek nr 24 kuupäevaga 07.01.2014. a, vahistatu liikumisvabadus ja suhtlemisvõimalus teiste vahistatutega, vangistusseaduse § 90 lõike 3 lause 1 ja lõike 5 põhiseaduspärasus. Arvutivõrgus: <http://adr.rik.ee/okk/dokument/2636703> (16.03.2015).

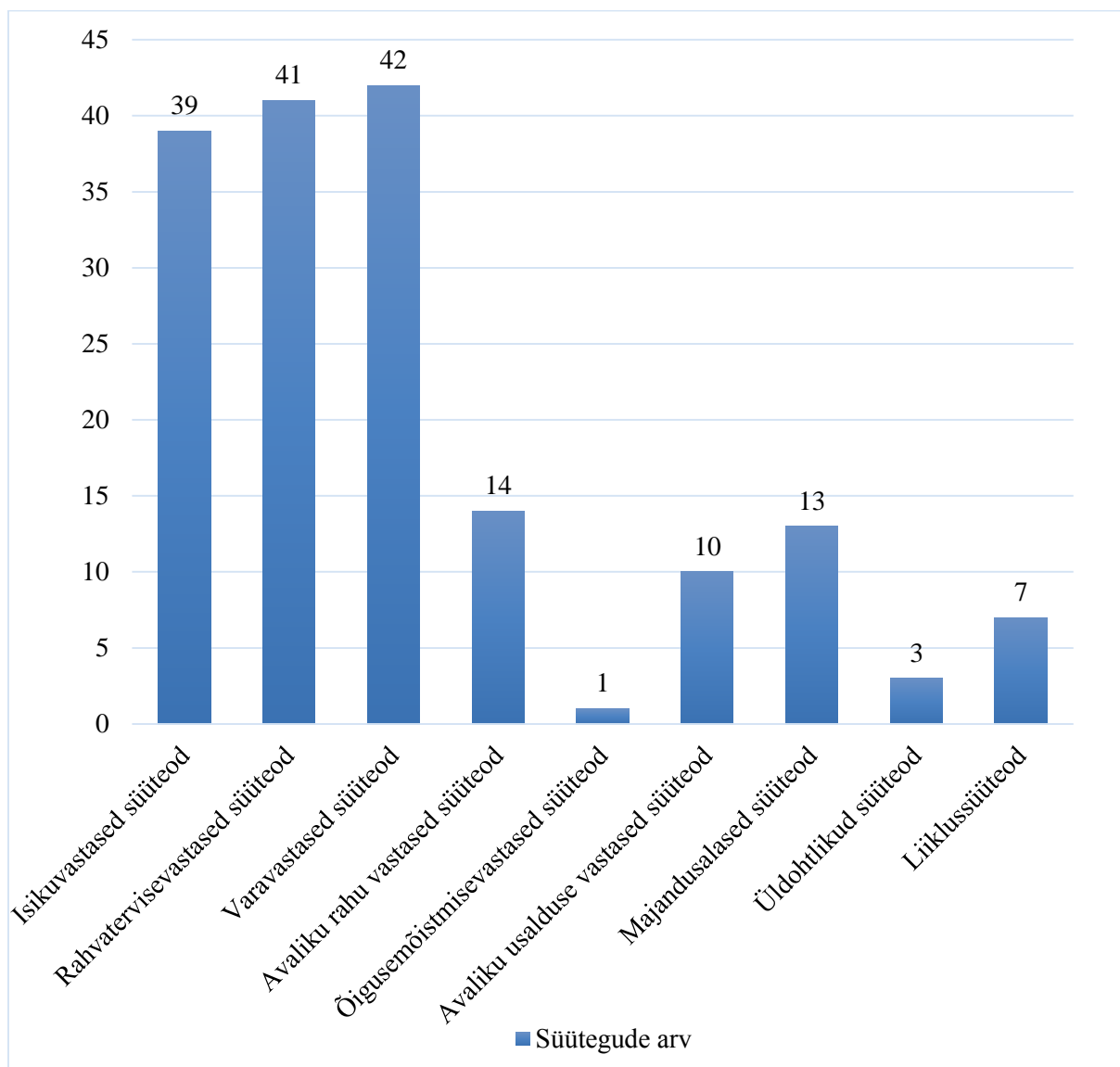
Lisa 1

Vahistamise alused erinevate riikide seadustes																				
	isik kriminaalmenetlustest	võib kõrvale hoolduda	isik võib jätkuvalt toime panna kuritegusid	kuriteo eest on ettenähtud vähemalt üks aasta vangistust. Seejuures isik võib põgeneda või hoolduda kohtumenetlustest või karistuse kandmisest või hävitab tõendeid või takistab muul viisik asja eeluurimist või paneb toime uusi kuritegusid	kuriteo eest ei ole ettenähtud väiksemat vangistust kui kaks aastat	kuriteo eest on ettenähtud vähem kui kaks aastat. Seejuures isik võib põgeneda või muul moel uurimisest kõrvale hoolduda; muuta asja uurimist raskemaks või panna toime uusi kuritegusid	kuriteo eest ettenähtud karistus on raskem kui kaks aastat	kahtlustatava isik ei ole identifitseeritud ja ta keeldub avaldamast oma nime ja aadressi või annab ilmselgelt valeandmeid	kahtlustataval isikul ei ole alalist elamislinna ja on töenäoline, et ta üritab vältida uurimist, kohtuprotsessi ja karistuse täitmist lahkumise ga riigist	isikul puudub riigis elukoht ning on oht, et ta hooldub riigist lahkudes kõrvale kohtumenetlustest või karistusest	isik võib karistuse kandmisest kõrvale hiilida	kahtlustatav ei allu vastavatele nõuetele	isik on rikkunud varasemat tõkendit	isik võib takistada uurimist	on alus isiku kahtlustamiseks raskes kuriteos	isik on põgenenud	on oht, et isik põgeneb	on vaja toimetada eraldi uurimistoiminguid (näiteks ülekuulamine või isiku läbivaatus)	kahtlustatav tuleb tema enese kaitseks vahistada	Isik võib takistada uurimist
Eesti	+		+																	
Soome	+		+		+	+		+	+											+
Tšehhi	+		+								+									+
Taani	+		+										+							
Saksamaa	+		+												+	+				
Läti	+		+								+			+	+					
Rootsi				+			+	+		+				+						
Inglismaa			+									+		+					+	+
Venemaa	+							+		+			+	+		+	+			

Vahistamise alused erinevate riikide seadustes																				
	isik kriminaalmenetlustest	võib kõrvale hoiduda	isik võib jätkuvalt toime panna kuritegusid	kuriteo eest on ettenähtud vähemalt üks aasta vangistust. Seejuures isik võib põgeneda või hoiduda kohtumenetlustest või karistuse kandmisest või hävitab tõendeid või takistab muul viisik asja eeluurimist või paneb toime uusi kuritegusid	kuriteo eest ei ole ettenähtud väiksemat vangistust kui kaks aastat	kuriteo eest on ettenähtud vähem kui kaks aastat vangistust. Seejuures isik võib põgeneda või muul moel uurimisest kõrvale hoiduda; muuta asja uurimist raskemaks või panna toime uusi kuritegusid	kuriteo eest ettenähtud karistus on raskem kui kaks aastat	kahtlustatava isik ei ole identifitseeritud ja ta keeldub avaldamast oma nime ja aadressi või annab ilmselgelt valeandmeid	kahtlustataval isikul ei ole alalist elamislinna ja on tõenäoline, et ta üritab vältida uurimist, kohtuprotsessi ja karistuse täitmist lahkumise riigist	isikul puudub riigis elukoht ning on oht, et ta hoidub riigist lahkudes kõrvale kohtumenetlustest või karistusest	isik võib karistuse kandmisest kõrvale hiilida	kahtlustatav ei allu vastavatele nõuetele	isik on rikkunud varasemat tõkendit	isik võib takistada uurimist	on alus isiku kahtlustamiseks raskes kuriteos	isik on põgenenud	on oht, et isik põgeneb	on vaja toimetada eraldi uurimistoiminguid (näiteks ülekuulamine või isiku läbivaatus)	kahtlustatav tuleb tema enese kaitseks vahistada	Isik võib takistada uurimist
Eesti	+		+																	
Soome	+		+		+	+		+	+											+
Tšehhi	+		+								+									+
Taani	+		+											+						
Saksamaa	+		+												+	+		+		
Läti	+		+								+			+	+					
Rootsi				+			+	+		+										
Inglismaa			+									+		+					+	+
Venemaa	+							+		+			+	+		+	+			

Lisa 2

Joonis 2. Vahistamismäärustes esinenud kuriteoliigid perioodil 01.01.2014-11.03.2015

Lisa 3

Tabel 2. Tartu Maakohtu vahistamismäärustes esinenud kuriteo kvalifikatsioonid perioodil 01.01.2014-11.03.2015

Kuriteokvalifikatsioon	Vahistamismäärustes esinemise arv
KarS § 113. Tapmine	3
KarS § 114. Mõrv	1
KarS § 118. Raske tervisekahjustuse tekitamine	2
KarS § 120. Ähvardamine	11
KarS § 121. Kehaline väärkohtlemine	14
KarS § 122. Piinamine	3
KarS § 136. Vabaduse võtmine seadusliku aluseta	1
KarS § 141. Vägistamine	4
KarS § 184. Narkootilise ja psühhotroopse aine suures koguses ebaseaduslik käitlemine	34
KarS § 187. Alaealise kallutamine narkootilise ja psühhotroopse aine ja muu uimastava toimega aine ebaseaduslikule tarvitamisele	1
KarS § 188. Unimaguna, kanepi ja kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine	6
KarS § 199. Vargus	21
KarS § 200. Röövimine	6
KarS § 201. Omastamine	2
KarS § 203. Asja rikkumine ja hävitamine	2
KarS § 209. Kelmus	4
KarS § 213. Arvutikelmus	3
KarS § 214. Väljapressimine	1
KarS § 215. Asja omavoliline kasutamine	1
KarS § 216 ¹ . Arvutikuriteo ettevalmistamine	2
KarS § 255. Kuritegelik ühendus	1
KarS § 256. Kuritegeliku ühenduse organiseerimine	1
KarS § 263. Avaliku korra raske rikkumine	5
KarS § 266. Omavoliline sissetung ja lahkumisnõude täitmata jätmine	6
KarS § 274. Vägivald võimuesindaja vastu	1
KarS § 303. Õigusemõistmise mõjutamine	1
KarS § 331 ² . Lähenediskeelu rikkumine	1
KarS § 333. Maksevahendi ja väärtpaberi võltsimine	1
KarS § 340. Raha, pangakaardi ja muu maksevahendi, väärtpaberi, maksumärgi ning proovijärelevalve märgise võltsimise ettevalmistamine	2
KarS § 344. Dokumendi, pitsati ja plangi võltsimine	3
KarS § 345. Võltsitud dokumendi, pitsati ja plangi kasutamine	3
KarS § 375. Alkoholi ebaseaduslik käitlemine	2
KarS § 376. Tubakatoodete käitlemise korra rikkumine	2
KarS § 389 ¹ . Maksukohustuse varjamine ja tagastusnõude alusetu suurendamine	2
KarS § 392. Keelatud ja eriluba nõudva kauba ebaseaduslik sisse- ja väljavedu	5
KarS § 394. Rahapesu	2

KarS § 404. Süütamine	1
KarS § 415. Lõhkeseadeldise ja selle olulise osa ebaseaduslik käitlemine	1
KarS § 418. Tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine	1
KarS § 424. Mootorsõiduki, maastikusõiduki ja trammi juhtimine joobeseisundis	7

Lisa 4

Käesolev materjal on magistritöö pealkirjaga „Vahistamine ja vahistatuse põhjendatuse kontroll“ juurde käiv lisa 4. Antud lisa annab ülevaate magistritöö raames analüüsitud Tartu Maakohtu vahistamismäärustest. Töö autor analüüsis 100 Tartu Maakohtu jõustunud otsustega kohtuasjade määrust perioodil 01.01.2014-11.03.2015. Kui vahistamismäärusele oli esitatud määruskaebus, siis töö autor vaatas ka Tartu Ringkonnakohtu lahendit määruskaebuse lahendamise kohta.

Vahistamismäärustest on koostatud ülevaade tabelina, kus kajastub järgnev informatsioon:

1. Tartu Maakohtu kriminaalasja number ja kuupäev, millal on vahistamismäärus koostatud.
2. Kuriteo kvalifikatsioon, milles isikut kahtlustatakse.
3. Kuriteo lühikirjeldus, milles isikut kahtlustatakse.
4. Põhjendus, miks peab prokurör vahistamistaotluse rahuldamist vajalikuks.
5. Põhjendus, miks peab kohus vajalikuks kahtlustatavat vahistada või mitte.
6. Vahistamismääruse resolutsioon. Kui on esitatud kohtumäärusele määruskaebus, siis on toodud see eraldi välja ning on märgitud ka Tartu Ringkonnakohtu seisukoht.

Jõustunud otsustega kohtuasjade vahistamismäärused Tartu Maakohtus perioodil 01.01.2014-11.03.2015

Jrk nr	Kohtuasja number ja kuupäev	Kuriteo-liik (§)	Kuriteo lühikirjeldus	Prokuröri põhjendus	Kohtu põhjendus	Resolutsioon
01	1-14-8874 26.10.2014	KarS § 141 lg 2 p 1, 6, KarS § 121	Isik hoidis 2013. a septembris alaealise paljastest rindadest kinni ning kuu hiljem silitas sama alaealise reisi tema magamise ajal. 2013. a oktoobris lõi isik teist meesterahvast kaks korda rusikas käega vastu nägu, kannatanu kukkus löögi tõttu otsmikuga vastu kapi äärt.	Kehtivaid kriminaalkaristusi on isikul 3. 2013. aasta veebruaris vabastati isik seksuaalsüütegude karistuse kandmisest tingimisi enne tähtaega koos katseajaga üks aasta, lisakohustusena oli alkoholi tarvitamise keeld. Kriminaalasjas peeti isik aga alkoholihoobes kinni. <u>Isik on varemgi alaealise suhtes seksuaalsüütegusid toime pannud. Kahtlustuses esitatud teod on toime pandud katseajal.</u> Ei ole võimalik valida teistsugust tõkendit kui vahistamine, kuna isik on ühiskonnaohtlik ja vabaduses <u>võib ta jätkata alaealiste suhtes seksuaalsüütegude ja muude vägivallategude toimepanemist.</u> Isik on andnud oma vägivaldse kuritegeliku käitumisega selgelt <u>mõista, et ta ei ole vabaduses viibides suuteline õiguskuulekalt käituma,</u> tal on tekkinud täielik karistamatuse tunne ning vahistamisest kergema-liigilisem tõkend ei ole tema suhtes piisav, et <u>takistada tal jätkamast</u>	Menetluse käigus on tuvastatud, et esineb tõenditel põhinev alus kahtlustada isikut kuritegudes. Senised kriminaalasja materjalid kinnitavad isikule esitatud kuriteokahtlustusi. On oht, et <u>kahtlustatav võib vabaduses hakata kannatanuid ja tunnistajaid mõjutama ning sellega ka uurimist otseselt takistama</u> – panna toime õigusemõistmisevastase kuriteo. Samuti on alus arvata, et ta võib sanktsiooni hirmus <u>minna pakku</u> arvestades praeguseid võimalusi, mil isikute poolt riigipiiri ületamisi ei kontrollita. Praeguses kriminaalmenetluse alguses, <u>tagamaks kriminaalmenetluse kulgu,</u> on põhjendatud isiku vahistamine.	Vahistada

				kuritegude toimepanemist. Pole tuvastatud asjaolusid, mis takistaksid isiku vahistamist.		
02	1-14-7962 24.09.2014	KarS § 266 lg 2 p 1, § 120, § 199 lg 2 p 7,8	Isik tungis augustis 2014. a kolmel korral öösel valdaja tahte vastaselt eramusse, kust võttis kirve, millega lõhkus eramu vaheukse, mille kaudu tungis maja teisele korrusele, kuna teisi vaheuksi ei saanud lahti, siis tungis aiamajja, kust võttis väärtusetu kohvri väärtuseta riide-esemetega. Lisaks tungis ta veel samasse eramusse mitmel korral ja varastas esemeid sealt. Samuti isik ähvardas publi juures teist isikut, et järgmine kord tuleb püstoliga ja laseb ta maha ning paneb ta maja põlema.	Varem karistamata isik, kellel on üks kustunud väärteokaristus. Isikule on tehtud kohtupsühhiaatriline ekspertiis, mille alusel on ta allutatud psühhiaatrilise sundravi kohaldamise menetlusele. Esineb väga suur tõenäosus, et <u>võib vabaduses viibides jätkata uute nii isikuvastaste kui ka üldohtlike ja muude analoogsete tegude toimepanemist.</u>	Kohtunik teeb järelduse, et kuriteokahtlustus on esitatud põhjendatult ning on piisavalt alust arvata, et tema käitumises võivad esineda temale inkrimineeritava kuritegude tunnused. Arvestades esitatud kuriteokahtlustuse põhjendatust ning selle sisu, samuti aga kahtlustatava võimalikku alkoholiprobleemi ja selle mõju tema käitumisele, leiab kohus, et on jätkuvalt olemas <u>reaalne oht, et isik võib vabaduses olles kuritegude toimepanemist jätkata.</u> Taotlus vahistamiseks on põhjendatud, arvestades seejuures nii tema poolt uute kuritegude toimepanemise ohtu kui ka asjaolu, et ta võib oma psüühilisest seisundist tulenevalt olla edasise menetluse käigus ohtlik nii endale kui ka teistele ühiskonnaliikmetele, eelkõige tema senistes kuritegudes olnud kannatanutele.	Vahistada
03	1-14-596 23.01.2014	KarS § 201 lg 1	Ajavahemikul 23.02.2009-23.01.2010 töötades OÜ-s X omastas	Varasemalt karistamata. Isik on kuulutatud asjas tagaotsitavaks kahel korral. Isik hoidub kõrvale kriminaalmenetlusest.	Võib väita, et isik <u>hoidub kõrvale menetlusest ja on pakku läinud</u> , st olukorras, kus isik on teadlik tema suhtes esinevast kuriteokahtlusest ja ta	Vahistada

			ettevõtte kütusekaarti kasutades tanklatest kütust kokku 10 689,05 liitrit, millega tekitas OÜ-le X kahju 9690,69 eurot.	Kergemaliigilise tõkendi kohaldamine ei ole võimalik, sest isik on kuritahtlikult rikkunud tema suhtes kohaldatud tõkendit elukohast lahkumise keeld, <u>isikul puudub elukoht EV-s ja ta on asunud menetlusest kõrvale hoiduma.</u>	ei ole politseile kättesaadav, on põhjust olla veendunud, et isik hoidub kriminaalmenetlusest kõrvale ning läbiviidava kriminaalmenetluse tagamise eesmärgiks on vajalik tema suhtes kohaldada tõkendina vahistamist.	
04	1-14-5251 13.06.2014	KarS § 415 lg 1, 418 lg 2 p 1	Isik tuvastamata ajal ja kohas soetas kaks käsigranaadi sütikut ning neli käsigranaadi sütiku detonaatorit. Soetas revolvri, mille soetamiseks ei olnud isikul kehtivat relvaluba ega relvasoetamisluba.	Karistatud tulirelva laskemoona ebaseadusliku käitlemise eest ning karistatud ka tulirelva ja laskemoona teistkordse ebaseadusliku käitlemise eest. <u>Menetletavad kuriteod on toimepandud katseajal.</u> Tegemist juba kolmanda korraga, kui isik käitleb ebaseaduslikult tulirelva. Uue kuriteo toimepanemiselt pole teda hoidnud tagasi ei varasemad karistused ega katseaeg. Isik on näidanud üles aktiivsust, et soetada endale ebaseaduslikult tulirelv, mille kasutamise eesmärk on inimese elu või tervise kahjustamine. Tunnistaja ütlustest nähtub, et on oht et isik võib asuda tulirelva kasutama või soovib anda relva edasi teisele isikule kasutamiseks. Lisaks on isik tundnud huvi, kuidas minna ametlikult Venemaale, tulla salaja tagasi ja lahkuda salaja Eestist ning siis tulla ametlikult tagasi. Nii on võimalik varjata enda viibimist Eestis, sh hankida endale alibi võimaliku uue	Isiku puhul, keda on korduvalt üldohtlike samaliigiliste kuritegude toimepanemise eest süüdi mõistetud, kuid kes siiski on katseajal jätkanud sarnaste kuritegude toimepanemist, on negatiivne prognoos, et <u>ta võib vabaduses taas toime panna uusi kuritegusid</u> , ülikõrge. Oluliseks ohuteguriks on ka kahtlustatava poolt avaldatud vastupandamatu ja seletamatu tung omada erinevaid relvi, laskemoona jm sõjandusega seonduvat. Tegemist on üldohtlike süütegudega, kus tegude läbi on ohtu seatud üldine turvalisus, mh loodud oht teiste isikute elule ja tervisele. Kuivõrd varasemad karistused pole mõjutanud isikut õiguskuulekalt elama, on alus kahtluseks, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav selleks, et ära hoida tema poolt uute kuritegude toimepanemist. Kohus nõustub prokurõriga ka teise vahistamise aluse, so kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumise ohu, olemasolu osas. Kogutud	Vahistada

				kuriteo toimepanemise ajaks. On igati alust arvata, et isiku puhul on suur oht kuritegude toimepanemise jätkamiseks. On tõenäoline, et vabadusse pääsedes hakkab ta kõrvale hoidma kriminaalmenetlusest. <u>Karistuse hirmus võib isik minna pakku, sh lahkuda välismaale. Isikul puuduvad töö või peresidemed, mis hoiaksid teda Eestis kinni.</u>	informatsioon toetab vanemprokuröri taotluses esitatud seisukohti. Isiku puhul, keda ootab ees võimalik pikaajaline vangistus, on seda reaalsem oht, et ta <u>võib vangistuse vältimiseks pakku minna.</u>	
05	1-14-3517 21.04.2014	KarS § 25 lg 1,2, § 199 lg 2 p 7,8,9	Aprillis 2014 tungis isik parklasse pargitud OÜ-le X kuuluvatesse erinevatesse veoautodesse ja varastas erinevaid esemeid.	Väärteokaristused puuduvad, kriminaalkorras karistatud 8-l korral. Isiku käitumisest nähtub, et isik jätkab süstemaatiliselt võõra vara vastaste varguste toime panemist. Kahtlustuses esitatud kuriteoepisood on isik toime pannud 1,5 kuud pärast vangistusest vabanemist. Olgugi, et isiku suhtes on juba algatatud kriminaalmenetlused, ei ole see teda takistanud uute kuritegude toimepanemisest. Isik ei suuda vabaduses käituda seadusekuulekalt ning on alust arvata, et vabaduses viibides võib ta jätkuvalt toime panna uusi kuritegusid, mistõttu kergemaliigilise tõkendi kohaldamine isiku suhtes ei ole piisavaks garantiiks takistamaks tema poolt uute kuritegude toimepanemist. Samuti võib isik <u>kõrvale hoiduda menetlusest, kuna varasemalt on ta kuulutatud tagaotsitavaks</u>, sest tal puudus kindel	Kogutud tõenditest nähtub, et on põhjendatud alus arvamuseks, et isik on toime pannud kahtlustuses kajastatud varavastased teod. Kahtlustuses kajastatud kuriteoepisoodid on toime pandud ajal, kus isiku suhtes menetleti taas uut varavastast kuritegu, ja vaid mõni kuu peale viimase karistuse lõplikku ärakandmist. Isiku puhul, keda on korduvalt varavastaste kuritegude toimepanemise eest karistatud, kuid kes siiski jätkab kuritegude toimepanemist, mh ka samaliigiliste, <u>on negatiivne prognoos, et ta jätkab vabaduses kuritegude toimepanemist, ülikõrge.</u> Seega on alus kahtluseks, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav selleks, et ära hoida <u>isiku poolt uute kuritegude toimepanemist</u>. Samuti on olemas reaalne oht, et <u>isik võib taas hakata kõrvale hoiduma</u> kohtueelsest uurimisest ja kohtust.	Vahistada

				elukoht.		
06	1-14-4581 05.02.2014	KarS § 25 lg 1,2 KarS § 199 lg 1; § 22 lg 3 - § 213 lg 1, § 216 ¹ lg 1, § 22 lg 3 - § 333 lg 2 p 1, § 340 lg 1	Isik grupis teise isikuga soetas sularahaautomaadi külge paigaldatava pangakaardi kopeerimisseadeldise viiel korral. 9-l korral paigaldas KarS § 213 lg-s 1 sätestatud kuriteo toimepanemise eesmärgil sularahaautomaatide külge pangakaardi andmete kopeerimisseadeldise, et koguda kolmandate isikute pankkaartide PIN-koode ja magnetriba andmeid. Tegi võltsitud pangakaardid grupis teise isikuga. Aitas kaasa grupis teise isikuga tuvastamata isiku poolt varalise kasu saamisele panga andmetöötlusprotsessi sekkumise teel. Samuti üritas võtta ära kauplusest parfüümi, tegu jäi lõpule viimata	Varasemalt karistamata kriminaal- ja väärteokorras EV-s. Karistatud Lätis, kus on sarnaseid süütegusid toime pannud. Läti Interpolilt laekunud info kohaselt on isikul väljakujunenud kuritegelik käitumismuster, mis viitab asjaolule et isikul on välja kujunenud harjumus toimida kehtvalt õigusvastasel viisil, mis omakorda loob eelduse arvata, et isik käitub ka edaspidi õigusvastaselt ja väga kõrge tõenäosusega võib toime panna jätkuvalt kuritegusid. Kriminaalasjas on ka viited, et isik võib kuuluda kuritegelikku ühendusse, mille eesmärgiks on pangakaartide võltsimise ettevalmistamise teel varavastaste arvutikuritegude toimepanemine, valmistades kuriteo toimepanemise vahendid ette Lätis, pannes kuriteod toime Eestis ja suunates kuriteo toimepanemise tulemusena saadud vara kolmandatesse riikidesse. Võimalik kuulumine kuritegelikku ühendusse, mis kasutab avaliku usalduse ja varavastaste süütegude toimepanemiseks ja nende kuritegude toimepanemise tõkestamiseks ja juba toimivad kuritegude eest isiku vastutusele võtmise läbiviimiseks ja	<u>Võib väita, et isik hoidub kõrvale kriminaalmenetlusest ja on pakku läinud</u> , st olukorras, kus isik on teadlik tema suhtes esinevast kuriteokahtlusest ja ei ole politseile kättesaadav, on põhjust olla veendunud, et isik hoidub kriminaalmenetlusest kõrvale ning läbiviidava kriminaalmenetluse tagamise eesmärgiks on vajalik tema suhtes kohaldada tõkendina vahistamist. Esineb isiku suhtes vähemalt üks tõkendi – vahistamine – kohaldamiseks alus, so isiku poolt kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumise võimalikkus, millest tulenevalt on põhjendatud ja vajalik kahtlustatava suhtes kohaldada tõkendina vahistamist.	Vahistada

			turvatöötaja sekkumise tõttu.	<u>pakumineku vältimiseks</u> on vajalik kohaldada tõkendit ahistamine.		
07	1-15-1318 18.02.2015	KarS § 203 lg 1, § 25 lg 1,2 - § 199 lg 2 p 9	Novembris õhtusel ajal võõra asja rikkumise ja hävitamise eesmärgil valati põlevvedelikuga üle isikule X kuuluv roller väärtusega 995 eurot ja süüdati see põlema, mille tagajärjel see hävines täielikult ning põleng tekitas kaupluse hoone seinale kuumuse, tahma- ja suitsukahjustusi 2918,64 euro väärtuses. Seejärel valati põlevvedelikuga üle isikule Y kuuluv sõiduauto ja süüdati põlema, mille tagajärjel sõiduk hävines osaliselt ja millega tekitati kannatanule varaline kahju 5065,57 eurot. Kriminaalasjaga ühendati veel kaks varguse episoodi kauplustest.	Isikul on kaks kehtivat kriminaalkaristust. Isikud, kellele vara kuulus olid turvatöötajad, kes olid 5 päeva varem kahtlustatava kaupluses kinni pidanud varguse toimepanemisel. Varasemalt on isik käitunud sarnaselt peale vargust, nimelt on ähvardanud turvatöötajat noaga. Analoogia põhjal võib täheldada isiku tegevuses teatavat üliohtlikku käitumismustrit: isikud, kes tema seadusvastast tegevust takistavad, langevad hiljem kättemaksu motiivil kuriteo ohvriteks. Sealjuures muutub isiku kättemaks jõhkramaks ning ohtlikumaks, nii et selle käigus rikutakse ja hävitatakse juba ka kaupluse ja seal töötavate kõrvaliste isikute vara. Tegemist on väga sihipärase ja kavatsatud tegevusega, sest lisaks turvatöötajate nimedele on vaja ju välja selgitada ka nende elukohad ja sõidukid. Kuna isikut on alus kahtlustada süstemaatiliste varguste toimepanemises, siis on edaspidi ohustatud kõik isikud, kes tema tegevust takistavad. <u>Uute varguste ja vara rikkumiste ning vägivalla toimepanemise vältimiseks</u>	Tuleb nentida kahtlustuses toodud tegude sarnaseid jooni tegudega, mille eest on isik juba varasemalt süüdi tunnistatud. Ka varem on isik korduvalt toime pannud varavastaseid süütegusid ning viimatisel otsusega kriminaalasjas tunnistati ta süüdi temapoolset varavastast tegevust takistanud turvatöötaja ähvardamises. Seega viitab käesolev kahtlustus samalaadses õigusvastases tegevuses isiku puhul võimalikule väljakujunenud käitumismustrile, mis hõlmab varavastaste süütegude toimepanemist ning teda selles takistanud isikute suhtes kättemaksvale, nende heaolu ning vara rikkuvale käitumisele. Kahtlustataval praktiliselt sissetuleku puudumine ning korduvad varavastased süüteod viitavad tema kalduvusele hankida sellise kuritegeliku käitumise läbi endale elatusvahendeid. <u>On alust arvata, et isik võib vabaduses olles kuritegude toimepanemist jätkata.</u> Selliseks arvamuseks annab alust käesolev põhjendatud kuriteokahtlustus ning asjaolu, et kahtlustatavat on ka varem korduvalt karistatud, sh samalaadsete tegude eest. Samuti suurendab kahtlustatava poolt uute kuritegude riski	Vahistada

				<u>kättemaksu motiivil on vajalik isik vahistada.</u>	temal ametliku töökoha ja sissetuleku puudumine, kuna see viitab oluliselt suuremale ohule tema poolt uute kuritegude toimepanemiseks, eelkõige materiaalsel eesmärkil. Samuti eksisteerib tema puhul oht teda varguste toimepanemisel takistanud isikute suhtes toimepandavates kuritegudes, millele viitab nii käesolev kahtlustus, kui ka varasem süüdimõistmine. Tegemist ei ole õiguskuuleka isikuga, kellele varasemad karistused oleksid mõju avaldanud. Vastupidi, kahtlustatava senine käitumine näitab ilmekalt tema väärast suhtumist nii eelmistesse karistustesse, kui ka seaduskuulekusse üldse. Vaatamata varasemalt kantud šokivangistusele ja võimalustele kanda oma karistust katseajaga vabaduses, sh kriminaalhooldusele allutatuna, on kahtlustatav oma õigusvastast tegevust peale karistuste ärakandmist jätkanud ning seega ei ole karistused temale ilmselgelt pikaajalisemat mõju avaldanud. Tema senise õigusvastase käitumise ja käesolevalt esitatud kahtlustuse põhjal tuleb järeldada, et kahtlustatav võib oma käitumisega kujutada ohtu nii teiste isikute materiaalsele huvidale ja tervisele kui ka ühiskonnale laiemalt. Tema

					kuritegelik aktiivsus on olnud kõrge ja kuriteod on läinud raskeliigilisemateks. Isiku võimalik kuritegelik käitumine ei ole etteennustatav, kuna ta võib toime panna eriliigilisi ja erinevate objektide vastu suunatud kuritegusid. Kuna isiku puhul on reaalne oht vabadusse jäädes kuritegude toimepanemisega jätkamiseks ning sellist ohtu ei ole võimalik maandada tema suhtes kergema tõkendiliigi oma elukohast lahkumise keelu kohaldamisega.	
08	1-14-10423 09.12.2014	KarS § 199 lg 2 p 9	Isik 2014. a kevadel koos teise isikuga üritas kauplusest lahkuda kauba eest maksmata. Kaup oli koguväärtuses 20,60 eurot. Kuritegu jäi isiku tahtest sõltumata lõpule viimata, sest peale turvavärvavatest möödumist pidas kaupluse töötaja ta kinni. Lisaks on isik süstemaatiliselt toime pannud vargusi erinevatest kauplustest. Mitmetel kordadel on vargus lõpule viimata jäänud turvatöötaja	Isik on varem kriminaalkorras karistatud neljal korral, viimati 03.04.2014 Tartu Maakohtu poolt KarS §-de 25 lg 1, 2 – 199 lg 2 p 9 järgi, mille eest talle mõisteti liitkaristusena 2 kuud ja 27 päeva vangistust. Isiku suhtes on kohaldatud tõkend elukohast lahkumise keeld. Võib väita, et isikust lähtuvalt on väga suur tõenäosus, et <u>isik võib jätkata vabaduses viibides uute kuritegude toimepanemist</u> ning kergemaliigiline tõkend ei ole piisav selle vältimiseks. Isik ei õpi ega tööta kusagil ning tegeleb süstemaatiliselt vargustega. Seetõttu on vajalik isiku suhtes valida tõkend vahistamine uute kuritegude toimepanemise takistamiseks. Isiku tervisest ja perekonnaseisust tulenevaid takistusi vahistamiseks ei	Põhiseaduse § 20 lg 2 p 3 lubab isiku vabadusõigust piirata kuriteo või haldusõigusrikkumise ärahoidmiseks, sellises õigusrikkumises põhjendatult kahtlustatava toimetamiseks pädeva riigiorani ette või tema pakkumineku vältimiseks. Vastavalt KrMS § 127 arvestatakse tõkendit valides kriminaalmenetlusest kõrvalhoidumise, kuritegude toimepanemise jätkamise või tõendite hävitamise, muutmise ja võltsimise võimalikkust, karistuse raskust, kahtlustatava isikut, tema tervist, perekonnaseisu ja muid tõkendi kohaldamise seisukohalt tähtsaid asjaolusid. <u>Isik võib jätkata vabaduses viibides uute kuritegude toimepanemist.</u>	Vahistada

			sekkumise tõttu.	ole.		
09	1-14-9310 07.11.2014	KarS § 188 lg 2 p 2 ja § 184 lg 1	Isikut kahtlustatakse, et isik on kasvanud ebaseaduslikult kanepitaimesid. Lisaks kahtlustatakse, et isik omandas eeluurimisel narkootilisi aineid, mida hoidis enda elukohas, kuni see läbiotsimise käigus leiti ning ära võeti.	Isik ei ole kriminaalkorras karistatud. Ta on karistatud väärteomenetluses NPALS § 15 ¹ alusel seoses väikeses koguses kokaiini käitlemisega. RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Isik on kanepi kasvatamisega tegelenud aastaid – peamiselt Kanadas alates 2002. aastast, kus tema kasvatuses töötanud isikud edastasid suurtes kogustes marihuaanat Eestisse ja korduvalt ka Tartusse. Eestis on tuvastatud kanepi kasvatamine alates 2011. a talvest. Leitud kanepiseemned kinnitavad seda, et tegemist ei olnud ühekordse projektiga vaid pideva tegevusega. Aastatepikkune narkootiliste ainete käitlemine, sh mitme eriliigilise aine massiivne tarvitamine, viitab sõltuvusele. Sõltuvus narkootikumidest on narkokuritegude toimepanemise soodustav faktor, see on praktikas	On alust arvata, et isik vabaduses olles, võib jätkata kuritegude toimepanemist. Selliseks arvamuseks annab eelkõige alust käesolev põhjendatud kuriteokahtlus korduvates narkootikumidega seotud kuritegudes. Isiku kuritegelik käitumine Eestis on olnud ilmselt oluliselt pikemaajaseks, kui seda hõlmab käesolevaks esitatud kahtlustus. Prokuröri sõnul tema kahtlustuse maht võib edaspidise menetluse käigus muutuda. Uute kuritegude toimepanemise, kui vahistamisaluse olemasolu tuvastamisel, tuleb kohtul arvestada kuriteokahtlusega seonduvaid minevikusündmusi, sh varasemalt toimepandud kuritegusid, kuriteokahtlusega hõlmatava teo raskust ja kuriteoliiki ning muid teadaolevaid isiku käitumist iseloomustavaid andmeid. Vaatamata sellele, et isiku suhtes ei ole varasemalt kriminaalmenetlusi olnud, on teda väärteokorras käesoleval aastal karistatud narkootikumidega seotud rikkumisega. Ta on mitme aasta jooksul jätkanud kuritegelikku käitumist, kuigi on ilmne, et sellise tegevuse keelatus EV-is oli talle juba varasemalt teada. Kahtlustuses esitatud episoodide järgi võib märkida, et kuritegusid on ta toime	Vahistada

			korduvalt kinnitust leidnud. Läbiotsimisel leitud ainete mitmekesisus ja suured kogused viitavad aine omandamisele ka edasiandmise eesmärgil. Samuti sellele, et ta teab ja omab ligipääsu mitmele allikale, mis on kuritegude toimepanemise jätkamise faktor. Isik on Kanada kodanik, pass kehtib kuni 10.02.2016, tal on seal riigis kinnisvara ja tema elatusvahendiks on Kanada kanepikasvatusest saadav tulu. Raskekujuline sõltuvus ja eesootav karistus võib ajendada tema lahkumise Kanadasse. <u>Seega on lisaks uute kuritegude toimepanemise ohule reaalne alus arvata, et ta võib hakata kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma.</u> Kergemaliigiline tõkend ei ole piisav selle vältimiseks. Tervisest ja perekonnaseisust tulenevaid takistusi vahistamiseks ei ole.	pannud aktiivselt viimase paari aasta jooksul. Tema senine käitumine ei näita tema usaldusväärsust ja õiguskuulekust, vaid näitab ilmekalt tema viimase aja kõrget kriminaalset aktiivsust ja väära suhtumist nii seaduskuulekusse. Tema õigusvastast käitumist iseloomustab narkootikumidega seotud kuritegude toimepanek. Isikul käesoleval ajal mingit ametlikku sissetulekut ei ole. Tema ülalpidamisel on alaealine laps. Ta on aastaid olnud aktiivne narkomaan ja on ilmselge, et sellise tihedusega narkootikumide tarvitamine vajab märkimisväärseid kulutusi, milleks tal aga igasugune ametlik sissetulek puudub. Käesoleva kahtlustuse põhjal võib väita, et isiku eesmärgiks on olnud endale narkootiliste ainete kindlustamine, nende jagamine teistega, kuigi tuleb märkida, et ilmselt ei ole käesoleva kahtlustusega hõlmatud tema kogu kuritegelik tegevus ja ulatus. Tal on märkimisväärsed teadmised ja pikaajased kogemused narkootilise kanepi kasvatamiseks, ta on jaganud enda kogemusi ka teiste isikutega ning tal on teada võimalikud kontaktid erinevate narkootikumide hankimiseks Eestis. Seega on <u>tema vabadusse jätmisel suur oht, et ta jätkab sarnaste kuritegude toimepanemist.</u> Samuti tuleb

					märkida, et materjalidest nähtuvalt moodustavad isiku olulise tutvusringkonna muuhulgas narkootikume käitlevad isikud, mis on samuti edaspidi suureks ohuks tema vabaduses viibimisel. Oluline on arvestada ka, et käesolev kriminaalasja menetlus on alles algusjärgus, kahtlustatavate tegelik ring on alles väljaselgitamisel ja käib tõendite aktiivne kogumine. Kuna käesoleva kahtlustatava näol on materjalidest tulenevalt tegemist kriminaalmenetluse keskse kujuga, siis <u>on vajalik piirata tema võimalust mõjutada või kõrvaldada võimalikke tõendeid</u>. Samuti tuleb märkida, et isiku näol on tegemist isikuga, kellel on pikaajaline elukoht peale Eesti Kanadas. Senini on ta vahelduva eduga elanud nii Eestis kui Kanadas. Kummaski riigis tal väidetavalt töökoht puudub. Hetkel on ta küll seotud Eestis oma perega, kuid arvestades tema sõltuvust, kuritegeliku käitumise ulatust ja võimalikku karistust selle eest, siis ei pruugi see olla piisavaks garantiiks tema jäämiseks Eestis. Käesoleva kriminaalasja materjalid viitavad samuti osaliselt Kanadale kui kuritegude võimalikule alguskohale. Eeltoodud asjaolusid arvestades tuleb pidada võimalikuks ka	

					kahtlust, et vabaduses olles võiks isik minna kriminaalmenetluse eest pakku ja lahkuda välisriiki.	
10	1-14-8092 29.09.2014	KarS § 121, § 118 lg 1 p 1	Isikule on esitatud kahtlustus, et tema kasutas füüsilist vägivalda 27.09.2014 õhtupoolikul talu elumaja köögis naisterahva suhtes. Isik haaras käega kinni naisterahva parema käe õlavarre piirkonnast, pigistas enda kätt kokku ümber naisterahva käe ja lükkas viimase elumaja tupp. Naisterahval õnnestus end vasaku käega toetada vastu toas seisvat külmkappi ja vältida sel moel maha kukkumist. Seejärel haaras kinni köögis istunud meesterahvast, tõmbas vasakust käest meesterahva köögipõrandale pikali ja peksis teda käte ja jalgadega, põhjustades koljupõhimiku murru,	Isikul karistusregistri andmete kohaselt 1 kehtiv väärteokaristus. Isiku ütluste kohaselt ei mäleta ta midagi sellest, et ta oleks vanaisa rünnanud, sellest on tal nagu must auk. Ta kinnitas, et oli sellel päeval alkoholi tarvitanud. Lisaks eelnevalt tarvitanud rahustit Diazepaami. Isik on oma sõnade järgi käinud psühhiaatri vastuvõtul, perearst on talle välja kirjutanud antidepressante ja rahusteid, kes on diagnoosinud temal depressiooni. Antidepressantide tarvitamise on ta lõpetanud, kuid rahusteid kirjutab perearst talle välja tänapäevani. Varem polnud ta vanaisaga suhelnud kolm aastat. <u>Käesoleval ajal, mil isiku vanaisa viibib haiglas üli-raskes seisundis, kujutab ta ohtu vanaisale ja tema elukaaslasele, vabadusse sattudes võib ta arvestavalt oma vaimset seisundit olla neile ohtlik ja äraarvamatult mistõttu on alust arvata, et isik võib vabaduses toime panna uusi isikuvastaseid kuritegusid.</u> Kuna isik on kriminaaltoimiku materjale arvestades ebastabiilse psüühikaga, siis on tema suhtes vajalik	Eeluurimiskohtunik leiab, et ringkonnaprokuröri poolt esitatud taotlus ei ole põhjendatud ja ei kuulu seetõttu rahuldamisele. Riigikohtu praktikast tulenevalt saab isiku vahistamist lugeda seaduslikuks, kui vahistamismäärusest nähtub üheselt ja selgelt esiteks põhjendatud kahtlus, et vahistatav on toime pannud kuriteo tunnustega teo, ning teiseks vahistamisaluse olemasolu (RKKKm nr 3-1-1-1-103-06, p 9; RKKKm nr 3-1-1-1-105-11, p 12). Kohus on seisukohal, et isikule on esitatud põhjendatud kahtlustus. Kohus mõõnab, et isik on kannatanute suhtes käitunud vägivaldselt ja põhjustanud ohu vanaisa elule. Samas peab kohus vajalikuks rõhutada seda, et isik on ilmselgelt mõistnud oma käitumise ohtlikkust ja on valmis tegema hetkel kõik endast oleneva, et saavutada emotsionaalne tasakaal läbi enesedistsipliini ning vajaliku psühhiaatrilise ravi. Kohtule ei ole esitatud infot ega tõendeid, et isik oleks varasemas elus olnud agressiivne või ettearvamatult käitumisega. Ilmne on see, et isa surm ja etteheited sellega puutuvalt vanaisa kasvatusmeetodite	Keelduda vahistamisest

			vasaku silmakooa ja mõlemate põskkoobaste murru, ninaluude murru ja vasaku silma alalau vigastuse. Kannatanud olid isikule vanaisa ja vanaisa elukaaslane.	kohtupsühhiaatrilise ekspertiisi läbiviimine.	suhtes koostoimes rahustite ja alkoholi koostarvitamisega, on viinud raske tagajärjeni. Samas on isik toimunu analüüsimisel olnud realistlik ning kahetseb juhtunut siiralt. <u>Kohus ei pea uue kuriteo toimepanemise tõenäosust kohtu poolt küsitlemisel tuvastatu põhjal suureks, sest vanaisa on hetkel haiglaravil ja tema elukaaslase suhtes kahtlustatav mingit vihavaenu ei ilmutanud. Isikul on juba tänaseks hetkeks tegevusplaani enda ravimise osas ja motiiv oma laste nimel edaspidi õiguskuulekalt käituda. Isikul on ilmselt ka moraalne kohustus isa matuste korraldamisega, kus teda saavad emotsionaalselt toetada nii ema kui ka elukaaslane ning teised lähedased.</u>	
11	1-14-6482 01.08.2014	KarS § 141 lg 1, § 200 lg 2 p 4, 8	Isikut kahtlustatakse, et tema 2014. a juulis kella öösel pani noa naisterahva kõrile ning surus kannatanu põõsa juurde maha. Seejärel käskis ta kannatanul lahti riietuda ning üritas teda vägistada, vägistamine jäi lõpule viimata, sest kannatanu osutas vastupanu. Seejärel	Ei ole välistatud, et <u>isik võib vabaduses olles jätkata kuritegude toimepanemist</u> . Isiku näol on tegemist kuritegelikult aktiivse ning ohtliku isikuga. Võib väita, et isikul on selgelt välja kujunenud kuritegelik käitumismuster. Eeltoodut kinnitab fakt, et isikut on varasemalt kohtute poolt kuritegude toimepanemise eest korduvalt karistatud. Lisaks karistusregistri väljatrükist nähtuvalt paneb ta erinevaid süütegusid toime juba alates 2000. aastast, mistõttu saab väita, et tegemist on inimesega, kes	Isikut on korduvalt karistatud vägivallaga seotud kuritegude toimepanemise eest. Viimase karistuse kandmiselt vabanes ta tingimisi märtsis 2014. Kriminaalasjas käesolevaks hetkeks kogutud tõendid viitavad põhjendatud kahtlusele, et isik on taas katseajal toime pannud uued kuriteod, mis on toime pandud vägivalda kasutades. Kohus ei saa jätta tähelepanuta, et ka vangistuse tingimustes ei suutnud isik õiguskuulekalt käituda. Eeluurimiskohtunik leiab, et kogutud	Vahistada

		hoidis isik kannatanut õlast kinni ning liikus koos kannatanuga edasi, hiljem sundis kannatanut tema tahte vastaselt ähvarduste abil vahekorda, vägistas kannatanut ning seejärel lahkus. Lisaks sundis kannatanut tema tahte vastaselt ähvarduste abil andma ära oma mobiiltelefoni, mida kannatanu hirmu tundes ka tegi.	paneab juba pikka aega stabiilselt toime nii kuri- kui ka väärtegeusid. Hinnates isiku senist elukäiku, võib öelda, et vaatamata korduvalt mõistetud karistustele on ta jätkanud uute kuritegude toimepanemist, mis tähendab, et varasemad karistused ei ole tema suhtes mõju avaldanud. Oluline on märkida, et viimati vabanes isik vanglast märtsis 2014. Napilt mõne kuu möödudes on alust kahtlustada isikut aga juba kahe uue raske kuriteoepisoodi toimepanemises, mis näitab selgelt, et tegemist on isikuga, kes ei taha ega suuda käituda vabaduses õiguskaualekalt. Samuti on menetluses veel kriminaalasi, milles teda kahtlustatakse KarS § 275 järgi kvalifitseeritavate kuritegude toimepanemises Tartu Vanglas. Viimati karistati teda 10 kuu pikkuse vangistusega, millest ta vabastati tingimisi. Katseajaks määrati 3 aastat. Seega on mõlemad käesolevas kriminaalasjas menetletavad kuriteod, milles isikud kahtlustatakse, toime pandud katseajal. Eeltoodud faktide alusel püsib prokuröri abi hinnangul selge tõenäosus, <u>et isik võib ka edaspidi toime panna uusi kuritegeusid</u>. Isik on oma senise elukäiguga ja käitumisega näidanud selgelt, et ta ei	tõendid viitavad asjaolule, et isik on oma iseloomult vägivaldne. Isikut on korduvalt vägivaldaga toimepandud tegude eest karistatud, kuid vabaduses viibides isik jätkab tegutsemist vana käitumismustri kohaselt. Seega <u>on olemas reaalne oht, et vabaduses viibides võib isik taas toime panna uusi kuritegeusid</u>.	

				suuda ega taha käituda õiguskuulekalt. <u>Isik on jätkuvalt kuritegelikult aktiivne ning vabaduses olles ühiskonnale ohtlik.</u>		
12	1-14-6977 22.08.2014	KarS § 199 lg 2 p 8	Isikut kahtlustatakse kokku 11 kuriteoepisoodis. Kuritegude toimepanemise periood hõlmab ajavahemikku 25.06-23.07.2014 ning tegemist on süstemaatilise esemete vargustega kannatanutele kuuluvatest eramutest.	Isikul on kehtivaid väärteokaristusi 8. Kriminaalkorras on isikut karistatud neljal korral. Viimati karistati teda 21.03.2012. a kohtuotsusega 4 aastase vangistusega. Isik vabanes karistuse kandmisest 13.05.2014 ennetähtaegselt koos allutamisega käitumiskontrollile. Katseaeg määrati kuni 24.08.2015. Seega isik on asunud uusi kuritegusid toime panema kohe pärast vanglast ennetähtaegselt vabanemist ja katseajal. Isiku käitumisest nähtub, et <u>isik jätkab süstemaatiliselt võõra vara vastaste varguste toime panemist.</u> Isiku poolt on toime pandud II astme kuriteod, mille eest näeb seadus karistusena ette kuni 5 aasta pikkuse vangistuse. Isik ei suuda vabaduses käituda seaduskuulekalt ning <u>on alust arvata, et vabaduses viibides võib ta jätkuvalt toime panna uusi kuritegusid,</u> mistõttu kergemaliigilise tõkendi kohaldamine isiku suhtes ei ole piisavaks garantiiks takistamiseks tema poolt uute kuritegude toimepanemist. Kergemaliigiline tõkend ei ole piisav selle vältimiseks.	Isik on vanglast ennetähtaegse vabastamise katseajal suhteliselt lühikese aja jooksul toime pannud korduvalt sissetungimisi ja võõra vara vargusi. Kohus leiab, et isiku suhtes on olemas põhjendatud kahtlustus uute kuritegude toimepanemises vanglast vabanemise järel. Käesoleva asja arutamisel avaldas isik, et ta soovib minna karistust kandma ja ei oska midagi öelda uute kuriteo episoodide kohta. Vahistamisele vastuväiteid ta ei esitanud. <u>Kohus on seisukohal, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav ära hoidmaks isiku poolt uute kuritegude toimepanemist</u> ja KrMS § 130 lg 2 alusel on tõkend vahistamine põhjendatud jätkuvalt kuritegude toimepanemise ohu tõttu.	Vahistada

13	1-14-6111 17.07.2014	KarS § 114 p 4	Isikut, kes on varem toime pannud tapmise, kahtlustatakse, et tema 2014. a juuli öösel korteris, tahtliku tapmise eesmärgil lõi naisterahvast kahel korral rusikaga pea piirkonda, tekitades viimasele eluohtliku tervisekahjustuse, mille tagajärjel naisterahvas suri.	Isik omab tänaseks päevaks kolme kehtivat kriminaalkaristust ning 5 arhiveeritud kriminaalkaristust. Viimati vabanes isik 2013. a augustis. Teda on varem karistatud tapmise eest eriti piinaval või eriti julmal viisil 10 aasta vangistusega. Samuti on teda karistatud raske tervisekahjustuse tekitamisega, kui sellega on põhjustatud oht elule või raske kehaline haigus 4 aasta vangistusega. Täna sel päeval on isikule esitatud kahtlustus esimese astme kuriteo toimepanemises, mille eest on seadusandja kehtestanud maksimaalseks võimalikuks karistusmääraks eluaegse vangistuse. Kriminaalasja materjalidest nähtuvalt omab isik välisriigis toetavat sotsiaälvõrgustikku (õde elab Rootsis). Isik on alates 1999 aastast kuni 2013 aasta augustini enamiku ajast viibinud kinnipidamisasutuses seoses raskete isikuvastaste kuritegude toimepanemisega. Isik on üldjuhul kuriteod toime pannud viibides alkoholijoobes. Arvestades eeltoodud on põhjendatud kahtlus, et vabaduses viibides jätkab isik uute kuritegude toimepanemist. Samuti on põhjendatud kahtlus, et isik, kes omab sotsiaälvõrgustikku välisriigis, võib	Isikust lähtub tema vabadusse jäädes <u>reaalne oht teiste inimeste tervisele ja elule</u> , kuna tema elukäigust nähtuvalt ja ka kriminaalasjas käesolevaks ajaks koguda jõutud tõenditest nähtuvalt on alkoholitarbimine isikule tema elu lahutamatuks osaks, mis vallandab temas vägivaldsuse teiste inimeste suhtes. <u>Uute kuritegude toimepanemise vältimiseks on põhjendatud anda luba kahtlustatava vahistamiseks. Isik omab igapäevaselt võimalust, minna Rootsi seal alaliselt elava õe juurde, siis hindab kohus eluliselt usutavaks ja reaalseks ka võimaluse, et eluaegse vanglakaristuse raskusest tulenevalt võib isik kasutada võimalust Rootsi kaudu enda viibimisjäljed nõ kustutada ning minna sealt edasi kolmandatesse riikidesse, hoidumaks siinsest kriminaalmenetlusest kõrvale.</u>	Vahistada

				<u>minna pakku teda ootava võimaliku pikaajalise vanglakaristuse eest.</u>		
14	1-14-5841 04.07.2014	KarS § 199 lg 2 p 4, 7	Isik, kes on varem karistatud varguste eest, 30. septembril grupis koos teise isikuga püüdis ebaseadusliku omastamise eesmärgil võtta kauplusest erinevaid kaupu väärtusega 105,80 eurot. Kuritegu jäi lõpule viimata tunnistaja sekkumise tõttu.	Isikut on karistatud erinevate väärtegade toimepanemise eest kokku 20 korda. Isik on süstemaatiliselt alates 1991. a toime pannud varavastaseid süütegusid. Vaatamata sellele, et isikut on korduvalt reaalsete vangistustega karistatud, ei ole isik mõistetud karistustest mingeid järeldusi teinud. Isikule on ajal, mil tema viibib katseajal esitatud kahtlustus uute varavastaste kuritegude toimepanemises. Arvestades eeltoodut <u>on põhjendatud kahtlus, et vabaduses viibides jätkab isik uute varavastaste kuritegude toimepanemist.</u>	Isik vabaduses olles võib jätkata <u>kuritegude toimepanemist.</u> Selliseks arvamuseks annab alust käesolev põhjendatud kuriteokahtlus järjekordse varguse episoodis, juba varasemalt käimasolevad kriminaalmenetlused ning samuti kahtlustatava varasemad korduvad karistused. Vaatamata sellele, et isik viibib eelmise kohtuotsuse järgi vabaduses katseajaga olles allutatud kriminaalhooldusele, et tema suhtes on alustatud uued kriminaalmenetlused, milles on talle kohaldatud kergemaliigilist tõkendit, on ta käesoleva kahtlustuse kohaselt jätkanud kuritegusid. Uute kuritegude toimepanemise, kui vahistamisaluse olemasolu tuvastamisel, tuleb kohtul arvestada kuriteokahtlusega seonduvaid minevikusündmusi, sealhulgas varasemalt toimepandud kuritegusid, kuriteokahtlusega hõlmatava teo raskust ja kuriteoliiki ning muid teadaolevaid isiku käitumist iseloomustavaid andmeid. Vaatamata sellele, et isik on kriminaalkorras korduvalt ka reaalset karistust kandnud ja ka käesoleval ajal ohustab teda katseajal toimepandud kuritegude tõttu uus reaalne karistus, on ta kahtlustuse kohaselt jätkanud	Vahistada

					kuritegude toimepanemist. On ilmselge, et eelnevad kriminaalkorras mõistetud karistused ei ole olnud talle piisavaks mõjutusvahendiks. Seetõttu tuleb järeldada, et varasemad süüteod ja nende eest mõistetud karistused ei ole kahtlustatavale piisavalt mõju avaldanud ning ta on oma ebaseaduslikku tegevust pidevalt jätkanud. Tema senine käitumine ei näita tema usaldusväärsust ja õiguskuulekust, vaid näitab ilmekalt tema kõrget kriminaalset aktiivsust ja väära suhtumist nii eelmistesse karistustesse kui tema seaduskuulekusse üldse. Isiku kuritegelik aktiivsus on kõrge. Tema õigusvastast käitumist iseloomustab varavastaste kuritegude toimepanemine ja tema võimalik kuritegeliku tegevuse liin on etteaimatav, ohustades seeläbi kogu ümbritsevat ühiskonda.	
15	1-14-4794 30.05.2014	KarS § 209 lg 2 p 1,3 - § 22 lg 3 ja § 213 lg 1 - § 22 lg 3	Isikut kahtlustatakse selles, et tema osutas vaimset ja ainelist kaasabi teistele isikutele nende poolt tegelikest asjaoludest teadvalt ebaõige ettekujutuse loomise teel korduvale varalise kasu saamisele isikute	Isikule kohaldatai tõkend – elukohast lahkumise keeld. Prokurör saatis isikule elukoha aadressile kutse, kontakttelefonile isik ei vastanud ja e-post tal puudus. Isik prokuratuuri kutsutud ajal ei ilmunud. Prokurör kohaldas isiku sundtoomist, kuna oli alust arvata, et isik hoidub menetlusest kõrvale. Sundtoomine ebaõnnestus, kuna selgus, et isik ei viibi ega ela	Kohus on tuvastanud, et isik on kuritahtlikult rikkunud tema suhtes kohaldatud tõkendit elukohast lahkumise keeld. Isikul puudub kindel elukoht ja ta pole olnud prokuratuurile ja ka oma kaitsjale kättesaadav enam kui kolme nädala jooksul. Mahuka kriminaalasja menetluse lõpuleviimine on muuhulgas viibinud ka isiku kõrvalehoidumise tõttu. <u>Isiku käitumine</u>	Vahistada

			grupis, mis seisnes selles, et tema teades grupi kuritegelikest kavatsustest kelmuste toimepanemisel, sh soovist taotleda tagasimaksmise kavatsuseta äriühingutelt tema nimele kiirlaene ja järelmaksuga kaupu, nõustus laenu saamise eeltingimuseks kohustusliku isiku tuvastamise protseduuris osalema ja andis teise isiku kasutusse oma arvelduskontoga seotud paroolid, isikutunnistuse ja viimasega seotud PIN-koodid.	elukoha aadressil. Seejärel kuulutas prokuratuur kahtlustatava tagaotsitavaks, kuna ei olnud teada tema asukoht, ta rikkus tema suhtes kohaldatud tõkendit ja oli alust arvata, et ta hoidub menetlusest kõrvale. Kergemaliigilise tõkendi kohaldamine ei ole võimalik, sest <u>isik on kuritahtlikult rikkunud tema suhtes kohaldatud tõkendit, tema tegelik elukoht ei ole teada ja ta on asunud kriminaalmenetlusest kõrvale hoidma.</u>	<u>kohtueelses menetluses ja tema elustiil viitab reaalsele ohule, et ta võib jätkata kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumist.</u>	
16	1-14-3187 09.04.2014	KarS § 200 lg 2 p 4, KarS § 424	Isik, kes on varem pannud toime röövimise, röövis mobiiltelefoni väärtusega 229 eurot, grupis teiste isikutega läks külla korterisse, kus viibis kaks isikut. Üks isikutest tahtis	Prokuröri arvates ei ole välistatud, et isik võib vabaduses olles jätkata kuritegude toimepanemist. Isiku näol on tegemist kuritegelikult aktiivse ning ohtliku isikuga. Võib väita, et isikul on selgelt välja kujunenud kuritegelik käitumismuster. Eeltoodut kinnitab fakt, et isikut on varasemalt kohtute poolt kuritegude	Tunnistajate ütlustest nähtub, et isik ei allunud politsei korraldusele ning üritas pärast politsei poolt antud peatumismärguannet politsei eest ära sõita. Ta ei avanud hiljem autouust ning politsei pidi auto ukseklaasi purustama ja sõiduki mootori seiskama. Need sündmused asjaolud iseloomustavad teda kui isikut, kes vabaduses olles jätkab	Vahistada

			politseisse helistada, kuna grupp ei tahtnud korterist lahkuda. Rüsseluse käigus võeti ühelt isikult mobiiltelefon ja teisele isikule löödi rusikaga näo suunas. Lisaks juhtis isik kahtlustuse kohaselt mootorsõidukit, olles alkoholijoobes.	toimepanemise eest korduvalt karistatud. Karistusregistri väljatrukist nähtuvalt paneb isik erinevaid süütegusid toime juba alates 1990. aastast, mistõttu saab väita, et tegemist on inimesega, kes paneb juba pikka aega stabiilselt toime nii kuri- kui ka väärtegeusid. Hinnates isiku senist elukäiku võib öelda, et vaatamata korduvalt mõistetud karistustele on ta jätkanud uute kuritegude toimepanemist, mis tähendab, et varasemad karistused ei ole tema suhtes mittemingisugust mõju avaldanud. Oluline on märkida, et napilt mõne kuu möödudes vanglast vabanemisel on alust teda kahtlustada juba kahe uue kuriteoepisoodi toimepanemises. KarS § 424 sätestatud kuritegu, milles isikut kahtlustatakse, on toime pandud katseajal. Isik võib ka edaspidi toime panna uusi kuritegusid. Oma senise käitumisega on ta näidanud, et ei suuda ja ei taha käituda õiguskaualekalt. Ta on jätkuvalt kuritegelikult aktiivne ning ühiskonnale ohtlik. Isik on suuteline toime panema erinevat laadi kuritegusid, mis muudab ta ühiskonna jaoks vabadusse pääsemise korral veelgi ohtlikumaks.	<u>kuritegude toimepanekut</u>. Nähtub, et isik ei soovi temale kohtuotsusega antud katseajal hoiduda uute kuritegude toimepanemisest.	

17	1-14-284 14.01.2014	KarS § 199 lg 2 p 4, 7 ja § 266 lg 1	Kahtlustatakse isikut, kes on varem röövimise toime pannud, et tema grupis koos isikutega võttis hoovis seisnud veoauto kütusepaagist ebaseadusliku omastamise eesmärgil ära 120 liitrit diiselmütust. Samuti kahtlustatakse, et ta tungis valdaja tahte vastaselt sahvri akna lõhkumise teel ebaseaduslikult elumajja, tekitades akna lõhkumisega varalist kahju 50 eurot.	Isikut ei ole varem kriminaalkorras karistatud. Väärtegude eest on teda karistatud 13-el korral. Üha uute õigusrikkumiste toimepanek näitab seda, et isik suhtub kehtivasse õiguskorda ignorantselt. Viitab asjaolule, et isikul on välja kujunenud harjumus toimida kehtvalt õigusvastasel viisil, mis omakorda loob eelduse arvata, et <u>isik käitub ka edaspidi õigusvastaselt ja võib toime panna kuritegusid.</u> Kuritegude toimepanemine on isiku jaoks läbimõeldud tegevus, mille eesmärgiks on kriminaalse tulu teenimine. <u>Isikust lähtuvalt esineb väga suur tõenäosus, et ta võib jätkata vabaduses viibides uute kuritegude toimepanemist ning kergemaliigiline tõkend ei ole piisav selle vältimiseks.</u>	Maakohtus on lisaks kriminaalasi, kus muuhulgas on süüdistus esitatud isikule KarS § 200 lg 2 p 7 ja 8 järgi. Nimetatud kriminaalasjas on isikule kohaldatud tõkend elukohast lahkumise keeld. Kahtlustus kinnitab, et peale röövimises esitatud süüdistust, on ta toime pannud kaks uut eriliigilist kuritegu. Isik on jätkanud kuritegude toimepanemist varasema kuriteoepisoodi kohtueelse menetlemise ajal ja ajal, mil ta on tohtu alla antud röövimise toimepanemise süüdistuses. Isiku käitumine annab aluse seisukohaks, et ta ei ole varem kohaldatud meetmetest varasemate kriminaalmenetluste pinnalt mingeid järeldusi teinud ja võib ka tulevikus jätkata kuritegude toimepanemist. Seega on isik ise oma käitumisega põhjustanud olukorra, kus on olemas nõ negatiivne tulevikuproгноos, mis võib avalduda selles, et <u>ilma vahistamist kohaldamata võib kahtlustatav suure tõenäosusega jätkata kuritegude, eriti just varavastaste, toimepanemist.</u>	Vahistada
18	1-14-5251 08.12.2014	KarS § 199 lg 2 p 9	Isikuna, kes on varasemalt süstemaatiliselt toime pandud vargusi kahtlustatakse taas mitmetes varguste	Isik on varem kriminaalkorras karistatud neljal korral. Isikust lähtuvalt on väga suur tõenäosus, et isik võib jätkata vabaduses viibides uute kuritegude toimepanemist ning kergemaliigiline tõkend ei ole piisav	Isikut on varem kriminaalkorras karistatud neljal korral. Isik vabanes vangistusest 04.08.2013. isiku suhtes kohaldati 28.11.2014 tõkendit elukohast lahkumise keeld. Vaatamata tõkendile ja mitmete kuriteoepisoodide	Vahistada

			episoodides.	selle vältimiseks. Isik ei õpi ega tööta ning tegeleb süstemaatiliselt vargustega. Seetõttu on vajalik isiku suhtes valida tõkend vahistamine <u>uute kuritegude toimepanemise takistamiseks</u> .	menetlemisele, peeti 06.12.2014 isik taas kinni kahtlustatuna varguse katse toimepanemisel. Isiku puhul, keda on korduvalt varavastaste kuritegude toimepanemise eest karistatud, kuid siiski jätkab samaliigiliste kuritegude toimepanemist, on negatiivne prognoos, et ta jätkab vabaduses kuritegude toimepanemist, ülikõrge. Kergemaliigilisem tõkend ja mitmete kuriteoepisoodide kohtueelne menetlemine ei mõjutanud isikut õiguskuulekalt elama. Seega on alus kahtluseks, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav selleks, et ära hoida isiku poolt uute kuritegude toimepanemist.	
19	1-14-3517 03.10.2014	KarS § 184 lg 2 p 1	Isikut kahtlustatakse, et ta omandas eeluurimisel tuvastamata kohast ja isikult vähemalt 350 grammi marihuaanata, so narkootilist ainet suures koguses, mille andis üle teisele isikule, kes toimetas selle edasi Tartusse.	Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Isikut on varasemalt kriminaalkorras mitmel korral karistatud. Aastatepikkune narkootiliste ainete käitlemine, sealhulgas tarvitamine vanglas viitab sõltuvusele. Sõltuvus narkootikumidest on narkokuritegude toimepanemise soodustav faktor, see on praktikas korduvalt kinnitust leidnud. Samuti on narkokuritegude menetlemise praktikas kinnitust leidnud suur tõenäosus, et isik võib	Kohtunik nõustub seisukohaga, et isik võib vabaduses hakata tunnistajaid mõjutama ning sellega ka uurimist otseselt takistama. Uute kuritegude toimepanemise eeldus on suurem just nende isikute poolt, kes on korduvalt karistatud. Tuginedes karistusregistri andmetele, tuleb tõdeda, et tegemist sellise isikuga on. Praeguses uurimisstaadiumis isiku vabaduses viibimine võib rikkuda kogu uurimise, sest isikul on eelduslikult tahe hakata tõendeid kõrvaldama.	Vahistada

				hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood ning ei ole veel õnnestunud tuvastada ja üle kuulata kõiki tõendamiseseme asjaolusid teadvaid isikuid. Isikut on korduvalt karistatud väga raskete vägivallaga seotud kuritegude toimepanemise eest ning avaliku korra ja korrakaitsega tegelevate isikute vastu suunatud kuritegude eest, sh tulistades eluohtlikult vigastanud teda teist isikut tapmast takistavat ja teda kinni hoidvat isikut. Varem toime pandud kuritegude iseloom ilmestab tema hoiakuid ja suhtumist õigusemõistmisesse. Elukohast leitud torkerelv viitab valmisolekule kasutada vägivalda. Isik on 23.05.2014 määrusega vabastatud karistuse kandmiselt tingimisi enne tähtaega. Kahtlustatav ei ole teinud eelnevatest vangistustest enda jaoks järeldusi, sest nähtub, et eelnevad karistused ei ole täitnud eesmärki mõjutada isikut edaspidi hoiduma süütegude toimepanemisest. Vaatamata	

				katseajaga kaasnevatele kontrollnõuetele ja kohustustele on isik jätkanud kuritegude toimepanemist – talle on esitatud kahtlustus raske rahvatervisevastases kuriteos. Kui isegi tingimisi enne tähtaega vabastamisega kaasneva kontrolli ajal ei suuda isik õiguskuulekal teel püsida, siis <u>on igati põhjendatud kahtlus, et isik vabaduses olles jätkab kuritegude toimepanemist.</u> On suur tõenäosus, et isik võib vabaduses viibides jätkata uute kuritegude toimepanemist.		
20	1-14-895 22.05.2014	KarS § 209 lg 2 p 1 - § 25 lg 1, 2; KarS § 344 lg 1, KarS § 345 lg 1	Isikut kahtlustatakse, et tema, kes on varem toime pannud varguse, püüdis 2008. a luua panga müügiesinduses kliendihaldurile ebaõiget kujutust tema kui laenu taotleja krediitkõlblikkusest laenu taotlemisel sellega, et esitas võltsitud dokumendid. Kuritegu jäi lõpule viimata, sest kliendihaldur avastas võltsimise tunnused. Samuti üritas ta seeläbi võltsitud	Isik on varasemalt kriminaal- ja väärteokorras korduvalt karistatud varavastaste kui õigusemõistmise ning avaliku võimu vastu suunatud ja liiklussüütegude toimepanemise eest nii kriminaalkoodeksi kui karistusseadustiku järgi. Isiku kuulutas kohus 10.03.2009 kohtumäärusega tagaotsitavaks kriminaalasjas ja ta hoiab siiani kõrvale kohtumenetlusest seoses karistuse täitmisele pööramise küsimuste lahendamisega. Käesolevas asjas on isik kuulutatud 06.04.2009 tagaotsitavaks, kuna ei olnud võimalik temaga menetlustoiminguid teha, sest ta asus menetlusest kõrvale hoiduma. 08.06.2013 esitas isik Iirimaal EV saatkonnas EV kodaniku passi	Isikuga ei ole olnud võimalik menetlustoiminguid läbi viia, kuivõrd isikul elukoht Eestis puudub, teostatud on kõik seaduses ettenähtud võimalused isiku tabamiseks, kuid need ei ole tulemust andnud, mistõttu on edaspidiselt põhjendatud kriminaalmenetlusest kõrvalehoidmise takistamiseks kohaldada tõkendit vahistamine. Tegemist on isikuga, kes vaatamata varasemale süüdimõistmisele on jätkanud kuritegude toimepanemist. <u>Isik hoidub kõrvale kriminaalmenetlusest ja on pakku läinud</u> , st olukorras, kus isik on teadlik tema suhtes esinevast kuriteokahtlusest ja ei ole politseile kättesaadav, on põhjust olla veendunud, et isik hoidub	Vahistada

			dokumendi kasutamise eesmärgiga omandada õigusi ja vabaneda kohustustest ning petta krediitiasutustelt taotletav laenusumma välja petta.	taotluse. Isik elab ja töötab väidetavalt Iirimaal. Kriminaalasjas on info, et isik saadetakse lähiajal Iirimaa välja. <u>Isik hoidub kriminaalmenetlusest kõrvale.</u> Kergemaliigilise tõkendi kohaldamine ei ole võimalik, sest et isikul puudub elukoht Eestis ja ta on asunud menetlusest kõrvale hoidma. Seetõttu on vajalik isiku suhtes, kuna ta hoidub kriminaalmenetlusest kõrvale ja on pakku läinud, valida tõkendiks vahistamine. Eeltoodust tulenevalt esitab prokurör EL pädevatele õigusasutustele Euroopa vahistamismääruse, so taotluse isiku vahi alla võtmiseks ja loovutamiseks kriminaalmenetluse läbiviimiseks EV-le.	menetlusest kõrvale ning läbiviidava menetluse tagamise eesmärgiks on vajalik tema suhtes kohaldada tõkendina vahistamist.	
21	1-14-10379 25.03.2014	KarS § 199 lg 2 p 9 ja § 200 lg 1	Isikut kahtlustatakse selles, et kahel korral võttis ebaseadusliku omastamise eesmärgil kauplusest kaupsid. Lisaks kasutas kalmistul füüsilist vägivalda naisterahva suhtes, kiskudes kannatanu käekotti, mille tagajärjel kannatanu kukkus pikali, isik võttis käekoti ja kilekoti	Isik omab tänaseks päevaks kuute kehtivat kriminaalkaristust. Uue kuriteo pani isik toime katseajal. Isik on järjepidevalt alates 2009. aastast pannud toime erinevaid varavastaseid ning vägivallakuritegusid. Täna sel päeval kahtlustatakse teda esimese astme kuriteo toimepanemises. Arvestades isiku jätkuvat kuritegelikkust elustiili ning asjaolu, et isikut karistati viimati vähem kui pool aastat tagasi, aga ka asjaolu, et isik viibib tänaseni katseajal <u>on eluliselt usutav, et vabaduses viibides võib isik</u>	Kohus on seisukohal, et isiku puhul, keda on korduvalt varavastaste kuritegude toimepanemise eest karistatud, kuid kes siiski jätkab kuritegude toimepanemist, mh samaliigiliste, <u>on negatiivne prognoos, et ta võib vabaduses toime panna uusi kuritegusid, ülikõrge.</u> Oluliseks ohuteguriks on ka kahtlustatava poolt pidev alkoholi tarvitamine, mistõttu suurem tema ohtlikkus nii teiste isikute tervise kui ka vara suhtes.	Vahistada

			ning jooksis minema.	<u>jätkata erinevate süütegude toimepanemist.</u>		
22	1-14-8249 04.11.2014	KarS § 184 lg 2 p 2	Isikut kahtlustatakse, et olles varem toime pannud narkootikumidega seotud kuriteo, omandas eeluurimisega tuvastamata ajal, kohast ja isikult ebaseaduslikult narkootilisi aineid. Seejärel peeti ta uuesti kinni ja esitati kahtlustus, et ta omandas 43 grammi amfetamiini, millest 3 grammi andis teisele isikule ning millest 40 grammi leiti tema elukoha läbiotsimisel politsei poolt.	Narkokuritegude menetlemise praktikas on kinnitust leidnud suur tõenäosus, et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood ning ei ole veel õnnestunud tuvastada ja üle kuulata kõiki tõendamiseseme asjaolusid teadvaid isikuid. Isikut on korduvalt karistatud väga raskete vägivallaga seotud kuritegude toimepanemise eest. Isik käitleb narkootilist ainet selle edasiandmise eesmärgil, seda on ta ise kinnitanud, samuti viitab sellele narkootilise aine pakendamise viis. Isik on käesolevas menetluses kord juba kinni peetud ning talle on kohaldatud tõkend elukohast lahkumise keeld. 3,5 kuud hiljem on ta juba uue omandatud suure koguse narkootilise aine käitlemisega seoses kinni peetud, mistõttu on ilmne, et <u>kergemaliigiline tõkend ei ole piisav hoidmaks teda kuritegude toimepanemisest ja on igati</u>	Kohus nõustub prokuröri poolt vahistamistaotluses märgitud seisukohaga, et aastatepikkune narkootiliste ainete käitlemine, sh tarvitamine ja omandamine vanglas viitab sõltuvusele. Sõltuvus narkootikumidest on narkokuritegude toimepanemise soodusfaktor, see on praktikas korduvalt kinnitust leidnud. Kohus on seisukohal, et olukorras, kus uue kriminaalasja menetlemine 2014. a suvest ja tõkendi elukohast lahkumise keeld kohaldamine ei mõjutanud isikut õiguskuulekalt elama, <u>on olemas reaalne oht, et ta võib vabaduses suure tõenäosusega jätkata samaliigilist tegevust.</u> Siinjuures on kahtlustatava sõltuvus narkootilistest ainetest olulise tähtsusega, mis isiku enda tarbimise huvidest tulenevalt suurendab uue kuriteo võimaliku toimepanemise riski.	Vahistada

				<u>põhjendatud kahtlus, et vabaduses olles jätkab kuritegude toimepanemist.</u>		
23	1-14-4424 02.07.2014	KarS § 184 lg 2 p 1, 2	Isikut kahtlustatakse narkootiliste ainete hankimises ja edasi andmises.	Isikut on 13-el korral kriminaalkorras karistatud, lisaks on teda karistatud neljal korral väärteokorras. Isik on öelnud, et on tegelenud narkootiliste ainete müümisega sellepärast, et selline kuritegude toimepanemine võimaldab endale kergemini sissetulekut teenida. Narkootikumidega seotud süüteod on suunatud rahva tervise vastu – isik on aktiivselt müünud narkootilisi aineid. Sellise tegevusega ei mõistnud isik enda tegevuse keelatud ning võimalikku kahjustust, mida tema tegevus teiste inimeste tervisele avaldada võib. Samuti väärrib märkimist, et isik on elatunud peamiselt narkootiliste ainete müügist saadavast tulust. Seega on olemas suur risk, et hoolimata varasematest karistustest, ei ole isik aru saanud narkootikumide käitlemisest tulenevatest ohtudest rahvatervisele ja õigustundele. Isikul puudub töökoht. Arvestades tema endist eluviisi, on suur tõenäosus, et <u>isik võib hakata uuesti endale sissetuleku saamiseks narkootiliste ainete käitlemisega tegelema.</u> Samuti on narkokuritegude menetlemise praktikas kinnitust	On alust arvata, et isik, vabaduses olles, <u>võib jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Selliseks arvamuseks annavad alust käesolev põhjendatud kuriteokahtlustus ning kahtlustatava varasemad karistused, sh narkootikumidega seotud süütegudes. Isiku varasemate kuritegude põhjal võib järeldada, et tema kuritegelik käitumisviis ei ole etteennustatav, kuna ta on toime pannud eriliigilisi kuritegusid. Isikul puudub kindel töökoht ja tema sissetuleku tegelikku tausta ei ole võimalik kontrollida ning on alust arvata, et ta teenis elatist eriliigiste narkootiliste ainete müügist ning tema kasutuses olevast elukohast on leitud teadmata päritoluga esemeid, siis on reaalne oht, et kahtlustatav jätkaks vabaduses elatiste teenimise ja majandusliku kasu saamise eesmärgil kuritegude toimepanemist. Eriti suurendab kahtlustatava puhul kuritegude toimepanemise ohtu see, et tegemist on pikki aastaid narkootikume tarvitava isikuga, milline tegevus nõuab temalt ilmselt ka oluliselt suuremaid ja pidevaid sissetulekuid. Välistada ei saa tema puhul ka mängusõltuvust, mis samuti eeldab märkimisväärselt rahalisi	Vahistada

			leidnud suur tõenäosus, et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood. On ilmnud asjaolud, et isik käitleb narkootilist ainet selle edasiandmise eesmärgil. Kaassüüdlaste ja tunnistajate mõjutamise või nendele kättemaksu ohule viitab asjaolu, et käesoleval ajal ei ole veel tuvastatud ja kinni peetud kõik käesoleva kriminaalasjaga seotud võimalikud kahtlustatavad ja tunnistajad. Esineb ka teine vahistamisalus – kriminaalmenetlusest kõrvalehoidmise oht, kuna isikul puudub alaline elukoht ning pärast vanglast vabanemist elas ta ühe isiku kasutuses olevas korteris. Narkootiliste ainete käitlejad kasutavad oma tegevuse konspireerimiseks tihti erinevaid mobiiltelefone või kõnekaarte. Seega vabaduses võib kahtlustatav jääda menetlejatele kättesaamatuks. Isik on jätkanud kuritegude toimepanemist ning eelnevad karistused ei ole täitnud eesmärki mõjutada isikut edaspidi	vahendeid ja võib olla ohuks nii kahtlustuses toodud kuritegeliku käitumise jätkamiseks kui teistsuguseks ebaseaduslikuks tegevuseks. Isik võib vabaduses olles jätkuvalt olla ohtlik kogu ühiskonnale, pannes toime uusi kuritegusid. Asjaolu, et isikut on ka varemalt korduvalt karistatud, näitab, et tegemist ei ole seaduskuuleka isikuga. Hoolimata varasematest korduvatest karistustest ja vabanemisest kinnipidamiskohast alles mõned kuud tagasi, on kahtlustatavat käesolevalt taas alust kahtlustada uue kuriteo toimepanemises, millest tuleb järeldada, et ta ei ole varasematest õigusrikkumistest ja nende eest mõistetud karistustest mingeid järeldusi teinud. Kahtlustatava senine käitumine ei näita tema usaldusväärsust ja õiguskuulekust, vaid näitab ilmekalt tema väära suhtumist nii varasematesse karistustesse kui ka tema seaduskuulekuse üldse. Tema kuritegelik aktiivsus on olnud, vaatamata tema poolt kantud reaalsetele vangistustele, juba aastaid kõrge. Seega on kergema tõkendiliigi – elukohast lahkumise keelu – kohaldamine kahtlustatava suhtes põhjendamatult, kuna ei taga piisavalt seda, et kahtlustatav ei jätku vabaduses

				hoiduma süütegude toimepanemisest. Isik on kauaaegne narkootikumide tarvitaja, mis samuti tõstab uute kuritegude toimepanemise riski. Taolise isiku käitumine on üldteada ettearvamatu ning uue narkootilise aine kättesaamiseks võib selline isik toime panna erinevaid õigusrikkumisi.	kuritegude toimepanemist. Uute kuritegude toimepanemise oht võib peituda ka käitumises, mis takistaks edaspidist kriminaalmenetlust ja oleks suunatud faktiliste asjaolude mõjutamisele, arvestades eelkõige kahtlustuse raskust, sellega seotud võimalike isikute ringi ning käimasolevat kriminaalmenetluse aktiivset tõendite kogumise faasi. <u>Samuti on põhjendatud kahtlus, et isik võib hakata hoiduma kõrvale kriminaalmenetlusest.</u> Tal puudub elukoht. Samuti on üldteada, et sarnaste kuritegude toimepanijad oma tegevuse konspireerimiseks kasutavad erinevaid mobiilinumbreid ja üritavad igati jääda tabamatuks. Eeltoodu annab alust arvata, et vabadusesse jäädes võib isik jääda menetlejatele kättesaamatuks.	
24	1-14-2643 11.06.2014	KarS § 209 lg 2 p 1,3 - § 22 lg 3 ja § 213 lg 3	Isikut süüdistatakse kokku 25 kuriteoepisoodis. Isik andis teise isiku kasutusse enda pangakonto koos paroolidega ja isikutunnistuse koos sellega seotud PIN-koodidega. Isik registreeris ennast erinevatel	Isiku kriminaalkorras karistatus on kustunud. Väärteokorras on teda karistatud kuuel korral ühistranspordiseaduse rikkumise eest. Isikule on kohaldatud elukohast lahkumise keeld, kuid Lõuna prefektuuri andmetel ei elanud isik oma tõkendijärgses elukohas ja ta on viibinud asotsiaalsete eluviisidega isikute kogunemiskohas. Politseil ei olnud võimalik toimetada isikule kätte kutset kohtuistungile, prokuratuur	Eeluurimiskohtunik on seisukohal, et prokuröri taotluses kajastatud asjaolud viitavad sellele, et <u>isik on asunud kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma</u> ning läbiviidava kriminaalmenetluse tagamise eesmärgiks on vajalik tema suhtes kohaldada tõkendina vahistamist.	Vahistada

			kiirlaenufirmade kodulehtedel, kus kasutas taotlustes valeandmeid enese usaldusväärsemaks muutmiseks. Seejärel saadud summad võeti arvelt välja.	kohaldas sundtoomist. Sundtoomist täita ei õnnestunud. Seejärel kuulutas prokuratuur isiku tagaotsitavaks, kuna ei olnud teada tema asukoht, ta rikkus tõkendit ja oli alust arvata, et ta <u>hoidub kõrvale kriminaalmenetlusest</u> .		
25	1-14-9186 09.05.2014	KarS § 25, § 199 lg 2 p 9 ja § 209 lg 2 p 1	Isik ei täida talle kehtestatud karistusjärgset käitumiskontrolli nõudeid ja kohustusi. Samuti kahtlustatakse teda varguste katsetes. Lisaks esines ta Tartu lokaalis maksejõulise kliendina, kuid seejärel jättis 203,75 eurose arve maksmata.	Isik kolmel korral varavastaste esimese ja teise astme kuritegude toimepanemise eest kriminaalkorras karistatud isikuna, on toime pannud viis teise astme kuritegu ning teda on alust kahtlustada veel kolme grupi poolt toimepandud varguses ajal, millal tema suhtes on kohaldatud peale karistuse ärakandmist karistusjärgset käitumiskontrolli. Selline suhtumine ja korduv karistatus viitavad asjaolule, et isikul on välja kujunenud harjumus toimida kehtestatud õigusvastasel viisil, mis omakorda loob eelduse arvata, et <u>isik käitub ka edaspidi õigusvastaselt ja võib toime panna kuritegusid</u> . Kuritegude toimepanemine on isiku jaoks väljakujunenud lahendusviis vajadusele rahaliste vahendite järele, millest tulenevalt on tema vabaduses viibides jätkuvalt ohus teiste isikute vara. Ei tingimusliku vabaduse võtmisega seotud karistuse kohaldamata jätmine ning	<u>Kohus peab tõenäoliseks, et isik võib jätkuvalt hoiduda kõrvale kohtueelsest uurimisest ja kohtust</u> . Varavastaste kuritegude toimepanemise eest on isikut karistatud kolmel korral. Peale viimase vangistuse kandmist on alus kahtlustada isikut lühikese ajaperioodil vähemalt kaheksa uue mh varavastaste kuriteo toimepanemises. Seega on isik koheselt pärast vabanemist asunud toime panema uusi kuritegusid ja on jätkanud nende toimepanemist ka kohtueelse uurimise ajal. Eeluurimiskohtunik on seisukohal, et isiku puhul, keda on korduvalt varavastaste kuritegude toimepanemise eest karistatud, kuid kes siiski jätkab kuritegude toimepanemist, mh ka samaliigiliste, <u>on negatiivne prognoos, et ta taas jätkab vabaduses kuritegude toimepanemist, ülikõrge</u> . Seega on alus kahtluseks, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav selleks, et ära hoida isiku poolt uute kuritegude toimepanemist.	Vahistada

				kontrollnõuete kohaldamine ega vangistuse kohaldamine ei ole eelnevate kriminaalkaristuse puhul oma eesmärgi täitnud, isik on jätkanud oma kriminaalset käitumismustrit, so varavastaste kuritegude toimepanemise läbi kriminaalse tulu saamist. On tõendatud, <u>et isik on hoidunud kõrvale menetlusest ja edastanud valeandmeid oma elukoha kohta ning tegelikkuses asunud kõrvale hoiduma kriminaalmenetlusest.</u> Kergemaliigilise tõkendi kohaldamine ei ole võimalik, sest isik on kuritahtlikult rikkunud tema suhtes kohaldatud tõkendit elukohast lahkumise keeld, tema tegelik elukoht ei ole teada, ta on asunud kriminaalmenetlusest kõrvale hoidma ning jätkanud kuritegude toimepanemist.		
26	1-14-5763 08.03.2014	KarS § 120 ja § 121	Isikut kahtlustatakse, et ta lõi rusikaga korduvalt oma elukaaslast pea piirkonda, mille tulemusel tekitas naisterahvale lahtise peahaava. Lisaks on ta ähvardanud kannatanut ära tappa.	Isikut on varem kriminaalkorras karistatud 13-el korral, neist kehtivaid karistusi on hetkel üks. Vägivaldal on isik kannatanu suhtes kasutanud järjepidevalt, valimata selleks aega ja kohta. Isik on oma olemuselt inimene, kes lahendab konfliktsituatsioone vägivalla abil. Oma tegevusega võib ta ohustada ka teisi isikuid. On alust arvata, et <u>vabaduses viibides võib ta</u>	Kannatanu ütlustest tulenevalt on ilmne, et isik on kannatanu suhtes korduvalt olnud vägivaldne. Kannatanu ja kahtlustatav elavad ühes korteris, ilmselge on ka asjaolu, et vägivallaga lõppevate intsidentide põhjuseks on nii kahtlustatava kui ka kannatanu poolt alkoholi liigtarvitamine. Viis kuud tagasi on prokuratuur lõpetanud kriminaalasja leppimise tõttu,	Vahistada

				<u>panna jätkuvalt toime samalaadseid kuritegusid</u> ning ohustada oma tegevusega teiste isikute elu ja tervist. Uued kuriteod on toime pandud ajal, mil tal tuli sooritada üldkasulikku tööd ja oli seega allutatud kriminaalhooldusele ning ajal, mil ta oli teadlik, et tema suhtes on kohtus toimumas üldmenetlus. Varasemad karistused ei ole isikule mõju avaldanud ning ta on jätkanud kuritegude toimepanemist. Hoidmaks ära isiku poolt uute kuritegude toimepanemise, on vajalik tema suhtes kohaldada tõkendina vahistamist.	kus isikut kahtlustati KarS § 121 kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises, mis seisnes sellees, et isik kasutas neljal korral oma elukaaslase suhtes füüsilist vägivalda ja tekitas talle tervisekahjustusi ning valu. Lepituskokkuleppe alusel pandi isikule kohustus mitte kasutada kannatanu suhtes vägivalda, isik on nimetatud kohustust rikkunud. Eeluurimiskohtunik leiab, et isik, kes on juba varem tõstnud käe nii politseiametnike kui ka oma elukaaslase vastu, võib alkoholi tarbinuna seda teha ka tulevikus. Seega on eeluurimiskohtunikul ajalik kaaluda kahtlustatava õiguste piiramise ja kannatanu õiguste vahel. Käesoleval juhul ja taotluses esitatud asjaoludel ning kohtu poolt kontrollitud tõendite põhjal, <u>peab kohtunik võimalike uute kuritegude takistamiseks vajalikuks isiku õigusi piirata ja ta vahistada</u>. Isiku ettearvamatu käitumine võib põhjustada nii kannatanule kui ka teistele konfliktsituatsioonidesse sattuvatele isikutele füüsilist ja moraalset kahju ja seada ohtu isikute tervise.	
27	1-15-5174 10.02.2015	KarS § 199 lg 2 p 7, 8, 9; § 187 lg	Isikut kahtlustatakse süstemaatilistes vargustes kauplustest aga ka grupis ja	Isik on varasemate kohtuotsustega korduvalt süüdi tunnistatud samalaadsete kuritegude toimepanemises. Kriminaalkaristusi on	<u>Isik vabaduses olles, võib jätkata kuritegude toimepanemist</u> . Selliseks arvamuseks annavad alust põhjendatud kuriteokahtlustus erinevate sisuga	Vahistada

		2 p 2, § 121,	sissetungimisega. Lisaks süstis 14 aastasele tütarlapsele veeni tuvastamata narkootilist ainet. Sellega tekitas ta kannatanule valu tema käsi kinni hoides ja süstlaga korduvalt torgates.	tal kuus. Narkootiliste ainete tarvitamise ja kriitikameele minetamise tõttu on ta ohtlik endale ja ühiskonnale, sest jätkab kuritegude toimepanemist narkootiliste ainete hankimiseks vahendite saamiseks ja narkootiliste ainete tarbimisele õhutamist. Kergemaliigilise tõkendi kohaldamine on problemaatiline isikul alalise elukoha puudumise tõttu. Teda on selles menetluses korduvalt kinni peetud ja talle on kergemaliigilist tõkendit kohaldatud erinevatele aadressidele. Uusi kuritegusid need ära hoidnud ei ole. <u>Kergemaliigiline tõkend ei ole piisav hoidmaks teda kuritegude toimepanemisest ja on igati põhjendatud kahtlus, et vabaduses olles isik jätkab kuritegude toimepanemist.</u>	kuritegudes ning kahtlustatava varasemad hulgalised karistused, sh narkootikumidega seotud kuritegudes. Vabanedes 2013. a kevadel karistuse kandmiselt asus ta juba järgmisel aastal taas aktiivselt kuritegelikule teele. Ta on katseajal pannud toime kuritegusid. Isiku varasemate kuritegude ja käesoleva kahtlustuse põhjal võib järeldada, et tema kuritegelik käitumisviis ei ole etteennustatav, kuna ta on toime pannud eriliigilisi kuritegusid. Tema kuritegelik käitumine on aastate jooksul läinud raskemaks ja tegemist on olnud muuhulgas ka vägivalda tarvitava isikuga. Isik võib olla vabadusse jäädes ohuks kogu ühiskonnale. Isikul puudub kindel töökoht, tema ametliku sissetuleku moodustab vaid minimaale pension, tegemist on aktiivse narkomaaniga. Seetõttu on reaalne oht, et ta jätkab vabaduses elatise teenimise ja majandusliku kasu saamise eesmärgil kuritegude toimepanemist. Isikul elukoht puudub, elab erinevate tuttavate juures. Ühelgi tema poolt antud aadressil ta tegelikult ei ela. Tal puudub ka ilmselt reaalne toetav perekondlik ja tööalane suhe, mis teda kinnistaks kindla elukoha juurde. Isik võib menetluse käigus jääda tabamatuks ja

					tal on võimalik muuta enda asukohta ning hakata kõrvale hoiduma menetlusest.	
28	1-15-449 21.01.2015	KarS § 424, § 121, § 263 p 1, KarS § 200 lg 2 p 7 - § 25 lg 1, 2, § 199 lg 2 p 5, 9, § 215 lg 2 p 1 - § 25 lg 1, 2	Isik juhtis sõiduautot ilma juhilubadeta joobeseisundis. Lisaks kasutas füüsilist vägivalda kannatanu suhtes, lõi teda rusikate ja jalgadega korduvalt vastu nägu, rindkere ja selja piirkonda. Lisaks kahtlustatakse teda veel mitmetes kuriteoepisoodides.	Isik on alaealisena süüdi mõistetud KarS § 199 lg 2 p 7, 8, 9 järgi kvalifitseeritavates kuritegudes ja tema suhtes kohaldati allutamist üheks aastaks käitumiskontrollile. Väärtegude eest on teda karistatud 19 korral, arhiveeritud väärteokaristusi on 30. Isik on 18-aastane, ta ei õpi ega tööta. On alust arvata, et vabaduses viibides võib isik jätkata uute kuritegude toimepanemist. Arvamus tugineb viimase aasta õigusvastasele käitumisele. Isikut on alust kahtlustada 11 kuriteo episoodis, nende seas on süstemaatilised vargused, võõra asja omavoliline kasutamine, röövimise katse, vägivallateod, mootorsõiduki joobes juhtimine. Tema suhtes kohaldati elukohast lahkumise keeldu, aga see ei taganud õiguskuulekat käitumist. <u>Raskeima tõkendi vahistamise kohaldamine on vajalik, sest on alust arvata, et ta võib jätkuvalt toime panna kuritegusid.</u>	<u>Kohtu hinnangul võib isik vabaduses olles jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Vaatamata oma väga noorele eale on ta juba aastaid olnud õiguskaitseorganite huviorbiidis ja tal on tõsine alkoholiprobleem, mis vaatamata osutatud abile, ei ole taandunud. Tema perekond ei kindlusta talle siiski vajalikul määral kontrolli ja tuge. Isiku kuritegelik käitumine on ettearvatu, kuna tegemist on väga eriliigiste kuritegudega. Alkoholihoobes on isikule iseloomulik vägivalla kasutamine, mida ta ise kohtuistungil kinnitas. Tema ebaseaduslik käitumine annab alust arvata, et ta kujutab ohtu kogu ühiskonnale, kuna tema kuritegelik aktiivsus on viimase aasta jooksul olnud väga kõrge ja tema poolt on ohustatud suvalised inimesed, nii talle tuttavad kui võõrad, samuti ka juriidilised isikud. Isiku käitumise põhjal võib järeldada, et tema kuritegelik käitumisviis ja potentsiaalsete kannatanute ring ei ole tegelikult etteennustatavad kuna ta on toime pannud eriliigilisi kuritegusid, tema käitumine võib alkoholihoobes olla ettearvatu ja arvestades kahtlustuses toodud tegude asjaolusid võivad ohus	Vahistada

					olla kõik ühiskonnaliikmed. Isik võib vabaduses olles jätkuvalt olla ohtlik kogu ühiskonnale, pannes toime uusi kuritegusid. Tema senine käitumine ei näita tema usaldusväärsust ja õiguskuulekust.	
29	1-14-9342 07.11.2014	KarS § 214 lg 2 p 1, § 266 lg 2 p 1, § 120	Isik peksis teist isikut, tungis omavoliliselt eluruumi, ähvardas tapmisega ja teda kahtlustatakse veel ka korduvas väljapressimises.	Isikut on kriminaalkorras karistatud kokku neljal korral, väärtegude toimepanemise eest üheksal korral. Käesoleva kahtlustuse aluseks olevad teod on toime pandud ajal, kui ta oli kriminaalhooldaja järelevalve all. Kriminaalhoolduse nõuetest ei ole isik kinni pidanud. Kriminaalhooldaja tegi kohtule ettepaneku kuulutada isik tagaotsitavaks ja vahistada. Kohus otsustas isiku katseaega pikendada ja pani isikule lisakohustuse mitte tarvitada alkoholi. <u>On eluliselt usutav, et vabaduses viibides jätkab isik uute süütegude toimepanemist.</u>	<u>On alust arvata, et isik, vabaduses olles, võib jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Selliseks arvamuseks annab alust põhjendatud kuriteokahtlus järjekordsetes kuriteoepisoodides, juba varasemalt käimasolev kriminaalmenetlus ning samuti varasemad korduvad karistused. Vaatamata sellele, et isik viibib eelmise kohtuotsuse järgi vabaduses katseaajaga olles allutatud kriminaalhooldusele, et tema suhtes on alustatud uus kriminaalmenetlus, on ta käesoleva kahtlustuse kohaselt jätkanud kuritegusid. On ilmselge, et eelnevad kriminaalkorras mõistetud karistused ei ole olnud talle piisavaks mõjutusvahendiks. Seetõttu tuleb järeldada, et varasemad süüteod ja nende eest mõistetud karistused ei ole kahtlustatavale piisavat mõju avaldanud. Tema käitumine ei näita tema usaldusväärsust ja õiguskuulekust, vaid näitab tema kõrget kriminaalset aktiivsust ja väära suhtumist nii eelmistesse karistustesse kui tema	Vahistada

					seaduskuulekusse üldse. Kuritegude dünaamika on läinud raskemad ja tema võimalik kuritegeliku tegevuse liin ei ole etteaimatav. Isikul puudub püsiv elukoht, ta tarvitab tihti alkoholi. Toimiku materjalidest leiab vihjeid, et isik võib olla sellist raha teenimise viisi nagu väljapressimine olla kasutanud korduvalt ka teiste isikute puhul. Tal puudub igasugune perekondlik ja tööalane suhe, mis teda kinnistaks kindla elukoha juurde. Kriminaalhooldusametnikul on olnud suuri raskusi tema leidmisega, samuti on kohus ta tagaotsitavaks kuulutanud. Isik võib jääda menetluse käigus tabamatuks ja tal on võimalik muuda enda asukohta ning hakata kõrvale hoiduma menetlusest.	
30	1-14-2137 05.06.2014	KarS § 184 lg 2 p 2	Isik omandas ühe kuu jooksul korduvalt kokku vähemalt 87 grammi narkootilist ainet amfetamiini erinevatelt isikutelt.	Selline tegevus ei ole isikule esmakordne, teda on varasemalt viiel korral karistatud. Tema käitumine on ettearvatu ning <u>uue narkootilise aine kättesaamiseks võib selline isik toime panna erinevaid õigusrikkumisi</u>. Narkokuritegude menetlemise praktikas on kinnitust leidnud suur tõenäosus, et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse	Eeluurimiskohtunik on seisukohal, et isiku puhul, kes on pikema aja jooksul olnud narkootilise aine tarvitaja, on äärmiselt suur tõenäosus, et <u>ta võib vabaduses jätkata endale ja ka teistele narkootilise aine hankimist</u>. Kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mitte korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva	Vahistada

				tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood. On ilmnenud asjaolud, et isik käitleb narkootilist ainet selle edasiandmise eesmärgil. Kaassüüdlaste ja tunnistajate mõjutamise või nendele kättemaksu ohule viitab asjaolu, et käesoleval ajal ei ole veel tuvastatud ja kinni peetud kõik käesoleva kriminaalasjaga seotud võimalikud kahtlustatavad ja tunnistajad.	toimepanemise tõenäosus suur. Isik on süüdi mõistetud narkootikumidega seotud kuriteo toimepanemise eest. Samuti menetletakse kohtueelsel uurimisel alates 2013. a talvest samaliigilise kuriteo toimepanemist. Seega, on ilmne, et isik on sõltumatu varem kohaldatud tõkendist ja kohtueelsest menetlusest, jätkanud samaliigiliste kuritegude toimepanemist.	
31	1-14-4984 29.05.2014	KarS § 25 lg 1, 2 - § 199 lg 2 p 9	Isik püüdis kauplusest ebaseadusliku omastamise eesmärgil ära võtta kaupsid, pani need endale kotti ja möödus kassast kauba eest maksmata kuni ta kinni peeti.	Isikut on varasemalt karistatud korduvalt. Tema suhtes on 6 kehtivat kriminaalkaristust ja 20 kehtivat väärtegu. Vabaduses viibides võib isik jätkata uute kuritegude toimepanemist. Prokuröri arvamus tugineb isiku viimase 27 aasta õigusvastasele käitumisele. Isiku kehtivad karistused näitavad, et isik on kuriteod toime pannud varalise kasu saamise eesmärgil. Isik pole varasematest karistustest järeldusi teinud. <u>Ta jätkab kuritegude toimepanemist.</u> Isik on uue kuriteo toime pannud samal päeval, kui isik vangistusest vabanes. Vabaduses olles võib isik jätkata kuritegude toime panemist.	Eeluurimiskohtunik leiab, et esitatud taotlus on põhjendatud ja kuulub rahuldamisele. On olemas põhjendatud kahtlus. <u>Varasemad karistused ei ole isikule mõju avaldanud ning isik jätkab kuritegude toimepanemist.</u> Samuti on narkokuritegude menetlemise praktikas kinnitust leidnud suur tõenäosus, et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood. On ilmnenud asjaolud, et isik käitleb narkootilist ainet selle edasiandmise eesmärgil. Tegemist on	Vahistada

					narkootilise aine liigiga, mida enamasti levitatakse noorte seas. Kriminaalmenetluse üheks eesmärgiks on tuvastada võimalikult palju kliente, et realiseeruks menetluse preventiivne aspekt ja noored kaaluksid oma tervistkahjustavast käitumisest loobumist.	
32	1-14-4732 08.03.2014	KarS § 184 lg 2 p 1	Isik koos teise isikuga omandas ebaseaduslikult tuvastamata isikult 1000 ecstasy tabletti, so narkootilist ainet suures koguses, mille andsid hiljem üle järgmisele isikule.	Kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mitte korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus suur. Isikut varem kriminaalkorras karistatud ei ole, väärteokorras on teda karistatud korduvalt. <u>Ometi on põhjust väita, et isik võib jätkata kuritegude toime panemist.</u> Jälitusmenetluse käigus kogutust nähtub, et sarnane tegevus ei ole tal esmakordne. Isiku kasutuses olnud narkootilise aine hulk viitab selgelt selle edasiandmise eesmärgile.	Taotlus ei ole põhjendatud. Riigikohtu praktikast tulenevalt saab isiku vahistamist lugeda seaduslikuks, kui vahistamismäärusest nähtub üheselt ja selgelt esiteks põhjendatud kahtlus, et vahistatav on toime pannud kuriteo tunnustega teo ning teiseks on vahistamisaluse olemasolu. Eeluurimiskohtunik on seisukohal, et <u>kriminaalasjas ei ole kogutud piisavalt tõendeid, mis kinnitaksid isiku poolt kuriteo toimepanemist või ilmset kuritegelikku seotust narkootiliste ainete käitlejatega või nende tegevusele kaasaaitajana.</u>	Keelduda vahistamisest
33	1-14-2134 08.02.2014	KarS § 184 lg 2 p 1	Isiku kodu ja sõiduki läbiotsimisel leiti eri viisil pakendatud eriliigilisi narkootilisi aineid ja nende	Isikust tuleneb väga suur tõenäosus, et ta <u>võib vabaduses viibides jätkata uute kuritegude toimepanemist ja takistada edasist menetlustoimingute läbiviimist</u> , kergemaliigiline tõkend ei	Isiku senine käitumine jälitusmaterjalide, tunnistaja ütluste, kaaskahtlustatava ütluste alusel näitab tema pikema aegset süsteemse iseloomuga tegevust narkootiliste ainete	Vahistada

			käitlemisele viitav digitaalkaal. Leiti ka veel 4 telefoni SIM kaarti, mis kokku viitavad konspireerimisele.	ole piisav selle vältimiseks. Varasemalt karistamata.	käitlemisel. Seega on olemas põhjendatud kahtlus. Isik tunnistas, et on pikemat aega tarvitanud narkootilisi aineid, sh ka kokaiini ning jaganud ecstasy tablette sõpradele hankimise hinnaga. Autost leitud kasteet viitab valmisolekule käituda vägivaldselt ja annab alust arvata, et kuritegeliku käitumise ulatuse tuvastamise ja sellega kaasneva vastutuse vältimiseks võib isik kasutada vägivalda, takistamas tunnistajatel oma kohustuse täitmist. Eeltoodu annab alust tõsiselt kahelda tema siiruses ja soovis sellel aastal alustada nõ puhtalt lehelt, minna veel bussijuhiks õppima ja tema lubaduses hoiduda edaspidi õigusrikkumistest ja kuritegudest. <u>On alust arvata, et isik võib jätkata kuritegelikku käitumist ja hakata takistama tunnistajaid täitmast oma kohustusi kriminaalmenetluses.</u> Tema selgitused narkootiliste ainete käitlemise ja digitaalkaalu kohta on põiklevad ja ennast õigustavad.	
34	1-15-1170 06.03.2015	KarS § 184 lg 2 p 1, 3, § 188 lg 2 p 1, 2	Isik on kasvatanud narkootilise aine saamise eesmärgil kanepit ja on sellest valmistatud narkootilist ainet marihuaanat andnud suures koguses	Omab kanepikasvatamiseks vajalikke kutseoskusi, ta ei tööta, kuid omas suures koguses sularaha. Sularaha eest on ostetud kinnisvara, kus isik kasvatas kanepit. See annab aluse arvata, et ta elatas end kanepi kasvatamisest saadud narkootilise aine müügist, see oli tal elustiiliks saanud,	Eeluurimiskohtunik nõustub prokuröri poolt esitatud seisukohaga, et kanepikasvatus on olnud aastaid isiku elatusallikaks ja elustiiliks. Kohus on seisukohal, et <u>isik, kes aastate kaupa tegeleb süstemaatiliselt samaliigilise ebaseadusliku tegevusega, võib sama tegevust vabaduses suure tõenäosusega</u>	Vahistada

			korduvalt edasi teisele isikule.	mis tõstab samasuguste kuritegudega jätkamise tõenäosust. Isik ülekuulamisele ei ilmunud, e-kirjadele ei vastanud. Selgus, et isik ei viibi Eestis. <u>Isik on asunud kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma.</u> Sellise prognoosi aluseks on tema isa menetlusest kõrvale hoidumine, kus isa kuulutati tagaotsitavaks, sest teatas, et ei kavatse istungile tulla, et ei viibi enam Eestis ja ei kavatsegi tagasi tulla. Kuna hoiakud ja väärtushinnangud kujunevad kasvatustegevuse käigus, siis on suur tõenäosus, et isik isast selles küsimuses eeskuju võtab. Omavaheliste usalduslike suhete olemasolule viitab asjaolu, et peale isiku venna kinnipidamist on isik oma kontolt isa kontole kandnud 5000 eurot ja 7500 eurot. Varem isik selliseid ülekandeid isale ei teinud. Kergemaliigiline tõkend ei ole piisav hoidmaks isikut kuritegude toimepanemisest ja <u>on igati põhjendatud kahtlus, et vabaduses olles isik jätkab kuritegude toimepanemist, samuti on alust arvata, et isik hoidub menetlusest kõrvale.</u>	<u>jätkata.</u> Seda enam, et kohtule pole teada, et isikul oleks mõni muu legaalne sissetuleku allikas. Olemas on ka teine vahistamise alus, so oht, et isik jätkab kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumist. <u>Isik on asunud kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma ning ilma vahistamiseta pole võimalik tagada kriminaalmenetluse jätkamist tema suhtes.</u>	
35	1-14-2712 25.07.2014	KarS § 424	Isik peeti juuli hilisõhtul kinni, isik juhtis, olles alkoholi	Ei ole välistatud, <u>et isik võib vabaduses olles jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Varasemalt karistatud	Isik on väärteokorras karistatud korduvalt. Kriminaalkorras kahel korral karistatud. 756 ÜKT tegemise tähtajaks	Vahistada

			kuritarvitamisest põhjustatud joobeseisundis Tartumaal sõiduautot.	mitmel korral. Isik ei ole ühtegi talle määratud 756 tunnist ÜKT-d teinud. Lisaks pandi isikule viimase kohtuotsusega isikule lisakohustus mitte tarvitada alkoholi ja narkootikume. Märkimist väärrib, et kuritegu on toime pandud ÜKT tegemise ajal. Lisaks on samaaegselt menetluses kriminaalasi, milles kahtlustatakse isikut kahe mopeedi varguses. Lisaks on veel üks kriminaalasi menetluses, kus on kahtlustus grupiviisilise sissetungi ja grupiviisilise kehalise väärkohtlemise osas. Lisaks on alustatud menetlust teha osas veel KarS § 199 lõike 1 alusel (sõiduauto vargus). Kõik eelnev on toimepandud ÜKT tegemise ajal. eelmärgitu näitab seda, et isiku näol on tegemist kuritegelikult aktiivse ning ohtliku isikuga. Oluline on, et isik on vaatamata oma noorele eale varasemalt kohtu poolt kuritegude toimepanemise eest juba kahel korral karistatud. Talle on antud võimalus kanda oma karistus vabaduses, kuid sellele vaatamata on isik jätkanud kuritegude toimepanemist. See näitab selgelt, et isik ei soovi ega taha käituda õiguskuulekalt. Õigusrikkumiste toimepanemine on isikul muutunud teatud mõttes	määrati 2 aastat. Praeguseks hetkeks pole kriminaalhooldaja poolt esitatud andmetel isik ära teinud ühtegi tundi ÜKT-d. Käesolevas kahtlustuses kajastatud teoga rikkus isik ka viimase kohtuotsusega talle määratud lisakohustust mitte tarvitada alkoholi ja narkootikume. Kahtlustuses kajastatud tegu on toime pandud seega ÜKT tegemise ajal. Eeluurimiskohtunik ei saa jätta tähelepanuta ka asjaolu, et isiku suhtes on kohtueelses menetluses käesoleval ajal veel mitu kahtlustust, millistes kajastatud teod on toime pandud pärast eelmist kohtuotsust. Isiku poolt taas uute kuriteo toimepanemine annab aluse seisukohaks, et ta ei ole varemkohaldatud meetmetest - ei varasematest karistustest ega ka kriminaalhoolduse pinnalt – mingeid järeldusi teinud. Seega on ilmne, et isik ei ole suuteline õiguskuulekalt elama ega täitma ka kohtuotsusega pandud kohustusi. Kohus peab tõkendi liigi valikul arvesse võtma ka kahtlustatava varasemat käitumist, et hinnata muuhulgas ka seeläbi uute kuritegude toimepanemise riski. Isiku puhul, kes on käesoleval ajal 19-aastane, kuid keda on kriminaalkorras karistatud eriliigiste kuritegude toimepanemise eest, on uute kuritegude toimepanemise risk	

				elustiilik. Püsib suur tõenäosus, et isik võib vabadusse pääsemise korral ka edaspidi jätkata kuritegude toimepanemist. Aluse selleks annab eelkõige tema varasem elukäik. Lisaks on isik näidanud, et tema puhul on tegemist isikuga, kes on suuteline toime panema erinevat laadi kuritegusid. See muudab ta prokuröri abi hinnangul ühiskonna jaoks väga ohtlikuks ning lisaks suurendab see ka uute kuritegude toimepanemise tõenäosust.	äärmiselt kõrge. Seega on olemas reaalne oht, et isik võib vabaduses toime panna uusi kuritegusid. Seega on isik oma käitumisega põhjustanud olukorra, kus on olemas nõ negatiivne tulevikuproгноos, mis võib avalduda selles, et ilma vahistamist kohaldamata võib kahtlustatav suure tõenäosusega jätkata kuritegude toimepanemist.	
36	1-14-352 27.03.2014	KarS 424	§ Isik juhtis alkoholijoobe seisundis septembri hilisõhtul Tartu linnas mootorsõidukit.	Isikut on varasemalt karistatud kaheksal korral, lisaks on teda korduvalt karistatud väärtegade toimepanemise eest. Isiku suhtes on käesolevas kriminaalasjas kohaldatud sundtoomist, kuna oli alust arvata, et isik hoidub kõrvale kriminaalmenetlusest. Kuna sundtoomist ei olnud võimalik rakendada, siis kuulutas prokuratuur isiku tagaotsitavaks. Eeltoodule tuginedes võib öelda, et korduvalt kriminaalkorras karistatud kahtlustatav hoidub kõrvale kriminaalmenetlusest. Kergemaliigilise tõkendi kohaldamine ei ole võimalik sest, et isik on kuritahtlikult rikkunud tema suhtes kohaldatud tõkendit elukohast lahkumise keeld, isiku elukoht EV-s ei	Isiku puhul, keda on korduvalt kuritegude toimepanemise eest karistatud ja kes jätkab kuritegude toimepanemist, on negatiivne prognoos ülikõrge isiku poolt õigusrikkumise toimepanek näitab, et isik suhtub kehtivasse õiguskorda ignorantset; korduv karistus viitab sellele, et isikul on välja kujunenud harjumus toimida kestvalt õigusvastasel viisil. On alust arvata, et isik võib käituda ka edaspidi õigusvastaselt ja võib toime panna kuritegusid. Ilmne on ka see, et isikul on vabaduses olnud probleeme alkoholi kuritarvitamisega, mistõttu on negatiivne tulevikuproгноos veelgi suurem. Seega on ilmne, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav selleks, et ära hoida isiku poolt uute	Vahistada

				ole teada ja ta on <u>asunud kriminaalmenetlusest kõrvale hoidma</u> . Seetõttu on vajalik isiku suhtes kuna ta hoidub kriminaalmenetlusest kõrvale ja on pakku läinud, valida tõkendiks vahistamine.	kuritegude toimepanemist. <u>Lisaks leiab kohus, et olukorras, kus isik on teadlik tema suhtest esinevast kuriteokahtlusest ja ei ole politseile/prokurörile kättesaadav, on põhjust olla veendunud, et isik hoidub kriminaalmenetlusest kõrvale ning läbiviidava kriminaalmenetluse tagamise eesmärgiks on vajalik tema suhtes kohaldada tõkendina vahistamist.</u> Prokurör on märkinud taotluses, et käesoleva ajani ei ole õnnestunud isikut tabada, et teostada menetlustoiminguid. Isik on kuritahtlikult rikkunud tema suhtes kohaldatud tõkendit elukohast lahkumise keeld ning ta on kuulutatud tagaotsitavaks.	
37	1-14-237 13.01.2014	KarS § 121	Isikut kahtlustatakse aprillis 2014 füüsilise vägivalla kasutamises oma ema suhtes, mis seisnes selles, et lõi oma ema parema käe rusikaga näkku, mille tagajärjel kukkus kannatanu põrandale pikali. Sellise tegevusega tekitas isik emale füüsilist valu ja tervisekahjustusi.	Isik elab oma emaga koos kahetoalises korteris. Kriminaalasjas kogutud materjalide ja esitatud kahtlustuse kohaselt tarvitas isik pidevalt alkoholi ja kasutab eaka, 84-aastase ema suhtes korduvalt vägivalda. Isikule on juba varasemalt esitatud kahtlustus oma ema kehalises väärkohtlemises. Nimetatud kriminaalasjas menetlus lõpetati ja isiku suhtes kohaldati psühhiaatrilist sundravi. Psühhiaatriline ravi lõpetati, kuna isik on tervenened ja sundravi kohaldamisevajadus langes ära. Vaatamata eelnevale arstliku	Kannatanu ütlustest tulenevalt on ilmne, et isik on kannatanu suhtes vägivaldne olnud rohkem, kui kahtlustus seda kajastab. Kannatanu ja kahtlustatav elavad ühes korteris. On alus kahtluseks, et isik tarvitab periooditi ka alkoholi. Isik, kes on juba varem tõstnud käe oma eaka ema vastu, <u>võib meeolehärmist tema suhtes algatatud kriminaalasja tõttu alkoholi tarbinuna seda teha ka tulevikus.</u> Seega on eeluurimiskohtunikul vajalik kaaluda kahtlustatava õiguste piiramise ja kannatanu õiguste vahel. Käesoleval juhul ja taotluses esitatud asjaoludel	Vahistada. Määrus kaevati edasi, Ringkonna-kohus jättis muutmata määruse.

				komisjoni arvamusele on isik jätkuvalt ohtlik oma eakale emale, mida näitab esitatud kahtlustus ja on olemas põhistatud kahtlus, <u>et isik jätkab vabadusse jäädes tema suhtes vägivallategude toimepanemist.</u> Kergemaliigilisem tõkend ega ajutine lähenemiskeeld ei taga kannatanu turvalisust. Korter kuulub emale, kellel on põhiseaduslik õigus elada oma kodus turvaliselt ja kes ei pea kannatama kehalist väärkohtlemist oma poja poolt. Isik on jätkuvalt ühiskonnaohtlik, kes sageli tarvitab alkoholi ja kelle käitumist iseloomustab asjaolu, et <u>vabaduses viibides võib ta uuesti kasutada oma ema suhtes füüsilist vägivald ja mille tulemuseks võib olla raske isikuvastane kuritegu.</u> Prokurör leiab, et käesolevas kriminaalasjas on ainsaks võimaluseks kannatanu turvalise elu tagamiseks kahtlustatava isoleerimine ühiskonnas vahistamise teel.	ning kohtu poolt kontrollitud tõendite põhjal, peab kohtunik võimalike uute kuritegude takistamiseks vajalikuks isiku õigusi piirata ja ta vahistada. Kahtlustatava ettearvamatult käitumine võib põhjustada kõrges eas kannatanu olulist kahju ja on ohtlik kannatanu tervisele.	
38	1-14-513 21.01.2014	KarS § 199 lg 2 p 7,9 ja § 274 lg 1	Kokku on kriminaalasjas ühendatud 18 sarnast kauplusevargust. Näiteks oktoobris 2013 õhtul võttis isik poest võõra vallasasja	Karistatud on isikut kriminaalkorras 10 korda, neist viis on kehtivad. Kahtlustuse kohaselt pani ta uue kuriteo toime sisuliselt kohe peale vabanemist ning tema kuritegude jada on jätkunud kuni käesoleva ajani. Isiku kuritegelik käitumine on kestnud	Tuginedes kahtlustusele on ilmne, et isik on koheselt pärast vabanemist asunud toime panema uusi varavastaseid kuritegusid. Isiku puhul, keda on korduvalt varavastaste kuritegude toimepanemise eest karistatud, kuid kes siiski jätkab	Vahistada. Määrus kaevati edasi, Ringkonnakohtus jättis muutmata määruse.

			ebaseadusliku omastamise eesmärgil 9 šokolaadi maksumusega kokku 27,81 eurot.	juba üle kümne aasta, ükski karistus teda ei mõjuta, sest teiste inimeste vara äravõtmisest on saanud talle ainus elatusallikas ning täie kindlusega võib väita, et ta <u>vabaduse viibides jätkab uute kuritegude toimepanemist</u>. Ainuvõimalik meede, mis hoiaks ära isiku poolt uute kuritegude toimepanemise ja uute menetluste alustamise, on tema vahistamine	kuritegude toimepanemist, mh ka samaliigiliste, <u>on negatiivne prognoos, et ta taas jätkab kuritegude toimepanemist, ülikõrge</u>. 23.12.2013. a on isiku suhtes kohaldatud tõkend elukohast lahkumise keeld. Kahtlustus kajastab, et isik on kuriteod toime pannud ka 28.12.2013 ja 20.01.2014. seega on alus kahtluseks, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav selleks, et ära hoida isiku poolt uute kuritegude toimepanemist.	
39	1-14-524 21.01.2014	KarS § 121 ja § 141 lg 1	Isikut kahtlustatakse selles, et ta kolmel korral kasutas füüsilist vägivalda naisterahva X vastu ning ühel korral X tahte vastaselt asus kannatanu X-iga suguühendusse, kasutades kannatanu suhtes teo toimepanemiseks vägivalda.	Isikul on 7 kehtivat kriminaalkaristust. Püsivat elukohta ei ole leidnud peale ennetähtaegselt vabanemist kinnipidamiskohast. Isikule on esitatud kahtlustus raskes seksuaalse enesemääramise vastases kuriteos. Isik on tänaseks kriminaalkorras karistatud kokku 11 korda ning erinevate väärtegude toimepanemise eest on karistatud kokku 22 korda. <u>On eluliselt usutav, et vabaduses viibides võib isik toime panna uusi süütegusid</u>. Aga samuti pole välistatud, et isik isikuna kes ei oma kindlat elukohta ning keda ei seo kellegagi mingeid sotsiaalseid sidemeid, läheb pakku õigusmõistmise eest kartes ees ootavat võimalikku <u>pikka vangistust</u>.	Eeluurimiskohtunik leiab, et kogutud tõendid viitavad asjaolule, et isik on oma iseloomult vägivaldne. Isikut on korduvalt vägivaldaga toimepandud tegude eest karistatud, <u>kuid vabaduses viibides ta jätkab uute kuritegude toimepanemist</u>. Asjaolu, et isik ei suuda end kriitilistest olukordades talitseda, kinnitavad ka vanglas toime pandud kuriteod. Seega on olemas reaalne oht, et vabaduses viibides võib isik taas toime panna uusi kuritegusid, mh ka kannatanu suhtes, sest mõlema elukohas on paratamatult varjupaik. <u>Ainuüksi asjaolu, et isikul on võimalus elada vaid varjupaigas, ei tõenda veel asjaolu, et isik võib hakata kõrvale hoiduma kohtueelsest uurimisest ja kohtust</u>. On olemas üks alustest, so oht, et ta võib vabaduses jätkata kuritegude	Vahistada. Määrus kaevati edasi, Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

					toimepanemist.	
40	1-14-622 23.01.2014	KarS § 120, § 122, § 331 ²	Isik on ähvardanud tapmise ja vägivallaga oma vanaema ja sugulast ning tarvitanud järjepidevalt füüsilist vägivalda oma vanaema suhtes.	Isiku suhtes on kohaldatud lähenemiskeeldu oma vanaema ja sugulase suhtes mille lähemale kui 50 meetrit, sh ka tema elukohale ja igasuguse suhtlemise, sh erinevate sidepidamisvahendite kaudu. Juhuslikul kohtumisel on isikul kohustus kannatanut kõnetamata viivitamatult eemalduda vähemalt 50 m kaugusele. Isik on korduvalt rikkunud lähenemiskeeldu. Ajutine lähenemiskeeld ei mõjutanud isiku õiguskuulekuse suunas ja ta jätkas kuritegude toimepanemist, mis andis aluse esitada täiendav kahtlustus. Prokurör leiab, et arvestades kriminaalmenetluses tuvastatud asjaolusid, tunnevad kannatanud põhjendatult hirmu isiku ees. Ajutise lähenemiskeelu korduvate rikkumiste tõttu saab isiku vahistamine olla kannatanutele piisavaks garantiiks nende julgeolekuks. Täiendav kahtlustus näitab, et isik on jätkuvalt ühiskonnaohtlik ja ta võib toime panna uusi vägivallaga seonduvaid isikuvastaseid kuritegusid. Arvestades seda, et isikul puudub kindel elu- ja töökoht, siis on alust arvata, et ta võib kohtueelse uurimise ja kohtu eest pakku minna. Ainsaks võimaluseks	Eeluurimiskohtunik leiab, et prokuröri poolt esitatud taotlus on osaliselt põhjendatud. Isikut on varasemalt karistatud kahel korral. Kehtivaid väärteokaristusi on neli. Kogutud tõendid viitavad põhjendatud kahtlusele, et isik on rikkunud kohtu poolt kohaldatud lähenemiskeeldu ja tekitanud taas olukorra, kus kannatanu on tundnud end ohus olevana. Isik on oma iseloomult vägivaldne. Kohus on seisukohal, et olukorras, kus tuleb kaaluda eaka kannatanu ja kahtlustatava põhiseaduslike õiguste tagamise vahel, on põhjendatud riivata isiku põhiseaduslikku õigust vabadusele kui ta ei ole näidanud üles õiguskuulekust järgida kohtu poolt kehtestatud keeldu. Kohus ei saa tolereerida olukorda, kus eakas isik peab pidevalt elama hirmus oma lähedasi sissetungi ees ja tunnetab ohtu oma vaimsele ja füüsilisele tervisele. Kohus ei nõustu prokuröriga aga selles, et käesoleval juhul oleks kriminaalasjas tõendatud reaalne oht, et isikul oleks tahe kohtueelsest uurimisest või kohtust eemale hoiduda.	Vahistada. Määrus kaevati edasi, Ringkonna-kohus jättis muutmata määruse.

				kannatanute turvalisuse tagamiseks on kahtlustatava isoleerimine ühiskonnast vahistamise teel.		
41	1-14-835 29.01.2014	KarS § 136 lg 1	Isik olles grupis teiste isikutega jaanuari 2014. a õhtul Tartu linnas võttis vabaduse teiselt isikult. Kannatanule mindi koos korterisse järgi, toimus rüselus, kannatanul kästi ronida auto pagasiruumi minna.	Ei ole välistatud, et isik võib vabaduses olles jätkata kuritegude toimepanemist. Hetkel menetluses olev tegu näitab selgelt et tegemist on kuritegelikult aktiivse ning ohtliku isikuga. Isikut on varasemalt kohtu poolt karistatud korduvalt. Võib öelda, et tegemist on inimesega, kes paneb juba pikka aega stabiilselt toime nii kuri- kui ka väärtegusid. Tema käitumist hinnates võib öelda, et vaatamata korduvalt mõistetud karistusele on ta jätkanud uute kuritegude toimepanemist, mis tähendab, et varasemad karistused ei ole tema suhtes mittemingisugust mõju avaldanud. Eeltoodu pinnalt püsib tõenäosus, et ta <u>võib ka edaspidi toime panna uusi kuritegusid.</u> Tõendeid hinnates võib väita, et välistatud ei ole kahtlustuse esitamine ka veel teisteski kuritegudes. Isiku näol on tegemist isikuga, kes on kuritegelikult aktiivne ning suuteline toime panema erinevat laadi kuritegusid, mis muudab ta ühiskonna jaoks vabadusse pääsemise korral ohtlikuks. Uute kuritegude toimepanemise fakti suurendab ka	Eeluurimiskohtunik on veendumusel, et esitatud kahtlustus on põhjendatud. Isikul on 5 kehtivat kriminaalkaristust. Isiku puhul, keda on alus vähem kui poole aasta möödumisel vabanemisest taas kahtlustada uue kuriteo toimepanemisel, <u>on olemas reaalne oht, et isik võib vabaduses kuritegude toimepanemist jätkata,</u> sest varasemad karistused ei ole teda juhtinud õiguskäitumisele teele. Kahtlustuses kajastatud teo objektiivne koosseis sisaldab ka vägivalla kasutamist, mistõttu on olemas risk, et isik võib tulevikus käituda vägivaldselt, mh ka kannatanu suhtes, kes on juba isiku vägivalda kogenud ja kelle ütlustel kahtlustus rajaneb. <u>On olemas ka oht, et isik võib hakata kõrvale hoiduma kriminaalmenetlusest.</u> Isik tunnistas ise, et ta on eelmise kriminaalasja menetlemisel rikkunud tõkendit ja ilma loata asunud soome ning sellega seoses olnud tagaotsitav. Isiku puhul, kes on oma varasema käitumisega näidanud, et tõkend – elukohast lahkumise keeld – tema suhtes oma eesmärgi ei täida, on olemas reaalne oht, et isik võib vangistuse hirmus taas asuda	Vahistatud. Määrus kaevati edasi, Ringkonnakohtus jättis muutmata määruse.

				asjaolu, et isiku vabadusse pääsemisel võib ta hakata mõjutama kannatanut. Kuna praegusel hetkel on menetlus eel üsnagi algstaadiumis, siis tähendab see seda, et tõendite kogumine alles käib ja jätkub. <u>Ei ole välistatud, et isik võib hakata vabaduses olles vägivalla abil sundima kannatanut oma ütlusi muutma. Samuti ei ole välistatud kättemaks kannatanu õiguspärase tegevuse eest kriminaalmenetluses.</u> Isik on olnud tema suhtes viimati menetletud kriminaalasjas olnud tagaotsitav. Isik lahkus nimetatud asja soome olenemata talle kohaldatud elukohast lahkumise keelust, st isik asus tahtlikult kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma. <u>Arvestades isiku varasemat käitumist ei ole välistatud, et isik võib asuda ka nüüd menetlusest kõrvale hoiduma.</u>	kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma.	
42	1-14-837 29.01.2014	KarS § 120 ja § 136	Isik olles grupis teiste isikutega jaanuari 2014. a õhtul Tartu linnas võttis vabaduse teiselt isikult. Kannatanule mindi koos korterisse järgi, toimus rüselus, kannatanul kästi ronida auto pagasiruumi minna. 5	<u>Ei ole välistatud, et isik võib vabaduses olles jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Hetkel menetluses olev tegu näitab selgelt et tegemist on kuritegelikult aktiivse ning ohtliku isikuga. Isikut on varasemalt kohtu poolt süüdi mõistetud kolmel korral. teda on karistatud ka reaalse vangistusega. Isiku käitumist hinnates või öelda, et vaatamata mõistetud karistusele on ta jätkanud uute	Isiku puhul, keda on alus vähem kui aasta möödumisel vabanemisest taas kahtlustada uue kuriteo toimepanemisel, on olemas reaalne oht, <u>et isik võib vabaduses kuritegude toimepanemist jätkata, sest varasemad karistused ei ole teda juhtinud õiguskuulekale teele.</u> Kahtlustuses kajastatud teo objektiivne koosseis sisaldab ka vägivalla kasutamist, mistõttu on olemas risk, et isik võib tulevikus käituda vägivaldselt,	Vahistada. Määrus kaevati edasi, Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

			päeva varem isik ähvardas kannatanut tervisekahjustuste tekitamisega, ähvardas elektri šokirelvaga.	kuritegude toimepanemist, mis tähendab, et varasemad karistused ei ole tema suhtes piisavat mõju avaldanud. Püsib tõenäosus, et ta võib ka edaspidi toime panna uusi kuritegusid. Tõendeid hinnates võib väita, et välistatud ei ole kahtlustuse esitamine ka veel teisteski kuritegudes. Isiku näol on tegemist isikuga, kes on kuritegelikult aktiivne ning suuteline toime panema erinevat laadi kuritegusid, mis muudab ta ühiskonna jaoks vabadusse pääsemise korral ohtlikuks. Uute kuritegude toimepanemise fakti suurendab ka asjaolu, et isiku vabadusse pääsemisel võib ta hakata mõjutama kannatanut. Kuna praegusel hetkel on menetlus eel üsnagi algstaadiumis, siis tähendab see seda, et tõendite kogumine alles käib ja jätkub. Ei ole välistatud, et isik võib hakata vabaduses olles vägivalla abil sundima kannatanut oma ütlusi muutma. Samuti ei ole välistatud kättemaks kannatanu õiguspärase tegevuse eest kriminaalmenetluses.	mh ka kannatanu suhtes, kes on juba isiku vägivalda kogenud.	
43	1-14-1167 08.02.2014	KarS § 184 lg 2 p 1	Isik grupis teise isikuga omandas Tallinnas seni tuvastamata isikult 96 tervet ja 2 poolikut ecstasy tabletti, so	Prokurör taotleb isiku suhtes tema poolt uute kuritegude toimepanemise takistamiseks valida tõkendiks vahistamine, kuna tema isikust lähtuvalt esineb väga suur tõenäosus, et ta võib vabaduses viibides jätkata	Kahtlustatava senine käitumine jälitusmaterjalide alusel (Facebookis suhtlemise jälgimine) näitab tema pikema aegset süsteemse iseloomuga tegevust narkootiliste ainete saamiseks vajalike kontaktide otsimisel ja	Vahistada. Määrus edasi kaevatud Ringkonna-kohtusse, määrus

			narkootilist ainet suures koguses, mida nimetatud isikud hoidsid enese juures ja toimetasid Viljandisse sõiduautoga	<u>uute kuritegude toimepanemist ja takistada edasist menetlusoimingute läbiviimist.</u> Kergemaliigiline tõkend ei ole piisav selle vältimiseks.	loomisel. Isik tunnistas ecstasy tablettide hankimise vahendamist, kuid väidab, et tegemist on ühekordse juhusega. Samas on teada, et tegemist on narkootilise aine liigiga, mida enamasti levitatakse noorte seas. Peale selle viitab autost leitud kasteet valmisolekule käituda vägivaldselt ja annab alust arvata, et kuritegeliku käitumise ulatuse tuvastamise ja sellega kaasneva vastutuse vältimiseks võib isik kasutada vägivalda, takistamaks tunnistajatel oma kohustuse täitmist. Eeltoodu annab alust tõsiselt kahelda isiku siiruses ja väidetavas kahetsuses narkootikumide ühekordses käitlemises käesoleva kahtlustuse järgi ja tema lubaduses hoiduda edaspidi õigusrikkumistest ja kuritegudest. Tal puudub legaalne sissetulek, ta ei tööta kuskil, kuigi lubab seda.	tühistatud ja isik vabastatud. Ringkonnakohus selgitas, et kohtu selgitused on ebapiisavad. Üksnes põhjendatud kahtlus ei anna alust vahistamiseks.
44	1-14-1277 12.02.2014	KarS § 121	Isik peksis oma elukaaslast metallist ahjuroobiga, kes seejärel toimetati haiglasse ravile.	Kriminaalkorras korduvalt karistatud isik on oma käitumisega ilmekalt näidanud, et pole oma eelmistest seaduserikkumistest sh ka viimastest kohtuotsustest õigeid järeldusi teinud, ta pole asunud paranemisteele ja elama seaduskuuleka kodaniku elu. Vastupidiselt, ta on jätkanud oma elukaaslase suhtes vägivallategusid, mida näitab ka esitatud kahtlustus. Isiku suhtes vahistamise tõkendi	Kogutud tõendid viitavad asjaolule, et isik on alkoholi tarbinuna oma iseloomult vägivaldne ja seega ohtlik isikutele, kellega ta sellises olukorras kokku puutub. Isikule etteheidetav tegu ilmestab seda, et isik ei suuda joobes oma emotsioone valitseda ja muutub käitumiselt vägivaldseks. Isikut on olnud korduvalt alus süüdi mõista vägivallategude eest. Eeltoodust tulenevalt <u>on olemas reaalne oht, et</u>	Vahistada. Määrus kaevati edasi, Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

				kohaldamine on põhjendatud, kuna kriminaalkorras korduvalt karistatuna on ta jätkanud vabaduses viibides isikuvastaste kuritegude toimepanemist. Isikul on tekkinud täielik karistamatuse tunne ja ka kriminaalhoolduse ajal on ta rikkunud käitumiskontrolli kohustusi, kuna kriminaaltoimiku materjalidest nähtuvalt tarvitab ta vaatamata keelule alkoholi. Prokurör leiab, et isik on ühiskonnaohtlik ja kuulub ühiskonnast isoleerimisele, et takistada tal ute kuritegude jätkamist. Eelpool nimetatud põhjustel on olemas seaduslik alus isiku vahistamiseks.	vabaduses võib isik jätkata vägivallakuritegude toimepanemist ja selle tõkestamiseks on põhjendatud kohaldada tõkendit – vahistamine.	
45	1-14-1367 13.02.2014	KarS § 120, § 121, § 263 p 1,4	Isik erikooli klassiruumis tekkinud tüli käigus lõi õpetajat labakäega näkku, seejärel lõi rusikaga vastu nägu ja sikutas juustest. Samuti esitati isikule kahtlustus ähvardamises, kuna ähvardas Psühhiaatrikliiniku lasteosakonnas kaaspatsienti tervisekahjustustega tekitamisega, lubas ära tappa kannatanu.	Isik on 16a alaealine, kes on suunatud erikooli kus varasematele korduvatele õigusrikkumistele on lisandunud korduvad kuriteod, mis seotud vägivalla kasutamisega kaasõpilaste ja kooli personali suhtes. Alustatud kriminaalmenetlused pole takistanud isikut jätkama uute kuritegude toimepanemisest, mistõttu pidevas ohus on erikooli õpilaste ja töötajate tervis. Käesoleval ajal pole isiku suhtes võimalik valida teistsugust tõkendit, kui vahistamine, sest ta on ühiskonnaohtlik ja vabaduses viibimine toob endaga kaasa uute analoogsete kuritegude jätkumise. Isik	Isiku hüperkineetiline käitumine, tema loobumine korrapäraselt ravimite võtmisest, samuti enesevigastamised viitavad sellele, et isik on ohtlik. Samuti saab teha järelduse, et ambulatoorne ravi ei ole andnud tulemusi, sest isik ei ole ise ravimeid võtnud. EV lastekaitseaduse § 3 kohaselt on vangistus lapseealisele siiski äärmuslik ning seda tuleb võimalusel vältida. On teada, et isik on ennast vigastanud. Need faktid viitavad psühhiaatrilise abi vajadusele. Isik ei ole sellisel juhul ohtlik vaid teistele, vaid on ohtlik ka enesele. Isiku hüperkineetilist käitumist saab ja tuleb mõjutada siiski	Keelduda vahistamisest

			Samal päeval ta ka ründas sama kaaspatsienti, tiris teda juustest ja lõi korduvalt rusikaga. Märtsis 2013 isik grupis teise neiuga rikkus avalikku korda sellega, et tungisid kallale kahele neiule. Lisaks 2014, a jaanuaris lõi neiu erikoolis töötajat nahast diivanipadjaga tekitades kannatanule füüsilist valu. 2014. a veebruaris erikoolis haaras käega enda haardesse töötaja ja väänas tema vasaku käe II sõrme, põhjustades füüsilist valu ja vasaku käe teise labakäeamblaluu venituse.	on andnud oma kuritegeliku käitumisega selgelt mõista, et ta ei ole vabaduses viibides suuteline õiguskuulekalt käituma, temal on tekkinud täielik karistamatuse tunne ning vahistamisest kergemaliigilisem tõkend ei ole tema suhtes piisav, et takistada tal jätkamist kuritegude toimepanemist. On põhjendatud kartus, et vabaduses viibides võib isik jätkata uute kuritegude toimepanemist ning ainus võimalus tema kuritegeliku aktiivsuse peatamiseks on tema vahistamine,	meditsiiniliste vahenditega, mitte tema eelvangistusesse paigutamisega. Isikul on psüühikahäired, mis tema käitumist mõjutavad ta on ohustanud oma tervist. Ambulatoorneravi ei ole andnud tulemusi, sest ta on jätnud ravimeid võtmata. Samuti ei suuda ta kontrollida oma käitumist käitumishäirete tõttu. Maakohtu määrusest nähtub, et erikoolil on kokkuleppe lastepsühhiaatria osakonnaga isiku plaaniliseks raviks. Selles kokkuleppes ravisutusega on aust järeldada, et isiku tervislik seisund vajab ravi ning ravi võimaldamine on erikooli ja ravisutuse juhtkonna vahel kooskõlastatud. Kohtunik on seisukohal, et vahistamisaotlus tuleb jätta rahuldumata. Isiku käitumist on esmajärjekorras võimalik mõjutada meditsiiniliste meetmetega. Isikule on vajalik psühhiaatriline abi; ta ei ole võimeline hüperkineetilise käitumishäire tõttu, samuti oma murdeea tõttu igas olukorras adekvaatselt käituma.	
46	1-14-1377 13.02.2014	KarS § 184 lg 1, § 392 lg 1	Kahtlustatakse, et omandas narkootikume Lätis ja toimetas narkootilisi aineid suures koguses üle piiri.	Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, kus korduva toimepanemise täienäosus on suur. Isikut kriminaalkorras karistatud ei ole, kuid on põhjust väita, <u>et ta võib jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Neli	On ilmne, et isik, kelle valduses on kahtlustuses kajastatud koguses narkootilisi aineid, pidi olema saavutanud usalduse isikute poolt, kes temalt kirjeldatud teenust palusid. Isik on töötuna registreeritud, legaalne sissetulek tal puudub. Isikut on alus	Vahistada. Määrus kaevati edasi, Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

				kilogrammi marihuaana omandamine on toimunud selle ebaseadusliku edasiandmise eesmärgil ja tegemist ei ole algajaga. See on kohus, mille saamiseks peavad olema kindlalt sisse töötatud kanalid ja peab oma tegevusega olema pälvinud usalduse. Reegel on see, et alustatakse väiksematest kogustest, hiljem usalduse pälvimisega liigutakse edasi suurematele kogustele. Leitud aine müügist on võimalik teenida 80 000 eurot, hulgi vähemalt 40 000 eurot. Leitud kõnekaardid ja telefonid viitavad isiku soovile oma tegevust ja suhtlust varjata. Need asjaolud, eelkõige narkootilise aine kogus, kinnitavad, et tegu ei ole esmakordse ja juhuslikku laadi eksimusega vaid juba toimiva skeemiga.	kahtlustada ka mitmes vägivallaeos, millistes asjades on menetlus veel pooleli. Isik ei ela õiguskuulekalt, isik võib sissetulekute saamiseks toime panna kuritegusid ning on olemas reaalne oht, et <u>vabaduses viibides, võib ta kuritegude toimepanemist jätkata.</u> Isik võib omada informatsiooni teiste isikute kohta, kellel on puutumus käesoleva kuriteoga. Kinnipidamisel ja läbiotsimistel leitud mitmed kõnekaardid ja telefonid viitavad isiku soovile oma tegevust ja suhtlemist varjata. Kohus ei saa välistada isiku soovi läbi teiste isikute mõjutamise ka õigusvastaste kuritegude toimepanemises	
47	1-14-1446 15.02.2014	KarS § 141 lg 2 p 1, 6	Isikul kahtlustus, et ta on korduvalt kahte alaealist vägistanud.	Prokurör taotleb isiku vahistamist ja leia, et isik on ühiskonnaohtlik ja kuulub ühiskonnast isoleerimisele, <u>et takistada tal uute seksuaalsüütegude jätkamist laste suhtes ja on oht tema pakkuminekuks.</u>	Kohus leiab, et on põhjendatud kahtlus. Isik tunnistas, et on tüdrukuid katsunud aastate jooksul, v.a ajal, mil ta kandist karistust kinnipidamiskohas. Teda on korduvalt karistatud alkoholi joobes mootorsõiduki juhtimise eest. Ka kahtlustuses olevad teod pani toime oles tarvitanud alkoholi. Isik tarvitas alkoholi koos kannatanu vanematega, kes võimaldasid isikul magada kannatanuga ühes voodis. Vallavalitsus on mõlemad lapsed vanematest	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

					eraldanud. Seega ei ole praegu ohtu, et isik saaks jätkata kuritegude toimepanemist konkreetsete kannatanute suhtes. <u>On olemas oht, et ta võib võimaluse avanemisel kuritegusid toime panna teiste alaealiste tüdrukute suhtes.</u> Isik õigustab, et tüdrukutele see meeldis. Oht samalaadse tegevuse jätkamiseks on olemas.	
48	1-14-1451 15.02.2014	KarS § 184 lg 1	Isikut kahtlustatakse amfetamiini omandamises ja edasi müümises kriminaalse tulu teenimise eesmärgil.	Varasemalt kriminaalkorras karistatud. Isiku ütluste kohaselt ostis ta amfetamiini selleks, et seda maha müüa ning elamiseks raha teenida. On oht, et vabaduses võib isik oma tegevust jätkata, kuna on kahtlus, et isik paneb narkokuritegusid toime juba pikemat aega ning just varalise kasu eesmärgil. Isikul puudub legaalne sissetulek ja töökoht, see kinnitab asjaolu, et edaspidiselt võib isik kriminaalse tulu teenimise eesmärgil jätkata narkokuritegude toimepanemist. Tegemist on isikuga, kes ei kohku tagasi kuritegude toimepanemise eest isegi siis, kui ta on allutatud katseajal ning et tal on uue kuriteo toimepanemise puhul tõenäosus sattuda kandma reaalselt vangistust. <u>Sellise suhtumisega isiku puhul on tõenäosus uue kuriteo toimepanemiseks väga suur.</u>	Isikul on üks kehtiv kriminaalkaristus, käesoleval ajal kannab ta tingimisi karistust. Vaatamata ohule, et uue kuriteo toimepanemine katseajal võib tuua kaasa reaalse vangistuse, ei ole isik suutnud õiguskuulekalt käituda, vaid on hakanud toime panema teiseliigilisi ja raskemaid kuritegusid. Isik on tunnistanud, et ta on ka ise amfetamiini tarvitanud, selle kohta on olemas terviseseisundi kirjeldamise akt. Suur kogus ja äravõetud esemed, samuti isiku enda ütlused kinnitavad, et narkootiline aine oli mõeldud tulu teenimiseks. Eksisteerib reaalne oht, <u>et isik jätkab narkootilise aine käitlemisega seotud kuritegude toimepanemist.</u> Seda riski suurendab narkootilise aine käitlemisel tekkinud võlgnevus ja vajadus seda tasuda.	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohtus jättis muutmata määruse.
49	1-14-1541	KarS §	Grupis teise isikuga	Kriminaalkorras karistatud ühel korral,	Isik on katseajal toime pannud taas uued	Vahistada.

	19.02.2014	199 lg 2 p 7, 9	on mitmel korral kauplustest ja teistelt isikutelt asju varastanud.	väärtegude eest kolmel korral. Kriminaalhooldusametnik on koostanud erakorralise ettekande, et isik rikub kohtuotsusega pandud kontrollnõuet. <u>Isik võib vabaduses viibides jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Vargused on ta toime pannud grupis ja sissetungimisega. Kuritegude toimepanemise ajal oli ta alaealine, 14- ja 15-aastane.	kuriteod. 2013. a detsembris eeluurimiskohtunik selgitas vahistamisest keeldumisel, et juhul kui ta jätkab kuritegude toimepanemist katseajal, siis on tema vahistamine tulevikus möödapääsmatu. Ema avaldas kohtuistungil, et ta ei tule oma poja probleemide lahendamisega toime. Kohtunikul on alus kahtluseks, et peres tarvitatakse liigselt alkoholi, mis ilmselgelt ei toeta noormehe suunamist õiguskuulekale elule. Tõendid kinnitavad, et jaanuaris 2014 on toime pandud uued varavastased kuriteod, <u>on alus reaalseks ohuks, et vabaduses võib isik kuritegude toimepanemist jätkata.</u>	Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohtus jättis muutmata määrus.
50	1-14-1612 20.02.2014	KarS § 120, 121, 263 p 1 ja 4	Alaealine, keda kahtlustatakse, et tema ründas psühhiaatriakliiniku lasteosakonnas kaaspatsienti ja ähvardas teda. Lisaks veel erinevates vägivalda episoodides. Viimati tarvitas füüsilist vägivalda õpetaja suhtes.	Seni on kohaldatud isiku suhtes tõkendina elukohast lahkumise keeldu ja teda on paigutatud raviks psühhiaatriahaiglasse. See pole tal takistanud jätkata pidevalt uute vägivallategude jätkamist. Isik on 16-aastane alaealine, kes on suunatud erikooli, kus varasematele korduvatele õigusrikkumistele on lisandunud korduvad kuriteod, mis seotud vägivalda kasutamise kaasõpilaste ja kooli personali suhtes. Pidevalt on ohus erikooli õpilaste ja töötajate tervis. Isiku suhtes pole võimalik valida teistsugust tõkendit, kuna ta on	Eeluurimiskohtunik selgitas 13.02.2014 vahistamisest keeldumisel isikule käituda õiguskuulekalt. Kahtlustuse kohaselt on isik mõned päevad peale vahistamistaoatluse läbivaatamist taas pannud toime vägivaldse teo. <u>Samuti on tõenäosus, et isik võib olla vägivaldse käitumisega ka tulevikus,</u> sest küsitlemisel kinnitas, et kui miski väga närvi ajab, siis ta lihtsalt käitub vägivaldselt. Ta võib olla ohtlik ka iseenda suhtes. Olukorda pole muutnud psühhiaatriline ravi. Isik on oma tegevuse läbi teiste suhtes ohtlik, kuid eelkõige on ta ohtlik iseenda suhtes. Et	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohtus jättis muutmata määruse.

				ühiskonnaohtlik ja vabaduses viibimine toob endaga kaasa uute analoogsete kuritegude jätkumise. Isik on andnud oma kuritegeliku käitumisega selgelt mõista, et ta ei ole vabaduses viibides suuteline õiguskaualekalt käituma, tal on tekkinud täielik karistamatuse tunne.	tagada võimalus isikut adekvaatselt ravida, kuid samas ka peatada tema toimepandavad vägivallateod, tuleb kohaldada EV lastekaitse seaduse § 34 mõtte kohaselt äärmusliku abinõuna isiku vahistamist.	
51	1-14-1626 27.02.2014	KarS § 199 lg 2 p 4, § 201	Omastas kaubiku, mis oli tema valdusesse remonti antud. Lisaks varastas võõrast korterist esemeid.	Kriminaalkorras karistatud korduvalt. <u>On korduvalt kriminaalmenetlusest kõrvale hoidunud.</u> Ta ei ole täitnud kriminaalhoolduse nõudeid, on vahetanud loata elukohti, ega ole ilmunud kutsetel märgitud ajaks politseisse, kriminaalhooldaja juurde ega kohtusse. On ilma kriminaalhooldaja loata sõitnud välismaale, kus on pannud toime kuritegusid. Korduv karistatus viitab asjaolule, et isikul on välja kujunenud harjumus toimida kehtvalt õigusvastasel viisil, mis loob eelduse arvata, et ta <u>käitub ka edaspidi õigusvastaselt ja võib toime panna kuritegusid.</u>	Kriminaalkorras karistatud korduvalt. Ei ole täitnud kriminaalhoolduse nõudeid, on vahetanud loata elukohta. Isik, keda on korduvalt varavastaste kuritegude toimepanemise eest karistatud, kuid kes siiski jätkab kuritegude toimepanemist, mh ka samaliigiliste, <u>on negatiivne prognoos, et ta võib vabaduses toime panna uusi kuritegusid, ülikõrge.</u> On alus seisukohaks, et kuritegelik elustiil on muutunud isikule sissetulekuallikaks. Samuti <u>on oht, et isik hoiab kriminaalmenetlusest kõrvale.</u> Riik ei saa usaldada isikut, kes on Eesti riigist ilma kriminaalhooldaja loata lahkunud ja kes pole täitnud talle pandud kohustusi. Seda enam, et isiku alaline elukoht käesoleval ajal on Soomes. Seega on isik varasemates kriminaalmenetlustes nii kohtueelsest uurimisest kui ka kohtust ja kriminaalhooldajast kõrvale hoidunud ja taas uue vangistuse hirmus võib isik taas asuda kriminaalmenetlusest kõrvale	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna- kohus jättis muutmata määruse.

					hoiduma.	
52	1-14-1696 22.02.2014	KarS § 118 lg 1 p1, § 121	Kahtlustatakse, et kasutas oma nelja aastase poja suhtes vägivalda, surus näo kraanikaussi, vee alla, tekitas eluohtliku tervisekahjustuse. Lisaks kahtlustatakse löömisel käega vastu paremat põske.	Isik on situatsioonis, kus ta lubab kõike parandada, sh elamistingimusi. Ta on seda lubanud ka varem, kuid ole pika aja jooksul tegelikke muutusi teinud. On vägivaldne isik. Teda on korduvalt karistatud vägivallakuritegude eest. Pere on olnud sotsiaaltöötajate vaateväljas. Isiku elustiil on välja kujunenud ja muutusi tema elukorralduses ei ole eeldada. Võib jätkata kuritegude toimepanemist.	Probleemid algasid peres 2010. a seoses laste ema alkoholi tarvitamisega. Isik pöördus ise lastekaitse spetsialistide poole kaste kasvatamisel abi saamiseks. Isiku sõnul on nad sotsiaalosakonna spetsialisti vahendusel alates 2013. a juunist leidnud peresuhetele lahendusi ja olukord on normaliseerunud. Sellele aitas kaasa töö iseloomu muutus. Isiku vägivaldusest annavad kinnitust kohtuotsused, millega on isikut karistatud elukaaslase, laste ema suhtes toimepandud vägivallategude eest. Kuigi teod toime pandud katseajal, on vahistamisaotluse arutamise ajaks olukord lahendatud sotsiaalabi kaudu. Lapsed on paigutatud turvakodusse ja eraldatud kahtlustatavast. Kahtlustataval on eraldi elukoht ja tema lähetusega seotud töö hoiab teda kaugemal situatsioonist, kus kuritegu toimus. Uute kuritegude toimepanemise võimalused on pärast isiku kinnipidamist ja laste turvakodusse paigutamist ära langenud. Neid asjaolusid ei ole tuvastatud, et isik võiks toime panna kuritegusid elukaaslase suhtes. Isik oli vahistamisaotluse arutamisel tasakaalukas ja kahetses toimepandut. Ta on suuteline tegema järeldusi tegudest ja nende kordumist ära hoidma.	Keelduda vahistamisest. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna-kohus tühistas määruse. Ringkonna-kohus leidis, et on alust karta, et isik vabaduses võib toime panna uusi kuritegusid. Isik jääks elama elukaaslasega samasse korterisse, püsib oht uuteks vägivallategudeks. Lisaks on isiku teod muutunud järjest raskemaks ja ohtlikumaks.

					Tal oli võimalus lapse väljendatud sõnade suhtes abi otsida lasteaia töötajalt, mida ta teha ei osanud	Eeluurimis-kohtunik on liigselt uskunud isikut.
53	1-14-1980 04.03.2014	KarS § 184 lg 1	Isikut kahtlustatakse vähemalt 70 grammi narkootilist aine metamfetamiini omamises. Lisaks leiti tema juurest ka kokaiini.	Kriminaalkorras karistatud. Isikul on väljakujunenud harjumus toimida kestvalt õigusvastasel viisil, mis omakorda loob eelduse arvata, <u>et isik käitub ka edaspidi õigusvastaselt ja võib toime panna kuritegusid.</u> Kuritegude dünaamika on muutunud raskemaks. Käesolev kuritegu on toime pandud katseajal. On suur tõenäosus, et isik võib vabaduses viibides jätkata uute kuritegude toimepanemist. Kergemaliigiline tõkend ei ole piisav selle vältimiseks.	Kahel korral kriminaalkorras karistatud. Kahtlustuses kajastatud tegu on toime pandud katseajal. Isik on ilmselt ka ise narkootiliste ainete tarbija. On ilmne, et tema tutvus narkootilisi aineid käitlevate ja tarbivate isikutega, pole juhuslikku laadi, vaid tegemist peab olema usaldusliku suhtega. Isiku ütlustest nähtub, et ta sai aru, et tegemist on õigusvastase teoga, kuid vaatamata asjaoludele, et tema suhtes on kohaldatud katseaeg, ei suutnud ta õiguskuulekalt käituda. On oht, et isik narkootilise aine tarvitajana ja isikuna kellele on tuttavad narkootikumide käitlejad, <u>võib vabaduses jätkata samaliigiliste kuritegude toimepanemist.</u> Korduvad õiguskorra rikkumised ning korduv karistatus viitavad ka asjaolule, et isikul on väljakujunenud harjumus toimida kestvalt õigusvastasel viisil, mis omakorda annab võimaluse arvamuseks, et isik võib käituda ka edaspidi õigusvastaselt.	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.
54	1-14-2133 08.03.2014	KarS § 184 lg 2	Isikut kahtlustatakse suures koguses	Esitatud kahtlustusest ja jälitusmenetluse käigus kogutust	Isikut pole varem kriminaalkorras karistatud. Jälitustoimingute läbi saadud	Vahistada. Määrus edasi

		p 1,2	narkootilise aine omandamises.	nähtub, et narkootiliste ainete hankimine ja edasi andmine, ei ole tal esmakordne. Narkokuritegude menetlemise praktikas kinnitust leidnud suur tõenäosus, et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood. Tegemist on narkootikumi liigiga, mida enamasti levitatakse noorte seas. <u>On suur tõenäosus, et isik võib vabaduses olles jätkata kuritegude toimepanemist.</u>	informatsioon kinnitab, et isik suhtleb narkootilisi aineid käitlevate isikutega ja tegeleb ka ise nimetatud ainete käitlemisega. Isiku valduses olnud 1500 eurot ja narkootilised ained näitavad, et ta oli saavutanud usalduse isikute poolt, kes temalt teenust palusid. Pole usutav, et isik, kes sellist elustiili viljeleb on võimalik seda lubada emalt igakuiselt saadava 300 euroga. Isik ei ela õiguskuulekalt, ta võib sissetuleku teenimiseks toime panna kuritegusid ja <u>on olemas reaalne oht, et vabaduses viibides, võib ta kuritegude toimepanemist jätkata.</u>	kaevatud. Ringkonna-kohus jättis muutmata määruse.
55	1-14-2135 08.03.2014	KarS § 184 lg 2 p 1,2	Kahtlustatakse narkootilise aine omandamises ja käitlemises.	Isikule esitatud kahtlustuses ja jälitusmenetluse käigus kogutust nähtub, et sarnane tegevus, s.o narkootiliste ainete hankimine ja edasi andmine, ei ole tal esmakordne. Isiku kasutuses olnud erinevate narkootiliste ainete hulk, mida saadi nii tema kui tunnistaja käest, viitab selgelt selle edasiandmise eesmärgile. Narkokuritegude menetlemise praktikas kinnitust leidnud suur tõenäosus, et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid, et välistada vastutust	Isik, kes on varem tegelenud samaliigilise ebaseadusliku tegevusega ning jätkab seda ka aastaid hiljem, võib seda kergemini jätkata seda tegevust tulevikus, sest talle on teada nii isikud, kes narkootilist ainet saavad talle anda/müüa kui ka isikud, kes seda osta soovivad. <u>Uute samaliigiliste kuritegude toimepanemise oht on seda suurem, et isik on ise pikaajaline narkootiliste ainete tarbija.</u> Isik ei osanud täpsustada ei oma töökohta ega ka konkreetseid sissetulekuid. On alust arvata, et isik vähemalt osaliselt elatub kuritegelikul	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna-kohus jättis muutmata määruse.

				kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood. On ilmnunud asjaolud, et isik käitleb narkootilist ainet selle edasiandmise eesmärgil. Kaassüüdlaste ja tunnistajate mõjutamise või nendele kättemaksu ohule viitab isiku poolt vägivaldusele kaldumine, mille kasutamise eest on teda karistatud. Samuti viitab taolisele ohule tema elukohas leitud šokirelv. Tegemist on narkootilise aine liigiga, mida enamasti levitatakse noorte seas. Kriminaalmenetluse üheks eesmärgiks on tuvastada võimalikult palju kliente, et realiseeruks menetluse preventiivne aspekt ja noored kaaluksid oma tervistkahjustavast käitumisest loobumist. <u>Eeltoodule tuginedes võib väita, et on suur tõenäosus, et isik võib vabaduses viibides jätkata uute kuritegude toimepanemist.</u>	teel saadud rahast. Seega võib teda kallutada uusi kuritegusid toime panema ka varaline olukord.	
56	1-14-2136 08.03.2014	KarS § 184 lg 2 p 1,2	Kahtlustatakse aine narkootilise omandamises ja käitlemises.	Isikule esitatud kahtlustuses ja jälitusmenetluse käigus kogutust nähtub, et sarnane tegevus, s.o narkootiliste ainete hankimine ja edasi andmine, ei ole tal esmakordne. Isiku kasutuses olnud erinevate narkootiliste	Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on kohtupraktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Isik on süstemaatiliselt suhelnud isikutega, kes on vajanud narkootilisi	Vahistada

				ainete hulk, mida saadi nii tema kui tunnistaja käest, viitab selgelt selle edasiandmise eesmärgile. Narkokuritegude menetlemise praktikas kinnitust leidnud suur tõenäosus, et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood. On ilmnenud asjaolud, et isik käitleb narkootilist ainet selle edasiandmise eesmärgil. Kaassüüdlaste ja tunnistajate mõjutamise või nendele kättemaksu ohule viitab tema elukohas leitud külmrelv kasteet. Tegemist on narkootilise aine liigiga, mida enamasti levitatakse noorte seas. Kriminaalmenetluse üheks eesmärgiks on tuvastada võimalikult palju kliente, et realiseeruks menetluse preventiivne aspekt ja noored kaaluksid oma tervistkahjustavast käitumisest loobumist. <u>Isik võib toime panna vabaduses veel kuritegusid.</u>	aineid ja on neid aineid ka isiku kaasabil saanud. Isikul tõine sissetulek puudub. Isikut on varasemalt kriminaalkorras karistatud. Isik, kes mitmete kuude kaupa tegeleb samaliigilise ebaseadusliku tegevusega ning on ka ilmselt ise narkootiliste ainete tarbija, <u>võib sama tegevust vabaduses jätkata</u> , sest talle on teada nii isikud, kes narkootilist ainet saavad talle anda/müüa kui ka isikud, kes seda osta soovivad. On alus kahtluseks, et isik vähemalt osaliselt elatub kuritegelikul teel saadud rahast. Seega võib teda kallutada uusi kuritegusid toime panema ka varaline olukord.	
57	1-14-2185 11.03.2014	§ 199 lg 2 p 5, 9	Isik varastas kauplusest pudeli likööri.	Isikul on üks kehtiv kriminaalkaristus. Isik ei ole lõpetanud oma süstemaatilist kuritegelikku käitumist.	Isiku puhul, keda on korduvalt varavastaste kuritegude toimepanemise eest karistatud, kuid kes siiski jätkab	Vahistada. Määrus edasi kaevatud.

			Kriminaalasjas on ühendatud kokku veel 8 analoogset kauplusevarguse episoodi.	Tingimuslik karistus ja uute tegude menetlemine teda ei mõjutanud, alkoholi varastamine on saanud talle kinnisideeks ning täie kindlusega võib väita, et <u>vabaduses viibides ta jätkab uute kuritegude toimepanemist.</u>	kuritegude toimepanemist, mh samaliigiliste, on negatiivne prognoos, et ta jätkab kuritegude toimepanemist, mh ka samaliigiliste, <u>on negatiivne prognoos, et ta jätkab vabaduses kuritegude toimepanemist, ülikõrge.</u> Seega on alus kahtluseks, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav selleks, et ära hoida isiku poolt uute kuritegude toimepanemist. Isik küsitlemisel avaldas seisukohta, et need teod, millised on kahtlustuses kajastatud, pole mingid kuriteod. Selline seisukoht ilmestab kahtlustatava suhtumist õiguskorda vägagi ilmekalt ja toetab kahtlust, et isik võib kuritegelikku elustiili vabaduses jätkata.	Ringkonna- kohus jättis muutmata määruse.
58	1-14-2190 11.03.2014	KarS § 120, 122	Isikut kahtlustatakse oma tütre suhtes jõhkrates vägivallategudes ja tema ähvardamises.	Varasemalt kriminaalkorras karistatud. Isik on vägivaldne. Käesoleval ajal pole võimalik isiku suhtes valida teistsugust tõkendit kui vahistamine, ta on ühiskonnaohtlik ja <u>vabaduses viibides võib ta jätkata vägivalda- ja seksuaalkuritegude toimepanemist oma tütre ja teiste isikute suhtes.</u> Isik on andnud oma vägivaldse käitumisega selgelt mõista, et ta ei ole vabaduses viibides suuteline õiguskuulekalt käituma ja vahistamisest kergemaliigilisem tõkend ei ole tema suhtes piisav, et takistada tal jätkamast kuritegude	Isik, kes on juba varem korduvalt olnud oma tütre vastu vägivaldne võib alkoholi tarbinuna vägivaldselt käituda ka tulevikus. Seega tuleb kaaluda kahtlustatava õiguste piiramise ja kannatanu õiguste vahel. <u>Kohus peab võimalike kuritegude takistamiseks vajalikuks isiku õigusi piirata ja ta vahistada.</u> Tema ettearvamatu käitumine võib põhjustada nii kannatanule kui ka teistele konfliktsituatsiooni sattuvatele isikutele füüsilist ja moraalselt kahju ja seada ohtu isikute tervise.	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna- kohus jättis muutmata määruse.

				toimepanemist. Kahtlustatav avaldas soovi minna Venemaale, seetõttu on olemas ka teine vahistamise alus, so oht, et isik hakkab kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma.		
59	1-14-3309 14.04.2014	KarS § 256 lg 1, § 389 ¹ , § 22 lg 3, § 394 lg 2 p 1, § 344 lg 1, § 345 lg 1	Kahtlustatakse, et isik koordineeris kuritegelikku päritolu rahavoogude liikumist erinevatesse kriminaalsetesse projektidesse, nõustas ja juhendas nimetatud projektide elluviimist, lahendas ebaseadusliku tegevuse pinnale tõusetunud probleeme ja konflikte, kontrollis saadud tulusid, kasseeris kokkulepitud protsenti ning korraldas vastavate osamaksete liikumise teisele isikule.	Varasemalt karistatud kriminaalkorras. Isiku juhitava kuritegeliku ühenduse allstruktuuri kuulumise alust koheselt kahtlustus esitada vähemalt 10-le isikule, samas vajab kontrollimist vähemalt 15 isiku tegevus ning roll erinevates kuritegelikes skeemides. Lisaks allstruktuurile vajab täiendavate menetlustoimingutega kontrollimist ja küllaldest tõenduslikku tuvastamist ülevabariikliku struktuuri laualatuslik liikmeskond. Isiku kuritegeliku käitumise tegelike mastaapide väljaselgitamine on pooleli ning kuna tuvastamist vajavad ka kriminaalasjas tõenduslikku tähtsust omavate asitõendite ja dokumentaalsete tõendite asukohad, <u>võib isik asuda vabaduses viibides kõrvaldama süüstavaid tõendeid ja/või kunstlikult looma õigustavaid tõendeid ning mõjutama vastutuse vältimiseks kaasosalisi ja tunnistajaid valeütluste andmisele.</u> Vastavaks negatiivseks prognoosiks annab alust uuritavate	Kahtlustuse mahukusest, ulatuslikkusest ja raskusest tulenevalt, sh ennekõike isiku positsioonist kuritegeliku rühmituse hierarhias <u>tulenevalt ei ole teisiti kui tema vahistamisega võimalik piirata-ohjata ja ära hoida uute kuritegude toimepanemist.</u> Vahistamisest leebemate meetmete kohaldamine ei ole otstarbekohane meede, mis lõpetaks kuritegeliku käitumise. Kuna tõenditest nähtuvalt on isik nõ enda „ajuga“ halvas mõttes kuritegelikku maailma panustav isik, siis ei vähenda talle esitatud kahtlustuste raskuse ja ulatuslikkuse kaalu asjaolu, et ta ise liigub ainult ratastoolis. Viimane ei ole seninigi isiku kõrget positsiooni kuritegelikus maailmas Tartu piirkonnas kahandanud ja kõigutanud. Isiku näol on tegemist ainult ühe lüli nõ kohapealse juhiga, kelle autoriteet on tagatud ja kindlustatud ülevaltpoolt teise isiku käsuliini pidi. Isik ei ole olnud kuigivõrd huvitatud enda positsiooni langusest ja selle kaotusest kuritegelikus	Vahistada

				tegude organiseeritus ja asjaolu, et kogutud tõendite põhjal omab isik käesoleva menetluse objektiks olevas kriminogeenseis ringkonnas reaalselt mõjuvõimu ja autoriteeti ning on harjumuspäraselt võimeline teisi isikuid oma taatele allutama. Tõe tuvastamise vastu suunatud tegevus võib halvemal juhul omandada õigusemõistmise vastaste ja /või avaliku usalduse vastaste kuritegude proportsioonid. <u>Kuna muud menetluslikud tagatised ei ole küllaldased, et uute kuritegude toimepanemise ja tõe tuvastamise takistamise riske vältida, tuleb kahtlustatava suhtes valida tõkendiks vahistamine.</u>	maailmas. Pigem vastupidi, sellest elulaadist tõuseb talle igapäevaseks eluks ainelisi hüvesid. Elustiil, mida 100% töövõimetu isik igapäevaselt viljeleb, on tõenditest nähtuvalt kõrge ja seda nii elukoha kui ka sõiduki jmt mõttes. Elustandard ei ole vastavuses 100% töövõimetu isiku pensioniga, vaid pigem kinnitab seni kogutud tõenditest nähtuvat kahtlustuste põhjendatust. Isik on harjunud enda igapäevase nn põhisissetuleku saama kuritegelikul teel ja kuritegelikest allikatest. Ei ole ette näha, et ta sooviks enda senisest elustiilist loobuda ning pöörata nõ uute lehte ja hakata elama ainult töövõimetuspensionist.	
60	1-14-3356 15.04.2014	KarS § 255 lg 1, § 389 ¹ lg 1, § 394 lg 1, § 344 lg 1, § 345 lg 1	Kahtlustus, et tema kuulub X isiku juhitava kuritegeliku ühenduse püsivasse allstruktuuri. Isiku ülesanneteks olid KarS § 389¹ lg 1, § 394 lg 1 järgi kvalifitseeritavate kuritegude toimepanemine, vangistusega karistatud kuritegeliku ühenduse liikmete ja	Kriminaalkorras karistatud kolmel korral. Isikut on alust kahtlustada katseajal kuritegude toimepanemises, sellest nähtub, et senised karistused ei ole olnud küllaldased mõjutamaks isikut kuritegelikust käitumisest loobuma. Isikut ei seganud isegi maksukuriteos kahtlustuse esitamine ega süü omaksvõtt isikut samasisulist kuritegelikku projekti jätkamast, vaid ärgitas pelgalt rakendama konspiratiivseid võtteid ebaseadusliku tegevuse ja kriminaaltulu varjamiseks. Isik tingimustes, kus vahele jäämine ja	Kuna senisest käitumisest nähtuvalt ei ole katseajaga kriminaalhooldus ja ka käesolevas kriminaalasjas 2013. a novembris kahtlustatavana ülekuulamine pannud teda kuritegelikust käitumisest hoiduma, siis ei ole vahistamisest leebemate meetmete isiku suhtes kohaldamine enam otstarbekohane meede ning <u>tema vahistamine on käesolevalt uute kuritegude toimepanemise vältimiseks põhjendatud.</u>	Vahistada

			nende lähikondlaste toetamine, kuritegude toimepanemisest saadud varalise kasu jaotamine, kuritegude toimepanemisest saadud tulust isik Y kaudu 10% osamaksu ehk nn „potiraha“ tasumine kuritegeliku ühenduse ühiskassasse.	vastutusele võtmine on tavapärasest tõenäolisem. Isiku käitumine ja valikud haakuvad kohtueelse uurimise objektiks oleva kuritegeliku ühenduse alusprintsipidega, milles on muuhulgas põhimõtte, et üksikkuritegude avastamine, mõne tegevusvaldkonna taandumine või üksikute ühenduse liikmete tegevusest kõrvale jäämine ei mõjuta oluliselt struktuuri toimimist. Kuritegelikku ühendusse kuulumine ja selle raames kuritegude toimepanemine on kujunenud isiku jaoks pikema aja vältel püsivaks sissetulekuallikaks, ning <u>peale tõkendina vahistamise puudub adekvaatne mehhanism tagamaks isiku seaduskuulekas käitumine ja kuritegude toimepanemisest hoidumine. Lisaks on isik viimasel ajal realselt kaalunud Eestist lahkumist, olles valinud välja riigi, kuhu pakku minna, ning olles teinud tehinguid, mille iseloom osundab veendumusele, et rahaliste kohustuste täitmise ajaks ei ole võlgnik enam võlausaldajatele kättesaadav.</u>		
61	1-14-3522 22.04.2014	KarS § 25 lg 1,2 – 199 lg 2 p 7,8,9	Isik on mitmetel kordadel võtnud ebaseadusliku omastamise eesmärgil	Väärteokorras karistatud 33-l korral, kriminaalkorras 9-l korral. Isiku käitumisest nähtub, et ta jätkab süstemaatiliselt võõra vara vastaste	Isiku puhul, keda on korduvalt varavastaste kuritegude toimepanemise eest karistatud, kuid kes siiski jätkab samaliigiliste kuritegude	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna-

			teistelt erinevaid esemeid.	varguste toime panemist. Isiku poolt on toime pandud II astme kuriteod. Saab teha järelduse, et isik ei suuda vabaduses seaduskuulekalt käituda ning on alust arvata, et vabaduses viibides võib ta jätkuvalt toime panna kuritegusid, mistõttu kergemaliigilise tõkendi kohaldamine isiku suhtes ei ole garantiiks takistamaks tema poolt uute kuritegude toimepanemist.	toimepanemist, on negatiivne prognoos, et ta võib vabaduses jätkuvalt toime panna uusi kuritegusid, ülikõrge. Seega on alus kahtluseks, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav selleks, et ära hoida isiku poolt uute kuritegude toimepanemist.	kohus jättis muutmata määruse.
62	1-14-3694 27.04.2014	KarS § 200 lg 2 p 7,9	Kahtlustatakse, et tungis grupis teiste isikutega uksehaagi lõhkumise teel sisse eramusse ning vägivallaga ähvardades võttis televiisori, televiisoripuldi, mobiiltelefoni ja erinevaid toiduaineid.	10 kehtivat väärteokaristust, kriminaalkorras karistatud kolmel korral. Käitumisest nähtub, et isik jätkab süstemaatiliselt kuritegude toime panemist. Viimase kohtuotsuse järgi tema tingimuslik vangistusest vabastamine ei ole hoidnud ära tema poolt uusi kuritegusid. Isik ei suuda vabaduses käituda seaduskuulekalt ning on alust arvata, et vabaduses viibides võib ta jätkuvalt toime panna uusi kuritegusid, mistõttu kergemaliigilise tõkendi kohaldamine isiku suhtes ei ole piisavaks garantiiks takistamaks tema poolt uute kuritegude toimepanemist.	Isiku puhul, keda on korduvalt karistatud kriminaalkorras, mh ka varavastaste kuritegude toimepanemise eest, kuid kes siiski jätkab kuritegude toimepanemist, mh ka samaliigiliste, on negatiivne prognoos, et ta võib vabaduses toime panna uusi kuritegusid, ülikõrge. Seega on alus kahtluseks, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav selleks, et ära hoida isiku poolt uute kuritegude toimepanemist.	Vahistada. Määrus edasi kaevatud, aga seejärel määrus-kaebusest loobutud.
63	1-14-3695 27.04.2014	KarS § 200 lg 2, p 7,9	Kahtlustatakse, et 2014. a aprilli öösel grupis teiste isikutega sisenes uksehaagi lõhkumise teel sisse eramusse ning	Omab ühte kehtivat väärteokaristust. Kriminaalkorras on karistatud 9-l korral. Käitumisest nähtub, et isik jätkab süstemaatiliselt võõra vara vastaste kuritegude toimepanemist. Kahtlustuses esitatud kuriteo on isik	Kahtlustuses kajastatud röövimise on isik toime pannud katseajal. Isiku puhul, keda on korduvalt varavastaste kuritegude toimepanemise eest karistatud, kuid kes siiski jätkab kuritegude toimepanemist, mh ka	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna-kohus jättis muutmata

			vägivallaga ähvardades võttis televiisori, televiisoripuldi, mobiiltelefoni ja erinevaid toiduaineid.	toime pannud 1,5 kuud pärast vangistusest vabanemist. Olgugi, et isik on teadlik, et menetluses on juba tema suhtes kriminaalasi, milles oli valitud kergemaliigiline tõkend, ei ole see teda takistanud uute kuritegude toimepanemist. Isik ei suuda vabaduses käituda seaduskuulekalt ning on alust arvata, et vabaduses viibides võib ta jätkuvalt toime panna uusi kuritegusid, mistõttu kergemaliigilise tõkendi kohaldamine isiku suhtes ei ole piisavaks garantiiks takistamaks tema poolt uute kuritegude toimepanemist.	samaliigiliste, <u>on negatiivne prognoos, et ta võib vabaduses toime panna uusi kuritegusid, ülikõrge.</u>	määruse.
64	1-14-3819 30.04.2014	KarS § 200 lg 2 p 7,9	Kahtlustatakse, et 2014. a aprilli öösel grupis teiste isikutega sisenen uksehaagi lõhkumise teel sisse eramusse ning vägivallaga ähvardades võttis televiisori, televiisoripuldi, mobiiltelefoni ja erinevaid toiduaineid.	Karistatud erinevate väärtegude toimepanemise eest kokku 36 korda. Kriminaalkorras karistatud 5-l korral. Isikule on esitatud kahtlustus järjekordses varavastases süüteos. Isik viibib kriminaalhooldaja järelevalve all. Isik võib jätkata kuritegude toimepanemist.	Isiku puhul, keda on korduvalt varavastaste kuritegude toimepanemise eest karistatud, kuid kes siiski jätkab kuritegude toimepanemist, mh ka samaliigiliste, <u>on negatiivne prognoos, et ta võib vabaduses toime panna uusi kuritegusid, ülikõrge.</u> Seega on alus kahtluseks, et kergemaliigilisem tõkend ei ole piisav selleks, et ära hoida isiku poolt uute kuritegude toimepanemist.	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.
65	1-14-3921 04.05.2014	KarS § 113	Kahtlustus, et isik öösel korteris tappis tüli käigus noaga oma ema.	Vahistamisel tuleb küsida, mis on see negatiivne tulevikuprognoos, mida on võimalik vahistamise teel vältida. Kriminaalkorras varem karistamata, kuid tuleb märkida, et isikut	Kahetust isik ei ole avaldanud. Kohtu hinnangul on endise sõjaväelase kahtlustatava käitumine teiste isikute suhtes, kui ta tarbib alkoholi, ülimalt ohtlik ja ette äraarvamatu. Sõjaväelase	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis

			kahtlustatakse äärmiselt raske kuriteo toimepanemises. Arvestada tuleb ka kuriteo toimepanemise tehiohusid, ennekõike surnukehal tuvastatud torkehaavasid. Surnukeha esmane vaatlus viitab isiku jõhkrale tegutsemisele. Ei saa tõsikindlalt väita, et isik oskab oma käitumist alkoholijoobes kontrollida. Isiku vahetult pärast sündmust häirekeskusele teatatu, politseiametnikuga omavahelises vestluses avaldatu ja hiljem ülekuulamisel antud ütluste vahel esineb vastuolu, mis viitab teadlikule kaitsetaktikale, püüdes välistada tahtliku tapmise. Isik süüdistab oma tapetud ema provokatsioonis. Esialgsed reaktsioonid sündmusele kätkesid endas teadlikku eitamist ja kuriteo varjamist. Isik võib loota, et kogus teda pärast teo tunnistamist ei vahista. Isik on Vene föderatsiooni kodanik, kellel puuduvad pärast ema tapmist seoses Eestiga. <u>On alust arvata, et isik siin ei ela, ega oma sidemeid, mis hoiaksid teda Eestis ning väldiksid kriminaalmenetlusest kõrvalhoidumist.</u> Kriminaalmenetlusest kõrvalhoidumise all tuleb silmas pidada ka võimalikku pikka karistust,	kutse kombineerituna alkoholiga võib kaasa tuua nendele isikutele, kes ei nõustu isiku soovide kohaselt käituma, neile isikutele ülimalt ohtlikke tagajärgi – käesoleval juhtumil saabus tema ema surm. Isik oli saabunud Eestisse kindlal eesmärgil – ema endaga Venemaale kaasa viia, kuid ei toimunud suhtlus emaga rahulikult viisil. Kohus hindab isiku käitumise teiste vabaduses viibivate isikute suhtes niivõrd ohtlikuks, et <u>peab põhjendatuks anda luba isiku vahistamiseks, et välistada uute analoogsete juhtumite kordumist.</u> Isik elab igapäevaselt Vene Föderatsioonis, kuhu ta peab viisa lõppemisel naasma. <u>Kohus hindab põhjendatuks anda luba isiku vahistamiseks, et välistada tema eeluurimisest kõrvalhoidumist.</u> Isikul püsivad sidemed Eestis puuduvad. On eluliselt usutav ja veenev, et isik ei ole enam menetlejatele kättesaadav, kui ta kahtlustatavana kinnipidamisest vabastada ja võimaldada tal Eestist lahkuda.	muutmata määruse.

				mida isik oma tegelikku elukohta pakku minnes vältida püüab. <u>Ei saa välistada negatiivset tulevikuproгноosi, et isik paneb toime uue kuriteo, mis kätkeb endas ohtu kõrvalistele isikutele.</u> Väga võimalikuks tuleb pidada pakkuminekut ehk menetlusest kõrvalehoidumist kui vahistamisaluse olemasolu.		
66	1-14-4266 16.05.2014	KarS § 184 lg 2 p 1	Omandas narkootilisi aineid suures koguses, hoidis neid enda juures.	Varasemalt korduvalt karistatud. Kuritegude dünaamika on muutunud järjest raskemaks. Eriliigiliste õigusrikkumiste toimepanek näitab seda, et isik suhtub õiguskuulekusse üleolevalt. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus suur. Isikul on kujunenud välja harjumus käituda õigusvastasel viisil, mis omakorda loob eelduse arvata, <u>et isik käitub ka edaspidi õigusvastaselt ja võib toime panna kuritegusid.</u>	Isikut on varasemalt karistatud korduvalt eriliigiliste kuritegude toimepanemisel. Viimase karistuse kandmisest vabanes alos 29.08.13. seega pole isik vabaduses suutnud aastatki vabaduses elada õiguskuulekalt ning on taas toime pannud uue I astme kuriteo. Nimetatud asjaolu viitab sellele, et isik ei ole võimeline vabaduses õiguskuulekalt elama. Tahtenõrkusele viitas kahtlustatav ka ise nimetades end nõrgaks inimeseks. Eeltoodust tulenevalt on eeluurimiskohtunik veendumusel, et selleks, et ära hoida isiku poolt uute kuritegude toimepanemise, on põhjendatud ta vahistada. Prokurör on taotluses märkinud et arvestades kahtlustatava varasemat elukäiku, mh varasemat vägivaldust ning kinnipidamisel isiku valduses olnud esemeid (teleskoopnui, elektrišoker, stardipüstol) <u>on olemas oht</u>	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna- kohus jättis muutmata määruse.

					et isik võib vabaduses toime panna õigusemõistmisevastaseid kuritegusid mõjutamaks tunnistajaid, so võib asuda takistama tuvastamist.	
67	1-14-4603 26.05.2014	KarS § 266 lg 1, § 263 p 3	Kahtlustus, et isik rikkus rahu ja avalikku korda ähvardas lõhkeseadeldisega, mis seisnes selles, et saatis sõnumeid ja fotosid teisele isikule kirjutades, et foto, millel olid musta värvi pakendid valge nööriaga kinni seotud, all kirje „Plahvatavad“ ning seejärel paigaldas teise isiku vannituppa lõhkeseadeldise.	Kriminaalkorras karistamata, kannatanu ütlustest lähtudes kujutab isiku kahtlustuses kirjeldatud tegevus suur ohtu temale ja lastele. Kannatanu ütleb, et isik on varemgi lõhkeseadeldisi teinud ja paigaldanud neid erinevatesse kohtadesse. <u>Ei ole võimalik valida kergemaliigilist tõkendit kui vahistamine, sest vastasel juhul on väga suures ohus isiku endise abikaasa ning laste elu ja tervis.</u> Seda kinnitavad ka isiku enda ütlused, et lisaks paugutitele oli tal kaasas ka bensiin, millega kastis korterisse sisenedes potililli, seega tekitas ta ka tuleohtliku olukorra korteris, kus elasid tema endine abikaasa ja kaks last. Isik on ühiskonnaohtlik ja kuulub ühiskonnast isoleerimisele, et takistada tal analoogsete uute kuritegude jätkamist. Kuna isikul pole kindlalt elukohta, siis on olemas ka teine alus tema vahistamisele, so pakkumineku võimalus kohtueelse uurimise ja kohtu eest.	Kohus on seisukohal, et isiku puhul, kes on käesoleval ajal teadmata põhjustel pidanud vajalikuks oma endist abikaasat ähvardada moel, milline on kajastatud kahtlustuses ja kes on vajanud aasta korduvalt psühhiaatrilist ravi, võib olla suur risk, et vabaduses võib kahtlustatav toime panna uusi kuritegusid. <u>Kohtunik ei pea aga usutavaks taotluses märgitud pakkumineku ohtu.</u> Kohtunik leiab, et see on oletuslik.	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna-kohus jättis muutmata määruse.
68	1-14-5004 06.06.2014	KarS § 120, § 331 ²	Isikut kahtlustatakse, et ta on mitmeid kordi oma abikaasat ja oma	Kohaldatud ajutine lähenemiskeeld ei ole mõjutanud isikut õiguskuulekusele, välismaalasena ei	Isik pole olnud suuteline täitma lähenemiskeeluga kaasnevaid suhtlemispiiranguid. Vajalik on kaaluda	Vahistada. Määrus edasi kaevatud.

			lapsi ähvardanud ära tappa. Lisaks on rikkunud lähenemiskeeldu.	täida ta EV seadusi ja kohtumäärust. Isik jätkas kannatanuid ohustavate kuritegude toimepanemist. Kannatanud tunnevad isiku ees põhjendatult hirmu. Ajutise lähenemiskeeldu korduvate rikkumiste tõttu saab vaid isiku vahistamine olla kannatanutele piisavaks garantiiks nende julgeolekuks. <u>Isik on ühiskonnaohtlik ja ta võib panna toime uusi vägivallaga seonduvaid isikuvastaseid kuritegusid.</u> Isikul puudub Eestis elamusluba ja töökoht, siis on alust arvata, et ta võib kohtueelse uurimise ja kohtu eest minna pakku.	kahtlustatava õiguste piiramise ja kannatanute õiguste vahel ja käesoleval juhul taotluses esitatud asjaoludel ja kohtu kontrollitud tõendite põhjal, <u>peab kohtunik võimalike uute kuritegude takistamiseks vajalikuks isiku õigusi piirata ja ta vahistada,</u> kohus nõustub ka teise vahistamise alusega. Isik ei oska kohtule öelda oma ajutise elukoha aadressi. Samuti avaldas isik, et soovib esimesel võimalusel minna oma kodumaale Iraaki või Soome. <u>Seega on reaalne oht, et ilma vahistamist kohaldamata võib kahtlustatav EV-st lahkuda ja seeläbi võib olla takistatud kriminaalmenetluse jätkamine.</u>	Ringkonna- kohus jättis muutmata määruse.
69	1-14-5101 09.06.2014	KarS § 199 lg 2 p 9	On ebaseadusliku omastamise eesmärgiga võtnud kauplustest asju.	Vabaduses viibides võib isik jätkata uute kuritegude toimepanemist ning võib hakata hoiduma kõrvale kriminaalmenetlusest. Selline arvamus tugineb isiku viimase 2 aasta õigusvastasele käitumisele. Uued kahtlustused annavad aluse kahtlustada, et <u>isik võib vabaduses jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Kergemaliigiline tõkend ei ole suutnud panna isikut õiguskuulekalt käituma. Isik on hakanud kõrvale hoiduma kriminaalmenetlusest, ta ei ilmunud menetleja juurde politseisse, vaid sõitis Soome. Elukohast lahkumiseks isik luba menetlejalt ei küsinud.	Kriminaalkorras varem karistamata. Teda on karistatud 8-l korral väärtegude eest. 24 väärteokaristust on arhiveeritud. Samas on ilmne, et sõltumata varasemast kriminaalmenetlusest on isik jätkanud kuritegude toimepanemist. Isiku käitumine annab aluse seisukohaks, et ta ei ole varem kohaldatud meetmetest varasemate kriminaalmenetluste pinnalt mingeid järeldusi teinud <u>ja võib ka tulevikus jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Seega on isik ise oma käitumisega põhjustanud olukorra, kus on olemas nõ negatiivne tulevikuproгноos, mis võib avalduda selles, et ilma vahistamist	Vahistada. Määrus edasi kaevatud, kuid seejärel määrus- kaebusest loobutud.

					kohaldamata võib kahtlustatav suure tõenäosusega jätkata kuritegude, eriti just varavastaste, toimepanemist. Isik on kuulutatud tagaotsitavaks, sest ta polnud menetlejale kättesaadav, ega elanud ka elukohas, kus tema suhtes oli kohaldatud elukohast lahkumise keelt. <u>Selline käitumine näitab isiku soovi kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduda.</u>	
70	1-14-5398 18.06.2014	KarS § 184 lg 1, § 392 lg, § 188 lg 2 p 2	Kahtlustatakse, et omandas Kanadast narkootilist ainet ning kasvatas oma elukohas kanepi taimi.	Kriminaalkorras karistatud. Kanepi kasvatamine toimus katseajal. RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Menetletavad narkootikumidega seotud kuriteod on toime pandud omakasu ajendil, soovist saada sissetulekust ja seda inimeste tervise arvelt. Isikul on väljakujunenud harjumus toimida kehtvalt õigusvastasel viisil, mis omakorda loob eelduse arvata, <u>et ta käitub ka edaspidi õigusvastaselt ja võib toime panna kuritegusid.</u> Isik kuulutati 2012 tagaotsitavaks, sest ta oli pärast	Juhul kui isik paneb katseajal toime üha uusi ja uusi kuritegusid, <u>on olemas suur tõenäosus, et vabaduses isik jätkab kuritegude toimepanemist.</u> Tegemist on inimesega, kes on ilmselgelt sõltuvuses kanepi tarvitamisest ja kes juba sellest tulenevalt vajab ise pidevalt uusi koguseid. et ära hoida isiku poolt uute kuritegude toimepanemise, on põhjendatud ta vahistada. <u>Kohus nõustub ka võimaliku pakku mineku ohuga. On ilmne, et isik on varasema kriminaalasja menetlemisel hoidunud kõrvale kohtueelsest menetlusest.</u>	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna-kohus jättis muutmata määruse.

				kuritegude toime panemist lahkunud Eestist ja keeldus menetleja kutse peale ilmumast. <u>On põhjust arvata, et eesootava vangistuse hirmus võib isik Eestis alaliselt lahkuda ja hakata kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma.</u> Lahkumise tõenäosus võimendab seegi, et emotsionaalsed sidemed teda Eestis ei pea kuna isik on juba aastaid elanud Kanadas, seal abiellunud. Lisaks on talle tehtud pakkumine minna Kanadasse kanepikasvatuse eest hoolitsema. Isik võib vabaduses jätkata uute kuritegude toimepanemist ja võib hakata kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma.		
71	1-14-5536 22.06.2014	KarS § 263 p 1, 3	Kahtlustatakse, et rikkus kiirsöögikoha ees rahu ja lõi puidust kurikaga kannatanule vastu selga, vastu kaela ning kukla pihta. Kaasas konflikti lahendamisse enda tahte vastaselt mittepuutuvad kolmandad isikud, kelle õigusrahu ning avalikku kindlustunnet sellise käitumisega rikuti.	Isik võib vabaduses jätkata kuritegude toimepanemist. Isikut on erinevate õigusrikkumiste toimepanemisest karistatud korduvalt. Kokku on toime pannud 38 väärtegu, millest 28 on kustunud. Lisaks on toime pannud mitu kuritegu. Isik paneb juba pikemat aega toime nii kuritegusid kui ka väärtegusid. Hinnates seega tema senist elukäigu, võib väita, et vaatamata mõistetud karistustele ei ole isik oma käitumist muutnud, vaid ta on jätkanud õigusrikkumiste toimepanemist. Õigusrikkumiste toimepanemine on isikul muutunud	Isiku puhul, keda on hiljuti karistatud teo eest, mis seisnes teise isiku löömises, kuid kes juba katseajal käitub taas vägivaldselt, <u>võib olla suur risk, et vabaduses võib isik toime panna uusi kuritegusid.</u> Küsitlemisel ilmnes, et isik oli kuriteo toimepanemise ajal alkoholijoobes ja ta ei oska põhjendada, miks ta kannatanut kurikaga lõi. Joobes olles ei suuda isik oma käitumist kontrollida ja on ohtlik teistele isikutele. Ohu suurust iseloomustab ka vigastus. Seega on ilmne, et olukorras, kus isik on ärritunud ja joobes, ei ole ta suuteline oma tegusid adekvaatselt	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna-kohus jättis muutmata määruse.

				elustiilik, mis teeb ta ühiskonna jaoks ohtlikuks. Selliste isikute poolt kuritegude toimepanemise jätkamise tõenäosus on väga suur. Isiku toimepandud kuritegu on oma loomult olnud väga jõhker ja küüniline. Isik, kes on võimeline sellise kuriteo toime panema, üldaktsepteeritavatest õigushüvedest tähendab, et oma küünilisuse ja ükskõikse suhtumisega võib ta vabadusesse pääsemise korral kuritegelikult aktiivne ja ohtlik ka edaspidi olla.	hindama ja juhtima. Seega on olemas reaalne oht, et isik võib vabaduses toime panna uusi kuritegusid.	
72	1-14-5755 01.07.2014	KarS § 424	Kahtlustatakse, et isik juhtis mootorsõidukit olles alkoholijoobes. Toimus tagaajamine, mille käigus isik seadis ohtu jalakäijad. Põgenemise käigus rammis kahte politseisõidukit.	Kriminaalkorras karistatud ühel korral, omab 15 kehtivat väärteokaristust. Isik on katseajal. Käitumisest nähtub, et isik jätkab endiselt alkoholijoobes mootorsõiduki juhtimist. Viimase kohtuotsuse järgi tema tingimuslik vangistusest vabastamine ei ole hoidnud teda tema poolt uue kuriteo toimepanemisest. Lisaks on isiku käitumine muutunud ühiskonnaohtlikumaks. Isik juhtis sõidukit omamata üleüldse juhtimisõigust. Isik ei suuda vabaduses õiguskuulekalt käituda ning vabaduses viibides võib ta jätkata kuritegude toimepanemist.	On alust arvata, ei isik, vabaduses olles, võib jätkata kuritegude toimepanemist. Selliseks arvamuseks annavad alust uus kahtlustus katseajal toimepandud samaliigilises kuriteos. Tema varasema kriminaalkaristuse alusel saab väita, et isiku näol ei ole tegemist seaduskuuleka isikuga. Varasemalt kriminaalkorras mõistetud vangistus katseajaga ei ole olnud talle piisavaks mõjutusvahendiks. Istudes alkoholijoobes autorooli teadis ta täpselt, et paneb toime uue kuriteo. Isik on ohtlik kogu ühiskonnale, pannes oma vastutustundetu ja kuritegeliku käitumisega ohu iga elusolendi, kes liikleb tänavatel ja teedel, seejuures ka iseenda. Isiku antud selgitused kohtuistungil olid ennekuulmatult ennastõigustavad ja väljendasid	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

					äärmiselt ülbet suhtumist enda teosse ning käitumisse enne ja pärast kinnipidamist. Tema enda väitel ei käitunud ta sellisel viisil ohtlikult ega peaks olema edaspidi vahistatud.	
73	1-14-5764 02.07.2014	KarS § 184 lg 1	Isik grupis koos teise isikuga omandas eeluurimisel suures koguses amfetamiini.	Varasemalt kriminaalkorras karistatud. On alust arvata, et isik, vabaduses olles, võib jätkata kuritegude toimepanemist. Selliseks arvamuseks annavad alust käesolev põhjendatud kahtlustus ning kahtlustatava varasemad karistused, sh narkootikumidega seotud süütegudes. Isikule esitatav kahtlustuse maht võib suureneda ja laieneda ka teiste kuritegude näol. Tema kuritegelik käitumisviis ei ole etteennustatav, kuna ta on toime pannud eriliigilisi kuritegusid. Isiku näol on tegemist tõsise pikaaegse narkosõltlasega ning on alust arvata, et ta teenis elatist eriliigiliste narkootiliste ainete müügist ning tema kasutuses olevast elukohast on leitud teadmata päritoluga esemeid, siis on reaalne oht, et kahtlustatav jätkaks vabaduses lisasissetuleku hankimiseks ja majandusliku kasu saamise eesmärgil kuritegude toimepanemist. Eriti suurendab kahtlustatava puhul kuritegude toimepanemise ohtu see, et tegemist on pikki aastaid	Isik võib vabaduses olles jätkuvalt olla ohtlik kogu ühiskonnale, pannes toime uusi kuritegusid. Isik ei ole seaduskuulekas. Hoolimata käesoleval ajal kehtivast karistusjärgsest käitumiskontrollist on kahtlustatavat käesolevalt taas alust kahtlustada uue kuriteo toimepanemises. Varasemates õigusrikkumistest ja nende eest mõistetud karistustest isik järeldusi ei ole teinud.	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna- kohus jättis muutmata määruse.

				narkootikumide tarvitava isikuga, tema tegevus nõuab temalt ka oluliselt suuremaid sissetulekuid.		
74	1-14-5980 11.07.2014	KarS § 184 lg 1	Isikut kahtlustatakse selles, et tema omandas ebaseaduslikult eeluurimisel tuvastamata isikult u 35 grammi amfetamiini, so narkootilist ainet suures koguses eesmärgiga toimetada see tartu maakonda, et seda elukaaslasega käidelda. Isik hoidis nimetatud ainet oma sõiduautos, kuni viskas selle tema kinnipidamisel autost välja.	Isikut ei ole varem kriminaalkorras karistatud. Isik tarvitab ebaregulaarselt erinevaid narkootilisi aineid. Kahtlustus on esitatud põhjendatult, eesmärgiga takistada tal kuritegude toimepanemist ning tõendite hävitamist, muutmist või võltsimist. <u>Isikust lähtuvalt on väga suur tõenäosus, et ta võib jätkata vabaduses viibides uute kuritegude toimepanemist</u> ning kergemaliigiline tõkend ei ole piisav selle vältimiseks. Isik võib hakata mõjutama võimalikke tunnistajaid, organiseerima tõendite hävitamist ja muul moel hakata takistama tõe tuvastamist kriminaalasjas.	Kuigi isik ei ole varasemalt kriminaalkorras karistatud, on tema kuritegeliku käitumise aktiivsus vabaduses viibimise ajal olnud kõrge, saamaks narkootiliste ainete müügist raha igapäevaseks eluks ja endale narkootikumide tarbimiseks. <u>Kuritegelikule eluviisile käesoleval ajal vahistamisest leebemate vahenditega lõppu teha ei ole võimalik.</u> Ei ole usutav ega veenev, et isik, kes seni on harjunud narkootilisi aineid tarbima ja saama nii narkootiliste ainete tarbimiseks kui ka muuks igapäevaeluks vajalikku raha narkootiliste ainete ebaseaduslikust käitlemisest, suudaks nii-öelda üle öö enda käitumist muuta ja enda varasemast harjumuspärasest väljakujunenud ning juurdunud elustiilist loobuda. On üldteada, et narkootiliste ainete ebaseadusliku käitlemisega juba tegelevatest isikutest lähtub ülikõrge tõenäosus harjumuspärase kuritegeliku eluviisi jätkamiseks. Isiku viimase aja eluviis on baseerunud ainult narkootiliste ainete ebaseaduslikul käitlemisel, olles seejuures ise aktiivne narkootiliste ainete tarvitaja (süstimise teel). Tema	Vahistada

					puhul on reaalne ja kõrge tõenäosus, et tema vabadusse jättes jätkab ta enda ja oma pere elatamist ning endale narkootiliste ainete tarbimiseks rahaliste vahendite hankimist juba väljakujunenud harjumuspärasel viisil, so narkootiliste ainete müügist.	
75	1-14-6328 25.07.2014	KarS § 199 lg 2 p 5, 9	Kahtlustatakse, et isik, kes on süstemaatiliselt toime pannud varguseid, püüdis kauplusest ära võtta ebaseadusliku omastamise eesmärgil kaupsid. Kuritegu jäi isiku tahtest olenemata lõpule viimata ja ta peeti turvatöötaja poolt kinni. Lisaks kahtlustatakse teda veel kahes varguse episoodis.	Kriminaalkorras karistatud ühel korral. Väärtegu eest on teda karistatud 3-1 korral, isik on alaealine. Õigusvastaseid tegusid on ta toime pannud ka enne 14. aastaseks saamist. Tegemist on noormehega, kelle kohta võib öelda, et ta on õigusrikkumisi toime pannud rohkearvuliselt. Tema suhtes on alaealiste komisjon korduvalt kohaldanud mõjutusvahendeid, kuid neid pole ta kõiki täitnud ja need pole suutnud muuta noormehe käitumist õiguskulekaks. Positiivset tulemust pole taganud ka erikooli suunamine. <u>On alus arvata, et isik võib vabaduses viibides jätkata kuritegude toimepanemist.</u>	<u>On alus reaalseks ohuks, et vabaduses võib isik kuritegude toimepanemist jätkata.</u> Isik pole suutnud ei ise ega perekonna ning sotsiaaltöötajate abil oma elustiili muuta ja käituda talle esitatud nõuete kohaselt. Varguste toimepanemine on muutunud isikule tavapäraseks tegevuseks. Samuti on ilmne, et tegemist on teiste poolt kergesti mõjutatava isikuga. Seega olukorras, kus teda mõjutatakse vargusi toime panema, on isik nõus seda tegema sõltumata uute karistuste ohust-	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna-kohus jättis muutmata määruse.
76	1-14-6402 30.07.2014	KarS § 184 lg 1	Isikut kahtlustatakse narkootiliste ainete omandamises.	Kriminaalkorras karistatud korduvalt. Üha uute ja eriliigiliste õigusrikkumiste toimepanek, näitab seda, et isik kehtivat õiguskorda ei austa. RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas	Isiku puhul, kes on taas peale pikaajalise vangistuse kandmist, asunud toime panema uusi ja varasemast teiseliigilisi kuritegusid, on olemas reaalne oht, et ta võib jätkata kuritegude toimepanemist. Kohus ei saa riski hindamisel jätta tähelepanuta, ei isik oli	Vahistada. Edasi kaevatud Ringkonna-kohtusse, määrus-kaebus

				eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. <u>Isikul on väljakujunenud harjumus toimida kestvalt õigusvastasel viisil, mis omakorda loob eelduse arvata, et isik käitub ka edaspidi õigusvastaselt ja võib toime panna kuritegusid.</u>	nõus narkootilisi aineid vahendama selleks, et olla kuritegelikes ringkondades paremini tunnustatud. Kohus mõõnab, et isik on andnud puhtsüdamlikke ütlusi ja tunnistab oma süüd, kuid küsitlemise tulemusena saab asuda ka seisukohale, et isik on mõjutatav ja seda ka negatiivses suunas. <u>Isik, keda on juba varem mõjutatud, ka ähvarduste abil, kuritegu toimepanema või jätkama, võib vabaduses jätkata kuritegude toimepanemist hirmu ajendil.</u> Isiku sõnul ähvardati vägivallaga nii tema enda kui ka tema perekonna suhtes, nimetatud asjaolu viitab omakorda reaalsele võimalusele, et isik võib vabaduses toime panna uusi kuritegusid.	rahuldatud. Tõkend vahistamine asendatud elektroonilise valvaga.
77	1-14-6472 01.08.2014	KarS § 184 lg 2 p 1	Isik grupis teise isikuga omandas narkootilist ainet amfetamiini.	Isik on kriminaalkorras karistatud korduvalt, üha uute ja eriliigiliste õigusvaste kuritegude toimepanek näitab, et isik kehtivat õiguskorda ei austa. RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on	Kahtlustuses kajastatud tegu on toime pandud katseajal. Isiku puhul, kes on taas peale pikaajalise vangistuse kandmist asunud toime panema uusi ja varasemast teiseliigilisi kuritegusid, on olemas reaalne oht, et ta <u>võib jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Olukorras, kus isikut kahtlustatakse raske kuriteo toimepanemises, on olemas mh ka reaalne oht, et isik, kes on varem kättemaksu eesmärgil mõrvanud isiku, võib ka tulevikus joobes olles hakata mõjutama vägivallaga tunnistajaid. Samuti peab kohus reaalseks võimalust,	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna-kohus jättis muutmata määruse.

				suur. <u>Tõenäosus on suur, et isik võib vabaduses viibides jätkata uute kuritegude toimepanemist.</u>	et isikul on olemas informatsiooni leidmata narkootilise aine kohta ja ta võib toime panna ka uusi narkootilise ainega puutumuses olevaid kuritegusid.	
78	1-14-6474 01.08.2014	KarS § 184 lg 2 p 1	Isik grupis teise isikuga omandas narkootilist ainet amfetamiini.	Isik on kriminaalkorras karistatud korduvalt. Üha uute ja eriliigiliste õigusrikkumiste toimepanek ning katseaja nõuete mittetäitmine näitab seda, et isik kehtivat õiguskorda ei austa. RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Leitud koguse omandamiseks peavad olema kas samalaadse tegevusega sisse töötatud kanalid või vaga head ja usalduslikud suhted narkootikumidega käitlejatega, mis suurendab uute narkokuritegude toimepanemise riski. Isik on kasutanud vägivalda survestamiseks isikuid narkootilise aine käitlemisele, mis koosmõjus vägivaldse kuriteoga annab alust arvata, et <u>isik võib oma kuritegeliku käitumise kohu ulatuse tuvastamise ja sellega kaasneva</u>	Isiku puhul, kes on taas peale pikaajalise vangistuse kandmist, asunud toime panema uusi kuritegusid, on olemas reaalne oht, et ta <u>võib vabaduses olles jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Isik on juba aastaid narkootilisi aineid ebaseaduslikult käidelnud. Taas samaliigilise kuriteo toimepanemine viitab reaalsele õhtule, et samasisulisi kuritegusid võib ta vabaduses jätkata, sest varasemad karistused ei ole suunanud teda õiguskuulekale teele.	Vahistada. Edasi kaevatud Ringkonna-kohtusse, määruse põhiosa muudetud, muus osas jäetud samaks.

				<u>vastutuse vältimiseks kasutada vägivalda, et takistada tunnistajaid täitmast oma kohustusi kriminaalmenetluses ning takistada teistel asjaga seotud isikutel tõeseid asjaolusid avaldamast.</u>		
79	1-14-6575 07.08.2014	KarS § 184 lg 2 p 1, 2	Isik grupis teise isikuga omandas narkootilist ainet amfetamiini.	RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Kriminaalkorras karistatud. Isik on pidev narkootilise aine tarvitaja ning seekordnegi suur omandamine oli edasiandmise ja raha teenimise eesmärgil. Samuti on narkokuritegude menetlemise praktikas kinnitust leidnud suur tõenäosus, et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood. Isiku elukoha läbiotsimisel leitud	Isik, kes on varem tegelenud samaliigilise ebaseadusliku tegevusega ning jätkab seda ka aastaid hiljem peale karistuse ärakandmist, <u>võib seda kergemini seda tegevust ka tulevikus jätkata</u> , sest talle on teada nii isikud, kes narkootilist ained saavad talle müüa kui ka isikud, kes seda osta soovivad. Uute samaliigiliste kuritegude toimepanemise oht on seda suurem, et isik on ise narkootiliste ainete tarbija, mistõttu omab ta jätkuvalt huvi narkootiliste ainete vastu. Isikul puudub pidev kindel sissetulek. <u>Kohtul on alus kahtlustuseks, et isik võib vähemalt osaliselt elatuda kuritegelikul teel saadud rahast, seega võib teda kallutada uusi kuritegusid toime panema ka varaline olukord.</u>	Vahistada

				kasteet viitab valmisolekule käituda vägivaldselt, mistõttu on alust arvata kuritegeliku käitumise ulatuse tuvastamise ja sellega kaasneva vastutuse vältimiseks <u>võib isik kasutada vägivalda, et takistada tunnistajaid täitmast oma kohustusi kriminaalmenetluses. Toimepandud õigusrikkumiste mitmekesisus annab samuti alust arvata, et isik jätkab kuritegude toimepanemist, sest see viitab isiku nihestunud hoiakutele.</u>		
80	1-14-6621 08.08.2014	KarS § 184 lg 2 p 2, § 392	Omandas narkootikume ning toimetas neid üle piiri Eesti Vabariiki ning seejärel andis narkootilise aine Tartus üle teisele isikule.	Leedu Vabariigi kodanik. RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Omandatud narkootilist ainet on isik korduvalt üle riigipiiri Eestisse toimetanud. Lühikese perioodi, so ühe kuu vältel on edasi antud suurtes kogustes marihuaanat. <u>Käideldud kogused viitavad pikaajalisele ja kindlalt sisse töötatud kanalile, mis käesoleva menetluse käigus ei ole elimineeritud ning võimalus</u>	On ilmne, et isik, kelle valdusesse antakse suures koguses narkootilisi aineid peab olema saavutanud usalduse isikute poolt, kes tegelevad narkootiliseaine käitlemisega. <u>On reaalne oht, et vabaduses viibides võib isik kuritegude toimepanemist jätkata.</u> Ei ole välistatud ka isiku soov asuda tõendiallikaid mõjutama ja seeläbi toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid. <u>On põhjendatud kahtlus, et Leedu Vabariigi kodanikuna, kellel on Eestis vaid väidetavalt teisid sidemed võib isik hakata raske karistuse hirmus kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma.</u>	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

				jätkamiseks on olemas. Narkootiliseaine edasiandmine oli tulu teenimise eesmärgil ning harjumuspäraseks saanud sissetulekute vähenemise vältimiseks võib isik samuti ebaseaduslikku tegevust jätkata. Samuti on narkokuritegude menetlemise praktikas kinnitust leidnud suur tõenäosus, et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood ning pole veel kindlaks tehtud kogu käitlemisega seotud isikute ring. Isiku suhted Eestiga on olnud põgusad. <u>Süüdimõistmisel eesootava karistuse vältimiseks võib isik hakata menetluses kõrvale hoiduma.</u>		
81	1-14-6703 13.08.2014	KarS § 184 lg 2 p 2	Isik on omandanud ja edasi andnud narkootilisi aineid.	Kriminaalkorras varem karistatud. RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et	On alust järeldada, et vabaduses võib isik peatselt oma varasemat samasugust käitumist jätkata. Kahtlustuse esitamine katseajal näitab, et kriminaalhooldus ei ole kahtlustatava eluviisi muutnud. Kergem mõjutusvahend ei hoia ära uute samasuguste kuritegude toimepanemist. <u>Puudub piisav alus eeldamaks, et isik õigusvastast tegevust oleks võimalik</u>	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

				tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Isik on narkootiliste ainete käitlemist jätkanud vaatamata karistusest tingimisi vabastamisele ja kriminaalhooldusega kaasnevatele nõuetele ja kohustustele. Isik tunnistab, et on rikkunud narkootikumide tarvitamise keeldu ning on omandanud suures koguses narkootilist ainet tarbimiseks ja edasi andmiseks. <u>Toimepandud õigusrikkumiste mitmekesisus annab samuti alust arvata, et isik jätkab kuritegude toimepanemist</u>, sest see viitab isiku nihestunud hoiakutele. Puudub alus arvata, et veel ühe menetluse alustamine oleks tõhusam abinõu tema uute kuritegude toimepanemisest hoidumiseks kui varasem süüditunnistamine ja juba tarvitusele võetud meetmed. Mistõttu võib väita, et on suur tõenäosus, et isik võib vabaduses viibides jätkata uute kuritegude toimepanemist.	<u>takistada taotletud tõkendit kohaldamata</u>. Isikule ei heideta ette kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumist. Seetõttu kohus neid asjaolusid ei kaalu. Isiku ütlustest järeldeb, et ta vajab tugevat järelevalvet, millest omakorda järeldeb tõkendi kohaldamise vajadus.	
82	1-14-6735 13.08.2014	KarS § 113	Isik grupis teiste isikutega peksid surnuks eeluurimisel tuvastamata isiku ja toimetasid tema laiba maja taha põõsastesse, kust see hiljem	Varasemalt karistatud isik. On alates aastast 2012 pannud toime kuritegusid, mis on seotud alkoholi kuritarvitamisega. Uue kuriteo pani ta toime katseajal. Vaatamata asjaolule, et isik on eelnevalt kriminaalkohtu poolt karistatud vangistusega, mille	Isikul puudub kriitika alkoholi suhtes. Tema varasemad kuriteod on toime pandud alkoholijoobes. Vaatamata asjaolule, et isikut on püütud mõjutada uutest kuritegudest loobumist karistusest tingimisi vabastamisega ja asenduskaristuse mõistmisega, on isik	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

			mööduja poolt leiti.	kandmisest on teda tingimuslikult vabastatud ja seejärel katseajal toimepandud uue kuriteo, mille eest karistati teda ÜKT-ga, ei ole isik temale määratud karistustest mingeid järeldusi teinud ja käesoleval ajal on isikule esitatud kahtlustus esimese astme kuriteos toimepanemises ajal, mil viimane viibis kriminaalhooldaja järelevalve all. <u>On põhjendatud kahtlus, et vabaduses võib isik jätkata uute kuritegude toimepanemist.</u>	varem uue kuriteo toime pannud karistusest vabastamisega kaasnenud katseajal, käitumiskontrolli ajal. Ka antud juhul ÜKT tegemise perioodil toimuva käitumiskontrolli ajal on talle põhjus esitada kahtlustus uues kuriteos. Arvestades kuriteo raskust ja kahjustatud õigushüve olulisust, on põhjendatud raskemaliigiline tõkend. <u>On alust arvata, et vabaduses jätkab isik peatselt varasematega samasugust, alkoholiga seotud eluviisi, mis viib kiiresti uutele kuritegudele.</u> Ka ei ole välistatud õigusemõistmise vastu suunatud kuritegude toimepanemine. Kahtlustuse esitamine uutes kuritegudes katseajal näitab, et kriminaalhooldus ei ole kahtlustatava eluviisi muutmiseks piisav mõjutusvahend ega hoia ära uuest kuritegudest.	
83	1-14-6736 13.08.2014	KarS § 113, § 203, § 404 - § 25 lg 1, 2, § 424	Isik grupis teiste isikutega peksid surnuks eeluurimisel tuvastamata isiku ja toimetasid tema laiba maja taha põõsastesse, kust see hiljem mööduja poolt leiti. Lisaks süütas põlema teisele isikule kuuluva suvila. Süütas kannatanu korteri	Arvestades eeltoodut on põhjendatud kahtlus, et vabaduses viibides võib jätkab isik uute kuritegude toimepanemist. <i>Määruses ei ole selgitatud millel põhineb prokuröri kahtlus, et isik jätkab uute kuritegude toimepanemist.</i>	Isikul puudub kriitika alkoholi suhtes. Ka tema varasemad kuriteod on toime pandud alkoholijoobes. Varasemad karistused ei ole isikut ära hoidnud uuest kuritegudest. Varem karistatud isikuna on tal menetluses viis uut kuritegu. Arvestades viimase kuriteo raskust ja kahjustatud õigushüve olulisust on põhjendatud raskemaliigiline tõkend. <u>Vabaduses võib isik jätkata peatselt varasemat samasugust, alkoholiga seotud eluviisi,</u>	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

			ukse. Lisaks on juhtunud alkoholijoobes kahel korral sõidukit.		<u>mis viib kiiresti uutele kuritegudele. Ka ei ole välistatud õigusemõistmise vastu suunatud kuritegude toimepanemine.</u>	
84	1-14-6794 15.08.2014	KarS § 184 lg 2 p 1, 2, § 392 lg 2 p 2	Isikut kahtlustatakse narkootikumide omandamises ja käitlemises, lisaks on narkootikume üle piiri saatnud.	Kriminaalkorras karistatud ei ole, väärteokaristused on aegunud. Kogutud tõendite põhjal esitatud kahtlustuse kohaselt on ta pika perioodi vältel korduvalt toim pannud raskeid rahvatervise vastaseid kuritegusid. Isikule on saadetud kirjalik kutse ilmumiseks menetleja juurde, ülekuulamisele isik ei ilmunud. On põhjust arvata, et ülekuulamisele ilmumata jätnud ja oma Eestisse tuleku aega varjanud <u>isik võib mõistatava ja eesootava karistuse hirmus hakata kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma ja Eestist alaliselt või vähemalt kauaks ajaks lahkuda.</u> Lahkumise tõenäosust võimendab seegi, et isik on korduvalt pikka aega olnud Eestist eemal, mis annab alust eeldada, et tal on selleks olemas toimetulemisoskus ja kogemus ning emotsionaalne valmisolek.	Võttes arvesse kuritegude raskust ning KarS § 184 koosseisuga kaitstava õigushüve olulisust, on raskemaliigiline tõkendi kohaldamine põhjendatud ainuüksi kaitstava õigushüve olulisust, raskemaliigile tõkendi kohaldamine põhjendatud ainuüksi ühe KrMS § 130 lg 2 sätestatud aluse olemasolul. Vabaduses võib isik <u>kriminaalmenetlusest ka kõrvale hoiduda.</u> Isik ei andnud kindlaid ütlusi oma elukoha kohta. Ta väitis, et elukoht puudub, siis aga kinnitas elukoha olemasolu uue elukaasase juures Pärnus. Elukoha olemasolu kinnitavaid dokumente ei ole kohtule esitatud. Isik räägib elukohast sissekirjutuse järgi. Registreeritud elukohas aga tegelikult elamise võimalus puudub. Ka ei ole tuvastatud isiku lähedastest koosnevat sotsiaalset võrgustikku, kes tagaks temale elukoha ja kriminaalmenetlusest osavõtu. Isikul puudub Eestis töö. Nende asjaoludel ei ole eeluurimiskohtunikul küllaldast veendumust isiku kriminaalmenetluses kättesaadavusele. Suur tõenäosus on tema pakkuminekuks ka seetõttu, et	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna- kohus jättis muutmata määruse.

					tegemist on esimese astme kuritegudega, mille eest mõistetavad karistused on pikaajalised vangistused. Seega puudub eeluurimiskohtunikul piisav alus eeldamaks, et kahtlustatava õigusvastast tegevust ja kriminaalmenetlusest osavõttu oleks võimalik takistada taotletud tõendi kohaldamata.	
85	1-14-7239 31.08.2014	KarS § 266 lg 2 p 1, § 199 lg 2 p 7, 8 - § 25 lg 1, 2, § 120	Lõhkus maja vaheukse ja tungis majja sisse. Lisaks kahtlustatakse varguse katses ja ähvardamises.	Isik on varasemalt kriminaal- ja väärteokorras karistamata, on üks kustunud väärteokaristus alkoholiseaduse rikkumise eest. Isik on viibinud psühhiaatriakliinikus statsionaarsel ravil mh seoses alkoholse psühhoosiga, alkoholisõltuvusega. Isikut kahtlustatakse seitsme teise astme kuriteoepisoodi toimepanemisest lühikese ajaperioodi, s.o 4 nädala jooksul samade kannatanute suhte. Isik on vaatamata tema suhtes korduvalt alustatud kriminaalmenetlusteel ja tõkendi elukohast lahkumise keeld kohaldamisele jätkanud süstemaatiliselt kuritegude toimepanemist lühikese ajaperioodi jooksul samade kannatanute suhtes. <u>Esineb väga suur tõenäosus, et isik võib vabaduses viibides jätkata uute nii isikuvastaste kui ka üldohtlike ja muute kuritegude toimepanemist.</u>	Isik võib vabaduses olles jätkata kuritegude toimepanemist. Kahtlustuse kohaselt on tegemist väga lühikese aja jooksul toimepandud eriliigiliste kuritegudega. Tähelepanu väärrib ja eriti taunitav on, et isiku kuritegelik käitumine on suunatud enda lähedaste, so õe ja tema pere vastu. Isiku kuritegelik käitumisviis ja potentsiaalsete kannatanute ring ei ole tegelikult etteennustatavad, kuna ta on toime pannud eriliigilisi kuritegusid, tema käitumine võib alkoholijoobes olla ettearvatu ja arvestades kahtlustuses toodud tegude asjaolusid <u>võivad ohus olla peale tema õe perekonna ka kõik teised ühiskonnaliikmed.</u> Isiku puhul näitab ohtu tema kuritegeliku käitumise korduvusele see, et vaatamata korduvatele kinnipidamistele kahtlustuste esitamistele ja tema suhtes kergema tõkendiliigi kohaldamisele, ei pidanud ta vajalikuks enda käitumist	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna- kohus jättis muutmata määruse.

					korrigeerida, leida võimalust asja lahendamiseks muul viisil, vaid jätkas enda sarnast kuritegelikku käitumist. Isiku suhtumises enda tegudesse ilmnes täielikult ennastõigustav joon, samuti puudusid tal igasugused mõistlikud ja arusaadavad selgitused.	
86	1-14-7439 16.09.2014	KarS § 184 lg 2 p 1, 2	Isikut kahtlustatakse narkootikumide ebaseaduslikus käitlemises.	On oht, et kahtlustatav lahkub Eestist ning võib hoiduda eemale <u>kriminaalasja edasisest uurimisest</u> , sest isik omab elukohta ja tugevaid sidemeid Kanadas. On võimalik, et isik võib teisi antud kriminaalasjaga seotuid isikuid hakata mõjutama ning seega takistada kriminaalmenetluse kulgu. Isik <u>võib vabaduses hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid.</u>	Isik <u>võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid.</u> Isiku elukoha läbiotsimisel leiti lennupiletid ja nende broneerimist tõendavaid dokumente. <u>Karistuse hirmus võib isik Eestist lahkuda ning seeläbi kriminaalmenetluse läbiviimist raskendada.</u>	Vahistada
87	1-14-7820 19.09.2014	KarS § 184 lg 2 p 1, 2, § 188 lg 2 p 1, § 392 lg 2 p 2	Kahtlustatakse narkootiliste ainete omandamises, isiku keldrist leiti 7 kasvavat kanepitaime, lisaks kahtlustatakse narkootikumide ülepääri toimetamises.	Kriminaalkorras karistamata, hulgalistest väärteokaristustest on kehtiv ainult üks. Kogutud tõendite põhjal esitatud kahtlustuse kohaselt on ta pika perioodi so kolme aasta vältel korduvalt toime pannud raskeid rahvatervise vastaseid kuritegusid. RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude	Arvestades asjaolu, et kahtlustatav on pikema aja jooksul käidelnud narkootikumide, on tõenäosus jätkuvate kuritegude toimepanemiseks suur. Isiku huvi narkootiliste ainete vastu on suur, mis järeldub tema ütlustest. Küll aga puudub kahtlustataval kriitikameel narkootikumidega seotud riskide ja ohtude suhtes. <u>Kohus annab loa tõkendi kohaldamiseks tõkestamiseks uute kuritegude toimepanemist.</u>	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

				puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus suur. Käitlemise ajalist ulatust ja käideldavaid koguseid arvestades ei ole tegemist ühekordse ja oma tarbeks ette võetud projektiga vaid narkootiliste ainete levitamise eesmärgil toime pandud kavatsetud kuriteoga. <u>Käideldud on eriliigilisi aineid, mis viitab allikate paljususele ja võimendab kuritegude jätkamise tõenäosust.</u>		
88	1-14-8181 01.10.2014	KarS § 375 lg 1, § 376 lg 1	Isikut kahtlustatakse salasigarettide ja alkoholi toimetamise üle riigipiiri.	Isikut on varem kriminaalkorras karistatud samaliigilise kuriteo toimepanemise eest. <i>Prokuröri taotlust vahistamiseks ei ole selgitatud.</i>	Karistatud on isikut mitmel korral, kuid kehtivaid karistusi on üks. Isiku puhul, keda on korduvalt samaliigiliste tegude toimepanemise eest karistatud, kuid kes jätkab nii väärtegude kui ka kuritegude toimepanemist, <u>on negatiivne prognoos, et ta taas võib toime panna uusi kuritegusid, ülikõrge.</u> On ilmne, et isik on vaatamata eriliigilistele karistustele jätkanud mitteõiguskuulekat ja ka kuritegelikku eluviisi ja see on saanud tema elustiiliks. <u>Isik võib toime panema hakata mh ka õigusemõistmisvastaseid kuritegusid, sest ilmne on olnud nii</u>	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna-kohus jättis muutmata määruse.

					<u>konkreetses kahtlustatava kui ka teiste kuritegudega seotud isikute soov igati vältida nende tegevuse tegeliku ulatuse tuvastamist.</u>	
89	1-14-8185 01.10.2014	KarS § 375 lg 1, § 376 lg 1	Isikut kahtlustatakse salaisigaretide ja alkoholi toimetamise üle riigipiiri.	Varasemalt korduvalt karistatud. Samaliigiliste kuritegude pikaajaline ja järjepidev toimepanemine on talle tavapäraseks käitumismustriks. Ta ei ole teinud oma varasematest tegudest ja karistustest järeldusi ja muutnud oma käitumismaneere selliselt, et ei paneks toime uusi õigusrikkumisi. <u>Esineb endiselt suur oht ja tõenäosus, et isik võib vabaduses viibides jätkuvalt toimepanna uusi kuritegusid.</u>	Isiku puhul, keda on korduvalt samaliigiliste tegude toimepanemise eest karistatud, kuid kes jätkab nii väärtegude kui ka kuritegude toimepanemist, <u>on negatiivne prognoos, et ta taas võib toime panna uusi kuritegusid, ülikõrge.</u> On ilmne, et isik on vaatamata eriliigilistele karistustele jätkanud mitteõiguskuulekat ja ka kuritegelikku eluviisi ja see on saanud tema elustiiliks. <u>Isik võib toime panema hakata mh ka õigusemõistmisvastaseid kuritegusid, sest ilmne on olnud nii konkreetse kahtlustatava kui ka teiste kuritegudega seotud isikute soov igati vältida nende tegevuse tegeliku ulatuse tuvastamist.</u>	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.
90	1-14-8949 29.10.2014	KarS § § 121, § 424	Kahtlustatakse, et isik mitmel korral korteris tekkinud tüli käigus kasutas füüsilist vägivalda teiste isikute suhtes, mis seisnes selles, et lõi seni tuvastamata esemega mitmel korral kannatanuid. Lisaks juhtis	Isikut on varasemat karistatud nii kriminaal- kui ka väärkorras. <u>On alust arvata, et vabaduses viibides võib isik jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Kogutud tõendite alusel on isik korduvaid vägivallategusid toime pannud. Üks kannatanutest on 86-aastane invaliid. Talle on kohaldatud tõkend elukohast lahkumise keeld, see ei ole talle mõju avaldanud ning talle on peagi uus kahtlustus esitatud.	Isik peale kergemaliigilise tõkendi kohaldamist on jätkanud õigusvastast käitumist ning on lisandunud uus vägivalda episood. Isik ei ole teinud varasematest karistustest järeldusi ja <u>on jätkanud kuritegude toimepanemist.</u> Ka uue kahtlustuse puhul on tegemist vägivallatega. <u>Kohtul puudub veendumus, et kahtlustatav hoiduks vabaduses viibides uute kuritegude toimepanemisest, kuna kahtlustatav on</u>	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

			mootorsõidukit alkoholijoobes.		<u>kuritegelikult aktiivne.</u>	
91	1-14-9037 30.10.2014	KarS § 340 lg 1, § 216 ¹ lg 1	Kahtlustatakse, et paigaldas sularahaautomaatide külge kopeerimisseadeldisi. Seadeldise abil kopeeriti pangakaartide PIN- koode ja muid andmeid.	Isik ei ole EV kodanik. Kahtlustusi võib lisanduda. Isik on üritanud oma identiteeti varjata ning on esinenud vale nime all. <u>On oht, et isik võib uusi kuritegusid toime panna ning samuti on pakku minemise oht, kuna isikul ei ole Eestiga sidemeid.</u> Kriminaalasjas ei ole kindlaks tehtud ja tabatud kõiki isikuid, kes võivad olla seotud keerulise ja organiseeritud, so erinevates riikides toimuva kuritegeliku tegevuse koordineerimist nõudvate kuritegude toimepanemisega, siis võib <u>kahtlustatav vabaduses viibides tulenevalt oma ülesannetest ja rollist hakata takistama tõe tuvastamist, hävitada või muuta tõendeid ja takistada menetluse lõpuleviimist.</u>	Isiku seotus kahtlustuses kirjeldatud kuriteo asjaoludega ei ole juhuslik, sest isiku valduses olnud spetsiifiliste asjade hulk ja tema isiklike tehniliste oskuste olemasolu nende vahendite kasutamisel kuriteo toimepanemiseks viitab asjaolule, et isikul on teadmisi ja kogemusi kirjeldatud kuriteo teostamiseks ja <u>isik võib käituda ka edaspidi õigusvastaselt.</u> Bulgaaria vabariigi kodanikuna, kellel pole EV-s mingeid tutvusi, rääkimata elukohast, <u>võib isik hakata raske karistuse hirmus kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma.</u>	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna- kohus jättis muutmata määruse.
92	1-14-9560 14.11.2014	KarS § 184 lg 1, 2, § 188 lg 1	Kahtlustatakse, et kasvatas kanepitaimesid ning käitles suures koguses narkootilist ainet.	RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Isikut on karistatud narkootilise	<u>On alust arvata, et isik vabaduses olles võib jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Isiku kuritegelik käitumine on olnud ilmselt pikemaajase ja ulatuslikum. Tema ütluste põhjal võib märkida, et kuritegusid on ta toime pannud aktiivselt viimase aasta jooksul. Tema senine käitumine ei näita tema usaldusväärsust ja õiguskäitumist, vaid näitab ilmekalt tema viimase aja kõrget kriminaalset aktiivsust ja väära	Vahistada

				aine metamfetamiini tarvitamise eest. Pikaajasele narkootiliste ainete käitlemisele viitab leitud ainete mitmekesisus. Sõltuvus narkootikumidest on narkokuritegude toimepanemise soodustav faktor, sest see on praktikas korduvalt kinnitust leidnud. Samuti on narkokuritegude menetlemise praktikas kinnitust leidnud suur tõenäosus, et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood ning ei ole veel õnnestunud tuvastada ja üle kuulata kõiki tõendamiseseme asjaolusid teadvaid isikuid. <u>On reaalne alus arvata, et vabaduses viibides isik hakkab mõjutama tunnistajaid ja kaasosalisi tõele mittevastavate ütluste andmisele.</u>	suhtumist seaduskuulekusse. Ametlikku sissetulekut ta ei oma, kuid väidetavalt teenib piisavalt mitteametlikust tööst sõbra juures. Isiku eesmärgiks on olnud narkootiliste ainete müümine ja seeläbi rikastumine ning ilmselgelt ei ole käesoleva kahtlustusega hõlmatud tema kogu kuritegelik tegevus ja ulatus. Tal on teadmised ja pikaajased kogemused narkootiliste ainete hankimisest ja võimalikest klientidest.	
93	1-14-10329 05.12.2014	KarS § 184 lg 1, 2 p 2	Kahtlustatakse, et isik omandas narkootilisi aineid ning andis teisele isikule neid edasi.	RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Isikut ei ole kull varasemalt narkootikumide	Isikut on varem kriminaalkorras karistatud kokku neljal korral. Käesolevas kahtlustuses märgitud kuriteod pani isik toime katseajal. Varasemad karistused ning hiljuti määratud katseaeg ei ole mõjutanud isikut süütegude toimepanemisest	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.

				käitlemisega seotud kuritegude toimepanemises süüdi tunnistatud, kuid on korduvalt kriminaalkorras karistatud. Samuti on narkokuritegude menetlemise praktikas kinnitust leidnud suur tõenäosus, <u>et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid</u>, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood.	hoiduma. Kuriteod on raskusastmelt läinud raskemaks, teda on alust kahtlustada esimese astme rahvatervisevastases kuriteos ning kahtlustusest nähtuvalt oli tema kuritegelik aktiivsus katseajal ja enne kinnipidamist väga kõrge. Läbiotsimisel äravõetud amfetamiini ülisuur kogus oli kindlasti mõeldud müügiks, mitte enda tarbeks. Sellest võib järeldada, et antud kuritegude toimepanemine ei olnud mitte juhuslikku laadi, vaid süsteemne ja läbimõeldud tegevus, mille eesmärgiks oli narkootilise aine levitamine ja seeläbi kriminaalse tulu teenimine. <u>Isik võib jätkata vabaduses kuritegude toimepanemist.</u>	
94	1-14-10962 31.12.2014	KarS § 266 lg 2 p 1, 3 - § 25 lg 1, 2, § 199 lg 2 p 7, 8, 9	Akna lõhkumise teel sisenes hoonesse, kust võttis ebaseadusliku omastamise eesmärgil mobiiltelefoni, sülearvuti, sülearvuti koti ning muid esemeid. Lisaks kahtlustatakse kokku 10-s kuriteoepisoodis, isik on süstemaatiliselt esemeid varastanud eramutest.	Kriminaalkorras karistatud kolmel korral, kehtivaid väärtekaristusi on isikul 3. Isik on asunud uusi kuritegusid toime panema katseaja. Isik jätkab süstemaatiliselt võõra vara vastaste varguste toime panemist. Isik ei suuda vabaduses käituda seaduskuulekalt ning on alust arvata, et <u>vabaduses viibides võib ta jätkuvalt toime panna uusi kuritegusid.</u>	Isiku puhul, keda on korduvalt varavastaste kuritegude toimepanemise eest karistatud, kuis kes siiski jätkab kuritegude toimepanemist, mh samaliigiliste, <u>on negatiivne prognoos, et ta jätkab vabaduses kuritegude toimepanemist, ülikõrge.</u>	Vahistada. Määrus edasi kaevatud. Ringkonna-kohus jättis muutmata määruse.
95	1-15-274 15.01.2015	KarS § 188 lg 1,	Kahtlustatakse, et kasvatas enda	Varasemalt karistatud. Kahtlustuses kirjeldatud teod on toimepandud	Vaatamata sellele, et isik viibib vabaduses katseajaga, olles allutatud	Vahistada. Määrus edasi

		§ 184 lg 2 p 2	kasutuses olevas talus ebaseaduslikult kanepitaimi. Lisaks kahtlustatakse, et omandas ebaseaduslikult marihuaanat suures koguses.	katseajal. RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Sõltuvus narkootikumidest on narkokuritegude toimepanemise soodustav faktor, see on praktikas korduvalt kinnitust leidnud. Kanepi kasvatamine on olnud ulatuslik ja toime pandud narkootilise aine saamise ja selle edasimüümise eesmärgil. <u>Pole välistatud, et vabaduses olles hakkab isik aastate pikkuse reaalse vangistuse hirmus ja selle vältimiseks menetlusest kõrvale hoiduma.</u> Teda on varasemalt tagaotsitavaks kuulutatud, sest ta teatas, et ei kavatse istungile tulla, et ei viibi enam Eestis ja ei kavatsegi tagasi tulla. <u>Tal on reaalne võimalus Eestist lahkudes minna elama oma lähedase inimese juurde.</u>	kriminaalhooldusele, on ta käesoleva kahtlustuse kohaselt jätkanud kuritegude toimepanemist. Eelnevad karistused ei ole olnud talle piisavaks mõjutusvahendiks, varasemad süüteod ja nende eest mõistetud karistused ei ole kahtlustatavale piisavat mõju avaldanud. Tema senine käitumine ei näita tema usaldusväärsust ja õiguskuulekust, vaid näitab ilmekalt tema kõrget kriminaalset aktiivsust ja väära suhtumist nii eelmistesse karistustesse kui tema seaduskuulekusse üldse. <u>Lisaks võib isik menetlusest kõrvale hoiduda.</u> Tal on küll kindel elukoht, kuid on avaldanud soovi peatselt lahkuda tööle välismaale. Samuti on väidetavalt tema lähedased lahkunud välismaale ning arvestades teadaolevaid asjaolusid, suus suure tõenäosusega justnimelt enda varjamiseks võimaliku õigusmõistmise eest.	kaevatud. Ringkonnakohus jättis muutmata määruse.
96	2-14-8427 10.10.2014	KarS § 120, § 121	Isik trepikojas tekkinud tüli käigus kasutas füüsilist vägivalda teise isiku	<u>On olemas suur tõenäosus, et isik võib vabaduses olles jätkata kuritegude toimepanemist.</u> Varasemalt neljal korral kriminaalkorras karistatud, sh	Kohus mõõnab, et isik on käitunud vägivaldselt. Isik kohtuistungil avaldas, et on mõistnud, et ei tohi alkoholi tarbida, aga eksis selle keelu vastu	Keelduda vahistamisest

			suhtes, samuti kasutas vägivalda sõidukit juhtinud taksojuhi suhtes. Lisaks helistas teisele isikule ja ähvardas teda.	kolmel korral süüdi mõistetud vägivaldaga seotud kuritegude toimepanemise eest. 1999. a karistati teda 8-aasta pikkuse vangistusega ning viimati karistati isikut märtsis 2014. Katseajaks määrati 2 aastat. Tegemist on inimesega, kes paneb juba pikemat aega toime süütegusid. Hinnates senist elukäiku, võib väita, et vaatamata korduvalt mõistetud karistustele, sh 8-aasta pikkusele vangistusele, ei ole isik oma käitumist muutnud, vaid ta on jätkanud uute õigusrikkumiste toimepanemist. Varasemalt mõistetud karistused ei ole mõju avaldanud, mistõttu ei ole välistatud, et isik võib ka edaspidi vabaduses kuritegude toimepanemist jätkata. Selle tõenäosust suurendab fakt, et kaks uut kuritegu on toimepandud katseajal. Ta ei soovi ega taha käituda õiguskäitajalt. Õigusrikkumiste toimepanemine on isikule teatud mõttes elustiilik. Selliste isikute poolt kuritegude toimepanemise jätkamise tõenäosus on väga suur. <u>Oma küünilise ja ükskõikse suhtumisega võib isik vabaduses olla kuritegelikult aktiivne ja ohtlik.</u> Isikule on juba kohaldatud elukohast lahkumise keeld, kuid nimetatud tõkendi kehtivuse ajal on isik toime pannud kaks uut	seoses sünnipäevaga. Isiku sõnul on ta pöördunud mõned kuud tagasi psühhiaatri poole seoses alkoholi selles tuleneva vägivaldsuse ning depressiooni probleemidega. Ravi on algsjärgus. Isik avaldas istungil, et on mõistnud oma käitumise ohtlikkust ja on valmis tegema hetkel kõik endast oleneva, et leppida kannatanuga. Mõistab oma probleeme, on asunud end ravima. Hetkel on isikul töökoht, kindel elukoht ja ta ilmus ka ise vabatahtlikult uurija juurde. <u>Kohus ei pea uue kuriteo toimepanemise tõenäosust kohtu poolt küsitlemisel tuvastatu põhjal eriti suureks, sest isik annab käesoleval hetkel aru nii oma tegude lubamatusest kui ka sellest, et enda käitumise muutmine kui ka ravi jätkamine on mõõdapääsmatud.</u>	

				kuritegu.		
97	1-14-8170 01.10.2014	KarS § 184 lg 2 p 1	Kahtlustatakse, et tema omandas grupis teise isikuga vähemalt 350 grammi marihuaanat, s.o narkootilist ainet suures koguses.	Isikut ei ole varasemalt narkootikumide käitlemisega seotud kuritegude toimepanemises süüdi tunnistatud, kuid on korduvalt kriminaalkorras karistatud. Lisaks on 4 kehtivat ja 3 arhiveeritud karistust väärtegade toimepanemises, kusjuures kehtivad karistused on kõik täitmata. Seega on põhjendatud kahtlus, et eksisteerib kahtlustatava poolne uute kuritegude toimepanemise oht. Isik ei teinud eelnevatest vangistustest enda jaoks järeldusi. Isik on jätkanud kuritegude toimepanemist ning eelnevad karistused ei ole täitnud eesmärki mõjutada isikut edaspidi hoiduma süütegude toimepanemisest. Isik on kauaaegne alkoholisõltlane. Taolise isiku käitumine on üldteada ettearvamatut ning tööd mitteomava isikuna võib ta ka edaspidi toime panna erinevaid õigusrikkumisi. Isegi järelevalve tingimustes ning kandes tingimusliku vangistusega seotud karistust, ei suutnud isik hoiduda kuritegude toimepanemisest, ohustades nüüdseks rahva tervist ning pannes juba raskema kuriteod toime. On ilmnunud, et isik käitleb narkootilist ained selle edasiandmise eesmärgil, mis tuleneb ka tema käest	Seda, kas isik võib tulevikus jätkata kuritegude toimepanemist, on suuremas osas prognoos konkreetse isiku käitumisele. Narkootilise aine suur kogus, viitab selgelt narkootilise aine käitlemise jätkuvale toimepanemise soovile. Isik ei ole küll varasemalt narkootikumide käitlemisega seotud kuritegude toimepanemises süüdi tunnistatud, kuid on korduvalt kriminaalkorras karistatud. Viimati karistati teda augustis 2014. Isik ei ole teinud varasematest karistustest järeldusi ja on jätkanud kuritegude toimepanemist. Uue kahtlustuse puhul on tegemist aga juba raske I astme kuriteoga. Lähtudes eeltoodust puudub kohtul veendumus et kahtlustatav hoiduks vabaduses viibides uute kuritegude toimepanemist. <u>Samuti viitavad taotluses nimetatud asjaolud sellele, et kahtlustatav on kuritegelikult aktiivne, mis omakorda viitab reaalsele ohule, et isik võib vabaduses jätkata kuritegude toimepanemist kriminaalse hõlptulu saamise eesmärgil.</u> Kohus asub seisukohale, et kergemaliigilise tõkendi, s.o elukohast lahkumise keelu kohaldamine käesoleval juhul ei suudaks oma eesmärki täita ning oleks otstarbetu.	Vahistada

				saadud ülisuurest marihuaana kogusest. Kaassüüdlaste ja tunnistajate mõjutamise või nendele kättemaksu ohule viitab asjaolu, et ei ole veel kinni peetud kõik võimalikud kahtlustatavad ja tuvastatud võimalikud tunnistajad. Isiku kinnipidamisjärgne käitumine on ilmeka kinnitus eeltoodule, kus vaatamata oma süü tunnistamisele, keeldus ta menetlejaga koostööst, nimetamata allikaid, kust ta narkootilisi aineid omandas ja kellele seda üle andis.		
98	1-15-1753 16.02.2015	KarS § 120, § 303	Kahtlustatakse, et kasutas vägivalda mõjutamaks prokuröri tegutsema õigusemõistmise huvidele mittevastavalt. Lisaks on kirjutanud ähvardavaid kirju kohtu töötajale.	Kriminaalkorras karistatud neljal korral. RK lahendi nr 3-1-1-103-06 kohaselt on uute kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus suurem kahtlustatavate puhul, keda on varem süüdi mõistetud ja karistatud. Ta on jätkanud kuritegude toimepanemist karistuse kandmise ajal. On reaalne alus arvata, et isik võib vabaduses jätkuvalt kuritegusid toime panna. Tal puudub vabaduses kindel elukoht. On alust arvata, et isik võib hakata kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduma.	Isikut kahtlustatakse tegudes, mis ta on toime pannud vangistuse kandmise ajal – ta on saatnud ähvarduskirju erinevatele ametnikele. Samalaadsete kuritegude toimepanemist ei hoia vahistamine ära. Pigem on alust arvata, et vabaduses loobub ta sarnaste kirjade saatmisest, kuna pole enam probleeme, mida ta selliste kirjade saatmisega soovib lahendada. Teod, milles isikut praegu süüdistatakse, on teise astme kuriteod, sh näeb KarS § 303 karistusena ette ainult rahalise karistuse.	Vahistada
99	1-14-8427 06.12.2014	KarS § 184 lg 1, 2 p 2	Kahtlustatakse, et isik omandas narkootilisi aineid ning andis teisele isikule neid	RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille	Isikut on varem kriminaalkorras karistatud. Käesolevas kahtlustuses märgitud kuriteod pani isik toime katseajal. Varasemad karistused ning	Vahistada

			edasi.	korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Samuti on narkokuritegude menetlemise praktikas kinnitust leidnud suur tõenäosus, <u>et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid</u>, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood.	hiljuti määratud katseaeg ei ole mõjutanud isikut süütegude toimepanemisest hoiduma. Kuriteod on raskusastmelt läinud raskemaks, teda on alust kahtlustada esimese astme rahvatervisevastases kuriteos ning kahtlustusest nähtuvalt oli tema kuritegelik aktiivsus katseajal ja enne kinnipidamist väga kõrge. Antud kuritegude toimepanemine ei olnud mitte juhuslikku laadi, vaid süsteemne ja läbimõeldud tegevus, mille eesmärgiks oli narkootilise aine levitamine ja seeläbi kriminaalse tulu teenimine. <u>Isik võib jätkata vabaduses kuritegude toimepanemist.</u>	
100	1-14-6311 07.08.2014	KarS § 184 lg 2 p 1, 2	Isik grupis teise isikuga omandas narkootilisi aineid.	RK lahendis nr 3-1-1-103-06 sedastatakse, et kuritegude jätkuva toimepanemise tõenäosus on olemas eeskätt kuritegude puhul, mille korduva toimepanemise tõenäosus on kohtupraktika pinnalt suur. Narkootikumidega seotud kuritegude puhul on praktika näidanud, et tegemist on kuriteoliigiga, mille korduva toimepanemise tõenäosus on suur. Kriminaalkorras karistatud isik. Isik on pidev narkootilise aine tarvitaja ning seekordnegi suur omandamine oli edasiandmise ja raha teenimise eesmärgil. Samuti on narkokuritegude menetlemise praktikas kinnitust	Isik, kes on varem tegelenud samaliigilise ebaseadusliku tegevusega ning jätkab seda ka aastaid hiljem peale karistuse ärakandmist, <u>võib seda kergemini seda tegevust ka tulevikus jätkata</u>, sest talle on teada nii isikud, kes narkootilist ained saavad talle müüa kui ka isikud, kes seda osta soovivad. Uute samaliigiliste kuritegude toimepanemise oht on seda suurem, et isik on ise narkootiliste ainete tarbija, mistõttu omab ta jätkuvalt huvi narkootiliste ainete vastu.	Vahistada

				leidnud suur tõenäosus, et isik võib hakata toime panema õigusemõistmise vastaseid kuritegusid, et välistada vastutust kahtlustuses toodud teo eest ning oma kuritegeliku käitumise kogu ulatuse tuvastamist. See oht on eriti aktuaalne praeguses staadiumis, kui kriminaalmenetluses on käimas aktiivne tõendite kogumise periood. Isiku elukoha läbiotsimisel leitud kasteet viitab valmisolekule käituda vägivaldselt, mistõttu on alust arvata kuritegeliku käitumise ulatuse tuvastamise ja sellega kaasneva vastutuse vältimiseks <u>võib isik kasutada vägivalda, et takistada tunnistajaid täitmast oma kohustusi kriminaalmenetluses. Toimepandud õigusrikkumiste mitmekesisus annab samuti alust arvata, et isik jätkab kuritegude toimepanemist, sest see viitab isiku nihestunud hoiakutele.</u>	

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kristel Soodla,
(*autori nimi*)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
Vahistamine, selle alused ja põhjendatus,
(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on Heino Tõnismägi,
(*juhendaja nimi*)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
  3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tallinnas, **04.05.2015**